

Índex de taules

Taula 1. Antiguitat dels centres segons la titularitat.....	87
Taula 2. Percentatges de centres segons la titularitat, la ubicació geogràfica, l'etapa triada i la situació socioeconòmica.....	88
Taula 3. Titularitat dels centres per etapes.....	88
Taula 4. Titularitat dels centres per la seva grandària en %.....	89
Taula 5. Confessionalitat dels centres per la seva titularitat en %.....	89
Taula 6. Etapes que s'imparteixen als centres en %.....	89
Taula 7. Percentatges de centres segons la grandària, la titularitat i la ubicació geogràfica.....	90
Taula 8. Grandària del centre segons les etapes en %.....	90
Taula 9. Distribució dels percentatges d'alumnes segons les diferents situacions socioeconòmiques.....	92
Taula 10. Rendiment acadèmic per etapes en %.....	92
Taula 11. Alumnes extracomunitaris segons la titularitat dels centres.....	93
Taula 12. Utilització d'Internet com a eina de gestió i de comunicació en %.....	95
Taula 13. Centres que disposen de pàgina web per etapes en %.....	98
Taula 14. Proveïdor del servidor d'Internet per titularitat del centre en %.....	99
Taula 15. Pla estratègic per planificar la incorporació de les TIC amb finalitats educatives segons la titularitat del centre en %.....	101
Taula 16. Pla estratègic per planificar la incorporació de les TIC amb finalitats educatives segons la grandària del centre en %.....	101
Taula 17. Aspectes inclosos als plans estratègics per planificar la incorporació de les TIC amb finalitats educatives segons la titularitat del centre en %.....	102
Taula 18. Antiguitat global dels ordinadors en %.....	103
Taula 19. Antiguitat dels ordinadors per etapes.....	104
Taula 20. Tractament curricular de la informàtica per etapes en %.....	107
Taula 21. Antiguitat en l'estudi d'informàtica per titularitat del centre en %.....	107
Taula 22. Any en què es va començar a ensenyar informàtica el centre, segons la grandària.....	108
Taula 23. Nombre d'hores d'aprenentatge d'Internet al mes per etapes.....	108
Taula 24. Nombre d'ordinadors a les aules ordinàries per etapes en %.....	109

Índex de figures

Figura 1 - Ràtio professor - alumnes per etapes.....	91
Figura 2 - Existència de un sistema de gestió de la informació i el coneixement als centres.....	94
Figura 3 - Opinió dels directors dels centres sobre el futur d'Internet com a eina de gestió de la informació i el coneixement.....	94
Figura 4 - Nombre d'ordinadors al centre.....	97
Figura 5 - Tipus de connexió de què disposen els centres.....	100
Figura 6 - Dedicació dels ordinadors: mitjana d'ordinadors als centres, segons la destinació d'ús.....	103
Figura 7 - Característiques dels ordinadors per etapes (mitjana del nombre d'ordinadors).....	105
Figura 8 - Perifèrics dels ordinadors per etapes (mitjanes).....	106

Capítol 5

L'alumnat i els usos d'Internet a l'escola i a casa

5.1. Caracterització general dels alumnes en les diferents etapes educatives.....	119
5.1.1. Procedència dels alumnes.....	119
5.1.2. Coneixement de català i usos lingüístics.....	120
5.1.3. Rendiment acadèmic.....	124
5.2. Ús d'Internet.....	127
5.2.1. Al centre.....	127
5.2.1.1. Ús d'Internet a la classe: freqüència i finalitat.....	127
5.2.1.2. Internet a la classe d'informàtica.....	131
5.2.1.3. Ús de portals educatius específics.....	133
5.2.1.4. Internet al centre, fora de classe.....	136
5.2.1.5. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet al centre per part dels alumnes.....	139
5.2.2. Fora del centre.....	145
5.2.2.1. Infraestructura tecnològica de les llars dels alumnes.....	145
5.2.2.2. Situació d'Internet en l'àmbit familiar.....	149
5.2.2.3. Ús d'Internet fora del centre.....	155
5.2.2.4. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora del centre per part dels alumnes.....	168
5.2.2.5. Incidència dels pares i les mares en l'ús d'Internet.....	171
5.3. Expertesa i formació dels alumnes en l'ús d'Internet.....	175
5.3.1. Habilitats en l'ús Internet.....	175
5.3.2. Formació dels alumnes en l'ús d'Internet.....	181
5.4. Percepció sobre Internet i el seu ús en l'educació.....	185
Índex de taules.....	189
Índex de figures.....	193

5.1. Caracterització general dels alumnes en les diferents etapes educatives

Abans d'entrar en l'anàlisi dels usos d'Internet dels alumnes de la mostra, aportem algunes dades que ens ajudaran a caracteritzar aquest col·lectiu en relació amb altres aspectes rellevants per a l'estudi: la procedència dels alumnes, els usos lingüístics i el rendiment acadèmic, tres factors que al llarg de l'anàlisi ens interessa relacionar amb la freqüència i el tipus d'ús d'Internet a l'escola i a casa. Per la grandària de la mostra d'alumnes amb la qual hem treballat, les dades obtingudes en relació als tres factors esmentats segueixen tendències molt similars a les que han aportat altres estudis sobre la població escolar catalana. Tanmateix, els alumnes del nostre estudi pertanyen a unes franges d'edat concretes i no són representatius de totes les franges d'edat que integren l'educació escolar no universitària. Per aquest motiu, aquestes dades ens interessen en la mesura que contextualitzen i ens permeten explicar algunes relacions amb els diversos usos d'Internet. En cap cas volem atribuir a aquestes dades un valor independent de la finalitat amb la qual han estat recollides ni afegir a l'estudi objectius que estan molt més estudiats en altres treballs de recerca específics.

5.1.1. Procedència dels alumnes

Si analitzem la procedència dels alumnes, s'observa amb claredat com la majoria dels alumnes de la mostra han nascut a Catalunya (90,4%). També es pot constatar una diferència estadísticament significativa, quant al grau de concentració, entre els centres públics i els centres privats dels alumnes nascuts a la resta de l'Estat (3,7%) i a l'estranger (5,8%). Així, si ens fixem en la titularitat dels centres, els nascuts a l'estranger que estan escolaritzats en centres públics dobla (7,6%) en percentatge als que ho estan en centres privats (3,7%). Aquesta mateixa diferència també es posa de manifest en relació amb els nascuts a la resta de l'Estat: 4,6% en els centres públics i 2,7% en els privats.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
De Catalunya	90,4	87,8	93,5
De la resta de l'Estat	3,7	4,6	2,7
De l'estranger	5,8	7,6	3,7
Ns/Nc	0,1	0,1	0,1

Taula 1. Procedència dels alumnes segons la titularitat dels centres en %

D'entre els alumnes nascuts fora de Catalunya, la major part (56,2%) es concentren a l'educació primària, on també es troben majoritàriament (68,1%) els que fa menys de cinc anys que són a Catalunya. De tota manera cal tenir present que ni el batxillerat ni els cicles formatius formen part de l'educació obligatòria, de manera que la composició dels col·lectius d'alumnes en aquestes etapes ja no inclou el total de la població.

D'altra banda, els alumnes nascuts fora de Catalunya estan representats tant als centres de Barcelona i la seva àrea metropolitana, com en els centres rurals. De fet, en aquest àmbit, entre els nascuts fora de Catalunya, el percentatge dels que fa menys de cinc anys que hi han arribat (72,3%) és fins i tot superior al dels centres de Barcelona i l'àrea metropolitana (60,6%).

En conseqüència, també és en els centres docents de l'àmbit rural, juntament amb els de les ciutats petites de fora de l'àrea metropolitana, on hi ha el percentatge més elevat (2,7%) d'ús de la llengua àrab en l'àmbit familiar, pràcticament el doble del que es pot trobar en els alumnes dels centres docents de Barcelona i la seva àrea metropolitana (1,4%).

5.1.2. Coneixement de català i usos lingüístics

Pel que fa al *nivell de coneixement de català*, destaca que el 91,8% dels alumnes de la mostra declara tenir un nivell alt, és a dir, que l'entén, el parla i l'escriu. En contrast, menys d'un 1% considera que no l'entén.

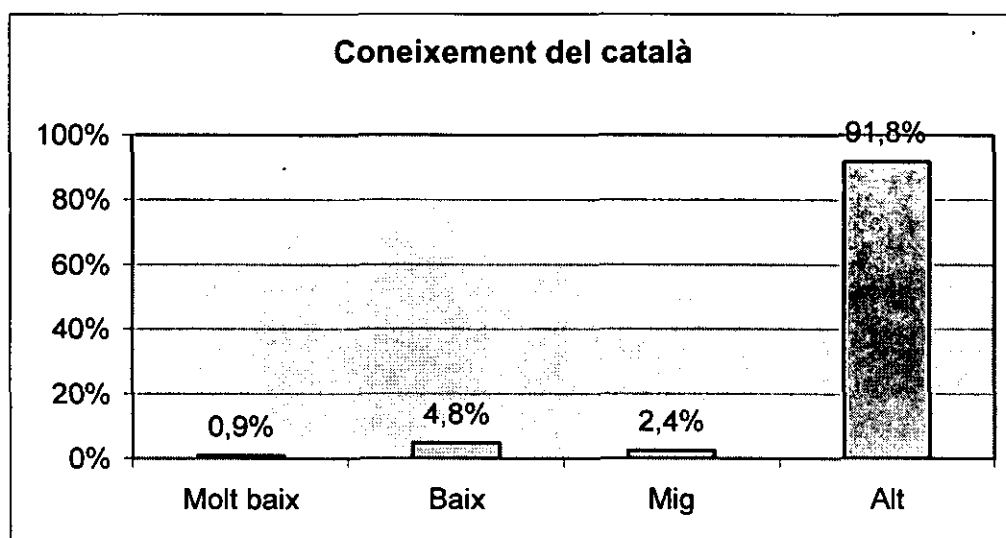

Figura 1. Nivell de coneixement de català

Quan s'analitzen aquestes dades segmentades per etapes, en primer lloc, s'ha de remarcar la diferència que hi ha en l'educació secundària no obligatòria entre els alumnes que cursen batxillerat i els que segueixen cicles formatius, ja que, en el primer cas, hi ha un 2,4% d'alumnes amb un nivell baix de coneixements de català, mentre que en els cicles formatius, el percentatge augmenta fins al 9% (aquesta diferència es estadísticament significativa). Òbviament, la diferència a què al·ludim també s'observa quan el nivell és alt (96,2% i 88,7% respectivament), per la qual cosa, sembla que ambdós col·lectius mostren diferències reals en el coneixement de l'idioma. Això pot ser indicatiu que, encara avui, la procedència sociocultural de l'alumnat de formació professional està esbiaixada respecte a la de la població escolar en general.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Molt baix (no l'entén)	0,9	1,1	1,3	0,2	0,2
Baix (l'entén però no el parla ni l'escriu)	4,8	4,1	6,1	2,4	9
Mig (l'entén i el parla però no l'escriu)	2,4	3,2	2,1	1,2	1,7
Alt (l'escriu)	91,8	91,5	90,3	96,2	88,7
Ns/Nc	0,1	0,1	0,2	0	0,4

Taula 2. Coneixement de català per etapes en %

D'altra banda, les diferències en el coneixement de la llengua també sembla que es poden relacionar amb l'emplaçament de l'escola. Entre aquestes dues variables, es posa

de manifest la relació inversa, ja coneguda, que determina l'augment progressiu en el nivell de coneixement de català en el desplaçament des dels centres docents de Barcelona i l'àrea metropolitana (90,9%) fins als centres rurals (97,3). Com a punt intermediari, hi hauria els centres de ciutats grans (93,1%) i els de ciutats petites (93,6%) que no pertanyen a l'àrea metropolitana. Els resultats semblen indicar aquesta mateixa progressió pel que fa al nivell més baix: agrupant els dos nivells inferiors, el 6,6% dels alumnes dels centres de Barcelona i la seva àrea metropolitana respon que no entén el català, o bé que l'entén però no el parla ni l'escriu. En els centres rurals, només es troben en aquesta situació l'1,3% dels alumnes.

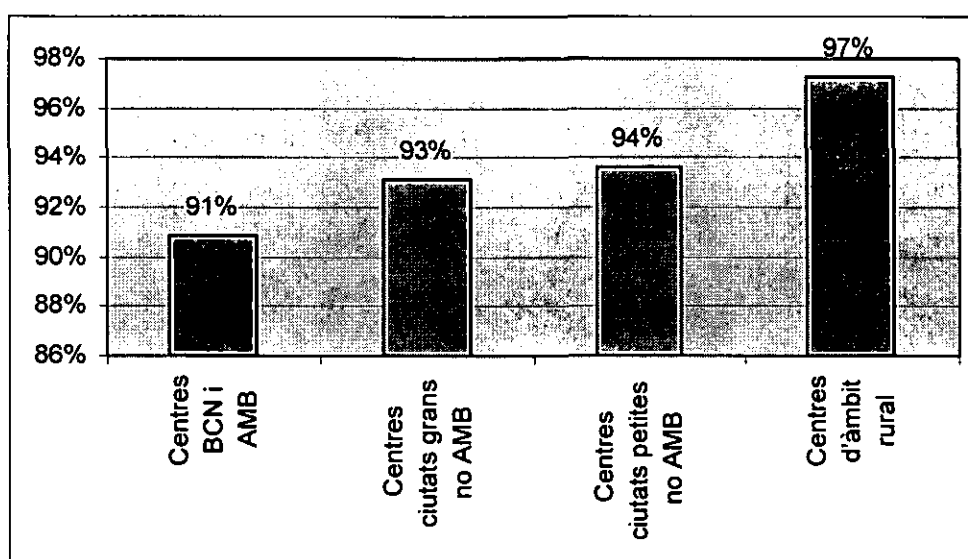

Figura 2. Nivell alt de català segons l'emplaçament dels centres

En relació amb la *llengua parlada en l'àmbit familiar*, la primera qüestió que es posa de manifest en els alumnes de la mostra és l'ús majoritari del castellà (65,8%) per davant del català (52,8%).

Novament, en fer la segmentació per etapes, s'observa com l'ús del castellà en l'àmbit familiar augmenta en el cas dels alumnes de cicles formatius (72,7%). De fet, és en aquesta etapa on els alumnes utilitzen menys el català (42,8%) a la llar. Aquesta diferència, estadísticament significativa, no es produeix en el batxillerat on pràcticament no hi ha diferències en la utilització d'ambdues llengües.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Castellà	65,8	67,5	66	58,5	72,7
Català	52,8	53,9	50,9	57,2	42,8
Altres	3,5	4,8	2,8	1,8	2,8
Àrab	1,7	2,5	1,5	0,4	0,9

Taula 3. Llengua que es parla habitualment en l'àmbit familiar segons les etapes en %

Les diferències en el coneixement de català que es detectaven en relació amb l'emplaçament dels centres s'observen també si s'analitza la llengua que parlen habitualment els alumnes en l'àmbit familiar. En aquest cas, tal com s'observa en la figura següent, es produeix la mateixa relació inversa (a Barcelona i l'àrea metropolitana el 44,9% parla el català a casa; a les ciutats grans de fora de l'àrea metropolitana, el 61,2%; a les ciutats petites de fora de l'àrea metropolitana, el 71%, i a l'àmbit rural, el 79%). Si prestem atenció a l'ús del castellà en l'àmbit familiar, lògicament, la progressió és la contrària (a Barcelona i l'àrea metropolitana, l'utilitzen el 75,7% dels alumnes; a les ciutats grans de fora de l'àrea metropolitana, el 55,4%; a les ciutats petites de fora de l'àrea metropolitana, el 42,8%, i a l'àmbit rural, el 31,3%). En ambdós casos, les diferències són estadísticament significatives.

	TOTAL	BCN i AMB	Ciutats grans, no AMB	Ciutats petites, no AMB	Àmbit rural
Castellà	65,8	75,7	55,4	42,8	31,3
Català	52,8	44,9	61,2	71	79
Altres	3,5	3,5	3,8	3,4	2,7
Àrab	1,7	1,4	1,1	2,7	2,7

Taula 4. Llengua que parlen els alumnes en l'àmbit familiar, segons l'emplaçament dels centres en %

Un patró similar es produeix en relació amb la *llengua que es parla amb els amics*: el castellà també és la llengua més utilitzada per a aquesta finalitat (74,5%). El català se situa per sota (57,9%). D'altra banda, en la distribució per etapes, comprovem novament com és en el batxillerat on es produeix un major ús del català (63,7%) per al diàleg entre amics i, en contrast, la presència més elevada de castellà (84,3%) té lloc en els cicles formatius, una xifra que gairebé dobla l'ús del català (45,6%) com a llengua d'intercanvi. Pel que fa als àmbits geogràfics on es troben els centres docents, la repetició del patró

d'ús es produeix novament en el pas dels centres de Barcelona i la seva àrea metropolitana als centres d'àmbit rural, tal com s'observa en la taula següent.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	Públic	Privat	BCN i AMB	Ciutats grans, no AMB	Ciutats petites, no AMB	Àmbit rural
Castellà	74,5	73,3	77	69,4	73,6	75,6	85,6	65,8	47,7	36,2
Català	57,9	59	56	63,7	56,8	59,4	46,8	71,9	83,3	92,4
Altres	1,8	2,1	1,5	2	1,9	1,6	1,6	1,8	2,1	3,1
Àrab	0,9	0,8	1,3	0,4	1	0,7	0,6	1,1	1,5	1,8

Taula 5. Llengua que es parla habitualment amb els amics, segons l'etapa, la titularitat i l'emplaçament dels centres en %

5.1.3. Rendiment acadèmic

En darrer terme, identificarem alguns aspectes significatius del rendiment acadèmic dels estudiants.

En termes generals, el primer que cal destacar és el percentatge d'alumnes que manifesten haver repetit curs alguna vegada, que se situa en un 20,2% del total de la mostra. Lògicament, aquest índex es distribueix en les diferents etapes, des de l'educació primària fins als cicles formatius, d'una manera no uniforme i progressivament creixent, tal com es mostra en la taula següent.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Si	20,2	8,2	20,4	33,4	52,6
No	79,5	91,3	79,4	66,4	47

Taula 6. Percentatge d'alumnes que han repetit algun curs per etapes

El percentatge d'alumnes que, en el darrer curs d'educació primària, afirma haver repetit algun curs (8,2%) s'ajusta força a l'indicador "taxa d'adoneïtat" que va proporcionar el Ministeri d'Educació (2002)³² per al curs 1999-2000. En el cas de Catalunya, aquesta taxa, referida a la proporció d'alumnes que estan matriculats en el curs teòric que els correspondria per edat és del 92% als 12 anys. En el nostre estudi, el percentatge dels

³² Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. *Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores*. Edició 2002, 2002.
Taxa d'adoneïtat: Catalunya, final de curs 1999-2000 (12 anys): 92,0
Taxa d'adoneïtat: total Espanya, final de curs 1999-2000 (13 anys): 87,4

que manifesten que no han repetit cap curs en el transcurs de l'educació primària s'apropa a aquesta xifra (91,3%).

L'índex de repetició augmenta sensiblement a l'ESO: d'un 8,2% d'alumnes que responen que han repetit algun curs al final de la primària es passa al 20,4 % en el darrer nivell de l'educació secundària obligatòria. L'increment continua al batxillerat i arriba al valor màxim en els cicles formatius, amb un 52,6% d'alumnes que han repetit algun curs i un 71% que ha suspès alguna assignatura en els darrers dos anys. Cal tenir en compte, però, que el batxillerat i els cicles formatius no formen part de l'ensenyament obligatori i que l'organització del currículum, de l'avaluació i dels mecanismes de promoció o repetició de curs són diferents que a les etapes anteriors, de manera que les comparacions s'han de fer amb molta cautela.

En la comparació entre centres públics i privats, observem que el percentatge d'alumnes que han repetit curs alguna vegada a la vida és significativament superior en els centres públics (17,4% als privats i 22,4% als públics). Així mateix, si prestem atenció als alumnes que hem considerat que avancen amb força dificultat, és a dir, que a banda d'haver repetit curs alguna vegada, han suspès alguna assignatura/àrea/crèdit en els dos darrers anys, la diferència es repeteix en el mateix sentit, de manera que en els centres públics hi ha un 19% d'aquests alumnes i, en canvi, en els privats aquest percentatge és del 14,5%.

En darrer terme, també cal esmentar la diferència significativa entre sexes pel que fa al rendiment acadèmic. Les noies repeteixen un 3,2 % menys que els nois i, d'altra banda, els nois manifesten que han suspès alguna assignatura o àrea en els darrers dos anys en un percentatge un 7,9% superior que les noies.

	TOTAL	NOIS	NOIES
Si	20,2	21,8	18,6
No	79,5	77,8	81,2

Taula 7. Alumnes que en alguna ocasió han repetit curs: distribució per sexes en %

	TOTAL	NOIS	NOIES
Sí	53,0	57	49,1
No	45,9	41,9	49,8

Taula 8. Alumnes amb alguna àrea/crèdit/assignatura pendent en els dos darrers anys en %

5.2. Ús d'Internet

5.2.1. Al centre

5.2.1.1. Ús d'Internet a la classe: freqüència i finalitat

Pel que fa a la freqüència d'ús d'Internet, en una primera visió general, el 40,9% dels alumnes manifesta que, com a mínim una o dues vegades al mes, es connecta a Internet mentre el professor és a classe. Tot i que sabem que des de l'any 1999 la majoria dels centres disposen de connexió a Internet –totes les escoles públiques, segons les “Estadístiques de la societat de la informació a Catalunya”³³– i que recentment la banda ampla també s'ha generalitzat en els centres públics, sembla que encara hi ha una majoria d'alumnes (58,6 %) que no s'hi connecten mai o, com a màxim, molt de tant en tant, és a dir, menys d'una o dues vegades al mes. El percentatge dels qui declaren que en fan un ús més intensiu, diari o setmanal, és del 28,2%.

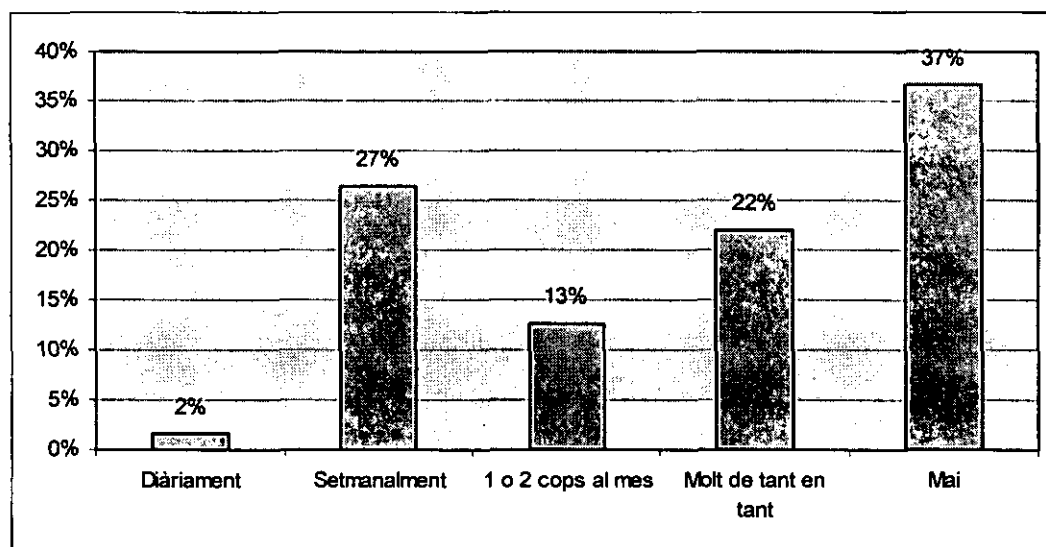

Figura 3. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe

No sembla que la *titularitat del centre* sigui un factor decisiu en aquest aspecte. Les diferències entre centres públics i privats són poc importants, tot i que el percentatge dels que responen que no es connecten mai en hores de classe és superior a les escoles privades (39,3%).

³³ “Estadístiques de la Societat de la Informació a Catalunya” <http://www.gencat.es/dursi>

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Diàriament	1,7	1,5	1,9
Setmanalment	26,5	26	27,2
1 o 2 cops al mes	12,7	14,9	10,2
Molt de tant en tant	22,0	22,9	20,8
Mai	36,6	34,4	39,3

Taula 9. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe segons la titularitat del centre en %

L'emplaçament del centre tampoc sembla que tingui una incidència clara en aquesta qüestió. Cal observar, però, que, des del punt de vista dels alumnes, els centres d'àmbit rural són més actius en l'ús d'Internet a classe que no pas els centres de les ciutats: l'índex dels centres rurals que es connecten diàriament o setmanalment a Internet (32,6%) és el més elevat i, d'altra banda, en aquests centres també és significativament més reduït el percentatge dels que no es connecten mai (28,6%).

	TOTAL	ECN I AMB	Ciutats grans, no AMB	Ciutats petites, no AMB	Àmbit rural
Diàriament	1,7	1,9	1,3	1,1	2,7
Setmanalment	26,5	26,5	30,7	24,1	29,9
1 o 2 cops al mes	12,7	12,3	14,4	13,4	13,8
Molt de tant en tant	22,0	22,1	18,4	22,5	25
Mai	36,6	36,6	35,3	38,5	28,6

Taula 10. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe segons l'emplaçament del centre en %

En relació amb la diferència entre etapes, sembla que, tal com mostra la taula següent, és primer a l'educació primària i, a continuació, però a una distància prou significativa, a l'ESO on es registren les freqüències de connexió més elevades.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Diàriament	1,7	1,6	1,9	0,7	4,1
Setmanalment	26,5	36,7	23	11,6	18,5
1 o 2 cops al mes	12,7	18,4	10	4,3	11,8
Molt de tant en tant	22,0	14,5	26,7	30,4	26,2
Mai	36,6	28,5	38	52,2	38,9

Taula 11. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe per etapes en %

En el batxillerat, en canvi, s'han detectat els nivells significativament més baixos, per sota dels que s'han identificat en els cicles formatius: més de la meitat dels alumnes de batxillerat (52,2%) respon que no es connecta mai en hores de classe i un 30,4% que utilitza Internet molt de tant en tant. Només un 11,6% es connecta setmanalment i no arriba a l'1% els que hi accedeixen diàriament.

Pel que fa a la *finalitat de la connexió a classe*, en termes generals, els alumnes que fan servir Internet manifesten que l'utilitzen principalment (74,4%) per cercar informació i, en aquesta qüestió, tampoc s'observen diferències significatives segons la titularitat pública o privada del centre, si bé el percentatge en els centres públics (77%) és superior al dels privats (71,6%). Internet també s'utilitza per a altres objectius, però amb una freqüència molt inferior: per a la realització d'exercicis i simulacions (31,2%), per a la comunicació (30,2%) i, en darrer terme, per al treball en xarxa (27%).

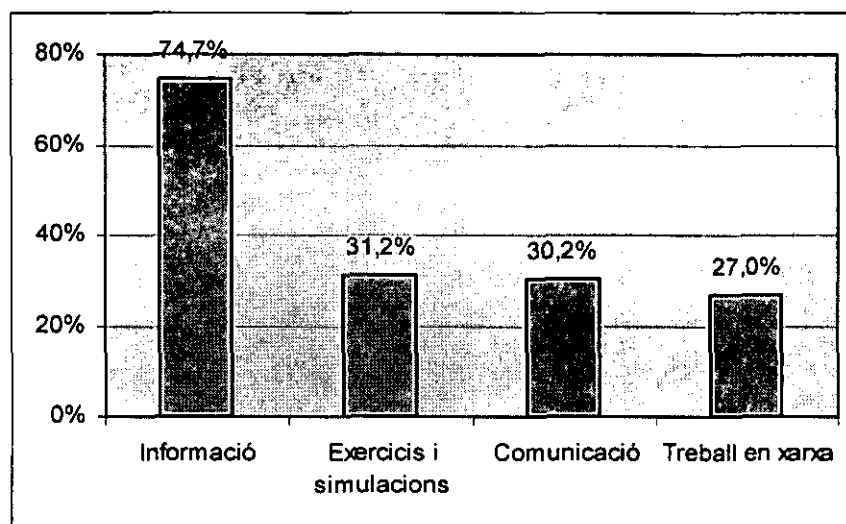

Figura 4. Finalitats de l'ús d'Internet a classe

Si comparem l'emplaçament dels centres docents, les diferències són poc importants, però les escoles d'àmbit rural, tot i que l'activitat més freqüent també és la cerca d'informació (78,1%), es distingeixen de la resta de centres de Catalunya per un ús significativament més elevat d'Internet en la comunicació i el treball en xarxa.

Les diferències observades entre etapes pel que fa a la freqüència també es reflecteixen en la finalitat de l'ús d'Internet. Així, és en l'educació primària on els alumnes es connecten més sovint amb la finalitat de comunicació (33,2%) i treball en xarxa (32,5%).

En aquest aspecte, la diferència d'aquesta etapa amb les altres és significativa. En una posició intermèdia es trobaria l'ESO, amb un 31,7 % i un 25,1% respectivament; i en darrer terme el batxillerat on l'ús majoritari és clarament el de la cerca d'informació (83,2%) mentre que l'ús per a la comunicació (16,2%) i per al treball en xarxa (15,7%) és el més baix de totes les etapes.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Informació	74,7	72,8	72,8	83,2	77,7
Exercicis i simulacions	31,2	32,6	30,9	34	17,7
Comunicació	30,2	33,2	31,7	16,2	31,1
Treball en xarxa	27,0	32,5	25,1	15,7	20,1

Taula 12. Finalitat de l'ús d'Internet a l'aula per etapes en %

Així doncs, d'acord amb la percepció dels alumnes, es pot afirmar que, tot i que les diferents etapes comparteixen aspectes fonamentals en l'ús d'Internet a classe, es poden distingir tendències entre etapes que es manifesten principalment en el contrast entre l'educació obligatòria i el batxillerat i, sobretot, entre aquesta etapa i l'educació primària.

D'altra banda, cal dir que els alumnes, quan es connecten a Internet en hores de classe, ho fan gairebé sempre (94,1%) des de l'aula d'informàtica. L'accés a la xarxa des d'altres espais, com ara la biblioteca, es produeix comparativament en molt poques ocasions (4%), però encara és menys freqüent la connexió des de l'aula (3,7%).

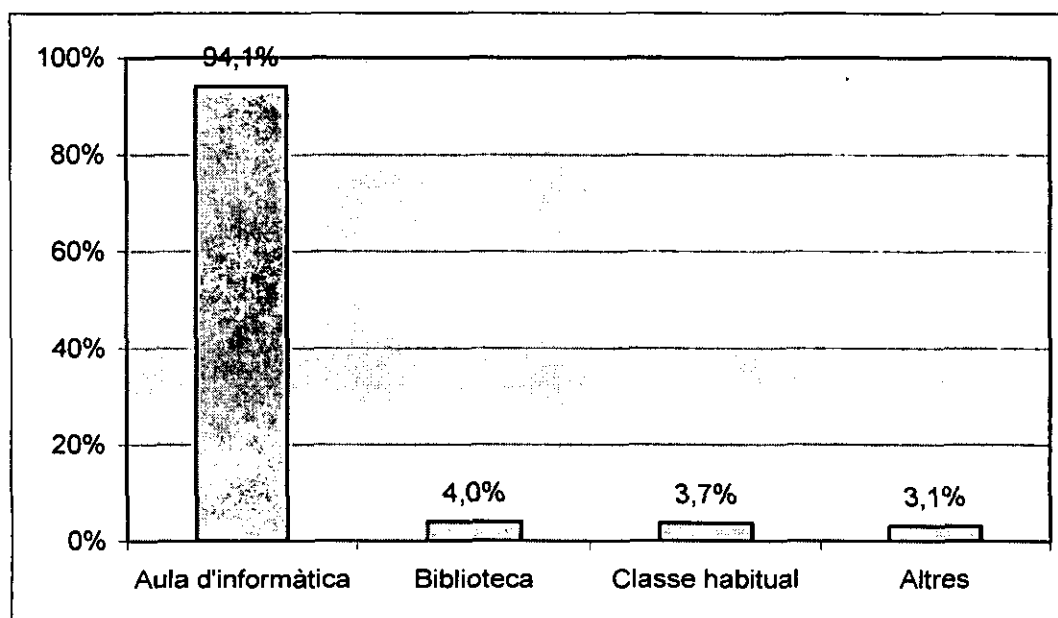

Figura 5. Espais de connexió a Internet en hores de classe

L'apreciació dels alumnes posa de manifest que Internet, en els centres, està poc integrat a l'activitat quotidiana de les aules. El seu ús encara es vincula estretament a la classe d'informàtica³⁴ i, en conseqüència, esdevé, principalment, una eina objecte d'aprenentatge, més que no pas una eina per a l'aprenentatge i per al desenvolupament de coneixements en les altres àrees del currículum.

5.2.1.2. Internet a la classe d'informàtica

Cal observar, en primer terme, que l'organització del que anomenem classes d'informàtica a les escoles de Catalunya és diferent segons les etapes. A primària, l'estudi de la informàtica s'acostuma a fer aprofitant hores de desdoblament o de flexibilització de grups, o bé destinant-hi alguna hora concreta al llarg de la setmana o quinzena, a la qual habitualment hi assisteixen tots els alumnes. A secundària obligatòria, s'ofereix com a crèdit variable optatiu o bé com a part dels continguts propis de l'àrea de tecnologia. En aquest cas, tot i que la major part dels alumnes fan informàtica, no es pot assegurar que la facin tots els alumnes de l'etapa. Al batxillerat, hi ha una matèria optativa que el centre pot oferir al conjunt de l'alumnat, sigui quina sigui la modalitat de batxillerat que s'imparteixi, però depèn de l'alumne la decisió de fer-la o no. A la pràctica, les restriccions que imposa el currículum fan que molts alumnes no facin l'optativa d'informàtica. En darrer lloc, molts cicles formatius no tenen cap relació

34 Ens referim a la classe d'informàtica, de forma genèrica, per designar les activitats que l'alumnat fa amb els ordinadors a l'aula d'informàtica durant les hores lectives. Tanmateix, en l'educació obligatòria, la informàtica no és cap àrea de coneixement que estigui establerta en els currículums oficials i per tant no és cap assignatura.

amb la informàtica com a matèria i, per tant, només segueixen algun crèdit relacionat amb informàtica els alumnes de determinades especialitats.

Si considerem el conjunt de circumstàncies en què es fa informàtica a les diverses etapes educatives, observem que, tot i que la majoria dels alumnes (63,7%) posen de manifest que fan informàtica com a activitat curricular,³⁵ encara hi ha un 33,8% que, en el curs en què es troba, no fa informàtica ni en hores de classe, ni com a activitat extraescolar. Aquest percentatge és significativament diferent en els centres públics (37,7%) que en els centres privats (29%). En aquests últims, però, segons els alumnes, la informàtica té una major presència.

En la mateixa línia cal observar com entre els que no fan informàtica destaquen significativament els alumnes de batxillerat (81,1%) i, en segon terme, tot i que en un grau molt menor, els alumnes dels cicles formatius (41%). A l'ESO el 38,3% respon que no fa informàtica ni com a assignatura obligatòria ni com a crèdit variable.

Pel que fa a la presència d'Internet a la classe d'informàtica, més de la meitat dels alumnes que fan informàtica (67,4%) diuen que l'aprenen a utilitzar o que l'utilitzen en aquestes classes. Però, si considerem el conjunt d'alumnes, un 18,3% respon que fa informàtica quan és al centre, però que en aquestes classes no utilitza Internet. No arriben a la meitat (42,9%) els que diuen que aprenen a utilitzar la xarxa en el marc de l'activitat curricular. A aquests, solament hi podem afegir el percentatge (1,6%), que gairebé es podria considerar residual, dels que aprenen informàtica i també a utilitzar Internet únicament com a activitat extraescolar.

³⁵ Entenem per activitat curricular aquella que està programada per ser duta a terme dins de l'horari lectiu i de forma ordinària i es diferencia de les activitats puntuals extraordinàries o de les activitats extraescolars.

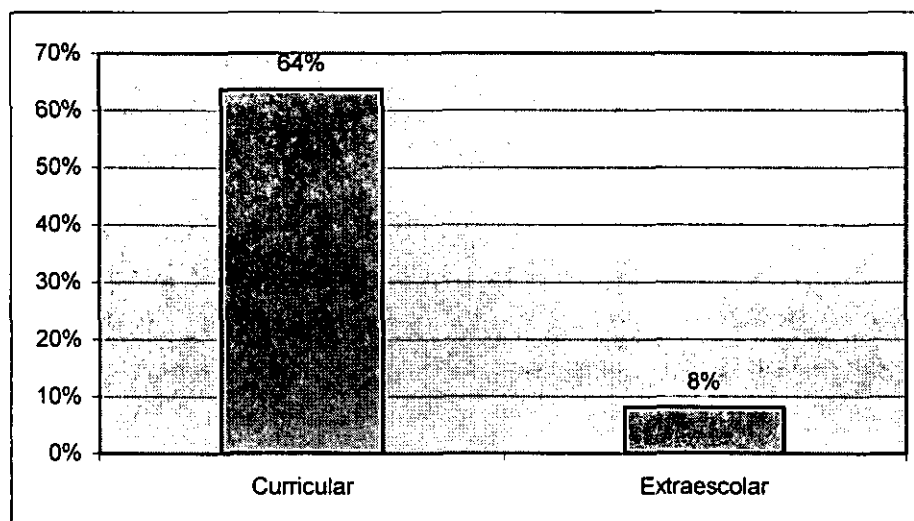

Figura 6. Presència de la informàtica i d'Internet com a activitat curricular o extraescolar

De fet, aquesta apreciació dels alumnes sobre la presència limitada d'Internet en l'activitat curricular es confirmarà més endavant en abordar l'anàlisi de l'origen de la formació en habilitats d'ús de la xarxa.

5.2.1.3. Ús de portals educatius específics

També hem analitzat quin ús fan els alumnes d'alguns portals educatius que, per diferents motius, ens han semblat especialment importants: Edu365.com i Educalia.org.

Edu365.com es va presentar el març de 2001 com el portal que el Departament d'Ensenyament posa a disposició de tot l'alumnat de Catalunya i les seves famílies a través de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC). Aquest portal proporciona eines d'ofimàtica i de comunicació, continguts curriculars i materials per a l'estudi i l'aprenentatge, per a l'orientació acadèmica i professional i per al suport a comunitats web. També inclou un servei de consultes interactives per als estudiants.

Segons les dades que proporcionen les "Estadístiques de la Societat de la Informació 2003",³⁶ a principis de 2003, el portal Edu365 comptava amb 80.000 alumnes i pares i mares registrats com a usuaris. Aquesta xifra pràcticament duplica la d'un any abans, ja que el gener de 2002 hi havia 43.329 persones registrades. Així doncs, per la

36 "Estadístiques de la Societat de la Informació 2003" <http://www.gencat.es/oursi>

importància creixent que ha adquirit aquest portal, hem volgut prestar atenció a l'ús que en fan els alumnes.

El primer que es posa de manifest és que el percentatge dels que hi han accedit alguna vegada arriba gairebé a la meitat de l'alumnat (44,8%). El percentatge més elevat és el d'usuaris alumnes de centres públics (49%), en comparació amb els que assisteixen a centres privats (39,6%). En els centres rurals també hi ha un percentatge més elevat d'usuaris, amb una diferència significativa en comparació amb la resta d'ubicacions. De fet aquest és l'únic àmbit en què més de la meitat dels alumnes (53,6%) responen que han utilitzat alguna vegada aquest portal.

	TOTAL	ECN i AMB	Ciutats grans, no AMB	Ciutats petites, no AMB	Àmbit rural
Mai	55,2	56,3	54,2	53,3	46,4
Sí	44,8	43,6	45,8	46,7	53,6

Taula 13. Alumnes usuaris del portal Edu365.com segons l'emplaçament dels centres en %

Pel que fa a les diferents etapes, sembla que és a l'educació primària (53,8%) i al batxillerat, tot i que en menor mesura (43,7%), on s'utilitza més l'Edu365. A l'ESO el percentatge d'usuaris és significativament menor i el nivell mínim es troba en els cicles formatius (22,1%) que, probablement, no troben massa recursos en aquest portal.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Mai	55,2	46,1	61,9	56,3	77,9
Sí	44,8	53,8	38,1	43,7	22,1

Taula 14. Alumnes usuaris del portal Edu365.com per etapes en %

Repetint, en certa manera, l'esquema que identificàvem per a l'ús d'Internet a classe, sembla que aquest portal també és utilitzat majoritàriament per a la cerca d'informació (59,9%), malgrat la competència dels potents cercadors accessibles des d'Internet. En menor mesura, l'Edu365 també s'utilitza pels programes que ofereix (23,2%). En canvi, pocs estudiants utilitzen les opcions que s'obren per a la comunicació o el treball en xarxa, la possibilitat de fer consultes a professors (la més baixa de totes: 3,3%) i treballar conjuntament amb altres escoles (6,2%).

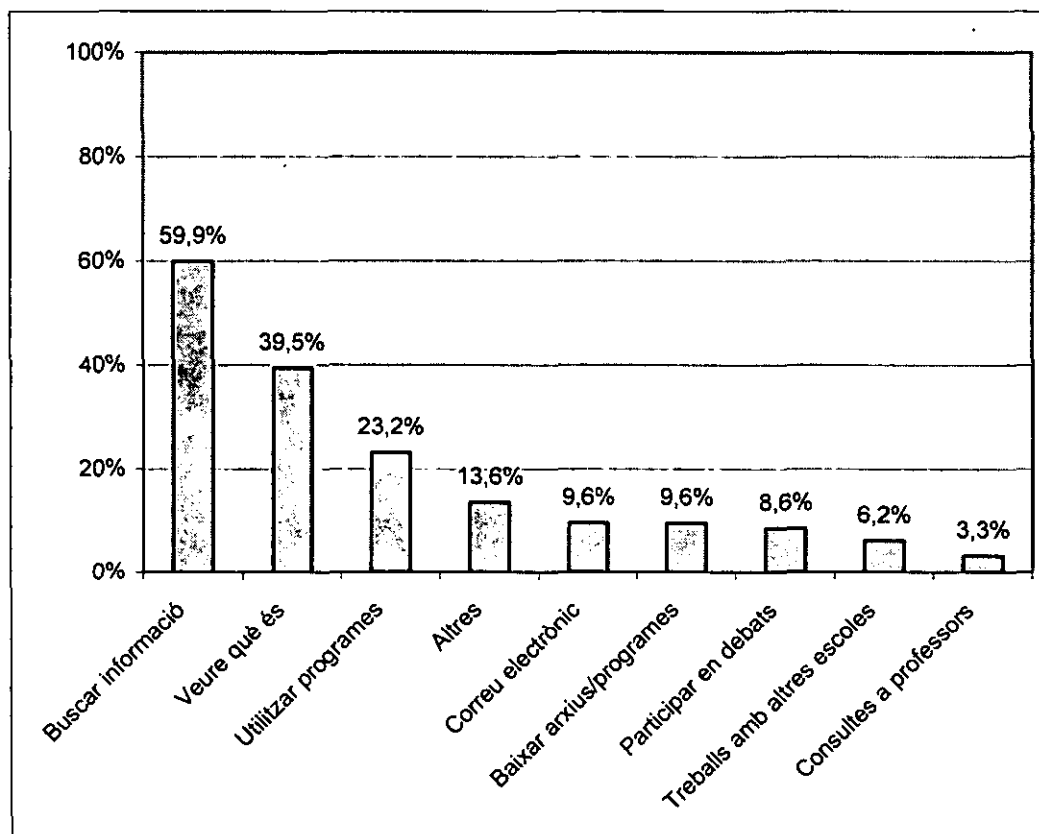

Figura 7. Finalitat de la connexió a Edu365.com

Educàlia.org es va presentar el 1999 fruit de la col·laboració de la iniciativa privada (La Caixa, Telefónica, IBM), la universitat (Universitat Oberta de Catalunya) i la Generalitat de Catalunya (Departament d'Ensenyament i Comissionat per a la Societat de la Informació) amb la missió d'oferir continguts d'educació no formal a tota la comunitat educativa. Aquesta col·laboració es va concretar en la dotació a totes les escoles públiques i privades de connexió gratuïta a Internet durant dos anys i d'una petita xarxa local de dos ordinadors multimèdia. Actualment, proporciona un espai comú de relació per a alumnes, educadors i pares i mares a través d'un web obert amb jocs, serveis i activitats, amb mòduls d'accés restringit als membres de la comunitat educativa i mòduls lliures. També disposa d'una zona restringida orientada a la comunicació sincrònica i asincrònica.

En comparació amb el portal Edu.365.com, el percentatge d'ús d'Educàlia.org se situa a un nivell inferior (16,4%). En l'educació primària és on hi ha el major percentatge (26%) d'usuaris que, d'altra banda, globalment, reproduïxen de manera força semblant el patró d'ús que identificàvem en el portal anterior.

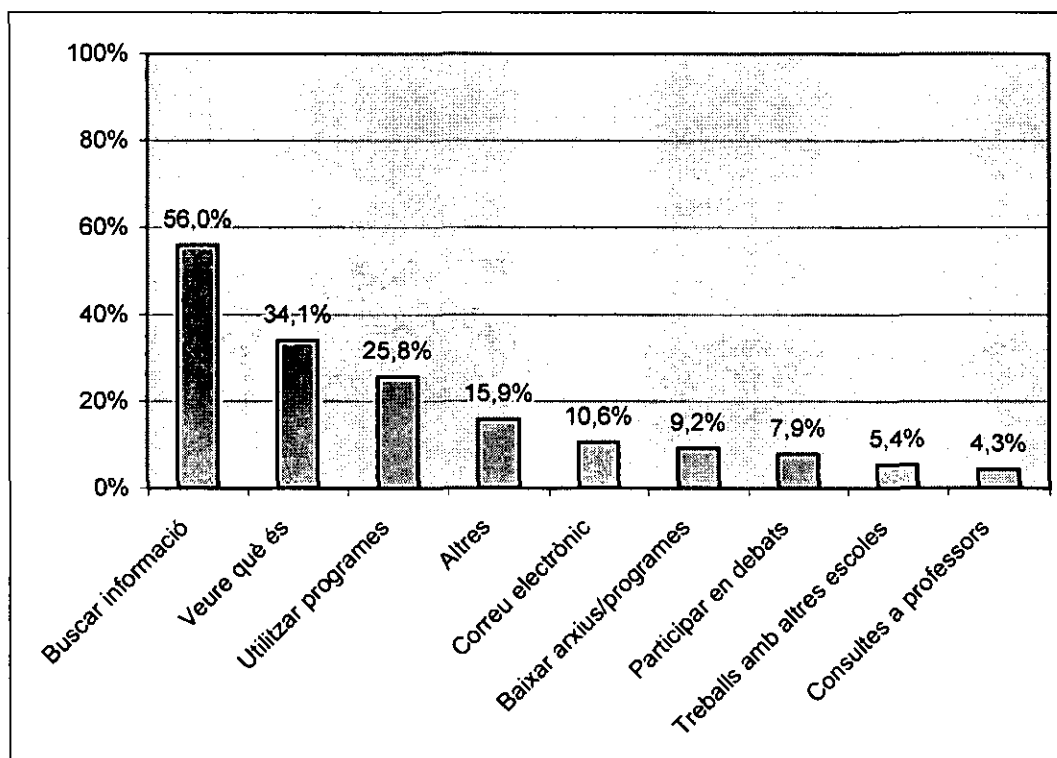

Figura 8. Finalitat de la connexió a Educalia.org

Pel que fa al nivell d'ús, les opcions de cerca d'informació i ús de programari se situen a l'extrem oposat de les relacionades amb la comunicació i el treball en xarxa, la qual cosa reforça novament les opcions que hem considerat dominants en l'ús que els alumnes fan d'Internet a l'aula.

5.2.1.4. Internet al centre, fora de classe

L'ús d'Internet als centres està condicionat per les possibilitats d'accés a la xarxa que els mateixos centres ofereixen a la comunitat escolar. Ja ho hem esmentat quan ens referíem al fet que habitualment les connexions a Internet es produeixen fora de les aules ordinàries. Una altra perspectiva d'aquesta mateixa qüestió ens l'ofereix la percepció dels alumnes sobre les possibilitats que els ofereix el centre per accedir a Internet fora d'hores de classe.

Pel que fa a aquest aspecte, són majoria (59%) els alumnes que manifesten que no se'ls permet connectar-se a Internet si no és en hores lectives. Així doncs, tot i que aquesta limitació afecta la majoria dels estudiants, les possibilitats d'accés en aquests espais de

temps semblen prou importants (40,3%), encara que en la major part dels casos s'estableixen amb algun tipus de regulació.

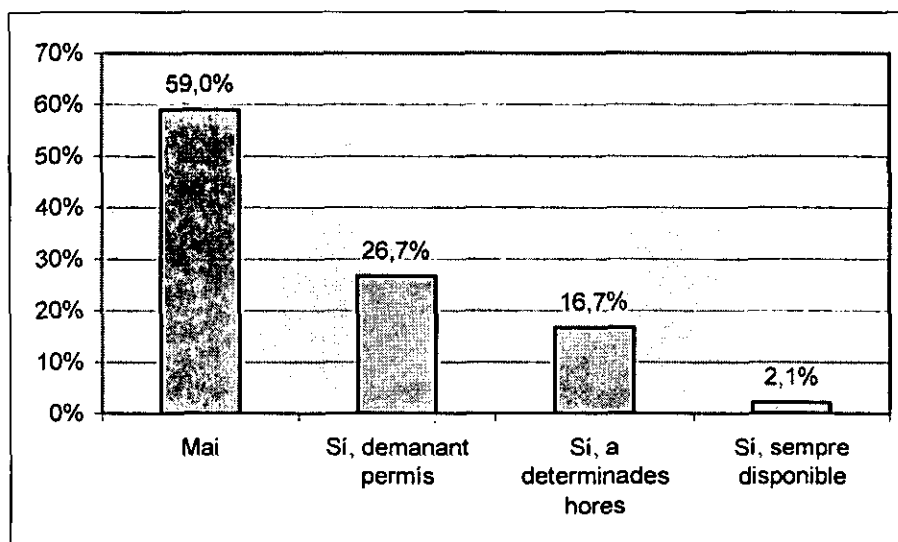

Figura 9. Possibilitats d'accés a Internet fora d'hores de classe

És en el batxillerat (66,1%) i, en segon terme, a l'ESO (44,5%) on aquesta possibilitat sembla més oberta, potser com a conseqüència del major grau de responsabilitat i autonomia que generalment s'atribueix als alumnes de més edat.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Mai	59,0	72,1	55,1	33,3	61,4
Sí, demanant permís	26,7	19,3	29,7	42,6	18,3
Sí, a determinades hores	16,7	10,7	20,1	26	14,9
Sí, sempre disponible	2,1	0,8	1,4	4,9	5,7

Taula 15. Possibilitat de connexió a Internet, fora d'hores de classe, per etapes en %

En aquest sentit, les limitacions més importants es troben a l'educació primària (26,3%) però, a continuació i en contrast, sembla que és als cicles formatius on hi ha menys possibilitats de connexió a la xarxa (37,4%) fora del temps de classe. En aquest segon cas, probablement, la causa no són tant les restriccions com la dinàmica de funcionament dels alumnes d'aquests cicles i l'organització i l'especialització del currículum.

D'altra banda, si analitzem les prioritats dels alumnes a l'hora d'utilitzar Internet en els períodes no lectius, observem que les funcionalitats més escollides no són diferents de les que havíem identificat quan parlàvem de l'ús d'Internet a classe. Buscar informació també constitueix l'opció més escollida (54,8%), encara que en aquest cas la cerca d'informació no es restringeix a l'activitat acadèmica sinó que es dirigeix a qualsevol tema d'interès per als estudiants. De fet, però, l'accés a la xarxa fora d'hores de classe per resoldre qüestions relacionades amb les diferents matèries se situa a continuació com a opció més freqüent (46%).

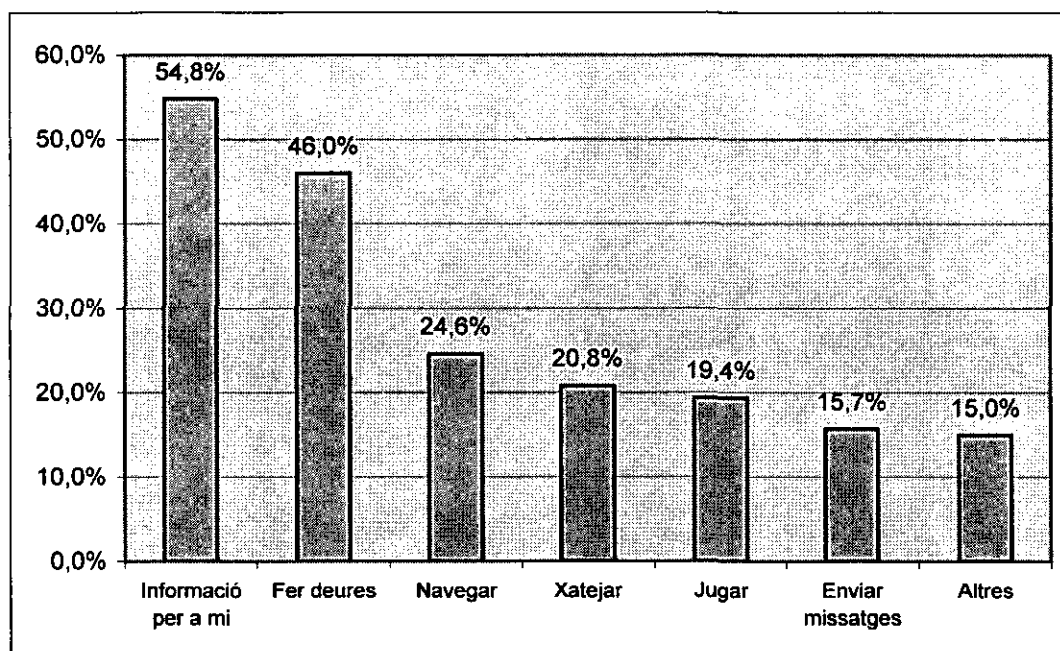

Figura 10. Objectiu de la connexió a Internet fora d'hores de classe

Entre les possibilitats menys utilitzades pels estudiants, també en aquest cas, hi trobem les funcionalitats relacionades amb la comunicació: en un 15,7% dels casos Internet és utilitzada per enviar missatges i en un 20,8% per participar en xats. És a dir, una mica més d'un terç de l'alumnat que utilitza Internet, ho fa per comunicar-se ja sigui de forma sincrònica o asincrònica. En aquest sentit, doncs, cal dir que els alumnes, fora de l'àmbit formal de la classe, tampoc no utilitzen la xarxa de manera prioritària com a instrument per a la comunicació. Possiblement, el mateix context del centre pot establir algunes limitacions per a aquest tipus d'ús que, tal com veurem més endavant, augmenta clarament fora del centre. La distribució per etapes de les funcionalitats preferents que descrivim, sense ser totalment uniforme, no conté variacions importants que permetin atribuir formes d'actuació diferents als alumnes segons el nivell en què es trobin.

Entre ambdós pols, s'observen altres opcions relacionades amb aspectes lúdics: passar l'estona navegant (24,6%) o jugar (19,4%). Cal dir que, en algunes d'aquestes últimes possibilitats, hi ha diferències significatives entre nois i noies, ja que aquestes, per exemple, opten significativament menys per passar el temps navegant per la xarxa (21,3%) o jugant (14,5%) en favor de les opcions escollides majoritàriament. En qualsevol cas, les diferències entre sexes, pel que fa a l'ús d'Internet fora d'hores de classe, no sembla que alterin la dinàmica general de funcionament a què ens acabem de referir.

5.2.1.5. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet al centre per part dels alumnes

En aquest estudi, també hem procurat discernir l'efecte que pot tenir per a la incorporació de la xarxa als centres la manera com, en cada cas, s'hi configura la pràctica pedagògica. Des d'aquest punt de vista, ens hem referit a la singularitat de la proposta educativa dels centres i, de manera més específica, a les peculiaritats que distingeixen l'estil docent del professorat, l'obertura a la participació i col·laboració d'aquests professionals, i de com l'estil docent i el grau d'obertura es relacionen amb l'ús d'Internet per part dels alumnes.

Pel que fa a la configuració de la pràctica docent, hem procurat distingir la posició dels equips de professors dels centres en relació amb la col·laboració entre professionals, en el marc del propi centre, i amb la participació en la dinàmica de funcionament intern, però també hem analitzat el grau d'obertura externa d'aquests equips i, per tant, la seva disposició davant les oportunitats de facilitar la participació dels pares o de participar en experiències educatives conjuntes amb altres institucions o professionals de fora del centre.

Des d'aquest punt de vista, el primer que es posa de manifest és que hi ha diferències entre etapes pel que fa a aquesta posició: els professors dels centres de primària es mostren significativament més oberts (89,1%) en la seva activitat professional que els de secundària, tant si la comparació la fem amb l'ESO (6,4%), amb els cicles formatius (4,4%) o amb el batxillerat (0,2%). De fet, sembla que les posicions més tancades correspondrien a l'ESO (48,1%) i després al batxillerat (26,2%).

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
PRIM	44,1	11,9	34,4	89,1
ESO	28,5	48,1	31,5	6,4
BATX	19,2	26,2	26,5	0,2
CF	8,2	13,8	7,6	4,4

Taula 16. Obertura de l'activitat dels equips docents: distribució per etapes en %

Així mateix, també es poden apreciar diferències significatives quan aquesta qüestió es relaciona amb la titularitat dels centres: sembla que els professors dels centres públics adopten posicions de major obertura (68,2%) que no pas els dels privats (31,8%) que, des d'aquest punt de vista, s'atribueixen una pràctica més tancada a la participació i a la col·laboració.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Públic	55	42,1	53,8	68,2
Privat	45	57,9	46,2	31,8

Taula 17. Obertura de l'activitat dels equips docents segons la titularitat en %

En aquest mateix sentit, quan s'analitza l'estil docent que s'atribueixen els equips de professorat, sembla que també és a primària on podem trobar les formes de docència més centrades en l'estudiant³⁷ pel que fa a la personalització de la docència i al grau de participació de l'alumne en el procés d'aprenentatge. Els centres amb professorat més proper a aquest plantejament són els de primària (75,3%) que, en aquest aspecte, es diferencien significativament dels de secundària (ESO, 15,7%; cicles formatius, 7,4%). El batxillerat (1,6%) és l'etapa on el professorat s'identifica menys amb aquest estil.

37 Existeixen nombrosos treballs sobre els estils docents basats en models transmissius i en models constructivistes de l'ensenyament i l'aprenentatge que detallen amb precisió, en cada cas, el tipus de pràctiques educatives de què són tributaris. L'enfocament i la metodologia del nostre estudi no permeten, ni pretenen, una anàlisi en profunditat d'aquests estils, més enllà de la percepció que en tenen els mateixos professors. En base a la integració d'un conjunt de respostes sobre les percepcions dels professors en relació amb el seu estil docent, els hem agrupat en tres categories diferents: els qui se situen en pràctiques educatives de caràcter més transmissiu els denominem *professors d'estil docent poc centrat en l'estudiant*, i els qui se situen a l'extrem oposat, *professors amb un estil docent més centrat en l'estudiant*. Som conscients que aquestes denominacions es poden considerar excessivament simplistes, atès el gran nombre de variables que intervien en la caracterització dels estils docents. Malgrat això, les hem adoptades per facilitar l'entendiment i brevetat en l'exposició.

	Total	Poc centrat	Centrat en un grau mitjà	Molt centrat
PRIM	44,1	31	35,7	75,3
ESO	28,5	27,5	35,1	15,7
BATX	19,2	31,6	21,5	1,6
CF	8,2	9,8	7,8	7,4

Taula 18. Estil docent del professorat segons l'etapa en %

D'altra banda, pel que fa a la titularitat, també sembla que és en els centres públics (61,9%) on els equips docents s'atribueixen estils i formes de treball més flexibles i personalitzats. En aquest aspecte, la diferència amb els centres privats (38,1%) també és significativa.

	Total	Poc centrat	Centrat en un grau mitjà	Molt centrat
Públic	55	51,3	53,5	61,9
Privat	45	48,7	46,5	38,1

Taula 19. Estil docent del professorat segons la titularitat en %

Més enllà d'aquesta caracterització, quan examinem la relació de la pràctica docent amb l'ús d'Internet, es posa de manifest que, entre els centres que fan informàtica, els que utilitzen Internet en aquestes classes són majoritàriament (73,9%) aquells en què el professorat s'atribueix posicions de major obertura en la pràctica professional.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Sí	67,4	54,6	67,8	73,9
No	28,6	39,8	28,6	22,6

Taula 20. Obertura de l'activitat del professorat i ús d'Internet en les classes d'informàtica en %

Aquesta apreciació es consolida també en analitzar l'estil docent: on hi ha les formes de treball a l'aula més centrades en l'estudiant, també és on sembla que Internet té major presència en les classes d'informàtica (73,1%).

	Total	Poc centrat	Centrat en un nivell mitjà	Molt centrat
Si	67,4	67,3	63,6	73,1
No	28,6	28,5	32,2	23,6

Taula 21. Estil docent i ús d'Internet en les classes d'informàtica en %

D'altra banda, en la pràctica, quan observem les habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet, els més experts es trobarien precisament en els centres amb formes de docència més tancades (39,3%) i no pas en els que acullen les pràctiques de major obertura professional (14,3%). Aquestes diferències significatives –que s'observen en els nivells alts, però també en els nivells d'expertesa baixos o nuls (35,4%, en els més oberts; 11,2% en els més tancats)– s'han d'interpretar necessàriament en el marc de la caracterització que fèiem d'aquests centres a l'inici d'aquest apartat i, en concret, tenint en compte la major representació de centres de primària entre els centres que podríem considerar més oberts.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Si	71,4	84,2	72,9	57,8
No	28,4	15,8	26,9	42,1

Taula 22. Domini d'Internet per part dels alumnes segons l'obertura dels centres en %

En qualsevol cas, no sembla que l'expertesa dels alumnes en l'ús de la xarxa depengui exclusivament de les peculiaritats de la pràctica docent dels centres ja que, en molts casos, tal com ja hem apuntat en el seu moment, el domini de la xarxa s'adquireix fora de l'àmbit escolar.

Tot i això, cal fer notar que, en els centres que hem considerat més tancats, es redueix significativament (14,3%) el nombre d'alumnes que manifesten que han après a utilitzar Internet en el mateix centre. En aquests centres, la majoria (66,9%) o bé n'han après sols (41,9%) o bé amb l'ajut dels amics (25%). En canvi, en els centres on els equips docents manifesten un major grau d'obertura, el nombre dels que han après a utilitzar Internet a l'escola és significativament més alt (36,6%) i es redueixen, també de manera significativa (15,4%), els alumnes d'aquests centres que n'han après sols.

	Total	Tancada	Obertura Intermèdia	Oberta
Jo sol (fora de l'escola)	30,6	41,9	33,6	15,4
A l'escola	23,5	14,3	20,6	36,6
Amb amics (fora de l'escola)	18,2	25	19,3	10,4
A casa, amb l'ajut dels germans/es	11	10,4	10,9	11,8
A casa, amb l'ajut dels pares	9,5	6,5	8	14,6
En una acadèmia d'informàtica	4,9	4,1	5,1	5,1
No sé utilitzar Internet	4,4	2,8	4,1	6,2
Altres	3,7	2,7	3,7	4,6

Taula 23. Origen de la formació dels alumnes en Internet segons l'obertura dels centres en %

S'observa el mateix pel que fa a l'índex de connexió a Internet en hores de classe. En els centres on hi ha les pràctiques més obertes, també hi ha les freqüències de connexió a l'aula significativament més elevades: més de la meitat dels alumnes d'aquests centres (55,7%) manifesten que, com a mínim, es connecten a Internet un o dos cops al mes en hores de classe amb el professor. Aquest percentatge es redueix significativament (28,3%) quan ens referim als centres més tancats, gairebé la meitat dels alumnes dels quals (48,2%) diuen que mai accedeixen a Internet en hores de classe.

	Total	Tancada	Obertura Intermèdia	Oberta
Diàriament	1,7	1,3	1,8	1,8
Setmanalment	26,5	18,4	26,7	33,2
1 o 2 cops al mes	12,7	8,6	10,3	20,7
Molt de tant en tant	22	22,9	23,7	18
Mai	36,6	48,2	37,1	25,9

Taula 24. Freqüència de connexió a l'aula segons l'obertura dels centres en %

Aquest plantejament es reforça quan la mateixa qüestió es relaciona amb l'estil dels equips docents: la meitat dels alumnes (51,8%) dels centres que concentren les pràctiques més centrades en l'estudiant responen que es connecten a la xarxa quan són a classe, setmanalment (34,1%) o, com a mínim, una o dues vegades al mes (17,7%). En canvi, on l'acció docent és menys personalitzada, aquest índex es redueix significativament (35,8%). En aquests centres, el 40,7% dels alumnes mai es connecten

a Internet en hores de classe quan són amb el professor i, en canvi, en els centres on la docència s'ajusta més a les peculiaritats de l'estudiant, aquesta xifra baixa de manera significativa (26,5%).

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en un nivell mitjà	Molt centrat en l'estudiant
Diàriament	1,7	1,9	1,7	1,4
Setmanalment	26,5	27,5	22,4	34,1
1 o 2 cops al mes	12,7	8,3	12,6	17,7
Molt de tant en tant	22	21,1	23,3	19,9
Mai	36,6	40,7	39,4	26,5

Taula 25. Freqüència de connexió a l'aula segons l'estil docent dels centres en %

D'altra banda, sembla que la pràctica docent també introdueix diferències en la forma d'ús de la xarxa, de manera que, si bé en tots els casos, els que es connecten a Internet ho fan, en primer terme, per obtenir informació relacionada amb les assignatures (72,9%), les opcions vinculades a la comunicació i, principalment, al treball en xarxa prenen major protagonisme en els centres en què el professorat adopta posicions de major obertura en l'activitat professional (32,8% en els més oberts; 21,1% en els més tancats).

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Buscar informació relacionada amb les assignatures	72,9	72,3	73,3	72,7
Fer exercicis i simulacions	31,2	33,2	29,4	32,6
Participar en xats	18,8	19,7	18,4	19
Treballar en equip, compartint fitxers i intercanviant informació	18,7	17,7	17,5	21
Comunicar-me amb els companys de classe	15,2	14,9	13,6	17,9
Comunicar-me amb persones de fora de l'escola	12,2	13,9	12,8	10,3
Participar en projectes amb altres escoles	8,7	2,8	7,1	14,7
Penjar treballs a la pàgina web de l'assignatura o de l'escola/institut	5,2	4,8	4,1	7,1
Participar en fòrums, debats, llistes de discussió, ...	3	2,3	3,7	2,3
Comunicar-me amb els professors	1,7	1,1	1,4	2,4

Taula 26. Formes d'ús d'Internet a l'aula segons l'obertura dels centres en %

S'observa el mateix, amb major detall, en les actuacions concretes: en els centres en què els equips docents s'atribueixen major obertura en l'activitat professional, els alumnes utilitzen significativament més la xarxa per comunicar-se amb els seus companys de classe (17,9%), per penjar treballs a la pàgina web de l'assignatura o del centre (7,1%) i, fins i tot, per comunicar-se amb els professors (2,4%). Aquesta opció, sense ser de les més utilitzades, ho és més en aquests centres que en els que hem considerat més tancats (1,1%). En els primers, tal com ja hem dit, també destaquen les possibilitats de treball en xarxa: en les opcions de treball en equip (21%) i de participació en projectes amb altres centres (14,7%) es produeixen diferències significatives en relació amb els centres que mantenen posicions de menor obertura en la pràctica professional dels equips docents.

	Total	Tancada	Obertura Intermèdia	Oberta
Informació	74,7	74,3	74,4	75,3
Exercicis i simulacions	31,2	33,2	29,4	32,6
Comunicació	30,2	28,8	29,1	32,6
Treball en xarxa	27	21,1	25,6	32,8

Taula 27. Formes d'ús d'Internet a l'aula segons l'obertura dels centres en %

5.2.2. Fora del centre

Tot i que l'objecte fonamental d'aquest estudi és l'anàlisi de la incorporació d'Internet en els centres docents, probablement, tal com hem justificat a l'hora de plantejar-ne l'enfocament teòric, la interpretació d'aquest procés serà més efectiva en la mesura que siguem capaços de situar-lo en el context més ampli en què es produeix. En aquest sentit, entenem que l'aproximació a l'ús d'Internet per part dels alumnes s'ha de vincular, en la mesura del possible, a la presència que té la xarxa en l'activitat quotidiana d'aquests quan no són al centre, a les seves formes de comunicació i, de manera més específica, a l'ús d'Internet en l'àmbit familiar.

5.2.2.1. Infraestructura tecnològica de les llars dels alumnes

Amb aquest propòsit, hem volgut analitzar, primerament, en quina mesura la infraestructura tecnològica de què disposen els alumnes a la llar els facilita l'accés a la

xarxa. En aquest sentit, el primer que cal destacar és que la majoria dels alumnes (87%) disposen d'ordinador a casa seva i que un 72,5% també disposen de connexió a Internet. Així doncs, una quarta part dels alumnes, aproximadament, no disposen de la infraestructura mínima per poder fer ús de la xarxa quan són a casa.

En aquest sentit, s'observen diferències entre centres públics i privats, de manera que els alumnes dels centres públics que no tenen ordinador a casa (17,1%) pràcticament doblen els de les escoles privades (7,4%). Aquesta diferència significativa també es produeix en relació amb la disponibilitat de connexió a Internet: el 22,6% d'alumnes dels centres privats no en disposen, davant del 31,5% dels centres públics. Per etapes, les diferències pel que fa a la dotació tecnològica de les llars es troben, principalment, entre els alumnes d'educació primària i els de batxillerat, tant pel que fa a la disponibilitat d'ordinador (79,8% a primària i 97,3% a batxillerat), com de connexió (67,6% els alumnes del darrer curs d'educació primària i 82% els de l'últim curs de batxillerat). En aquesta apreciació cal tenir en compte que quan parlem de primària analitzem tots els alumnes, és a dir, tota la població, mentre que a batxillerat i als cicles formatius, atès que no són etapes obligatòries, això ja no és així. En qualsevol cas, cal observar que, pel que fa a la disponibilitat d'infraestructures, l'augment entre etapes se situa en un nivell força alt, la qual cosa, si analitzem els percentatges obtinguts en cicles formatius (tenen ordinador el 88,7%, però solament un 69% disposen de connexió a Internet), no sembla que depengui únicament de l'augment d'edat dels alumnes. Novament, la procedència socioeconòmica de l'alumnat dels cicles formatius pot ser un factor explicatiu.

Per acabar de caracteritzar la situació familiar pel que fa a l'ús d'Internet, cal dir que, entre els alumnes que tenen ordinador a casa, no tots els que disposen de connexió a Internet (72,5%) en poden disposar: un 7,8% en poden fer ús en comptades ocasions i un petit percentatge (1,6%) no el poden utilitzar mai. La majoria, però, hi poden accedir sempre que volen (64,1%), tot i que, en alguns casos (26,3%), han de compartir aquesta possibilitat amb altres familiars.

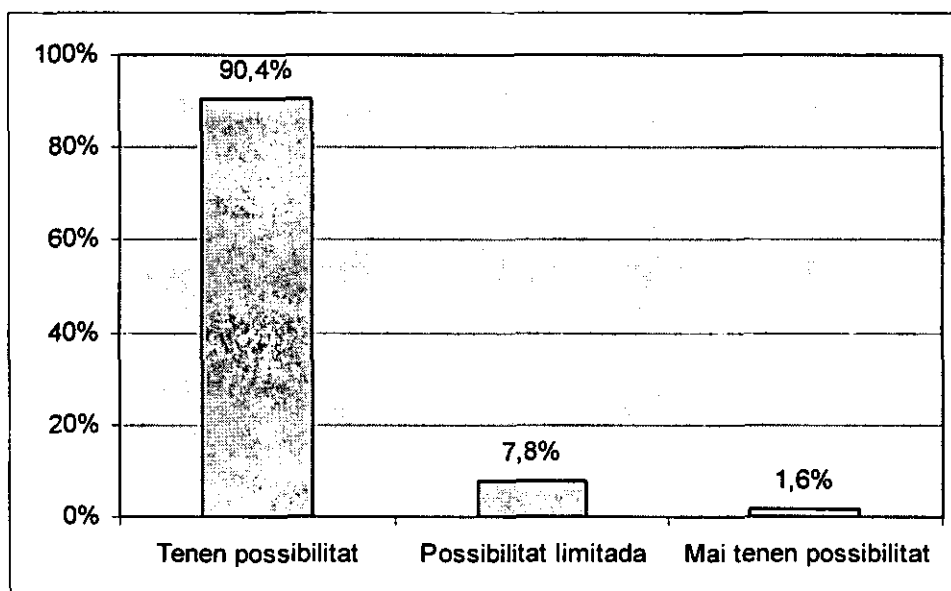

Figura 11. Possibilitat d'accés a la connexió a Internet a casa, quan se'n disposa

En qualsevol cas, sembla que les limitacions afectarien de manera més important els alumnes d'educació primària que la resta. L'edat inferior i el grau d'autonomia atribuïble als alumnes d'aquesta etapa podrien ser els factors explicatius d'aquesta diferència.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Tenen possibilitat	70,4	81,8	94,4	97,3	95,5
Possibilitat limitada	7,8	15,6	3,8	2	3,9
Mai tenen possibilitat	1,6	2,5	1,4	0,6	0,6

Taula 28. Possibilitat d'accés a la connexió a Internet a casa, quan se'n disposa: distribució per etapes en %

Abans de centrar l'atenció en altres aspectes relacionats de manera menys directa amb la tecnologia, cal identificar la disponibilitat que tenen els alumnes d'adreça pròpia de correu electrònic, com a indicador addicional de les condicions disponibles per a l'ús de la xarxa.

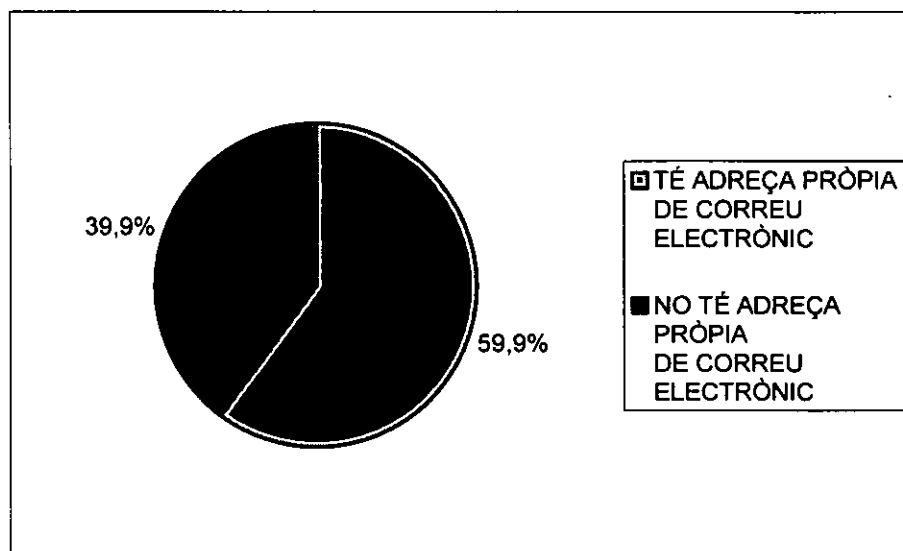

Figura 12. Alumnes que disposen d'adreça electrònica pròpia

Més de la meitat dels alumnes (59,9%) manifesten que disposen d'una adreça electrònica. De fet, aquest percentatge és significativament més elevat a la secundària. Els alumnes de primària sembla que accedeixen més tard a aquesta possibilitat.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Té adreça pròpia de correu electrònic	59,9	41,5	71,6	81,2	67,9
No té adreça pròpia de correu electrònic	39,9	58	28,3	18,6	32,1

Taula 29. Alumnes que disposen d'adreça electrònica pròpia per etapes en %

Aquest percentatge, prou important, sofreix modificacions quan comparem els alumnes dels centres privats (66%) amb els dels públics (54,9%). En aquests últims, doncs, els que encara no disposen d'adreça electrònica gairebé són la meitat (44,8%).

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Té adreça pròpia de correu electrònic	59,9	54,9	66
No té adreça pròpia de correu electrònic	39,9	44,8	33,8

Taula 30. Alumnes que disposen d'adreça electrònica pròpia, segons la titularitat dels centres en %

Els alumnes dels centres que hem situat en una posició socioeconòmica més baixa i que no disposen d'adreça electrònica són pràcticament la meitat (49,8%). En el cas dels que provenen d'una situació socioeconòmica més alta, aquest percentatge es redueix significativament fins al 30,9%.

5.2.2.2. Situació d'Internet en l'àmbit familiar

Més enllà de la infraestructura de què disposen els alumnes per a la connexió, hem volgut apropar-nos també a les altres condicions que es produeixen en l'àmbit familiar en relació amb l'ús de la xarxa. Amb aquest propòsit, ens referirem a l'ús que fan d'Internet els pares i les mares i també a algunes de les possibilitats i condicions que s'estableixen a la llar en relació amb l'ús d'Internet.

El primer que destaca quan analitzem l'ús d'Internet per part dels pares és que més de la meitat dels pares (53,5%), segons la percepció dels alumnes, no es connecta mai a Internet. En el cas de les mares, aquest percentatge encara és més elevat (66,7%).

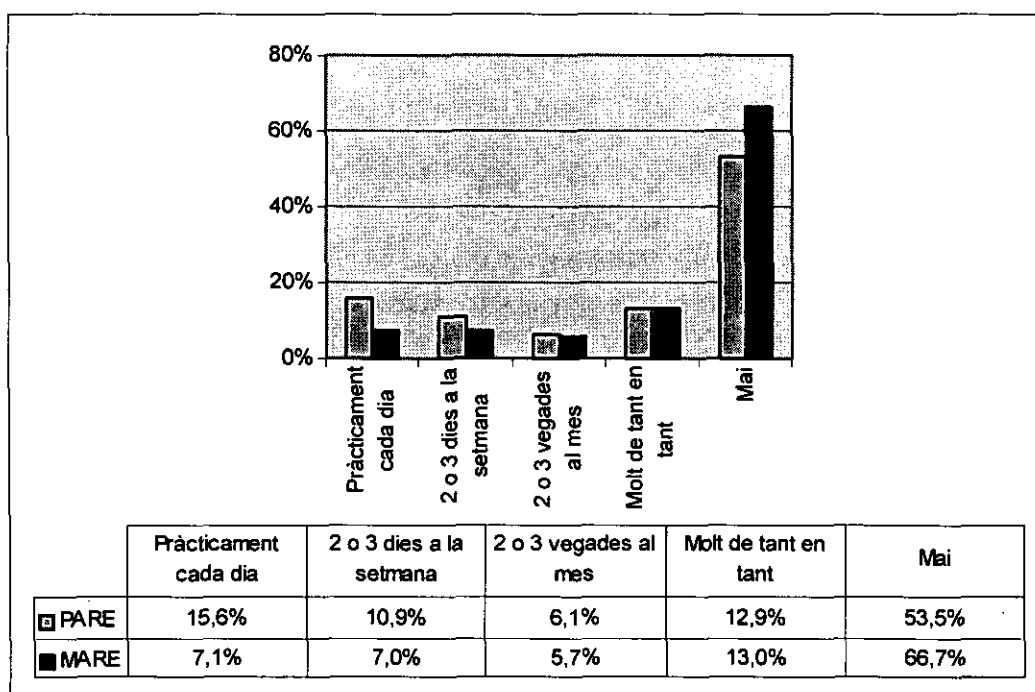

Figura 13. Freqüència d'ús d'Internet per part dels pares i les mares

Si observem l'extrem contrari, és a dir, el nivell d'ús més elevat, veiem com els pares que es connecten més sovint, pràcticament cada dia (15,6%) o dos o tres dies a la setmana

(10,9%), superen de poc la quarta part del total. El percentatge de mares que els alumnes situen en aquests mateixos nivells de connexió més elevats és sensiblement menor (14,1%): les que es connecten pràcticament cada dia són menys de la meitat (7,1%) que els homes que se situen en aquest nivell de freqüència i la resta (7%) s'hi connecten dues o tres vegades a la setmana.

Aquestes freqüències en l'ús d'Internet per part dels pares i les mares no presenten grans diferències si comparem les diferents etapes. Tot i això, sembla que es reflecteix un augment en aquestes freqüències en les primeres etapes. Això probablement es pot relacionar amb l'edat dels pares i les mares, ja que normalment són més joves els dels alumnes d'educació primària i per tant les seves freqüències de connexió són més altes.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Pràcticament cada dia	15,6	16,7	16	15,1	10
2 o 3 dies a la setmana	10,9	11,2	10,7	12,3	6,1
2 o 3 vegades al mes	6,1	7,4	5,2	5,4	3,7
Molt de tant en tant	12,9	10,3	13,7	17,3	12,9
Mai	53,5	53,1	53,2	49,1	66,8

Taula 31. Freqüència d'ús d'Internet dels pares per etapes en %

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Pràcticament cada dia	7,1	8,2	6,4	6,7	5
2 o 3 dies a la setmana	7	8,3	6,4	6,2	4,4
2 o 3 vegades al mes	5,7	6,9	4,9	5,7	2,8
Molt de tant en tant	13	9,8	15,2	17,1	12,5
Mai	66,7	66,2	67	63,7	74,9

Taula 32. Freqüència d'ús d'Internet de les mares per etapes en %

Cal apuntar que, en els cicles formatius, és on aquests nivells són més baixos (el percentatge de pares d'alumnes d'aquests cicles que no es connecten mai a Internet és del 66,8% i el de les mares del 74,9%). En aquest sentit, pel fet que estan per sota dels nivells dels pares i les mares d'alumnes de batxillerat, hauríem d'entendre que, a banda de l'edat, hi ha altres factors de tipus sociocultural que poden incidir d'una manera o altra en l'accés a la xarxa d'aquestes persones.

Aprofundint en aquesta línia, sembla que es pot observar una relació entre la situació socioeconòmica de les famílies i la freqüència d'ús d'Internet per part dels pares i les mares, la qual, tal com mostren les taules següents, augmenta amb el nivell socioeconòmic. Així, es pot apreciar com el percentatge de pares i mares que es connecten més sovint és més del doble segons si pertanyen a centres amb una situació socioeconòmica baixa (10,1%) o alta (23,5%). A banda dels nivells de connexió alts, aquestes diferències també s'observen clarament en els nivells de connexió més baixos.

	Total	SSE ³⁸ baixa	SSE mitja	SSE alta
Pràcticament cada dia	15,6	10,1	14,9	23,5
2 o 3 dies a la setmana	10,9	7,2	11,3	13,9
2 o 3 vegades al mes	6,1	6,6	5,7	6,5
Molt de tant en tant	12,9	9,7	13,4	15,2

Taula 33. Freqüència d'ús d'Internet dels pares segons el nivell socioeconòmic de les famílies en %

Aquestes diferències també es mantenen en la freqüència de connexió de les mares:

	Total	SSE baixa	SSE mitja	SSE alta
Pràcticament cada dia	7,1	4,6	6,4	11,7
2 o 3 dies a la setmana	7	5,3	7	8,8
2 o 3 vegades al mes	5,7	4,2	5,8	7,3
Molt de tant en tant	13	8,2	12,8	18,7

Taula 34. Freqüència d'ús d'Internet de les mares segons el nivell socioeconòmic de les famílies en %

En certa manera, aquesta distribució de la freqüència d'ús de la xarxa per part dels pares i les mares també es podria reflectir en la comparació entre centres públics i privats. La freqüència d'ús sempre és més alta en aquests últims i el percentatge de pares i mares que, segons els alumnes, no es connecten mai a Internet també és significativament més alt en el cas dels centres públics.

38 SSE: situació socioeconòmica

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Pràcticament cada dia	15,6	13	18,9
2 o 3 dies a la setmana	10,9	9,6	12,4
2 o 3 vegades al mes	6,1	5,9	6,3
Molt de tant en tant	12,9	11,9	14
Mai	53,5	58,6	47,1

Taula 35. Freqüència d'ús d'Internet dels pares segons la titularitat dels centres en %

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Pràcticament cada dia	7,1	6,3	8,2
2 o 3 dies a la setmana	7	6,5	7,7
2 o 3 vegades al mes	5,7	5,3	6,2
Molt de tant en tant	13	11,6	14,7
Mai	66,7	69,7	62,9

Taula 36. Freqüència d'ús d'Internet de les mares segons la titularitat dels centres en %

D'aquesta manera es posaria de manifest com l'ús de la xarxa s'estableix amb més facilitat quan es donen determinats factors favorables en el context. En aquest cas, ens referim a condicions socioculturals i econòmiques, però possiblement també podríem parlar de les que estan determinades per la ubicació dels centres. En aquest sentit, es poden observar algunes diferències en l'accés a Internet per part dels pares i les mares segons si pertanyen a centres que es troben en ciutats grans o en ciutats petites i pobles.

	TOTAL	BCN i AMB	ciutats grans, no AMB	ciutats petites, no AMB	Àmbit rural
Pràcticament cada dia	15,6	17,3	16,3	10,6	11,2
2 o 3 dies a la setmana	10,9	10,8	13,3	10,3	9,4
2 o 3 vegades al mes	6,1	6	8,5	5,4	6,3
Molt de tant en tant	12,9	12,7	14,5	12,6	11,6
Mai	53,5	52	46,2	60,5	61,6

Taula 37. Freqüència d'ús d'Internet dels pares segons l'emplaçament dels centres en %

	TOTAL	BCN i AMB	ciutats grans, no AMB	ciutats petites, no AMB	Àmbit rural
Pràcticament cada dia	7,1	7,5	7,2	6,1	6,3
2 o 3 dies a la setmana	7	7,6	7,3	5,1	6,3
2 o 3 vegades al mes	5,7	5,4	7,7	6,2	3,6
Molt de tant en tant	13	13,3	13,3	12,3	10,7
Mai	66,7	65,7	64,1	70	73,2

Taula 38. Freqüència d'ús d'Internet de les mares segons l'emplaçament dels centres en %

En general, a les ciutats grans, les freqüències de connexió són més altes i, en conseqüència, també és en les escoles de ciutats petites que no són de l'àrea metropolitana i en els centres d'àmbit rural on hi ha els majors percentatges de pares i mares que no es connecten mai a Internet.

En qualsevol cas, entenem que, en la configuració de les condicions d'ús d'Internet a la llar, no es pot deixar de banda el paper que hi poden tenir els familiars i altres persones amb qui l'alumne comparteix la vida quotidiana en aquest àmbit. Si es va més enllà en la representació d'aquesta qüestió però, observarem que la majoria dels estudiants (83,4%), quan són a casa i naveguen per Internet, ho fan sols. Només el 19% restant ho fa amb altres persones.

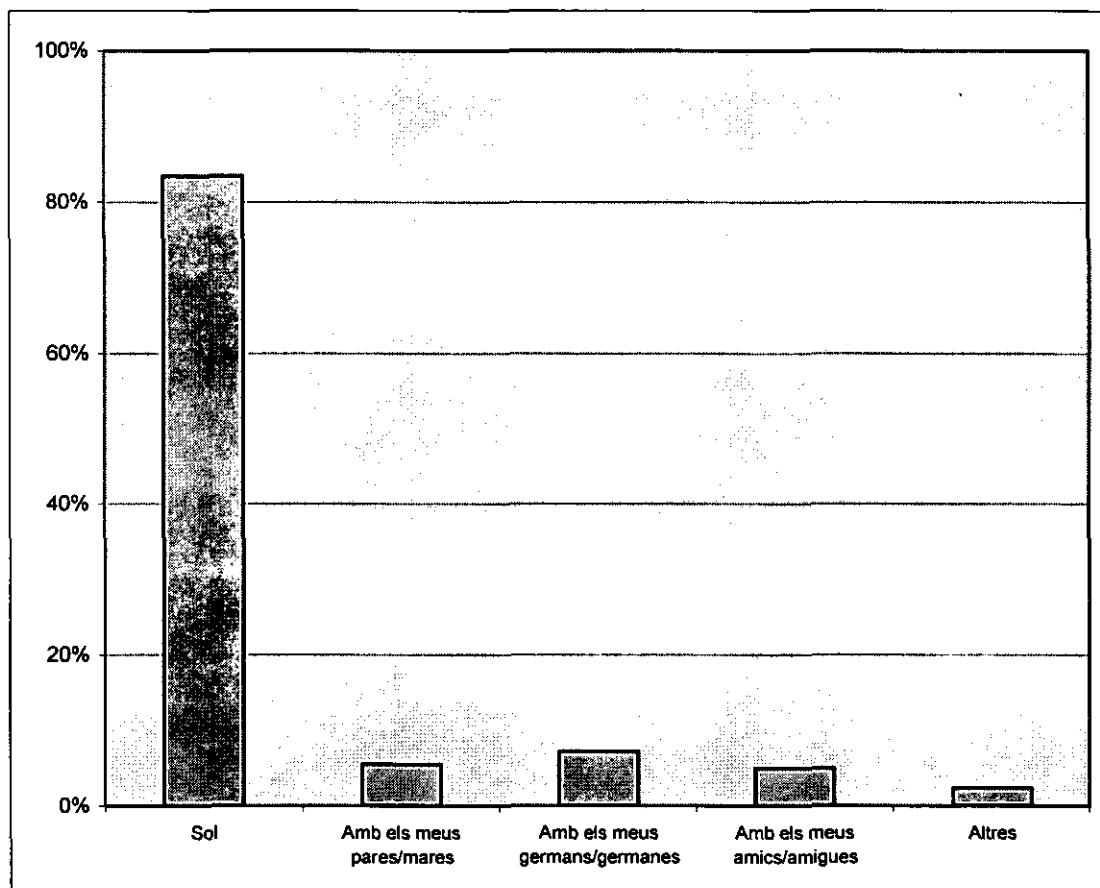

Figura 14. Acompanyament d'altres persones en la navegació per Internet a la llar

D'entre aquestes persones que poden acompanyar l'alumne, destaquen els germans (7,2%) més que no pas els pares i les mares (5,5%) que, en aquest sentit, se situarien pràcticament al mateix nivell que els amics (5%). Des d'aquest punt de vista, podríem dir que la influència directa o el guiatge dels pares i les mares en l'accés a la xarxa dels seus fills semblen molt limitats. Més aviat semblaria que la influència pares/fills, quan parlem de l'ús d'Internet en l'àmbit familiar, es produiria de manera inversa, ja que en molts casos són els fills els que actuen com a impulsors d'aquest procés.

Pel que fa a aquesta qüestió, també podem apuntar que en l'educació primària, els alumnes comparteixen amb més freqüència la seva activitat a Internet amb altres persones.

	Total	PRIM	ESO	BATX	CF
Sol	83,4	67,7	90,8	96,1	91,3
Amb els meus pares	5,5	12,3	2	0,3	1,5
Amb els meus germans/germanes	7,2	13,1	4,2	2,8	4,2
Amb els meus amics/amigues	5	5,5	6,8	2,2	4,8
Altres	2,4	3,9	1,6	1,2	2,4

Taula 39. Acompanyament d'altres persones en la navegació per Internet a la llar: distribució per etapes en %

En aquest cas, la navegació amb els germans (13,1%) o els pares i les mares (12,3%) arriba al nivell més alt possiblement com a conseqüència del menor grau d'autonomia atribuïble als alumnes d'aquesta etapa. Per contrast, lògicament, és en el batxillerat on l'alumne fa un ús més independent de la xarxa.

D'altra banda, la major part dels alumnes (54,6%) manifesten que a casa seva no hi ha cap tipus de norma pel que fa a l'ús d'Internet. En aquest aspecte, però, novament a l'educació primària hi trobem diferències. Aquesta és l'única etapa en què una majoria d'estudiants respon que a casa seva s'ha establert algun tipus de norma sobre aquesta qüestió. La presència d'algun tipus de regulació arriba al punt mínim en els cicles formatius, on en alguns casos ja se supera la majoria d'edat.

Cal observar, en qualsevol cas, que la regulació es produeix en un percentatge considerable de casos (44,7%). Les limitacions obeeixen principalment a aspectes econòmics i es refereixen a la quantitat de temps que poden estar connectats (47,3%). En segon terme, també incideixen en l'organització del temps i estableixen els moments del dia en què es poden connectar. I en tercer lloc es refereixen als possibles llocs que poden visitar (24,7%). Cal destacar que en aquest aspecte hi ha diferències entre els nois (28,5%) i les noies (21,1%).

5.2.2.3. Ús d'Internet fora del centre

Vistes les condicions d'infraestructura per a la connexió, ens interessa comprendre de quina manera utilitzen Internet els alumnes quan no són al centre. Amb aquest propòsit, examinarem, primerament, el *lloc des d'on es connecten a la xarxa* els alumnes, el qual, majoritàriament (71,4%), tal com es reflecteix en el gràfic següent, és la pròpia llar.

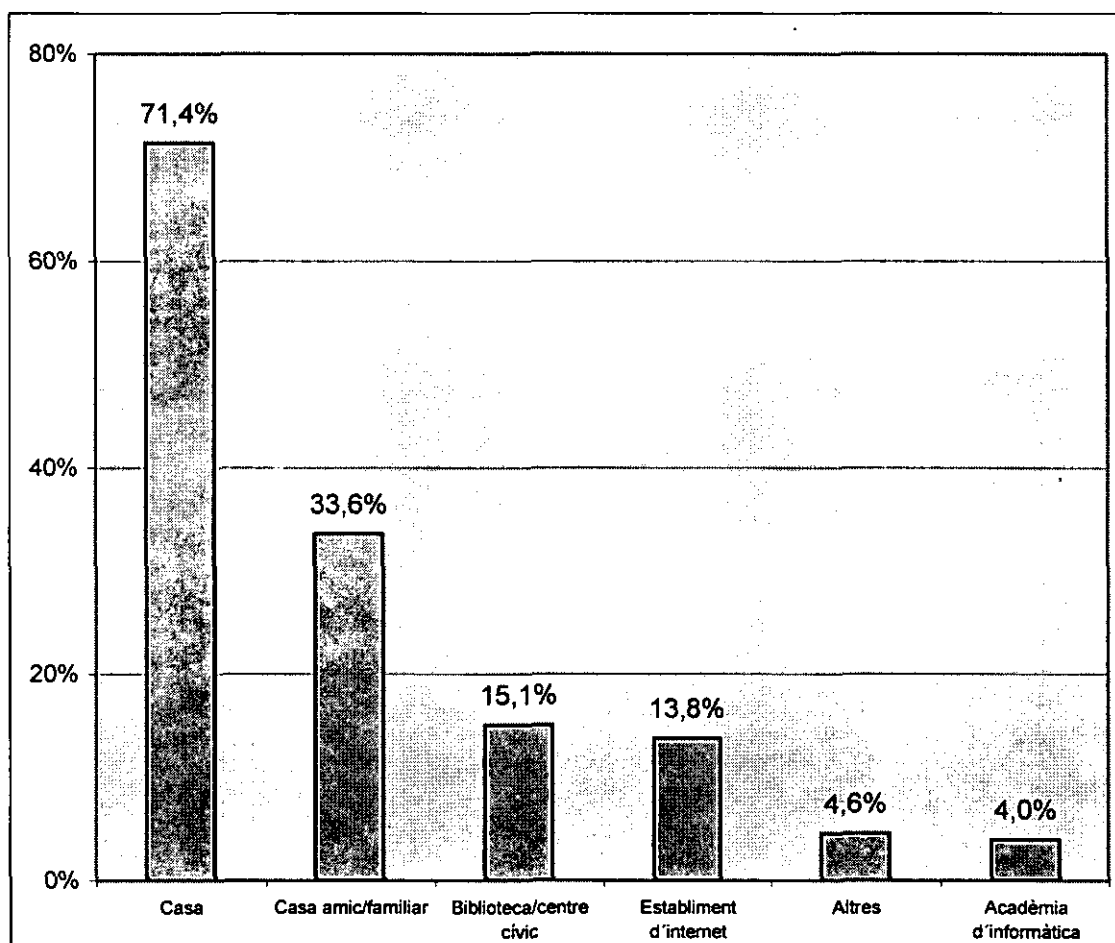

Figura 15. Lloc de connexió dels alumnes a Internet quan són fora del centre

Cal dir, però, que en aquest aspecte hi ha una diferència significativa entre els alumnes dels centres públics i els privats, ja que són aquests últims els que més es connecten des del domicili (78%). Els alumnes dels centres públics també utilitzen majoritàriament la connexió de què disposen a casa, però el percentatge dels que ho fan és significativament menor (65,5%). De fet, probablement, el lloc d'accés fora del centre no és independent de la situació socioeconòmica dels alumnes, ja que els que pertanyen a centres amb una situació socioeconòmica més baixa també es connecten significativament menys des de casa seva que els que estudien en centres de situació econòmica alta (81%).

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Casa	71,4	65,5	78
Casa amic/familiar	33,6	34,9	32,2
Biblioteca/centre cívic	15,1	17,3	12,7
Establiment d'Internet	13,8	14,8	12,7
Altres	4,6	4,9	4,3
Acadèmia d'informàtica	4,0	4,8	3,2

Taula 40. Lloc de connexió dels alumnes a Internet quan són fora del centre segons la titularitat en %

En segon lloc, examinarem *la freqüència de connexió*, la qual, en gairebé la meitat dels casos (48,4%), és alta, és a dir, superior a dos dies a la setmana. De fet, d'aquest percentatge, tal com mostra el gràfic següent, el 27,1% manifesta que es connecta gairebé cada dia. En comparació, els que no es connecten mai, quan no són al centre, són una minoria (17,5%).

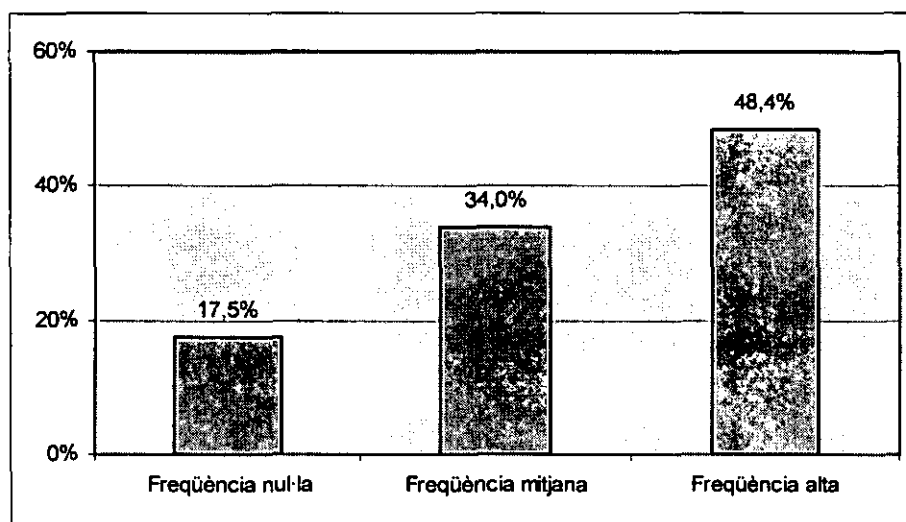

Figura 16. Freqüència amb què els alumnes es connecten a Internet quan són fora del centre

Per tant, podríem considerar que, fora de l'àmbit escolar, l'interès i la freqüència de connexió dels alumnes que disposen d'Internet és força elevada. En aquest sentit, cal tenir en compte que el principal motiu que esgrimeix la majoria (68,7%) dels que no hi accedeixen mai no és pas el desinterès (9,7%), ni que no en sàpiguem fer ús (10%). L'impediment és precisament no poder disposar d'Internet quan no són al centre.

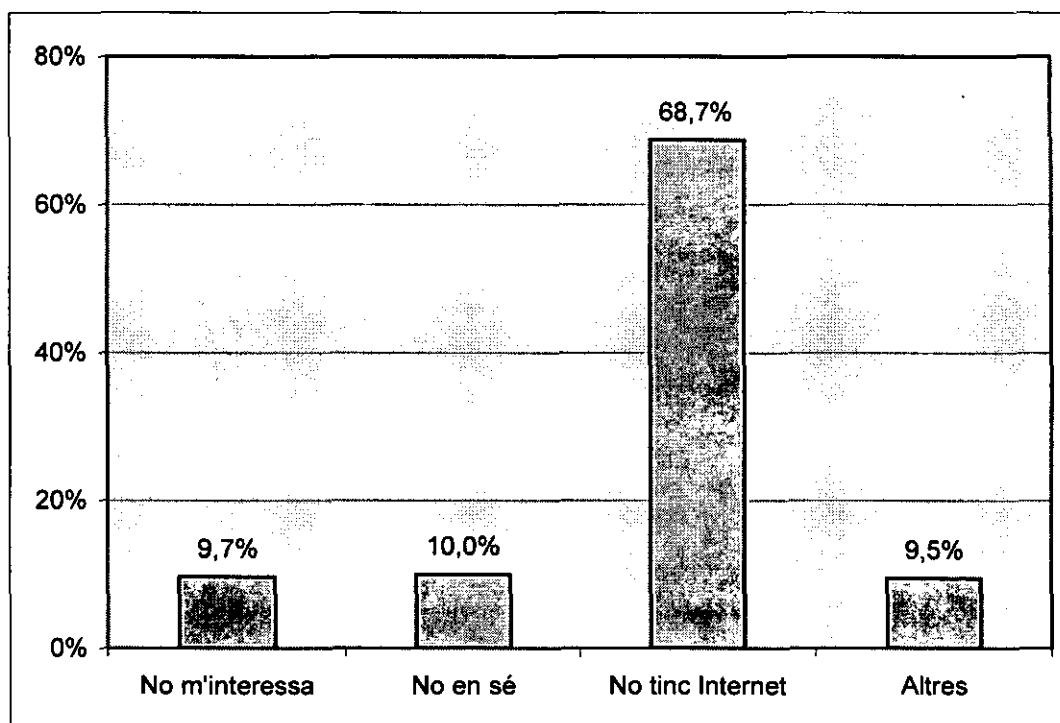

Figura 17. Motiu pel qual alguns alumnes no es connecten a Internet quan no són al centre

D'altra banda, dins d'aquest nivell considerable d'utilització, hi ha algunes diferències entre nois i noies. Les noies se situen més clarament en una freqüència d'ús baixa: el 22,1% diu que es connecta molt de tant en tant, davant el 18% de nois. En canvi, hi ha un 31,4% de nois que es connecta cada dia i, en aquest nivell més alt, hi ha un percentatge de noies (23%) significativament inferior. Així doncs, sembla que la tendència a utilitzar la xarxa, més enllà de l'àmbit escolar, és més alta en el cas dels nois.

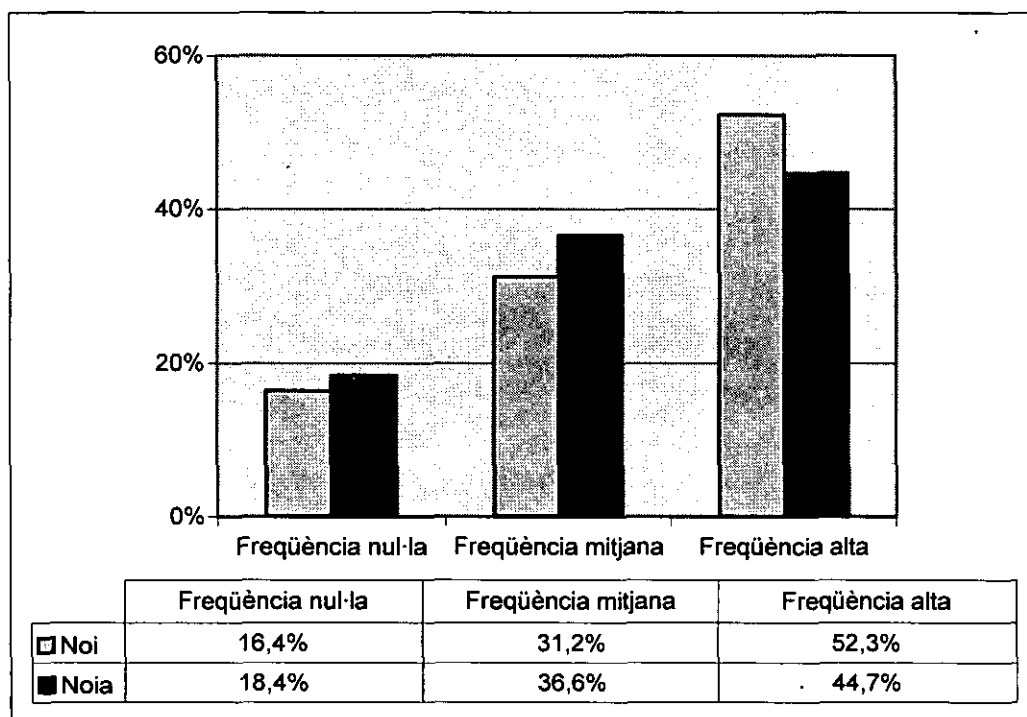

Figura 18. Freqüència de connexió dels alumnes quan són fora del centre per sexes en %

La titularitat dels centres també comporta diferències en el nivell d'ús a què ens estem referint. Els alumnes dels centres privats es connecten amb més freqüència que els dels públics. Tanmateix, tot apunta al fet que aquestes diferències depenen més de les característiques socioeconòmiques de les famílies de l'alumnat dels centres privats en comparació amb els públics que no pas a condicions atribuïbles als mateixos centres.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Freqüència nul·la	17,5	20,7	13,5
Freqüència mitjana	34,0	35,7	31,9
Freqüència alta	48,4	43,5	54,4

Taula 41. Freqüència de connexió dels alumnes fora del centre segons la titularitat en %

Si es busquen altres factors que ens permetin explicar aquesta tendència, en els extrems d'aquesta distribució de freqüències de connexió hi ha algunes diferències més, tot i que no excessivament pronunciades, entre els centres amb alumnes de situació socioeconòmica baixa i alta.

	Total	SSE baixa	SSE mitja	SSE alta
Freqüència nul·la	17,5	23,9	17	11,5
Freqüència mitjana	34	35,1	33,7	33,3
Freqüència alta	48,4	40,7	49,2	55,1

Taula 42. Freqüència de connexió dels alumnes fora del centre segons la situació socioeconòmica en %

Les freqüències de connexió, en canvi, no permeten establir una relació clara amb el rendiment acadèmic dels alumnes: els estudiants amb més dificultats de rendiment destaquen en la freqüència de connexió més alta (33%), en comparació amb els alumnes amb millor rendiment (23%). Els primers, d'altra banda, també despunten en els nivells més baixos (el 23,6% manifesta que es connecta molt de tant en tant), en canvi, els alumnes amb un progrés adequat, tal com s'observa en la taula següent, se situen més clarament en la zona intermèdia pel que fa a freqüència de connexió.

	TOTAL	FORÇA DIFICULTAT	ALGUNA DIFICULTAT	PROGRÉS ADEQUAT
Freqüència nul·la	17,5	15,9	16,3	18,8
Freqüència mitjana	34,0	34,3	32,4	34,8
Freqüència alta	48,4	49,6	50,9	46,4

Taula 43. Freqüència de connexió dels alumnes fora del centre segons el rendiment acadèmic en %

Així doncs, ens interessa anar més enllà i veure les intencions que guien la connexió a Internet dels alumnes, principalment si volem entendre l'ús que en fan amb finalitats educatives. En l'anàlisi d'aquesta qüestió, immediatament es posa de manifest que les opcions vinculades a la cerca d'informació són les que prenen un major protagonisme, tal com també passava amb l'ús d'Internet a l'aula. En primer terme, sembla que els alumnes, quan són fora del centre, també es connecten a la xarxa per buscar la informació que els cal per poder resoldre qüestions vinculades a l'activitat escolar (71,2%). Les opcions utilitzades pels alumnes, en segon terme, també es refereixen a la cerca d'informació. En aquest cas, però, es tracta d'informació més relacionada amb interessos personals o qüestions lúdiques que amb la resolució d'activitats escolars. Amb aquest propòsit, i en un nivell semblant, els alumnes manifesten que accedeixen a Internet per descarregar música, jocs, pel·lícules, etc. (56,6%) o amb la intenció de trobar informació sobre temes específics que els interessin (56,4%).

Entre les possibilitats d'ús escollides majoritàriament pels estudiants (52%) hi ha la participació en xats, que juntament amb la tramesa o la recepció de missatges (49,7%) constitueixen opcions de comunicació que, d'aquesta manera, se situen en segon terme, però a una certa distància encara d'altres opcions que ja podríem considerar minoritàries, relacionades amb el treball en xarxa (comunicació amb els companys per fer treballs, 26,3% o participació en fòrums de discussió i debats, 6,9%), amb la introducció d'informació o amb aspectes comercials.

Probablement, per a cadascuna d'aquestes formes d'ús podríem identificar diferències de tipus individual atribuïbles a diferents factors. Així, per exemple, els alumnes amb un millor rendiment acadèmic utilitzen Internet amb més freqüència (78,3%) per buscar informació per als treballs de classe que no pas els que tenen dificultats en la trajectòria escolar (64%) i, en canvi, aquests utilitzen més la xarxa per a aspectes lúdics (62,7%) que no pas els primers (51,9%).

Tanmateix, on aquestes diferències de comportament semblen més destacades és en la comparació entre sexes. Pel que fa a aquest aspecte, observem diferències tant en les opcions majoritàries com en les menys utilitzades. En les opcions majoritàries, hi ha una diferència significativa entre nois i noies. Aquestes utilitzen la xarxa significativament més (76,8%) que els nois (65,5%) per buscar la informació necessària per resoldre activitats escolars i, en canvi, aquesta tendència s'inverteix en la segona opció vinculada amb la descàrrega de material per a finalitats lúdiques. En aquest cas, la diferència entre nois (65,9%) i noies (47,4%) encara és més acusada.

		Noi	Noia
Freqüència nul·la	17,5	16,4	18,4
Freqüència mitjana	34	31,2	36,6
Freqüència alta	48,4	52,3	44,7

Taula 44. Ús d'Internet per part dels alumnes fora del centre: diferències entre nois i noies en %

Novament, les opcions de comunicació semblen més utilitzades per les noies, però en canvi en la resta d'opcions, que ja hem considerat minoritàries, sempre són els nois els que en fan major ús. En aquest sentit, els nois mostren una major tendència a la diversificació en l'ús del ventall de possibilitats que ofereix Internet i l'utilitzen més per al treball en xarxa i també per a les opcions més minoritàries.

Per a una anàlisi del lloc que ocupa Internet en l'activitat diària dels alumnes, hem cregut necessari situar la presència quotidiana de l'ús de la xarxa en relació amb la resta d'activitats que porten a terme quan són fora dels centres. D'aquesta manera, hem procurat identificar el possible efecte de substitució que podria tenir l'accés a Internet sobre altres activitats de dedicació habitual del temps lliure. El primer que es posa de manifest és que, segons la percepció dels alumnes, l'efecte de substitució a què ens referim majoritàriament no s'ha produït, ja que el 55,7% manifesta que continua fent el mateix que ja feia abans de començar a utilitzar Internet. Aquesta posició, tot i ser dominant, és mantinguda de manera més significativa per les noies (60%) que pels nois (51,3%) i, d'altra banda, també es manifesta més clarament en algunes etapes com l'educació primària, en què els alumnes diuen (63,9%) que han modificat menys les seves formes d'activitat que en d'altres, com el batxillerat, en què aquesta afirmació es redueix al 48,3%.

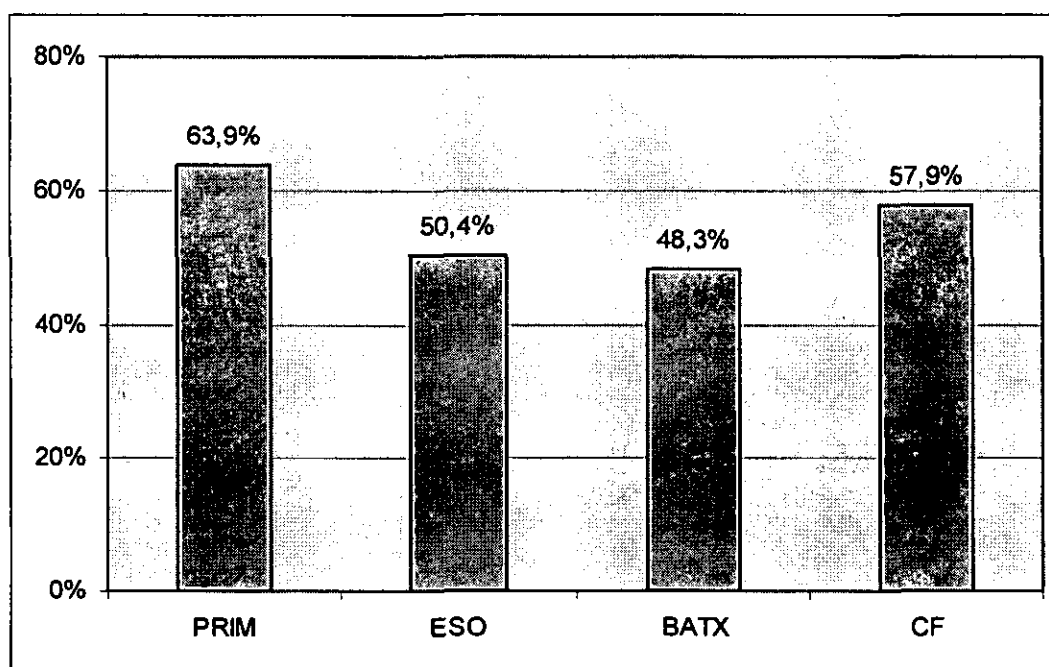

Figura 19. Distribució per etapes dels alumnes que, tot i utilitzar Internet, manifesten que no han modificat la seva activitat fora del centre

Tot i aquesta primera percepció dominant, els alumnes apunten algunes activitats a les quals dediquen menys temps des que utilitzen Internet. Entre aquestes, destaca clarament, en primer lloc, la de veure la televisió (30%). La resta s'apunta de manera minoritària, la qual cosa confirma la impressió general a què ens acabem de referir.

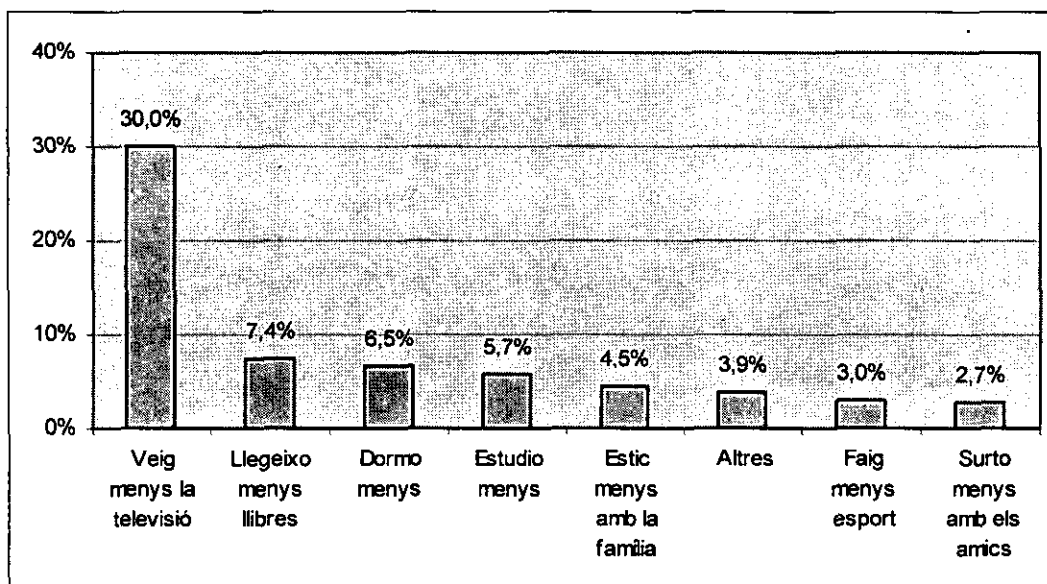

Figura 20. Activitats que han deixat de fer els alumnes per efecte de l'ús d'Internet quan no són al centre

D'altra banda, tot i que les modificacions semblen poc importants, si analitzem com es representa aquesta qüestió en les diferents etapes, podem veure com en algunes, com el batxillerat o l'ESO, la tendència a la substitució a què apuntàvem sembla que es dibuixa més clarament que en d'altres, com a l'educació primària on els canvis en l'activitat quotidiana dels alumnes encara serien menys acusats.

	TOTAL	PRIMARIA	ESO	BATX	CF
Continuo fent el mateix que abans	55,7	63,9	50,4	48,3	57,9
Veig menys la televisió	30,0	20,4	35	40,8	26,6
Llegeixo menys llibres	7,4	7,9	7,9	5,7	7,8
Dormo menys	6,5	2,7	8,7	8,5	9,7
Estudio menys	5,7	2,5	7,9	8,3	5,8
Estic menys amb la Família	4,5	1,9	6,9	5,4	5
Altres	3,9	4,2	3,8	3,3	4,8
Faig menys esport	3,0	2,1	3,4	3,9	3,9
Surto menys amb els amics	2,7	3,7	2,8	0,8	2,8

Taula 45. Activitats que han deixat de fer els alumnes per efecte de l'ús d'Internet, quan no són al centre: distribució per etapes en %

En aquest apropament a la incorporació d'Internet en els hàbits dels alumnes, analitzarem també la incidència que pot tenir en els altres instruments habituals de comunicació. Una primera anàlisi global d'aquest aspecte posa de manifest que, com a

mitjà de comunicació més habitual, Internet (21,6%) se situa darrera del telèfon fix (42,2%), que pràcticament dobla el percentatge dels que l'utilitzen de manera més habitual, i també per darrere del mòbil (37,3%).

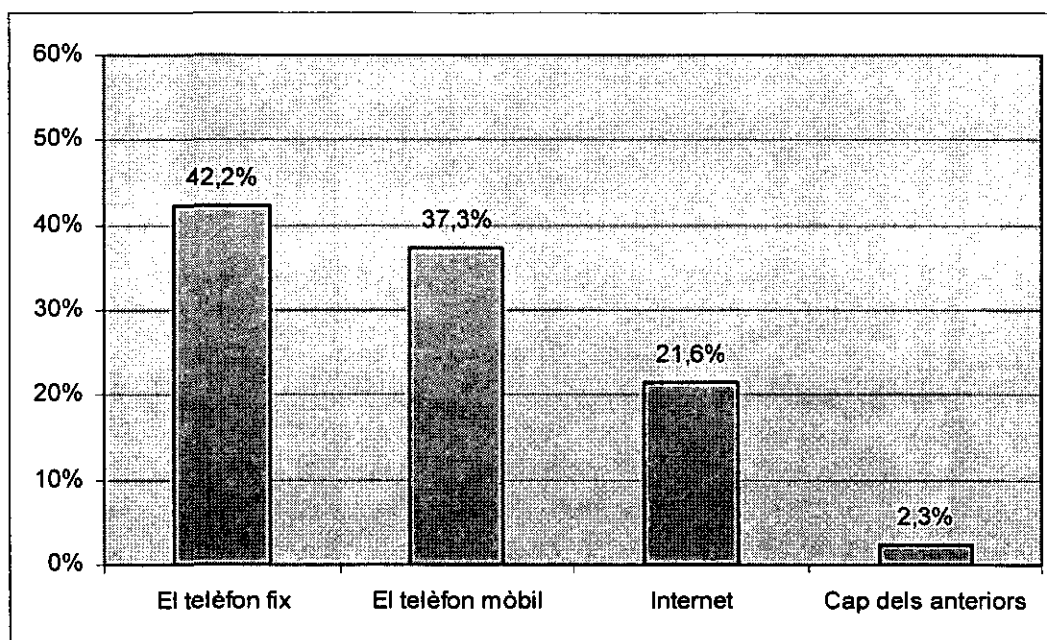

Figura 21. Mitjans de comunicació utilitzats més habitualment pels alumnes

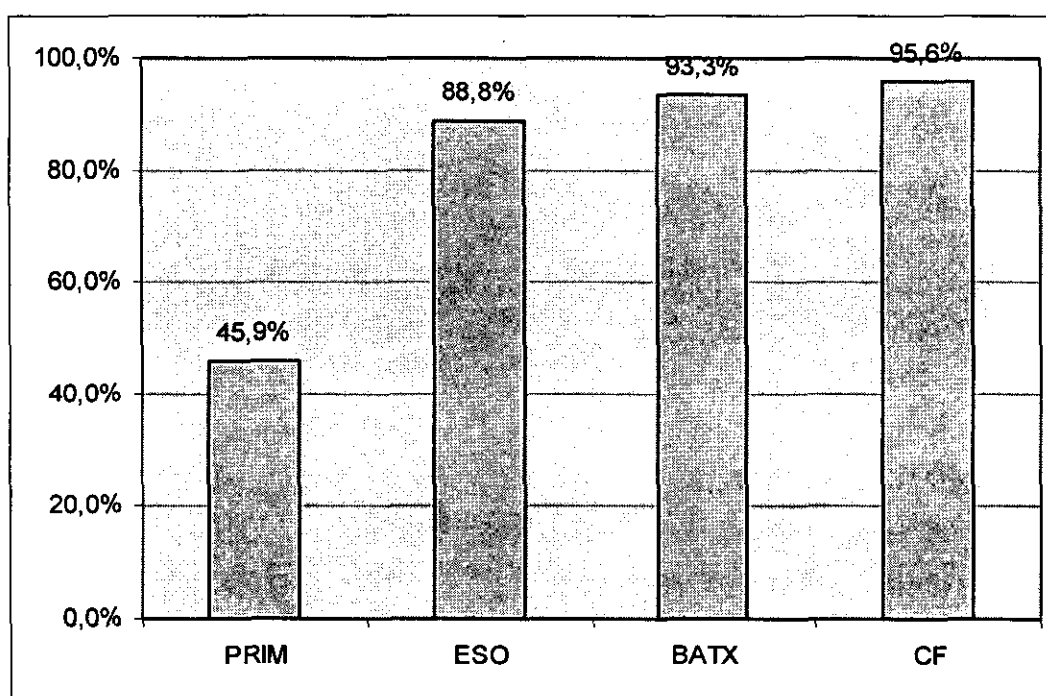
La titularitat dels centres no sembla incidir en aquest ordre d'ús, però tot i que la prioritat en els instruments habituals de comunicació es manté, es pot observar una diferència en l'ús d'Internet, que és significativament menor en els alumnes dels centres públics (19,5%) que en els privats (24,2%).

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Telèfon fix	42,2	42,4	42
Telèfon mòbil	37,3	38,8	35,4
Internet	21,6	19,5	24,2
Cap dels anteriors	2,3	2,4	2,2

Taula 46. Mitjans de comunicació utilitzats habitualment pels alumnes segons la titularitat en %

En aquests últims, sembla que hi ha una major tendència dels alumnes a incorporar Internet com a eina per a la comunicació quotidiana. Tanmateix, hi ha menys alumnes que no tenen mòbil a les escoles privades (25,4%) que a les públiques (31%) i, per tant, la disponibilitat de l'eina de comunicació predominant és més alta.

D'altra banda, també és interessant veure com, en les diferents etapes educatives, la prioritat dels alumnes en l'elecció de mitjans de comunicació es manté clarament en l'educació primària (59,8%, telèfon fix; 24,5%, mòbil; 14,5%, Internet), però, en canvi, es modifica de manera evident en les etapes següents. En la resta d'etapes estudiades, el telèfon mòbil adquireix major protagonisme en detriment del telèfon fix. Aquesta tendència arriba al punt màxim en els cicles formatius, en què l'elecció del mòbil per a la comunicació habitual és del 61,8% (45,1% a l'ESO i 44,5% al batxillerat). De fet, aquesta progressió també s'observa si analitzem el nombre d'alumnes que disposen de telèfon mòbil, que es duplica de primària a secundària.

Taula 47. Alumnes que disposen de telèfon mòbil per etapes

La diferència apuntada entre primària i secundària també s'observa en l'ús d'Internet, que augmenta i tendeix a equilibrar-se amb l'ús del telèfon fix de manera clara en el cas de l'ESO, en què l'ús d'Internet arriba al punt màxim (29,7%) i fins i tot supera lleugerament l'ús del telèfon fix (29,2%). En el batxillerat i els cicles formatius, l'apropament entre l'ús d'Internet i el telèfon fix es manté, però amb predomini d'aquest últim. Això s'observa de manera més clara en el batxillerat (29,8%, telèfon fix; 27,8%, Internet) que en els cicles formatius, en què l'ús d'Internet torna a baixar clarament (17,5%), però també ho fa l'ús del telèfon fix (22%) que, en aquesta etapa, arriba a la quota mínima, en favor, tal com hem esmentat abans, del mòbil.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Telèfon fix	42,2	59,8	29,2	29,8	22
Telèfon mòbil	37,3	24,5	45,1	44,5	61,8
Internet	21,6	14,5	29,7	27,8	17,5
Cap dels anteriors	2,3	3,2	1,5	1,5	2

Taula 48. Mitjans de comunicació utilitzats habitualment pels alumnes per etapes en %

En una major aproximació a l'ús prioritari del telèfon mòbil per analitzar-ne la freqüència i la forma d'ús, s'aprecia com gairebé la meitat dels alumnes que tenen mòbil (48,8%) responen que l'utilitzen per rebre trucades de veu, com a mínim, una vegada o dues vegades al dia.

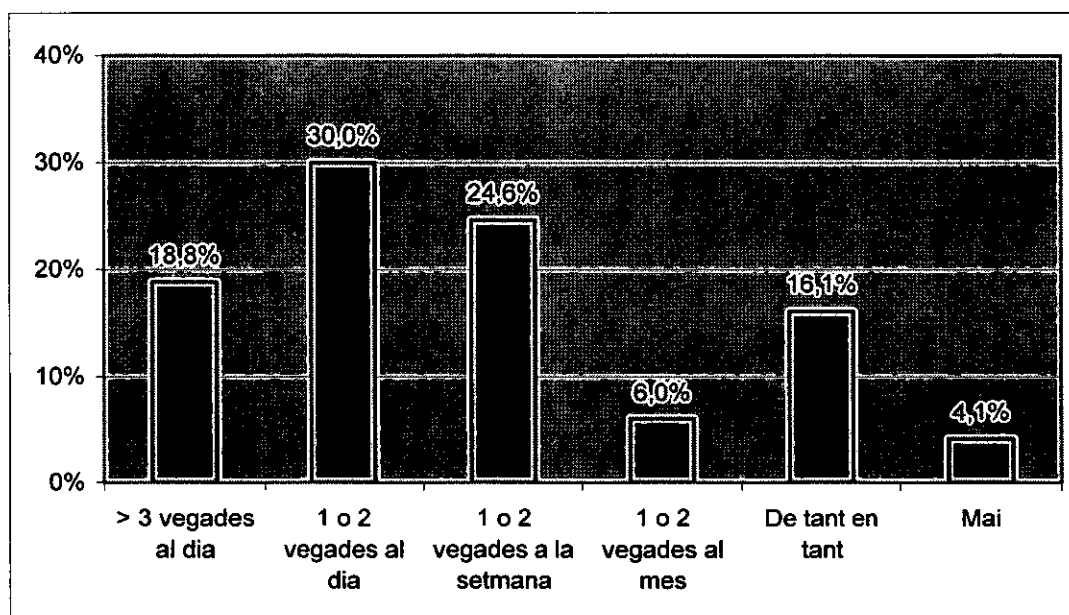

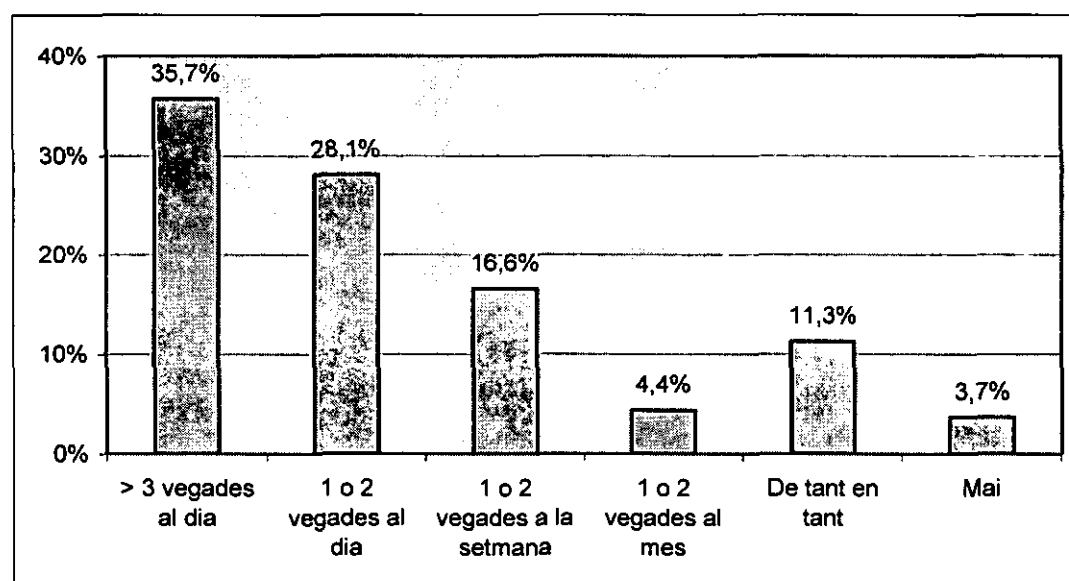
Figura 22. Freqüència amb què els alumnes utilitzen el mòbil per rebre trucades de veu

Aquest percentatge augmenta fins al 63,8% quan es tracta d'enviar o rebre missatges de text. Això consolida aquesta pràctica, més similar a la missatgeria a través d'Internet però condicionada també pel menor cost econòmic respecte a la trucada de veu, com a forma més habitual d'ús del mòbil per part dels alumnes. En l'extrem contrari, l'ús menys freqüent es refereix precisament a la connexió a Internet des del mòbil. Són majoria (91,5%) els alumnes que no utilitzen aquesta possibilitat encara molt minoritària.

Qualsevol d'aquestes dues formes d'ús augmenta clarament en el pas de l'educació primària a la secundària i troba els percentatges d'ús més elevats en els cicles formatius.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
> 3 vegades al dia	18,8	16,6	19,8	17,1	25,7
1 o 2 vegades al dia	30	27,3	28,1	32,5	37,6
1 o 2 vegades a la setmana	24,6	19,9	26,5	29,2	20,5
1 o 2 vegades al mes	6,2	7,6	6,9	5,2	2,7
De tant en tant	16,1	19,7	16,1	14	11,4
Mai	4,1	8,8	2,4	1,9	2,1

Taula 49. Freqüència amb què els alumnes utilitzen el mòbil per rebre trucades de veu: distribució per etapes en %

Taula 50. Freqüència amb què els alumnes utilitzen el mòbil per rebre missatges de text

En canvi, no sembla que la situació socioeconòmica dels alumnes, ni la titularitat dels centres a què pertanyen tingui una incidència clara en aquests mitjans habituals de comunicació.

En darrer terme, encara voldríem fer notar la distinció entre la conducta dels nois i la de les noies en aquestes formes de comunicació quotidianes. La qüestió és que, en la comparació entre els diferents mitjans de comunicació, les noies fan un major ús del telèfon fix (44,3%) i sobretot del telèfon mòbil (40,3%), en detriment de l'ús d'Internet

(16,5%). De fet, en l'ús d'aquests dos últims mitjans, la diferència entre sexes, tal com mostra la taula següent, és estadísticament significativa.

	TOTAL	NOIS	NOIES
Telèfon fix	42,2	40,1	44,3
Telèfon mòbil	37,3	34	40,3
Internet	21,6	27	16,5
Cap dels anteriors	2,3	3	1,7

Taula 51. Mitjà de comunicació que utilitzen els alumnes habitualment: diferències segons el sexe en %

Quan ens fixem en l'ús del mòbil, com a mitjà més utilitzat a secundària, ens adonem que les diferències es mantenen. En primer terme, les alumnes disposen de telèfon mòbil en el 74% dels casos i, en canvi, en el cas dels nois, tot i que també són majoria els que disposen de mòbil, aquest percentatge es redueix al 68,3%. D'altra banda, també són les alumnes les que en fan major ús. Això s'observa en relació a l'ús per enviar o rebre trucades de veu: un 20,9% de noies diuen que utilitzen el mòbil més de 3 vegades al dia. En el cas dels nois, aquest percentatge és més baix (16,5%). Pel que fa als missatges de text, la diferència encara és més important: un 40% de noies diuen que envien missatges de text més de tres vegades al dia i, en canvi, en el cas dels nois, aquest nivell de freqüència baixa fins al 30,8%.

5.2.2.4. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora del centre per part dels alumnes

L'obertura de l'activitat professional en els centres es reflecteix de manera inversa en l'ús de la xarxa fora del centre: el percentatge dels alumnes que manifesten que, quan són fora del centre, no es connecten mai a Internet és significativament més elevat en els centres amb equips docents més oberts (26,5%) que no pas en els que s'identifiquen com a més tancats (11%). Aquesta tendència es manté en la freqüència mitjana i es corrobora en la freqüència de connexió més alta, en què trobem més de la meitat (58%) dels alumnes dels centres que podríem considerar més tancats, la qual cosa suposa una diferència significativa en relació amb els més oberts (35,5%).

	Total	Poc centrat	Centrat en un nivell mig	Molt centrat
Freqüència nul·la	17,5	14,6	15,9	23,6
Freqüència mitjana	34	31	33,8	37,3
Freqüència alta	48,4	54,3	50,1	38,8

Taula 52. Freqüència de connexió a Internet fora del centre segons l'estil docent en %

La tendència d'aquestes diferències es manté pel que fa a l'estil docent del professorat: en aquest cas les freqüències de connexió fora del centre són significativament més baixes en els centres on els equips de professors s'atribueixen els estils de docència més centrats en l'estudiant.

	Total	Poc centrat	Centrat en un nivell mig	Molt centrat
Mai	17,5	14,6	15,9	23,6
Molt de tant en tant	20,1	18,8	20,3	21,1
2 o 3 vegades al mes	13,8	12,2	13,5	16,2
2 o 3 dies a la setmana	21,3	21,1	21,5	21,2
Pràcticament cada dia	27,1	33,2	28,6	17,5

Taula 53. Freqüència de connexió a Internet fora del centre segons l'estil docent en %

En la interpretació d'aquesta situació, cal no oblidar la representació de les diferents etapes en la tipologia de centres a què ens estem referint. En aquest sentit, sembla que la major freqüència de connexió dels alumnes dels centres que hem considerat més tancats podria vincular-se a la major autonomia dels estudiants dels centres de secundària que es troben representats majoritàriament en aquest grup. D'altra banda, aquesta situació també posa de manifest la desconexió existent entre l'activitat que han de desenvolupar aquests estudiants quan són a l'aula i la que porten a terme de manera habitual quan són fora del centre. Aquest contrast s'observa amb més precisió quan comparem l'ús d'Internet a l'aula amb l'ús que en fan els estudiants quan no són al centre. En aquesta situació, tal com es posa de manifest en la taula següent, les freqüències d'ús de la xarxa augmenten en tots els casos, però ho fan significativament més en el cas dels alumnes que es troben en les etapes que hem considerat menys obertes. Gairebé tres quarts parts d'aquests estudiants (72%) utilitzen Internet quan són fora del centre per buscar informació útil per als seus treballs, però a banda d'aquesta

primera opció són majoria els que hi accedeixen per descarregar música, jocs o pel·lícules (63,9%) o per buscar informació sobre altres temes que els interessin (62,1%) i encara són més de la meitat els que s'hi connecten per participar en xats (53,6%) o per enviar i rebre missatges d'amics o familiars (58,2%).

	Total	Tancada	Obertura Intermèdia	Oberta
Buscar informació per fer els deures o treballs	71,2	72	71,9	68,9
Descarregar música, jocs, pel·lícules, ...	56,6	63,9	57,8	46,4
Buscar informació sobre temes que m'interessen	56,4	62,1	57,1	49,2
Participar en xats	52	53,6	54	46,4
Enviar i rebre missatges d'amics o familiars	49,7	58,2	50,8	38,4
Comunicar-me amb els companys per fer treballs de l'escola/institut	26,3	34,3	28,2	14
Participar en fòrums de discussió i debats	6,9	8,6	7,4	4,1
Crear o modificar la meua pàgina web personal	5,3	6,3	5,4	4
Comprar (llibres, música, entrades, ...)	3,9	4,2	3,9	3,6
Altres	21,5	23,2	19,7	23,4

Taula 54. Finalitats d'ús d'Internet fora de l'aula, segons l'obertura dels centres en %

Així doncs, especialment en el cas d'aquests últims alumnes, és a dir, els que se situen en els centres amb formes d'activitat docent menys obertes, se subratlla la dissociació que es produeix entre el que fan els estudiants a l'aula i la seva activitat habitual a la xarxa quan són fora del centre. Aquesta apreciació –l'augment en l'accés a la xarxa fora del centre per a la cerca d'informació (83,3%), però també per a la comunicació (70,6%) i per al treball en xarxa (29,4%)– també es pot fer en el cas dels estudiants vinculats a les formes de docència més obertes, però el contrast segurament és menys accentuat.

	Total	Tancada	Obertura Intermèdia	Oberta
Informació	83,3	84,5	83,8	81,3
Comunicació	70,6	76,5	72,5	60,8
Altres	65,5	71,2	65,7	59,1
Treball en xarxa	29,4	37,3	31,5	16,8

Taula 55. Finalitats d'ús d'Internet fora de l'aula segons l'obertura dels centres en %

5.2.2.5. Incidència dels pares i les mares en l'ús d'Internet

En l'anàlisi de l'ús d'Internet fora de l'àmbit escolar, també hem volgut relacionar l'ús de la xarxa per part dels alumnes i el dels seus pares i mares, segons el punt de vista dels estudiants. En aquesta aproximació, el primer que es detecta és una certa tendència dels pares i les mares més joves, que corresponen a alumnes de primària, a connectar-se més sovint a Internet. Tot i que les diferències no són massa importants, s'observa que el percentatge d'aquests pares i mares augmenta significativament (49,3%), sobretot en les freqüències més altes. En contrast, els pares dels alumnes dels cicles formatius sembla que tendeixen a presentar menors nivells de connexió, tant en la disminució del percentatge dels que se situen en la freqüència alta (5,5%) com en l'augment dels que manifesten que no es connecten mai a la xarxa (10,6%).

	Total	PRIM	ESO	BATX	CF
Alta	23,2	25,9	22,6	21	15,7
Mitjana	12,6	12,9	11,9	15,1	7,9
Baixa	18,1	15,3	20	22	17,7
Nul·la	44,9	44,6	44,5	40,7	58,1

Taula 56. Freqüència d'ús d'Internet per part del pares i les mares segons les etapes en %

D'altra banda, també es pot copsar immediatament que els pares i les mares dels centres públics accedeixen a la xarxa significativament menys que els dels centres privats. Aquesta diferència s'observa principalment en la inversió que es produeix en els valors extrems. El percentatge de pares i mares dels centres públics baixa significativament quan ens referim a la freqüència de connexió més alta (47,8%) i, així mateix, també augmenta quan observem la freqüència de connexió nul·la (61,3%).

	Total	Públic	Privat
Alta	23,2	20,1	26,9
Mitjana	12,6	11,6	13,8
Baixa	18,1	17,2	19,3
Nul·la	44,9	50,1	38,7

Taula 57. Freqüència d'ús d'Internet per part del pares i les mares segons la titularitat en %

Anant més enllà d'aquesta caracterització i amb l'intent de subratllar la base sociocultural que podria incidir en el vincle entre l'ús d'Internet per part dels alumnes i el que en fan els seus pares, hem observat la relació entre l'accés a la xarxa i la llengua habitual en l'àmbit familiar. En l'anàlisi d'aquesta qüestió, es posa de manifest que la freqüència d'ús d'Internet per part dels pares i les mares augmenta significativament quan la llengua que es parla a casa és el català i disminueix en les llars de parla castellana. Aquestes diferències, que es mantenen en totes les freqüències, es posen especialment en relleu en els valors extrems i, principalment, entre els que no es connecten mai a la xarxa: el percentatge de pares i mares que no es connecten mai creix significativament entre els de parla castellana (75,4%), de la mateixa manera que es redueix en el cas dels que parlen català (39%).

	Total	Alta	Mitjana	Baixa	Nulla
Castellà	65,8	55,7	57,3	60,8	75,4
Català	52,8	68,1	63,2	59,6	39
Àrab	1,7	0,7	1,1	0,9	2,7
Altres	3,5	4,4	2,6	2,7	3,5

Taula 58. Llengua parlada en l'àmbit familiar i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %

Aquesta relació es manté quan, amb major precisió, distingim els que només parlen català en l'àmbit familiar i els que solament parlen castellà.

	Total	Alta	Mitjana	Baixa	Nulla
Només castellà	43,8	29,6	34,7	38,4	56,1
Només català	32	42,8	40,9	37,9	21,5
Tant català com castellà	19,1	22,7	20,6	20,2	16,3
Àrab	1,7	0,7	1,1	0,9	2,7

Taula 59. Llengua parlada en l'àmbit familiar i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %

En darrer terme, aquest lligam entre llengua i ús de la xarxa té el mateix sentit quan s'analitza la llengua que es parla amb els amics.

	Total	Alta	Mitjana	Baixa	Nul·la
Castellà	74,5	69,1	66,9	72,1	80,6
Català	57,9	71	68,3	63,5	45,9
Àrab	0,9	0,2	0,5	0,7	1,4
Altres	1,8	2,2	2,8	1,9	1,2

Taula 60. Llengua parlada amb els amics i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %

En qualsevol cas, tal com dèiem abans, la relació que apuntem constitueix únicament un dels indicadors que es desprèn del fonament sociocultural i econòmic en què se sustenta l'ús de la xarxa. Cal no oblidar, en aquest darrer aspecte, la presència significativament més elevada de famílies de llengua catalana en els centres de situació socioeconòmica més alta i l'augment significatiu de les famílies de llengua castellana en els de situació socioeconòmica més baixa.

D'altra banda, encara en l'anàlisi dels factors socioculturals que podrien incidir en l'aproximació a la xarxa, també volem esmentar que, aparentment, també s'estableix una relació entre el rendiment acadèmic dels alumnes i la proximitat a Internet dels pares i les mares. Així, quan analitzem els alumnes amb més dificultats, veiem que es produeix una disminució significativa en el nombre dels pares i les mares d'aquests alumnes que es connecten a Internet amb una freqüència alta (13,4%) i, fins i tot, mitjana (13,1%). En el mateix sentit, aquest percentatge augmenta significativament quan ens referim als que mai fan ús de la xarxa (19,9%). Aquesta mateixa tendència s'observa en el cas dels alumnes que tenen alguna dificultat de rendiment acadèmic, però, en canvi, s'inverteix en els que avancen satisfactòriament. Els pares i les mares d'aquests últims augmenten significativament en els nivells de connexió més alts (51%) i, en canvi, es redueixen, també de manera significativa, en els que mai fan ús d'Internet.

	Total	Alta	Mitjana	Baixa	Nul·la
Força dificultats	17	13,4	13,1	17,2	19,9
Alguna dificultat	35,9	31,5	36,7	33,5	38,8
Progrés adequat	42,7	51	46,3	45,4	36,4

Taula 61. Rendiment acadèmic i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %

Més enllà d'aquestes condicions, el vincle entre l'accés a la xarxa per part de pares i mares i l'ús que en fan els alumnes es posa de manifest, en primer terme, en relació amb la valoració que fan els mateixos alumnes del seu domini d'Internet. Els pares i les mares dels que s'atribueixen un major nivell d'expertesa se situen de manera significativa (65,9%) en els nivells de connexió més elevats i en menor percentatge (41%) entre els que no utilitzen mai la xarxa. Aquest plantejament, d'altra banda, s'inverteix pel que fa als alumnes que es consideren menys experts.

La connexió amb l'expertesa també s'observa en la relació amb el nombre d'anys que fa que els alumnes naveguen per Internet. Així, els pares i les mares dels estudiants que fa més de dos anys que utilitzen la xarxa també són els que se situen de manera significativa en els percentatges de connexió més elevats i, en el mateix sentit, els que ocupen en menor proporció el nivell de connexió nul·la.

Així mateix, si analitzem les habilitats concretes, es confirma aquesta tendència. Novament, sembla que els pares i les mares dels alumnes més destres en l'ús de la xarxa són també els que s'hi connecten amb major freqüència. En canvi els pares dels que s'atribueixen un nivell baix o nul se situen significativament en el lloc dels que no utilitzen mai Internet.

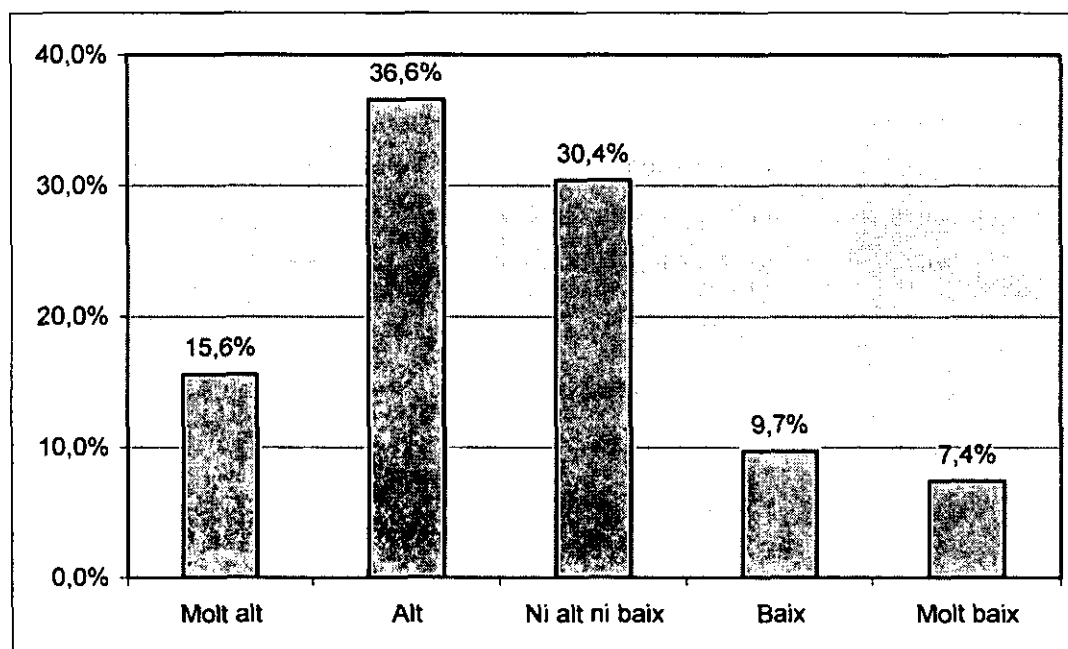
De fet, quan són fora del centre, el nivell d'activitat dels alumnes a Internet podríem dir que, en certa manera, s'equipara al dels seus pares: els pares i les mares dels alumnes que no es connecten mai a la xarxa o bé ho fan molt de tant en tant són també els que presenten els índexs de connexió més baixos. La coincidència també es produeix en sentit contrari: quan els alumnes s'atribueixen una major freqüència de connexió, els seus pares també se situen en els nivells més alts. Sense oblidar que el nivell de connexió dels pares s'ha obtingut a partir de la percepció dels seus fills, aquestes correlacions semblen lògiques.

5.3. Expertesa i formació dels alumnes en l'ús d'Internet

5.3.1. Habilitats en l'ús d'Internet

Més enllà de la manera com utilitzen Internet els alumnes quan són al centre o a la llar, aquest estudi també pretén posar de manifest la percepció dels estudiants sobre el seu coneixement de la xarxa, les destreses que han adquirit a l'hora de fer-ne ús, la manera com les adquireixen i el paper que tenen l'escola i l'entorn familiar pel que fa a aquesta qüestió.

En una primera apreciació global, la majoria dels alumnes (52,2%) manifesten que tenen un domini alt (36,6%) o molt alt (15,6%) d'Internet. Solament el 17,1% considera que la seva habilitat a l'hora d'utilitzar la xarxa és baixa (9,7%) o molt baixa (7,4%). Així doncs, la perspectiva que ofereixen els alumnes sobre la seva competència en aquest àmbit sembla prou satisfactòria. De fet, el 82,6% dels alumnes s'inclourien entre el nivell de domini mitjà i el més alt.

Taula 62. Valoració del domini d'Internet

Per matisar aquesta percepció general, i analitzant la titularitat dels centres, cal dir que, quan hi ha diferències entre centres públics i privats, els nivells més alts en la percepció

de domini sempre se situen del costat d'aquests últims, tal com s'observa en la taula següent.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Molt alt	15,6	15,3	15,9
Alt	36,6	34,1	39,7
Ni alt ni baix	30,4	30,2	30,7
Baix	9,7	11,4	7,5
Molt baix	7,4	8,6	5,9

Taula 63. Valoració del domini d'Internet segons la titularitat dels centres en %

També són els alumnes dels centres públics els que manifesten que s'han incorporat a l'ús de la xarxa més recentment: un 20,8% fa menys d'un any que l'utilitzen. En els centres privats, aquest percentatge es redueix significativament al 16,6%. En aquests centres, una quarta part dels alumnes (25%) responen que fa tres anys, com a mínim, que utilitzen Internet. En canvi, en els centres públics, solament es troben en aquesta situació el 18,4% dels casos. La diferència també és prou significativa.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
No he navegat mai per Internet	3,3	3,8	2,8
Menys d'un any	18,9	20,8	16,6
Entre 1 i 2 anys	29,2	30,7	27,4
Entre 2 i 3 anys	24,2	22,9	25,7
Entre 3 i 4 anys	13,1	11,7	14,8
Més de 4 anys	8,3	6,7	10,2

Taula 64. Anys que fa que els alumnes naveguen per Internet segons la titularitat dels centres en %

En aquest mateix sentit, també són els alumnes dels centres amb una situació socioeconòmica més alta els que creuen que tenen un major domini d'Internet. El 54,3% dels alumnes d'aquests centres responen que tenen un grau de destresa alt (40,6%) o molt alt (13,7%) i els que se situen en els nivells més baixos no superen el 15,1%. Les diferències amb els alumnes dels centres amb situacions socioeconòmiques més baixes, però, no són gaire destacables.

	Total	SSE baixa	SSE mitja	SSE alta
Molt alt	15,6	18,2	15,1	13,7
Alt	36,6	32,2	37	40,6
Ni alt ni baix	30,4	31,6	29,9	30,5
Baix	9,7	9,2	9,9	9,6
Molt baix	7,4	8,1	7,9	5,5

Taula 65. Valoració del domini d'Internet segons la situació socioeconòmica dels centres en %

Val la pena assenyalar que, en aquesta apreciació general de l'habilitat en l'ús d'Internet, les noies tendeixen a situar-se en un nivell mitjà (34,3%) més que no pas els nois (26,4%). En canvi, se situen per darrere d'aquests tant en els nivells més alts com en els més baixos. El percentatge de nois que responen que tenen un nivell molt alt (20,6%) pràcticament dobla el de les noies que se situen en aquest mateix punt (10,7%). Així mateix, hi ha un percentatge significativament superior de noies (19,8%) que consideren que tenen un domini baix (11,1%) o molt baix (8,7%) que els nois que es troben en aquesta mateixa posició (14,2%).

	TOTAL	NOI	NOIA
Molt alt	15,6	20,6	10,7
Alt	36,6	38,4	35,1
Ni alt ni baix	30,4	26,4	34,3
Baix	9,7	8,2	11,1
Molt baix	7,4	6	8,7

Taula 66. Diferències en la valoració que fan els alumnes del seu domini d'Internet segons el sexe en %

Aquesta apreciació es repeteix pel que fa als anys que fa que els alumnes naveguen per Internet. Hi ha més noies (3,8%) que no pas nois (2,8%) que diuen que no hi han navegat mai. Tot i que aquest percentatge, en qualsevol dels casos, és força reduït i prové, en gran mesura, de l'educació primària, sembla que marca una tendència d'incorporació més tardana de les noies a Internet. Així, si analitzem els que diuen que fa més de quatre anys que utilitzen la xarxa, els nois doblen (11,1%) les noies (5,5%) i les diferències també són significatives pel que fa als que s'hi han incorporat més recentment: les noies que hi accedeixen des de fa menys d'un any són el 20,6% i, en canvi, en aquest cas, hi ha un percentatge més reduït de nois (17,2%).

	TOTAL	NOI	NOIA
No he navegat mai per Internet	3,3	2,8	3,8
Menys d'un any	18,9	17,2	20,6
Entre 1 i 2 anys	29,2	27,5	31
Entre 2 i 3 anys	24,2	24,6	23,8
Entre 3 i 4 anys	13,1	13,8	12,5
Més de 4 anys	8,3	11,1	5,5

Taula 67. Diferències en els anys que fa que els alumnes naveguen per Internet segons el sexe en %

De fet, quan es pregunta els alumnes sobre el domini d'habilitats específiques en l'ús d'Internet, les diferències entre sexes es mantenen clarament en el mateix sentit a què ens acabem de referir. L'equilibri entre ambdós sexes només es produeix en aspectes molt concrets, com la capacitat de participar en xats, en què les noies se senten gairebé tan expertes (83,9%) com els nois (85,1%). En altres procediments, tot i que un alt percentatge de noies es consideren prou destres, sempre se situen en nivells més baixos que els nois i, en qualsevol cas, ocupen els majors percentatges d'alumnes que no se senten capaços de portar a terme determinats processos en la utilització de la xarxa. Les diferències amb els nois, en aquest aspecte, sempre són significatives.

	TOTAL	NOI	NOIA
Enviar missatges	71,4	73,5	69,5
Adjuntar un fitxer	47,8	53,6	42,4
Incloure un enllaç	32,2	39,2	25,7
Utilitzar un cercador	89,1	90,9	87,3
Participar en un xat	84,5	85,1	83,9
Descarregar arxius	67,3	75,7	59,3
Crear/modificar una pàgina web	20,3	27	13,9

Taula 68. Habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet: diferències segons el sexe en %

Des d'una perspectiva més general, cal analitzar el nivell d'expertesa declarat pels alumnes en relació amb el conjunt d'habilitats en l'ús d'Internet. En un bon nombre de casos, la majoria d'alumnes es consideren capaços de resoldre determinats processos necessaris per poder fer ús de la xarxa: una gran majoria (89,1%) responen que saben utilitzar un cercador per buscar una pàgina web i participar en un xat (84,5%), gairebé tres quarts parts dels alumnes (71,4%) manifesten que saben enviar un missatge de

correu electrònic i també són majoria encara (67,3%) els que es consideren capaços de descarregar un arxiu o un programa. Cal assenyalar que es tracta de percentatges prou elevats, i més quan tenim en compte que, en molts casos, tal com hem pogut constatar, aquestes habilitats no s'han adquirit a l'escola.

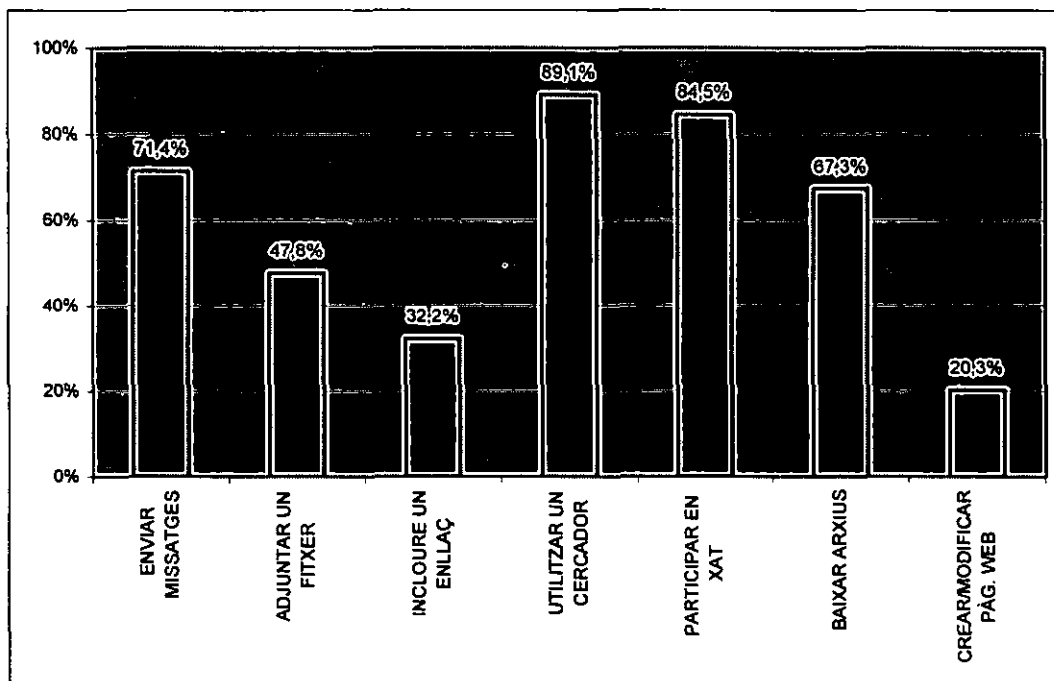

Figura 23. Habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet

En canvi, en altres processos ja són minoria els que es creuen prou destres. Menys de la meitat dels alumnes (47,8%) es veuen capaços d'adjuntar un fitxer a un missatge de correu electrònic (47,8%). Podríem dir que aquesta és l'única habilitat bàsica³⁹ que no dominen la majoria dels alumnes, tot i que, en aquest cas concret, cal matisar aquesta conclusió. Si comparem les diferents etapes, observem que només els alumnes d'educació primària se situen en un percentatge significativament inferior (27,5%). En la resta d'etapes, la majoria d'alumnes responen que disposen d'aquesta habilitat (ESO, 60,5%; batxillerat, 72,7%; cicles formatius, 55,2%).

Aquest matís, però, ja no es pot aplicar a altres habilitats que podríem considerar més avançades. Són minoria (32,2%) els capaços d'incloure un enllaç en un missatge de correu electrònic en qualsevol de les etapes (educació primària, 20,7%; ESO, 38,4%; batxillerat, 48,9%; cicles formatius, 33,9%) i encara són menys (20,3%) els que diuen

³⁹Hem considerat habilitats bàsiques les incloses a les acreditacions de l'European Computer Driving Licence (ECDL).

que sabrien dissenyar o modificar una pàgina web (educació primària, 12,4%; ESO, 29,3%; batxillerat, 26,7%; cicles formatius, 16,2%).

En qualsevol cas, des del punt de vista dels estudiants, podem dir que la majoria dominen les habilitats bàsiques d'ús d'Internet a què ens hem referit. De fet, únicament un 4,4% del conjunt d'alumnes responen que no saben utilitzar Internet.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Molt alt	15,6	21,2	11,8	11,1	9
Alt	36,6	33,4	41,6	37,8	33,6
Ni alt ni baix	30,4	24,6	32,4	36,6	40,6
Baix	9,7	9,9	8,9	9,8	10,9
Molt baix	7,4	10,7	5,1	4,1	5,4

Figura 24. Diferències en la valoració que fan els alumnes del seu domini d'Internet per etapes en %

Les diferències entre les etapes es poden apreciar de manera significativa en les destreses específiques a què ens hem referit. Els alumnes d'educació primària se situen sistemàticament per sota de les mitjanes, però a partir d'aquesta primera etapa s'aprecia un augment progressiu d'aquestes capacitats, que arriba al punt màxim en el batxillerat. Cal assenyalar, d'altra banda, que en aquesta progressió, els alumnes dels cicles formatius es troben per darrere dels de batxillerat i, gairebé en tots els casos, també dels d'ESO.

En l'adquisició d'aquestes habilitats específiques, novament trobem diferències entre els alumnes de centres públics i privats, sempre a favor d'aquests últims. Aquesta diferència també apareix en els alumnes que responen que no saben utilitzar Internet. En aquest cas, el percentatge, tot i que reduït en ambdós casos, també és significativament més alt en els centres públics (5,2%) que en els privats (3,4%). Això confirmaria la diferència que apuntàvem anteriorment en referir-nos a la percepció general dels alumnes sobre el seu domini d'Internet, en què la titularitat també permetia identificar diferències significatives en el mateix sentit i que, en qualsevol cas, per a interpretar-les caldria recórrer a qüestions de tipus socioeconòmic.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Enviar missatges	71,4	67,7	76
Adjuntar un fitxer	47,8	43,4	53,3
Incloure un enllaç	32,2	29,5	35,6
Utilitzar un cercador	89,1	86,9	91,6
Participar en un xat	84,5	81,7	87,9
Descarregar arxius	67,3	62,5	73,1
Crear/modificar una pàgina web	20,3	17,1	24,2

Taula 69. Habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet segons la titularitat dels centres en %

En aquestes habilitats, es poden observar poques o nul·les diferències entre els alumnes de centres de Barcelona i la seva àrea metropolitana i els de les ciutats grans que no pertanyen a aquesta àrea. En canvi, els alumnes de les ciutats petites que no formen part de l'àrea metropolitana i els dels centres rurals acostumen a estar per sota de la mitjana. Això podria explicar-se per l'etapa en què es troben els alumnes de les escoles rurals, ja que, tal com hem vist, l'adquisició d'aquestes destreses augmenta clarament a l'educació secundària. D'altra banda, també és possible que els alumnes de les ciutats grans trobin altres oportunitats que, més enllà del treball a l'aula, els proporcionin majors habilitats que les que poden adquirir els alumnes de l'àmbit rural.

En darrer terme cal dir que no sembla que el rendiment acadèmic tingui una incidència directa en l'adquisició d'aquestes destreses. De fet, en força casos, fins i tot els alumnes amb més dificultats són els que declaren tenir un major domini dels processos d'ús de la xarxa. Aquesta qüestió posaria de manifest que aquestes habilitats no són gaire utilitzades ni valorades a l'escola.

5.3.2. Formació dels alumnes en l'ús d'Internet

A banda d'una aproximació general al nivell d'expertesa dels alumnes pel que fa a l'ús de la xarxa, també ens interessa conèixer com han adquirit aquestes destreses i quin paper atribueixen als centres docents, a les famílies o a altres actors en aquest aprenentatge.

L'anàlisi d'aquesta qüestió posa de manifest, en primer terme, que una gran majoria d'alumnes (74,2%) responen que han après a utilitzar Internet fora de l'escola: sols

(30,6%), amb amics (18,2%), amb l'ajut dels germans (11%), dels pares i les mares (9,5%) o en una acadèmia d'informàtica (4,9%). En contrast, el percentatge dels que manifesten que n'han après a l'escola es redueix al 23,5%.

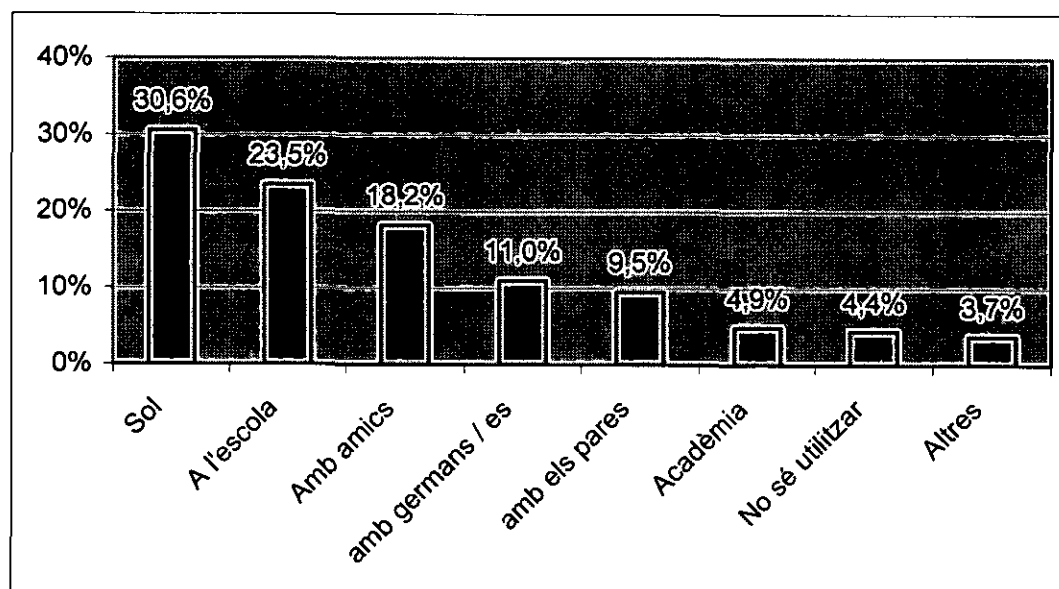

Figura 25. Origen de la formació dels alumnes en l'ús d'Internet

Aquest plantejament presenta diferències significatives en la manera com es produeix en les diferents etapes. En termes generals, podríem dir que en l'educació primària, en comparació amb la secundària, s'observa una tendència diferent en la percepció que tenen els alumnes sobre la manera com aprenen a utilitzar Internet. En aquesta primera etapa, des del seu punt de vista, l'escola (37%) adquireix major protagonisme en aquest procés de formació, però també la família (28,6%), l'ajut dels pares i les mares (15,4%) i també el dels germans (13,2%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
Sol	30,6	12,7	42,2	52,2	35,4
A l'escola	23,5	37	12,6	10	19,9
Amb amics	18,2	7,8	26,6	25,6	28
Amb germans/es	11,0	13,2	9,9	8,6	8,9
Amb els pares i les mares	9,5	15,4	5,9	3,9	2,8
Acadèmia	4,9	5,9	4,6	3	5
No el sé utilitzar	4,4	7	2,7	1,7	2,2
Altres	3,7	5,2	2,6	1,9	3,9

Taula 70. Origen de la formació dels alumnes en l'ús d'Internet per etapes en %

En l'etapa de primària, la formació autodidacta i l'aprenentatge fora de l'escola amb amics —que ocupen els primers llocs entre les possibilitats de formació apuntades pels alumnes de la resta d'etapes— tenen un paper molt menys important (formació autodidacta, fora de l'escola, 12,7%; amb amics, fora de l'escola, 7,8%). Tot plegat, possiblement, es pot relacionar amb l'edat i l'autonomia dels estudiants, però també podria apuntar un canvi de tendència que es començaria a percebre en les primeres etapes del sistema educatiu.

En darrer terme, també és a l'educació primària on s'observa una major tendència (5,9%) a buscar formació per a l'ús d'Internet en acadèmies d'informàtica. Això contrasta amb la dinàmica de la majoria d'alumnes que, en el 71% dels casos, diu que no ha fet mai cap curs d'informàtica o d'Internet fora de l'escola.

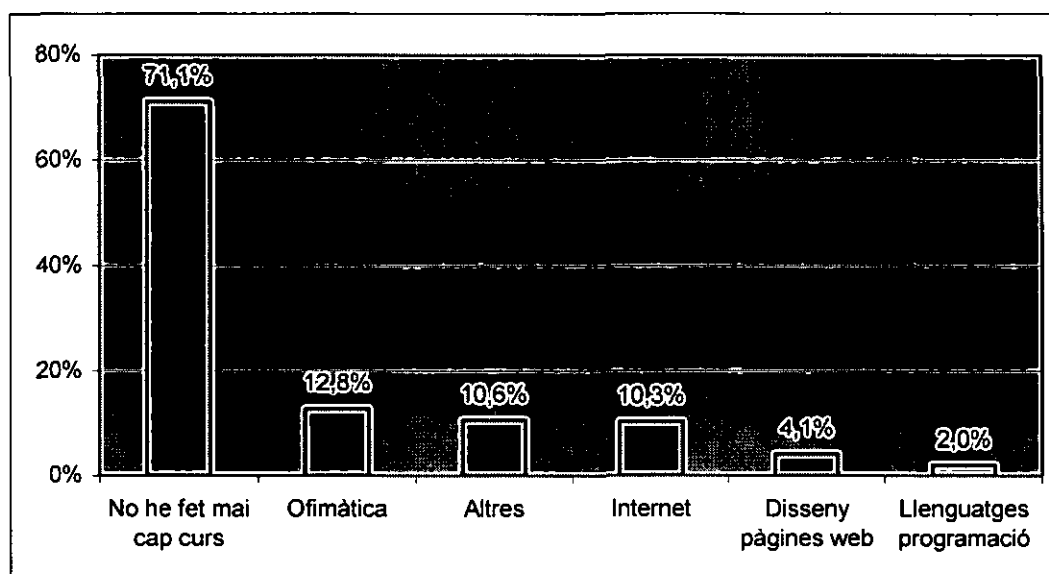

Figura 26. Formació en informàtica o Internet

D'entre els que sí que han buscat aquesta formació externa, solament alguns (10,3%) han seguit cursos sobre Internet. En aquesta opció destaquen significativament els alumnes de primària, que han buscat aquesta opció amb més freqüència (12,9%) que els alumnes d'altres etapes. Això subratllaria de nou la tendència que apuntàvem anteriorment.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATX	CF
No he fet mai cap curs	71,1	69,6	73,3	72,3	68,5
Ofimàtica	12,8	10,7	12,9	15,2	18,6
Altres	10,6	11,4	9,4	10,8	10,5
Internet	10,3	12,9	8,4	6,5	11,4
Disseny de pàgines web	4,1	2,8	5,2	4,9	5,7
Llenguatges de programació	2,0	0,9	2,7	2,9	2,8

Figura 27. Alumnes que han fet cursos sobre Internet fora de l'escola per etapes en %

5.4. Percepció sobre Internet i el seu ús en l'educació

Aquest estudi pretén conèixer també quina percepció tenen els alumnes en relació amb el fenomen d'Internet, de quina manera creuen que conflueix amb els seus interessos, en quina mesura consideren que els és útil, quina incidència li atribueixen en la seva activitat present i futura i quin paper li atorguen en les relacions socials. Comprendre la naturalesa d'aquesta percepció possiblement ens pot ajudar a interpretar la manera com els alumnes s'apropen a Internet i, en darrer terme, l'ús que en fan.

En una primera aproximació a aquesta qüestió, el primer que es posa de manifest és que, majoritàriament, els alumnes tenen una percepció positiva d'Internet. El 70,3% troba que l'ús de la xarxa li reporta més avantatges que no pas inconvenients i, en aquest sentit, considera positivament les qüestions que es vinculen al seu ús. Cal assenyalar que, en aquest aspecte, no hi ha diferències importants entre el punt de vista dels alumnes amb rendiment acadèmic diferent.

Una gran majoria d'alumnes (92,4%) respon que Internet és un dels seus interessos. La utilitat que atribueixen a la xarxa probablement justifica aquest interès: més de tres quartes parts dels alumnes (78,9%) consideren que a Internet hi poden trobar tota la informació que els cal per fer els treballs de classe. En conseqüència, també són majoria (58,7%) els que consideren que fer-ne ús és una bona manera de poder obtenir millors resultats. D'altra banda, en general (82,4%) els alumnes no consideren complicat trobar-hi la informació que els cal. De fet, diuen (79,5%) que treballar fent servir Internet els resulta més fàcil i agradable.

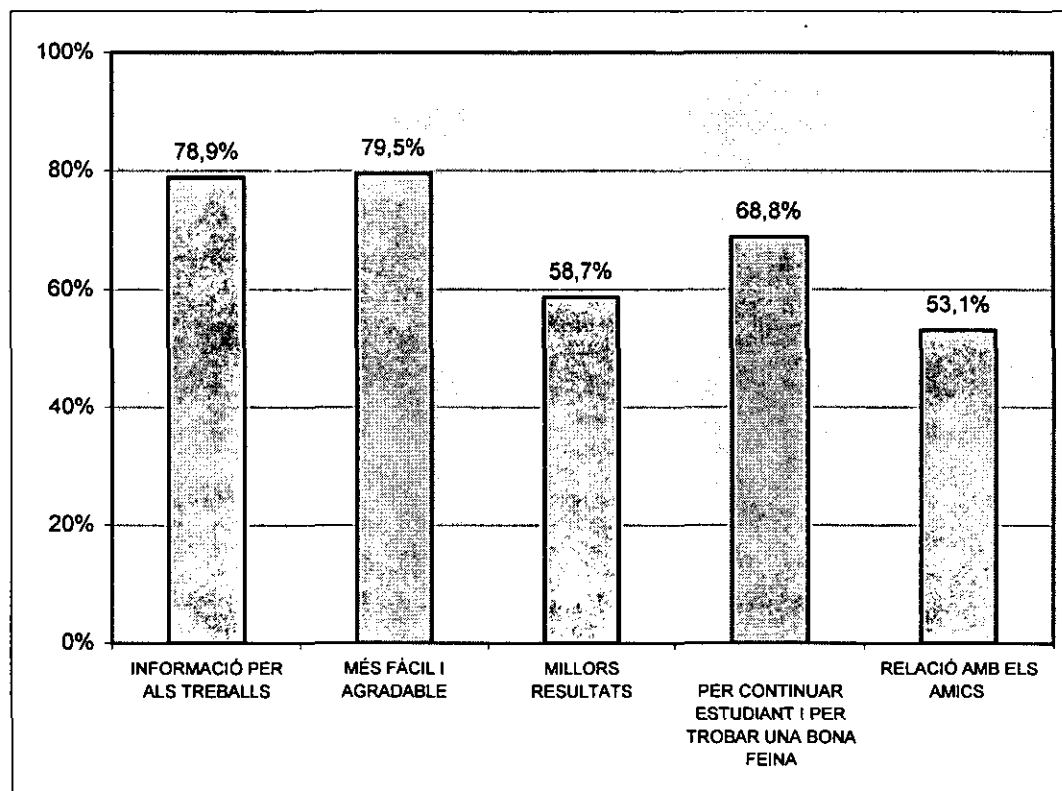

Figura 28. Percepció dels alumnes sobre el paper d'Internet en aspectes concrets

Així doncs, el coneixement d'Internet es considera majoritàriament (68,8%) imprescindible per a continuar treballant i, en el futur, per a disposar d'oportunitats d'inserció professional. En aquest sentit, més de la meitat dels alumnes (53,1%) li atorguen una gran importància per a la seva educació.

Així mateix, un gran nombre d'alumnes (53,1%) també valoren Internet, a banda d'instrument de treball, per les possibilitats que ofereix com a eina de relació amb els amics i com a medi per poder fer-ne de nous.

Davant d'aquesta percepció positiva dels alumnes, cal assenyalar com, en contrast, també són majoria (71,1%) els que diuen que els pares i les mares no els animen a fer ús de la xarxa. De fet, en aquest sentit, el 62,8% dels alumnes consideren que Internet no és un tema que els pares i les mares considerin important. D'aquesta manera, es posa de manifest un tret destacat en la penetració social de la xarxa i s'identifiquen algunes de les dificultats amb què ensopega en la seva incursió en l'àmbit educatiu.

En aquesta primera aproximació a la percepció dels alumnes sobre Internet, cal assenyalar de nou les diferències que es produeixen en funció del sexe. Tot i que la representació d'Internet que fan les noies també és majoritàriament positiva (66,7%), en general ho és menys que en el cas dels nois (74,1%), la qual cosa marca novament un cert distanciament de la xarxa o una prevenció en l'ús en el cas de les alumnes.

En darrer terme, no podem passar per alt que, tot i que la representació que en fan és positiva, els alumnes també identifiquen alguns obstacles que, des del seu punt de vista, els dificulten l'accés a la xarxa. De fet, solament en un 11,6% dels casos afirmen que no tenen cap problema per fer-ne ús.

Entre els obstacles, situen en primer lloc (56,6%) la lentitud en la navegació, que apunta a les necessitats constants d'actualització del maquinari, però també la millora en les condicions de la xarxa. En aquest mateix sentit, un 20,1% dels alumnes manifesta que sovint tenen problemes amb l'ordinador o la connexió. Així, en relació amb les dificultats anteriors, un bon nombre d'estudiants (24,6%) també plantegen el cost econòmic com a obstacle.

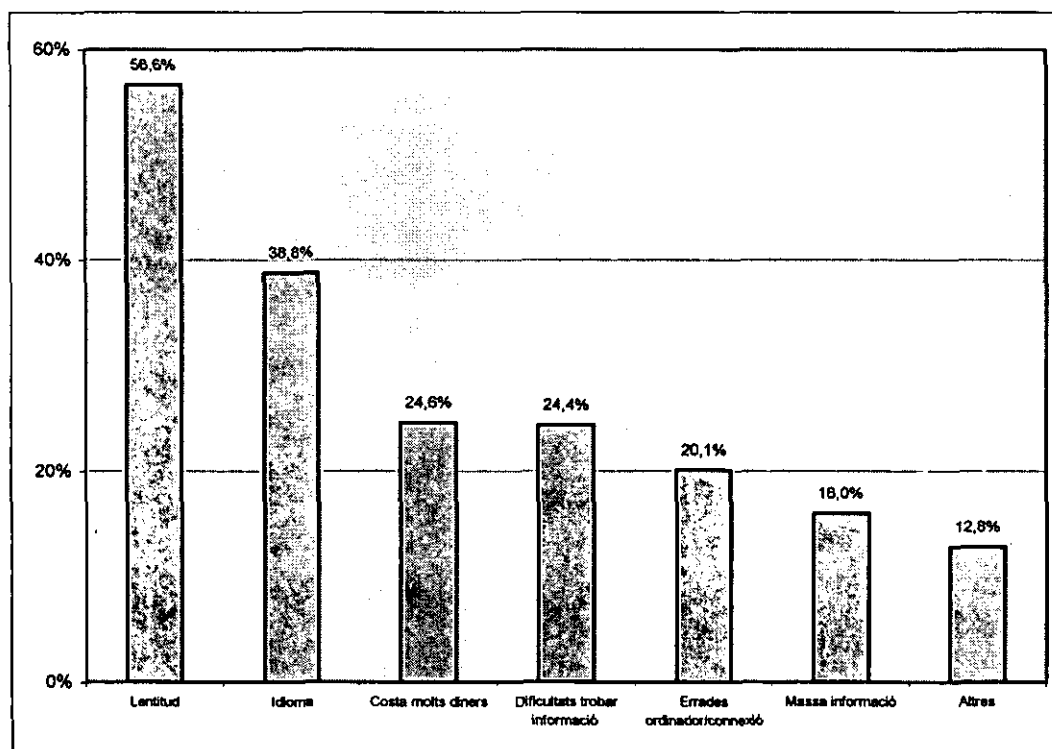

Figura 29. Obstacles a l'hora d'utilitzar Internet

En segon terme (38,8%), també assenyalen les dificultats amb l'idioma. Un nombre molt important de pàgines web dona la informació en anglès, la qual cosa subratlla novament aquest punt crític en la formació dels alumnes. El domini de la llengua es planteja com un condicionant per poder treure partit de les possibilitats que ofereix la xarxa i el percentatge de l'alumnat que té dificultats de navegació per aquesta causa és considerable.

Finalment els problemes també es vinculen a les necessitats a l'hora de trobar informació. El 24,4% dels alumnes respon que no els és fàcil trobar allò que busquen a la xarxa i el 16% es queixa de l'excés d'informació, la qual cosa apunta a les noves necessitats que es plantegen als alumnes en la societat actual, vinculades al tractament i a l'elaboració de la informació.

Índex de taules

Taula 1. Procedència dels alumnes segons la titularitat dels centres en %.....	120
Taula 2. Coneixement de català per etapes en %.....	121
Taula 3. Llengua que es parla habitualment en l'àmbit familiar segons les etapes en %	123
Taula 4. Llengua que parlen els alumnes en l'àmbit familiar, segons l'emplaçament dels centres en %.....	123
Taula 5. Llengua que es parla habitualment amb els amics, segons l'etapa, la titularitat i l'emplaçament dels centres en %.....	124
Taula 6. Percentatge d'alumnes que han repetit algun curs per etapes.....	124
Taula 7. Alumnes que en alguna ocasió han repetit curs: distribució per sexes en %.....	126
Taula 8. Alumnes amb alguna àrea/crèdit/assignatura pendent en els dos darrers anys en %.....	126
Taula 9. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe segons la titularitat del centre en %.....	128
Taula 10. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe segons l'emplaçament del centre en %.....	128
Taula 11. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe per etapes en %.....	128
Taula 12. Finalitat de l'ús d'Internet a l'aula per etapes en %.....	130
Taula 13. Alumnes usuaris del portal Edu365.com segons l'emplaçament dels centres en %.....	134
Taula 14. Alumnes usuaris del portal Edu365.com per etapes en %.....	134
Taula 15. Possibilitat de connexió a Internet, fora d'hores de classe, per etapes en %...	137
Taula 16. Obertura de l'activitat dels equips docents: distribució per etapes en %.....	140
Taula 17. Obertura de l'activitat dels equips docents segons la titularitat en %.....	140
Taula 18. Estil docent del professorat segons l'etapa en %.....	141
Taula 19. Estil docent del professorat segons la titularitat en %.....	141
Taula 20. Obertura de l'activitat del professorat i ús d'Internet en les classes d'informàtica en %.....	141
Taula 21. Estil docent i ús d'Internet en les classes d'informàtica en %.....	142
Taula 22. Domini d'Internet per part dels alumnes segons l'obertura dels centres en %.	142
Taula 23. Origen de la formació dels alumnes en Internet segons l'obertura dels centres en %.....	143
Taula 24. Freqüència de connexió a l'aula segons l'obertura dels centres en %.....	143
Taula 25. Freqüència de connexió a l'aula segons l'estil docent dels centres en %.....	144
Taula 26. Formes d'ús d'Internet a l'aula segons l'obertura dels centres en %.....	144
Taula 27. Formes d'ús d'Internet a l'aula segons l'obertura dels centres en %.....	145
Taula 28. Possibilitat d'accés a la connexió a Internet a casa, quan se'n disposa: distribució per etapes en %.....	147
Taula 29. Alumnes que disposen d'adreça electrònica pròpia per etapes en %.....	148
Taula 30. Alumnes que disposen d'adreça electrònica pròpia, segons la titularitat dels centres en %.....	148
Taula 31. Freqüència d'ús d'Internet dels pares per etapes en %.....	150

Taula 32. Freqüència d'ús d'Internet de les mares per etapes en %.....	150
Taula 33. Freqüència d'ús d'Internet dels pares segons el nivell socioeconòmic de les famílies en %.....	151
Taula 34. Freqüència d'ús d'Internet de les mares segons el nivell socioeconòmic de les famílies en %.....	151
Taula 35. Freqüència d'ús d'Internet dels pares segons la titularitat dels centres en %..	152
Taula 36. Freqüència d'ús d'Internet de les mares segons la titularitat dels centres en %.....	152
Taula 37. Freqüència d'ús d'Internet dels pares segons l'emplaçament dels centres en %.....	152
Taula 38. Freqüència d'ús d'Internet de les mares segons l'emplaçament dels centres en %.....	153
Taula 39. Acompanyament d'altres persones en la navegació per Internet a la llar: distribució per etapes en %.....	155
Taula 40. Lloc de connexió dels alumnes a Internet quan són fora del centre segons la titularitat en %.....	157
Taula 41. Freqüència de connexió dels alumnes fora del centre segons la titularitat en %.....	159
Taula 42. Freqüència de connexió dels alumnes fora del centre segons la situació socioeconòmica en %.....	160
Taula 43. Freqüència de connexió dels alumnes fora del centre segons el rendiment acadèmic en %.....	160
Taula 44. Ús d'Internet per part dels alumnes fora del centre: diferències entre nois i noies en %.....	161
Taula 45. Activitats que han deixat de fer els alumnes per efecte de l'ús d'Internet, quan no són al centre: distribució per etapes en %.....	163
Taula 46. Mitjans de comunicació utilitzats habitualment pels alumnes segons la titularitat en %.....	164
Taula 47. Alumnes que disposen de telèfon mòbil per etapes.....	165
Taula 48. Mitjans de comunicació utilitzats habitualment pels alumnes per etapes en %.....	166
Taula 49. Freqüència amb què els alumnes utilitzen el mòbil per rebre trucades de veu: distribució per etapes en %.....	167
Taula 50. Freqüència amb què els alumnes utilitzen el mòbil per rebre missatges de text.....	167
Taula 51. Mitjà de comunicació que utilitzen els alumnes habitualment: diferències segons el sexe en %.....	168
Taula 52. Freqüència de connexió a Internet fora del centre segons l'estil docent en %.	169
Taula 53. Freqüència de connexió a Internet fora del centre segons l'estil docent en %.	169
Taula 54. Finalitats d'ús d'Internet fora de l'aula, segons l'obertura dels centres en %...	170
Taula 55. Finalitats d'ús d'Internet fora de l'aula segons l'obertura dels centres en %....	170
Taula 56. Freqüència d'ús d'Internet per part del pares i les mares segons les etapes en %.....	171
Taula 57. Freqüència d'ús d'Internet per part del pares i les mares segons la titularitat en %.....	171
Taula 58. Llengua parlada en l'àmbit familiar i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %.....	172

Taula 59. Llengua parlada en l'àmbit familiar i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %.....	172
Taula 60. Llengua parlada amb els amics i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %.....	173
Taula 61. Rendiment acadèmic i ús d'Internet per part dels pares i les mares en %.....	173
Taula 62. Valoració del domini d'Internet.....	175
Taula 63. Valoració del domini d'Internet segons la titularitat dels centres en %.....	176
Taula 64. Anys que fa que els alumnes naveguen per Internet segons la titularitat dels centres en %.....	176
Taula 65. Valoració del domini d'Internet segons la situació socioeconòmica dels centres en %.....	177
Taula 66. Diferències en la valoració que fan els alumnes del seu domini d'Internet segons el sexe en %.....	177
Taula 67. Diferències en els anys que fa que els alumnes naveguen per Internet segons el sexe en %.....	178
Taula 68. Habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet: diferències segons el sexe en %....	178
Taula 69. Habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet segons la titularitat dels centres en %.....	181
Taula 70. Origen de la formació dels alumnes en l'ús d'Internet per etapes en %.....	183

Índex de figures

Figura 1. Nivell de coneixement de català.....	121
Figura 2. Nivell alt de català segons l'emplaçament dels centres.....	122
Figura 3. Freqüència de connexió a Internet en hores de classe.....	127
Figura 4. Finalitats de l'ús d'Internet a classe.....	129
Figura 5. Espais de connexió a Internet en hores de classe.....	131
Figura 6. Presència de la informàtica i d'Internet com a activitat curricular o extraescolar.....	133
Figura 7. Finalitat de la connexió a Edu365.com.....	135
Figura 8. Finalitat de la connexió a Educalia.org.....	136
Figura 9. Possibilitats d'accés a Internet fora d'hores de classe.....	137
Figura 10. Objectiu de la connexió a Internet fora d'hores de classe.....	138
Figura 11. Possibilitat d'accés a la connexió a Internet a casa, quan se'n disposa.....	147
Figura 12. Alumnes que disposen d'adreça electrònica pròpia.....	148
Figura 13. Freqüència d'ús d'Internet per part dels pares i les mares.....	149
Figura 14. Acompanyament d'altres persones en la navegació per Internet a la llar.....	154
Figura 15. Lloc de connexió dels alumnes a Internet quan són fora del centre.....	156
Figura 16. Freqüència amb què els alumnes es connecten a Internet quan són fora del centre.....	157
Figura 17. Motiu pel qual alguns alumnes no es connecten a Internet quan no són al centre.....	158
Figura 18. Freqüència de connexió dels alumnes quan són fora del centre per sexes en %.....	159
Figura 19. Distribució per etapes dels alumnes que, tot i utilitzar Internet, manifesten que no han modificat la seva activitat fora del centre.....	162
Figura 20. Activitats que han deixat de fer els alumnes per efecte de l'ús d'Internet quan no són al centre.....	163
Figura 21. Mitjans de comunicació utilitzats més habitualment pels alumnes.....	164
Figura 22. Freqüència amb què els alumnes utilitzen el mòbil per rebre trucades de veu.....	166
Figura 23. Habilitats dels alumnes en l'ús d'Internet.....	179
Figura 24. Diferències en la valoració que fan els alumnes del seu domini d'Internet per etapes en %.....	180
Figura 25. Origen de la formació dels alumnes en l'ús d'Internet.....	182
Figura 26. Formació en informàtica o Internet.....	184
Figura 27. Alumnes que han fet cursos sobre Internet fora de l'escola per etapes en %	184
Figura 28. Percepció dels alumnes sobre el paper d'Internet en aspectes concrets.....	186
Figura 29. Obstacles a l'hora d'utilitzar Internet.....	187

El professorat: usos d'Internet i pràctiques docents

6.1. Caracterització del professorat.....	197
6.1.1. Una professió de dones?.....	202
6.1.2. Una professió de joves?.....	203
6.2. Caracterització de la pràctica docent.....	209
6.2.1. Obertura i participació del professorat en la seva activitat professional....	209
6.2.2. Caracterització de l'activitat docent a l'aula.....	220
6.3. Ús d'Internet.....	229
6.3.1. Ús d'Internet en el centre.....	229
6.3.1.1. Ús d'Internet fora de l'aula.....	229
6.3.1.2. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora de l'aula.....	232
6.3.1.3. Intensitat en l'ús docent d'Internet a l'etapa.....	236
6.3.1.4. Intensitat en l'ús d'Internet i les TIC amb el grup seleccionat.....	239
6.3.1.5. Formes d'ús d'Internet en la docència.....	241
6.3.1.6. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet a l'aula.....	249
6.3.1.7. Ús de portals educatius específics.....	254
6.3.1.8. Percepció sobre l'ús d'Internet a classe.....	258
6.3.2. Ús d'Internet fora del centre.....	263
6.4. Expertesa i formació del professorat en Internet.....	267
6.4.1. Domini d'Internet.....	267
6.4.2. Característiques de la formació en Internet.....	269
6.4.2.1. Formació recent.....	272
6.4.2.2. Prioritats de formació.....	276
6.4.3. Formació en l'ús d'Internet amb finalitats educatives.....	279
6.4.4. Formació a través d'Internet.....	281
6.4.5. Expertesa i formació del professorat en Internet segons l'estil docent i l'obertura de l'activitat professional.....	284
6.5. Percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en l'educació.....	289
6.5.1. Percepció de la incidència d'Internet en la dinàmica de funcionament de l'Etapa.....	289
6.5.2. Percepció de futur sobre la incidència d'Internet en els processos d'ensenyament i aprenentatge de l'etapa seleccionada.....	293

6.6. Percepció del professorat quant a obstacles i motivacions per a la incorporació d'Internet.....	297
6.6.1. Percepció d'obstacles per a la incorporació d'Internet al centre educatiu.....	297
6.6.2. Percepció de motivacions i incentius per a la incorporació d'Internet al centre educatiu.....	299
6.6.3. Percepció del professorat sobre Internet segons l'estil docent i l'obertura de l'activitat professional.....	301
Índex de taules.....	307
Índex de figures.....	313

6.1. Caracterització del professorat

L'anàlisi del procés d'integració d'Internet en els centres educatius de Catalunya no es pot fer sense tenir en compte el context específic en què es produeix. Aquest principi, orientador del nostre estudi, explica la conveniència d'apropar-nos al professorat per tal d'identificar els trets més significatius dels professionals que protagonitzen l'activitat quotidiana a les aules i s'enfronten, d'una manera o altra, al repte tecnològic i als desafiaments que els planteja la societat de la informació.

L'aproximació a alguns dels aspectes que singularitzen el professorat hauria de facilitar-nos la interpretació d'allò que constitueix l'objecte central del nostre estudi: el procés d'incursió d'Internet en els centres educatius. Qüestions com la formació del professorat, la seva edat, els anys d'experiència professional, d'antiguitat en el centre i en l'etapa seleccionada, les seves peculiaritats segons l'etapa o el tipus de matèria que imparteix, entre d'altres, poden ser elements útils a l'hora de comprendre el seu apropament a la xarxa i l'ús que en fan amb finalitats educatives.

De manera preliminar, descriurem alguns dels trets que particularitzen els professors i professores que han estat objecte del nostre estudi, procurant posar l'èmfasi en l'heterogeneïtat de la seva composició en aspectes diferents com la seva formació, les matèries que imparteixen i les responsabilitats que cobreixen amb la seva activitat docent.

El col·lectiu a què ens referim, pel que fa a *formació acadèmica*, està compost de llicenciats i llicenciades en més de la meitat dels casos (54,3%), i en menor mesura (30,8%) també de diplomats i diplomades que òbviament es concentren a l'educació primària, principalment. Els cicles formatius també compten amb un petit percentatge de professorat (2,4%) amb titulació de tècnic. D'altra banda, un nombre no massa elevat de professorat, principalment en el batxillerat, també disposa de titulacions de tercer cicle (10,4%).

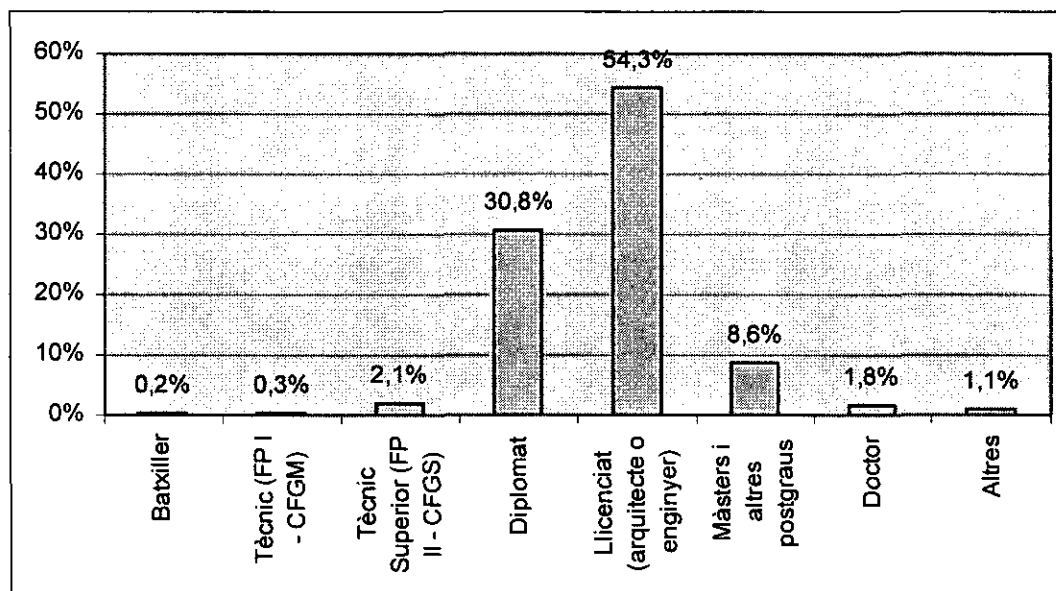

Figura 1. Formació acadèmica del professorat

Pel que fa a la *relació laboral que mantenen amb el seu centre*, ens trobem amb un professorat compost en primer lloc per funcionaris i funcionàries (46,5%) amb o sense plaça fixa en centres públics en què l'equip docent es completa amb professorat interí (10,5%). Aquest col·lectiu es completa amb professorat contractat (39,3%), majoritàriament de manera indefinida (35,9%), però també temporalment (3,4%) als centres privats.

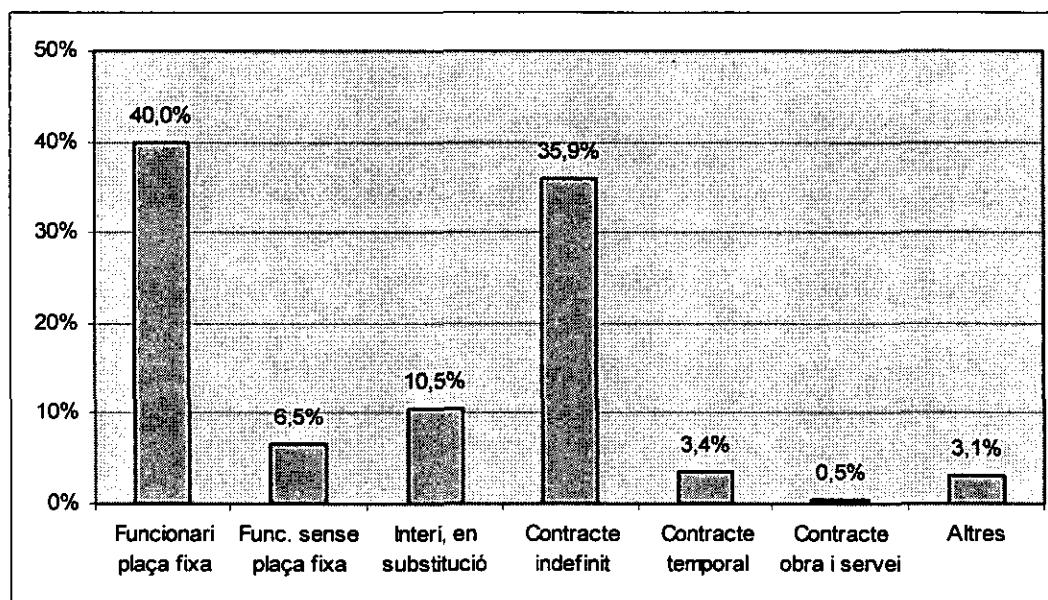

Figura 2. Relació laboral del professorat amb el seu centre

Tal com ja hem comentat en l'apartat de metodologia, aquest estudi ha centrat l'atenció en els darrers cursos de cadascuna de les etapes. El seu professorat, però, no ho és

només d'aquests darrers nivells. En aquest sentit podem dir que la perspectiva que pot proporcionar no es limita a aquests últims cursos, sinó que s'amplia a l'experiència de què disposa en la resta de les etapes a què pertany, ja que, tal com mostra el gràfic següent, en més o menys mesura, cobreix el ventall complet de cursos que ofereix el sistema educatiu no universitari.

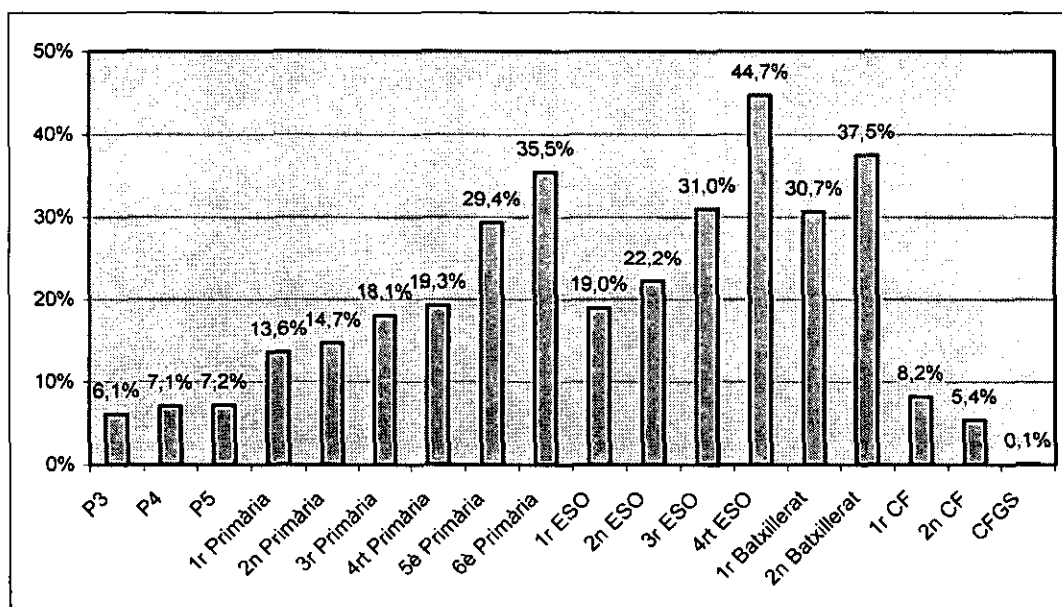

Figura 3. Cursos en què desenvolupa la seva activitat docent el professorat

L'obertura de la perspectiva que pot oferir el professorat amb què ha treballat aquest estudi també es refereix a la diversitat d'aproximacions que es poden proporcionar, tenint en compte les matèries que imparteixen els professors i professores i, per tant, la seva especialització en una determinada àrea de coneixement.

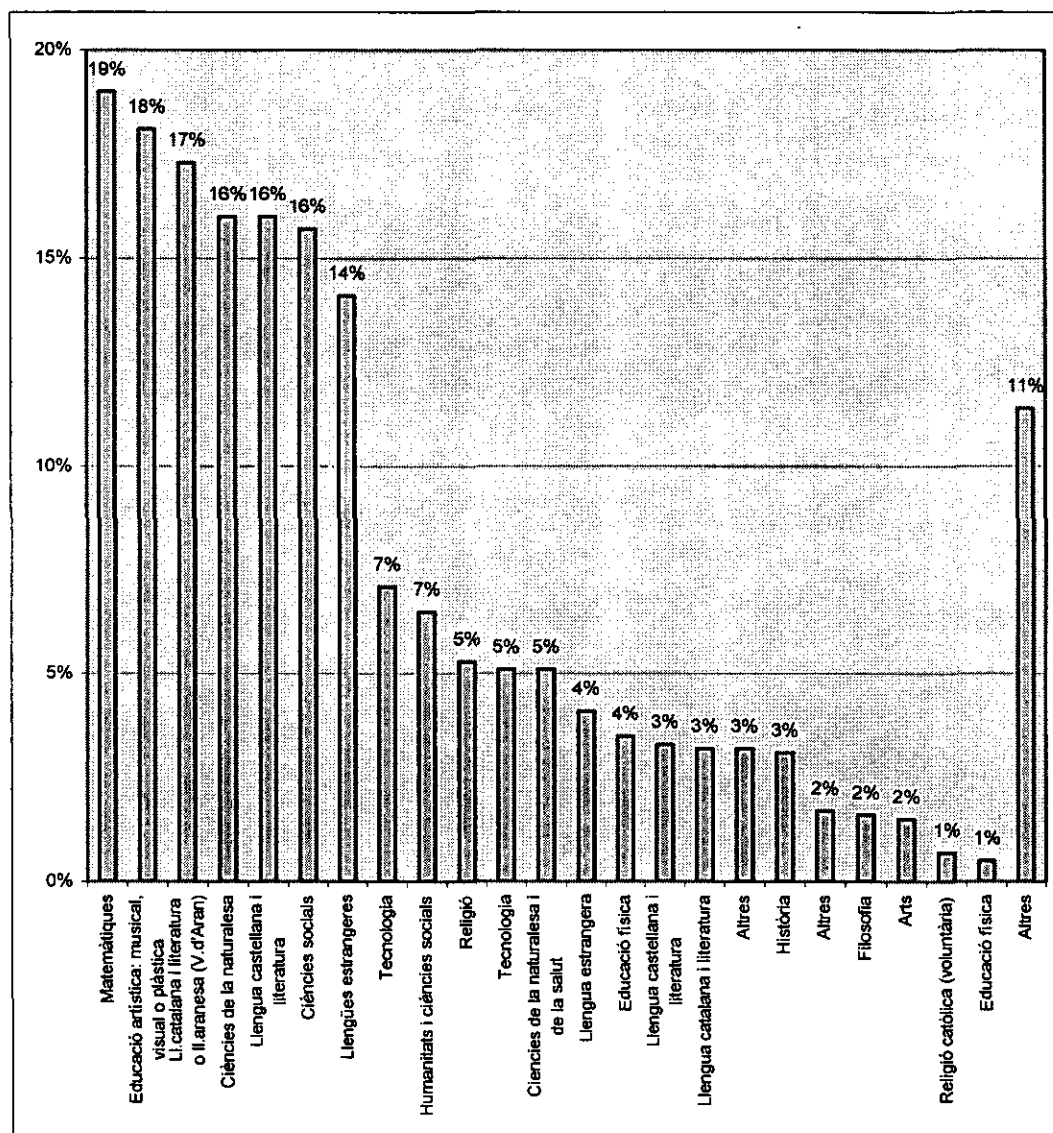

Figura 4. Matèries impartides pel professorat

El gràfic anterior mostra com queda representat el conjunt d'aquestes àrees per professors i professores que en força casos imparteixen més d'una matèria.

En aquest mateix sentit, l'estudi també recull el punt de vista dels professors i professores que, a banda de la seva activitat docent, tenen altres responsabilitats en el centre. La representació d'aquestes altres funcions és prou àmplia, ja que un 69% del professorat porta a terme una o altra activitat de manera addicional a la docència.

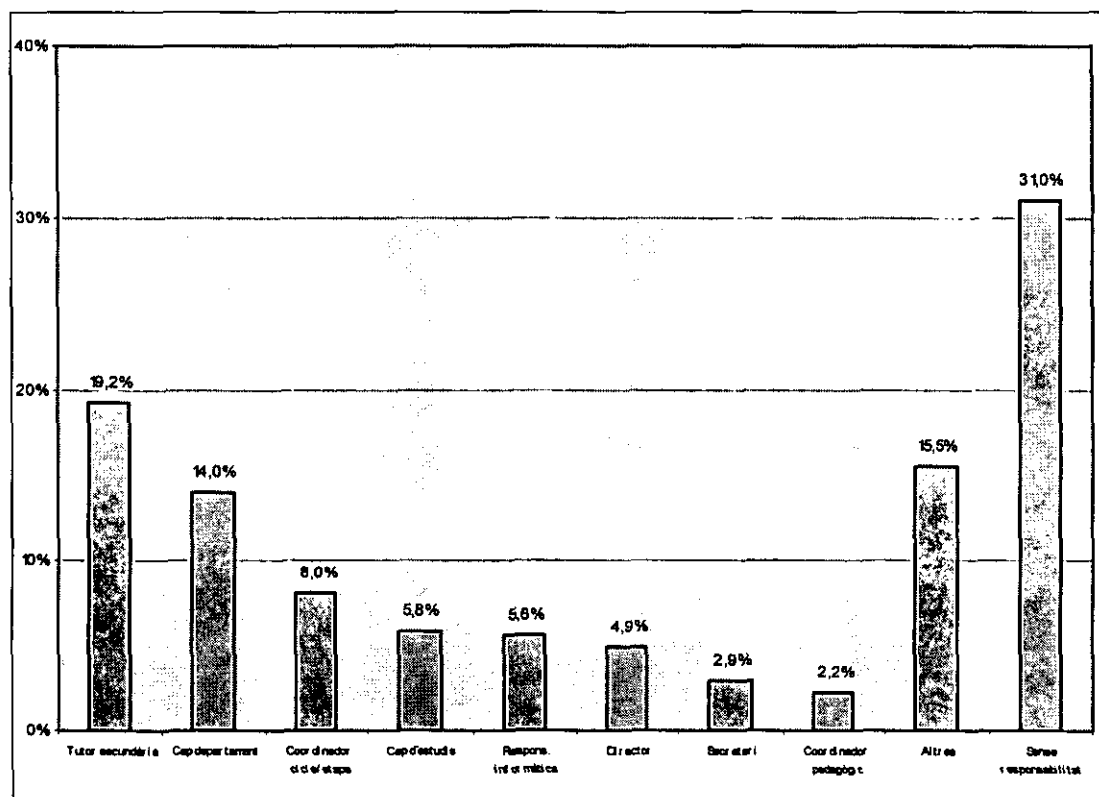

Figura 5. Responsabilitats del professorat en el centre

Malgrat l'alt percentatge de professorat que assumeix algun tipus de responsabilitat als centres, la majoria presenta també un nivell alt de dedicació a l'activitat docent. En el 76,1% dels casos, els professors i professores diuen que en aquesta activitat ocupen entre 15 i més de 25 hores setmanals, i és en els centres privats on aquesta dedicació és més elevada, amb una mitjana de 22,14 hores (17,70 hores en els centres públics).

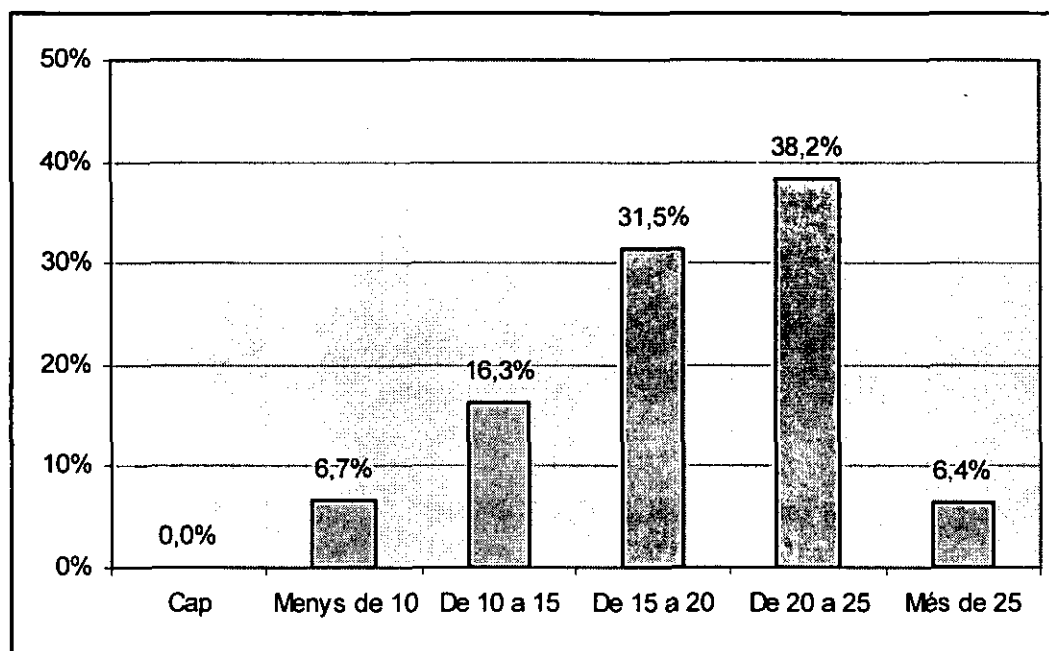

Figura 6. Hores setmanals que el professorat dedica a la docència

Aquesta integració de funcions que desenvolupa una gran part del professorat ens permet, a través de les seves percepcions, una aproximació prou ajustada a les qüestions que planteja la incorporació d'Internet a la pràctica docent en primer lloc, i de manera més general, a la dinàmica de funcionament del centre.

6.1.1. Una professió de dones?

Un primer aspecte que es posa de manifest a l'hora de descriure el col·lectiu a què ens estem referint és que majoritàriament (61,9%) el componen dones. Cal dir, però, que aquest desequilibri es produeix amb més claredat a l'educació primària: les mestres, efectivament, són majoritàriament dones (71,8%), tot i que la mostra d'aquest estudi només recull dades del professorat del darrer curs (6è) de primària. En aquesta etapa la diferència en relació amb el nombre d'homes que fan de mestre supera qualsevol altra. A l'ESO, en canvi, es redueix la diferència entre professors (40,4%) i professores (59,6%). Aquesta tendència al reequilibri va en augment en el batxillerat (46,3% de professors i 53,7% de professores), i arriba al seu punt màxim als centres de la mostra que imparteixen cicles formatius (professors: 48,8%; professores: 51,2%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Homes	38,1	28,2	40,4	46,3	48,8
Dones	61,9	71,8	59,6	53,7	51,2

Taula 1. Distribució del professorat per sexe i etapa en %

6.1.2. Una professió de joves?

Pel que fa a l'edat, la major part del professorat de la mostra seleccionada se situa en la franja que va dels 30 als 50 anys, amb una mitjana d'edat de 40,7 anys. Els més joves, de menys de 30 anys, suposen el percentatge més reduït (11,1%). De fet, mirant-ho per l'altre extrem, podem constatar com més de la meitat del professorat supera els 40 anys (el 17,7% en té més de 50). No podem dir, doncs, que la joventut sigui un tret destacat del col·lectiu que estem analitzant, i aquest probablement és un element que cal tenir molt en compte en l'intent de comprendre com s'estan introduint les TIC, i de manera més específica, Internet, en l'activitat docent.

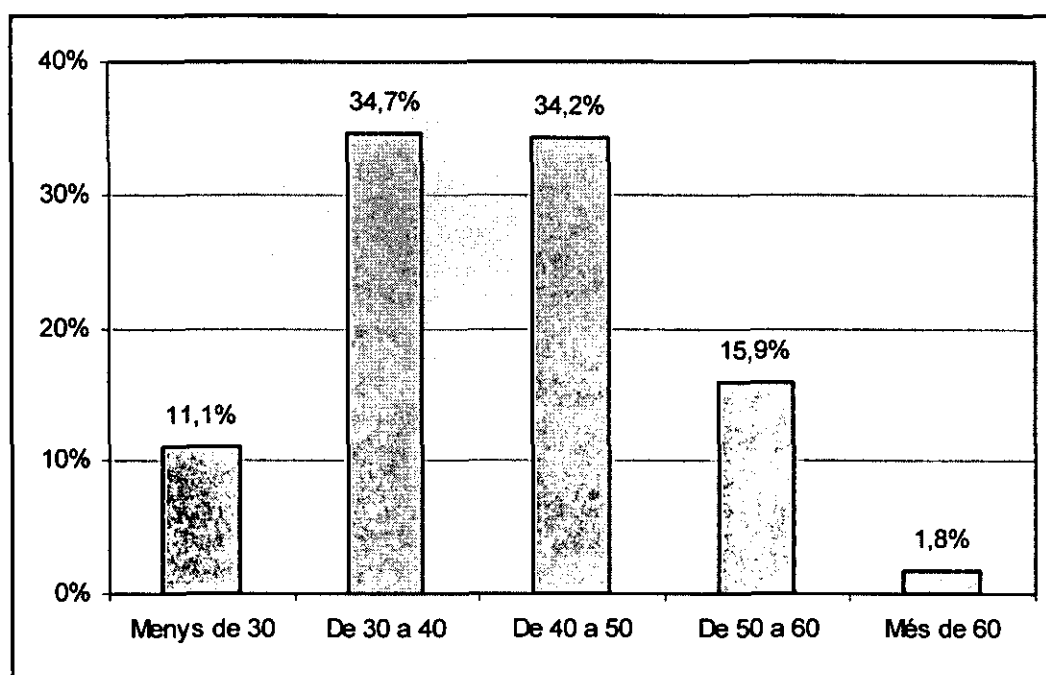

Figura 7. Edat del professorat

Cal dir que si es té en compte l'edat no hi ha diferències molt importants segons la titularitat dels centres. La mitjana d'edat dels centres públics (41,6%) supera de poc la

dels privats (39,3%). De fet, en aquest últim cas més de la meitat dels professors i professores de la mostra tenen com a màxim 40 anys, i entre aquests el 15% no supera la trentena. En aquesta última franja, la del professorat més jove, el percentatge dels centres privats (15%), tot i ser poc elevat, pràcticament dobla el dels públics (8,6%).

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Menys de 30 anys	11,1	8,6	15,0
De 30 a 40 anys	34,7	32,4	38,2
De 40 a 50 anys	34,2	37,6	29,1
De 50 a 60 anys	15,9	17,4	13,6
Més de 60 anys	1,8	1,4	2,5

Taula 2. Edat del professorat segons la titularitat dels centres en %

En els centres públics el 25,2% del professorat diu que té una experiència docent no superior a deu anys. Aquest índex augmenta significativament (35,4%) en el cas dels centres privats. Tot i això, en conjunt la mitjana d'anys d'experiència docent és força alta: en ambdós casos supera els quinze anys i varia poc en funció de la titularitat del centre (16,5 en els públics i 15 en els privats).

Si fem atenció precisament a l'*experiència docent* del conjunt de professors i professores de la mostra, veiem com el 70,8% té més de deu anys d'experiència, de manera que podem afirmar que ens referim a un col·lectiu, en general, experimentat.

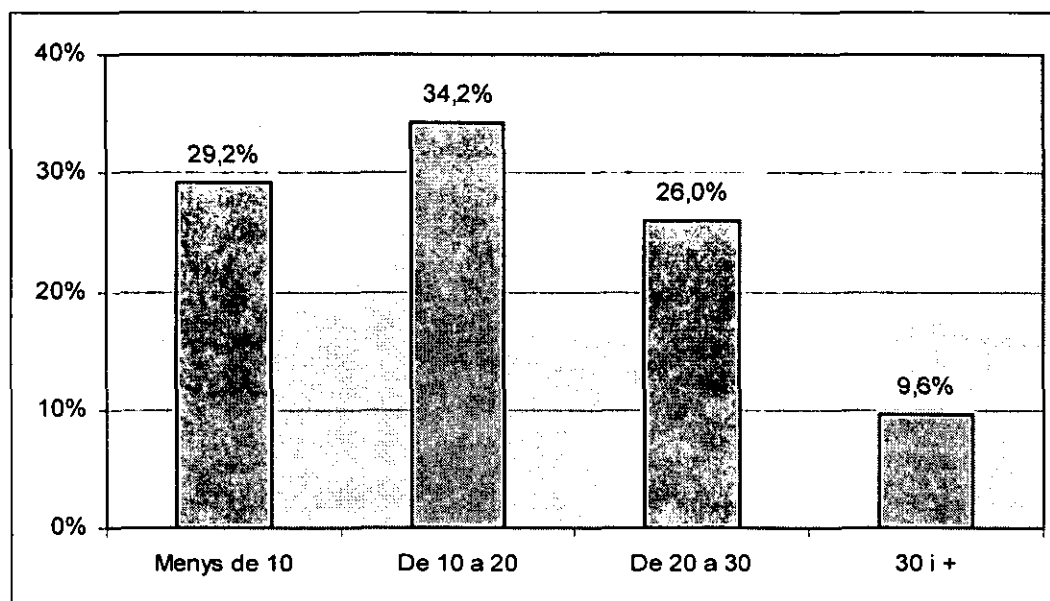

Figura 8. Anys d'experiència docent del professorat

Quan ens fixem en les diferents etapes no observem grans diferències en la mitjana d'edat, que se situa entorn dels 40 anys amb poques oscil·lacions.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Menys de 30 anys	11,1	14,4	12,2	5,1	10,5
De 30 a 40 anys	34,7	25,0	40,6	37,9	45,9
De 40 a 50 anys	34,2	37,6	28,2	38,8	27,9
De 50 a 60 anys	15,9	19,1	13,8	14,6	12,8
Més de 60 anys	1,8	2,3	1,5	1,7	1,2

Taula 3. Edat del professorat per etapes en %

D'altra banda, la caracterització que estem fent en relació amb l'edat i l'experiència del professorat no sembla tenir una correspondència directa amb la seva *antiguitat* en els centres.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Menys de 10 anys	29,2	22,3	39,2	25,9	32,0
De 10 a 20 anys	34,2	30,1	31,8	39,0	47,7
De 20 a 30 anys	26,0	31,8	21,4	26,3	16,9
30 anys i més	9,6	14,3	7,0	8,4	2,3

Taula 4. Anys d'experiència del professorat en les diferents etapes en %

De fet, més de la meitat del professorat (58,1%) diu que com a màxim fa deu anys que treballa en el seu actual centre, i d'aquests encara la major part (35,2%) diu que en fa menys de cinc.

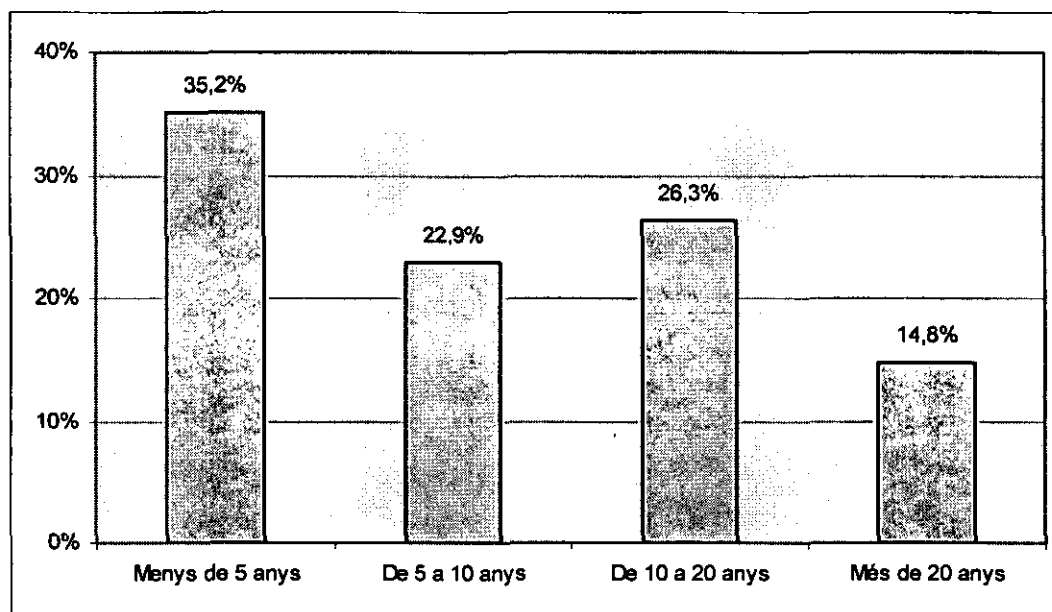

Figura 9. Antiguitat del professorat en el centre

El moviment del professorat entre centres es produeix amb més freqüència, com és lògic, en els centres públics que en els privats. L'estructura funcional del professorat dels centres públics genera molta més mobilitat. D'altra banda, la composició dels centres, com a conseqüència de la reforma impulsada amb la LOGSE, va experimentar més canvis al sector públic, on es va optar per oferir la primària i l'ESO en centres separats, que al privat. El fet que els dos últims cursos de l'antiga educació general bàsica (educació primària) es passessin a fer als centres que impartien educació secundària (IES), com a primer i segon d'ESO, va comportar un nou mapa escolar que va afectar principalment els centres públics.

En aquests centres, el percentatge de professors i professores amb una antiguitat inferior als cinc anys arriba al 42,2%. En els privats, aquest índex baixa significativament fins al 24,5%. La major *estabilitat del professorat* en els centres de titularitat privada també s'observa en un grau d'antiguitat superior: en el nivell més alt, el dels que fa més de vint anys que treballen en el mateix centre, s'estableix novament una diferència significativa entre públics —amb un 10,2% del professorat en aquesta situació— i privats —en què aquest percentatge es duplica (21,8%).

En darrer terme, cal dir que, pel que fa a l'emplaçament, és en els centres de l'àmbit rural on l'antiguitat del professorat és més baixa. Més de la meitat dels professors i professores de les escoles situades en àmbits rurals (56,2%) diuen que fa menys de cinc anys que treballen en el seu centre, solament un 14,9% asseguren que en fa de deu a vint, i són encara menys (8,4%) els que afirmen que ja fa més de vint anys que treballen a la mateixa escola. Aquest fet es pot explicar, en part, perquè la mitjana d'edat dels mestres d'aquest àmbit és la més baixa (38,3 anys) i el percentatge dels que en tenen menys de trenta, significativament més alt (19,4%), i en part pels fluxos de mobilitat que s'estableixen entre els funcionaris docents.

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
Menys de 5 anys	33,2	32,4	33,5	31,6	39,7
De 5 a 10 anys	26,2	25,5	22,0	31,1	26,0
De 10 a 20 anys	23,9	23,4	27,2	23,6	24,4
Més de 20 anys	15,1	16,7	15,6	12,3	9,5

Taula 5. Antiguitat del professorat segons l'emplaçament del centre en %

Un cop més trobem singularitzada l'escola rural, amb un professorat més jove i en conseqüència amb menys anys d'experiència docent.

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
Menys de 10 anys	29,2	26,9	26,0	32,7	39,3
De 10 a 20 anys	34,2	33,5	35,8	36,7	33,5
De 20 a 30 anys	26,0	28,0	27,7	22,0	19,8
30 anys i més	9,6	10,6	9,8	8,0	6,2

Taula 6. Anys d'experiència professional del professorat segons l'emplaçament dels centres en %

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
Menys de 30	11,1	10,0	9,8	10,2	19,4
De 30 a 40	34,7	31,2	37,6	43,4	38,8
De 40 a 50	34,2	35,9	36,4	29,5	30,2
De 50 a 60	15,9	17,5	14,5	14,5	9,9
Més de 60	1,8	2,2	1,2	1,1	1,2

Taula 7. Edat del professorat segons l'emplaçament dels centres en %

6.2. Caracterització de la pràctica docent

Ho dèiem en iniciar l'apartat anterior, l'anàlisi de la manera com els centres educatius s'estan aproximant a la xarxa i, de manera més específica per a la qüestió que ara ens ocupa, la interpretació de l'ús que n'estan fent els professors i professores per a la seva activitat docent, no s'hauria de fer deixant de banda les peculiaritats de la situació en què es produeix ni la manera com finalment es configura aquesta activitat en aquest marc.

6.2.1. Obertura i participació del professorat en la seva activitat professional

En aquest sentit, i abans de fer atenció a l'acció pròpiament docent que es produeix a l'aula, entenem que comprendre alguns dels principis en què els docents fonamenten la seva dinàmica de treball quan són al centre, però no estan amb els alumnes, és fonamental a l'hora d'interpretar el paper que atorguen a Internet en aquesta mateixa dinàmica. Amb aquest propòsit hem volgut conèixer de quina manera el professorat valora aquests principis, i en segon lloc, en quina mesura els incorporen a la seva activitat quotidiana en el centre.

Així doncs, d'entrada hem volgut saber la importància que té el *treball en equip* per al professorat, en el conjunt de l'activitat del centre, amb el propòsit de veure el valor que concedeix a l'activitat col·laborativa en aquest marc. Davant d'aquesta qüestió, una gran part del professorat (69,3%) diu que considera imprescindible el treball en equip per a l'eficàcia de l'activitat que s'ha de portar a terme en el centre. Són molt pocs (2,3%) els que, tot i el potencial d'aquest tipus de treball per qüestions d'eficàcia, prefereixen treballar individualment, mentre que el 28,2% restant solament veuen necessari el treball en equip en determinades ocasions.

	TOTAL
Podria ser positiu, però és millor treballar individualment	2,3
Necessari només en determinades ocasions	28,2
És imprescindible	69,3

Taula 8. Importància que el professorat dóna al treball en equip en el conjunt de l'activitat del centre en %

Aquesta valoració de fet es materialitzaria en la pràctica, ja que són el 63,3% els que diuen que efectivament treballen habitualment en equip en l'activitat que porten a terme en el centre. Aquest percentatge, de tota manera, per comparació a la posició inicial, es redueix a favor dels que, tot i la seva primera valoració, en la pràctica sempre (2%) o gairebé sempre (33,7%) prefereixen l'acció individual (35,7%).

	TOTAL
Mai	2,0
Ocasionalment	33,7
Habitualment	63,3

Taula 9. Treball en equip del professorat en la pràctica en %

Cal dir que aquesta valoració es manté en totes les etapes que estudiem, però és expressada més clarament pel professorat d'educació primària, que en un 81% se situa significativament a favor del treball en equip. La major part dels professors i professores de batxillerat també mantenen aquesta posició, però en aquest cas els que consideren que el treball en equip és necessari només en determinades ocasions (36,2%), o fins i tot que per ser pràctics i eficaços cal treballar individualment (4,1%), constitueixen ja el 40,3%.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Podria ser positiu, però és millor treballar individualment	2,3	0,6	3,0	4,1	1,7
És necessari només en determinades ocasions	28,2	18,2	32,1	36,2	33,7
És imprescindible	69,3	81,0	64,8	59,5	64,0

Taula 10. Importància que dona al treball en equip el professorat de les diferents etapes en %

Aquesta posició davant del treball en equip per part del professorat també es manifesta en la *predisposició per col·laborar en projectes comuns amb altres centres*, tot i que en aquest cas de manera més matisada. La major part (63,8%) es consideren partidaris de participar en aquest tipus de projectes però només en determinats casos. Se subratlla la necessitat que es compleixin determinades condicions. Més d'una quarta part del professorat (29,8%), però, posa l'èmfasi sense matisos en la importància de la participació en experiències educatives que permeten la col·laboració de professors i

alumnes amb altres centres. Són molt pocs els que consideren que el profit que es pot treure d'aquesta col·laboració sovint no compensa l'esforç que suposa participar-hi.

	TOTAL
Sovint, el profit que es pot treure de la col·laboració amb altres centres no compensa l'esforç que suposa participar-hi	5,9
Sóc partidari/ària de participar en projectes amb altres centres, però només en determinats casos i quan es compleixen algunes condicions	63,8
És molt important la participació en experiències educatives que permeten la col·laboració del professorat i l'alumnat amb altres centres	29,8

Taula 11. Opinió del professorat sobre la col·laboració en projectes comuns amb altres centres en %

En aquest plantejament tampoc hi ha grans diferències entre etapes, tot i que novament les posicions menys favorables a aquest tipus de col·laboració es troben en el professorat de batxillerat. En l'educació primària i també en els cicles formatius la predisposició a participar en aquests projectes és més alta.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sovint, el profit que es pot treure de la col·laboració amb altres centres no compensa l'esforç que suposa participar-hi	5,9	4,2	6,4	7,5	7,0
Sóc partidari/ària de participar en projectes amb altres centres, però només en determinats casos i quan es compleixen algunes condicions	63,8	63,9	61,5	70,0	53,5
És molt important la participació en experiències educatives que permeten la col·laboració de professors i alumnes amb altres centres	29,8	31,6	31,5	22,1	39,0

Taula 12. Predisposició del professorat de les diferents etapes a col·laborar en projectes comuns amb altres centres en %

Cal dir, però, que les prevencions del professorat davant d'aquestes possibilitats de col·laboració en la pràctica es tradueixen en un nivell baix de participació en experiències educatives d'aquesta mena. La majoria del professorat (91,1%) diu que no participa mai (48,8%) amb altres centres en projectes educatius conjunts, o bé que solament ho fa de manera ocasional (42,3%). Així doncs, tot i les posicions favorables a aquestes formes de col·laboració, sembla que la tendència dels professors i professores a participar en projectes comuns amb altres centres és força limitada. En darrer terme, solament un 6,1% diuen que hi participen habitualment.

	TOTAL
Mai	48,8
Ocasionalment	42,3
Habitualment	6,1

Taula 13. Participació del professorat en projectes comuns amb altres centres en %

El professorat de les diferents etapes manté aquest plantejament general tot i que la prevenció que apuntàvem abans sembla que és menor a l'educació primària, on es manifesten índexs de participació significativament més alts. En aquesta etapa més de la meitat dels professors (61,7%) diuen que col·laboren habitualment (10,6%) o ocasionalment (51,1%) amb altres centres en experiències educatives conjunts, i això contrasta amb la resta d'etapes.

En aquesta qüestió també observem diferències quan fem atenció a la titularitat dels centres, tot i que el plantejament general es manté. Aparentment, en els centres privats el grau de participació en aquest tipus d'experiències és menor. Més de la meitat del professorat d'aquests centres (55,1%) diu que mai no col·labora en projectes conjunts, i el percentatge dels que hi participen ocasionalment (37,9%) també és sensiblement inferior que en els centres públics (45,2%). A l'escola privada solament el 4,1% del professorat diu que col·labora habitualment amb altres centres.

	TOTAL	GENTRES PÚBLICS	GENTRES PRIVATS
Sovint, el profit que es pot treure de la col·laboració amb altres centres no compensa l'esforç que suposa participar-hi	5,9	6,1	5,6
Sóc partidari/ària de participar en projectes amb altres centres, però només en determinats casos i quan es compleixen algunes condicions	63,8	62,0	66,7
És molt important la participació en experiències educatives que permeten la col·laboració de professors i alumnes amb altres centres	29,8	31,5	27,2

Taula 14. Participació amb altres centres en experiències educatives conjuntes segons la titularitat dels centres en %

També cal fer notar, fent atenció a l'emplaçament, que els professors i professores de l'àmbit rural mostrarien més obertura a l'hora de treballar conjuntament amb altres centres. El 61,1% del professorat de l'escola rural diu que habitualment (16,1%) o ocasionalment (45%) col·labora amb altres centres. En aquest aspecte, es percebria un funcionament en certa manera diferenciat del que es produeix en centres ubicats en altres zones.

L'apreciació que estem fent en relació amb l'activat del professorat s'observa també en el grau d'obertura d'aquesta pràctica a la *participació d'altres membres de la comunitat educativa*. Molt pocs professors i professores (2,7%) mantenen una posició de total tancament davant d'aquestes possibilitats i mostren la seva reticència davant l'oportunitat d'obrir la pròpia activitat a professionals de fora del centre. En la major part dels casos (64,2%) es mostra la mateixa prevenció a què al·ludim abans: el professorat únicament és partidari de la participació en l'activitat docent d'altres professionals de fora del centre per a col·laboracions puntuals. Cal tenir en compte, així mateix, que una fracció prou important de professors i professores, més d'una quarta part (32,4%), mantenen la posició de més obertura davant d'aquestes possibilitats i consideren imprescindible l'obertura del centre a la participació de persones i institucions de l'entorn.

	TOTAL
No em sembla oportú que professionals de fora del centre i persones que no són professors participin en les tasques educatives que es duen a terme al centre	2,7
Sóc partidari/ària de la participació d'altres professionals de fora del centre en l'activitat docent només per a col·laboracions puntuals	64,2
És imprescindible l'obertura del centre a la participació de persones i institucions de l'entorn	32,4

Taula 15. Opinió del professorat sobre la participació de professionals de fora del centre en l'activitat docent en %

	TOTAL	GENTRES PÚBLICS	GENTRES PRIVATS
No em sembla oportú que professionals de fora del centre i persones que no són professors/res participin en les tasques educatives que es duen a terme al centre	2,7	2,8	2,7
Sóc partidari/ària de la participació d'altres professionals de fora del centre en l'activitat docent només per a col·laboracions puntuals	64,2	60,2	70,2
És imprescindible l'obertura del centre a la participació de persones i institucions de l'entorn	32,4	36,3	26,5

Taula 16. Participació de professionals de fora del centre en l'activitat docent segons la titularitat del centre en %

Quan les possibilitats d'obertura es refereixen als pares i mares, la majoria (73,3%), posant l'èmfasi en les limitacions, subratllen que les decisions sobre temes docents i curriculars corresponen al professorat. Amb aquesta actitud, solament un petit percentatge (7,8%) adopten la postura menys favorable a aquesta possibilitat de participació perquè la consideren molt poc efectiva, però els que, sense restriccions, entenen que la *participació dels pares i mares* és fonamental en la presa de decisions que afecten el procés educatiu dels alumnes també són minoria: el 18,4%. Novament, doncs, sembla que el professorat no veu clara la necessitat d'obertura de la seva pràctica professional a l'entorn del centre.

	TOTAL
Mai	30,3
Ocasionalment	52,4
Habitualment	14,0

Taula 17. Opinió del professorat sobre la participació dels pares i mares en el centre en %

La pràctica, en aquest cas, també reflecteix en més de la meitat dels casos (52,4%) una posició d'obertura ocasional a la participació dels pares i mares, a la qual cosa cal afegir un percentatge prou important (30,3%) de professors i professores que diuen que mai compten amb aquesta participació en la seva activitat docent quotidiana. En darrer terme cal fer notar, però, que més enllà d'allò que considera òptim, solament un 14% del professorat diu que aquesta participació és habitual, la qual cosa en la pràctica deixaria una escletxa prou restringida per a la participació dels pares i mares en l'activitat docent.

La diferència entre etapes, en aquest aspecte, continua confirmant la tendència a una dinàmica de funcionament que diferencia l'educació primària de la resta d'etapes. La tendència a més obertura es confirma en aquesta primera etapa, en què el 83,5% del professorat diu que els pares i mares participen de manera habitual (20,4%) o ocasional (63,1%) en l'activitat docent. Solament un 13,9% dels professors i professores de primària es mostren tancats a aquest tipus de participació. Aquests percentatges contrasten significativament amb la resta d'etapes, però especialment amb el batxillerat, en què aquesta posició de total tancament és sostinguda per un 43,2% del professorat. Solament un 9,6% estan disposats habitualment a incorporar pares i mares en la seva docència, i menys de la meitat (44%) consideren aquesta possibilitat ocasionalment. Així doncs, també en aquest cas sembla l'etapa en què es pot trobar més reticència a obrir l'activitat docent en aquesta direcció.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Mai	30,3	13,9	37,1	43,2	39,0
Ocasionalment	52,4	63,1	48,0	44,1	47,1
Habitualment	14,0	20,4	10,5	9,6	11,6

Taula 18. Obertura de la pràctica docent a participació dels pares i mares, segons les diferents etapes en %

D'altra banda, la posició teòrica del professorat en aquestes possibilitats de participació també es reflecteix en la manera com se situa davant la dinàmica general del centre i enfront de les decisions que n'afecten el funcionament. En aquest sentit, la major part (72,9%) de professors i professores veuen fonamental per al bon funcionament dels centres un alt nivell de participació. En alguns casos (24,6%), amb una posició de contribució més limitada, es considera que el professorat ha d'intervenir en la presa de decisions que es porta a terme en el centre, però només en determinats moments. La responsabilitat d'aquest procés, així, s'atribueix fonamentalment a l'equip directiu. Són molt poques les persones (2,2%) que entenen que el professorat ha de centrar-se en la

seva activitat docent i que són els responsables corresponents els que han de resoldre aquest tipus de qüestions. En qualsevol cas, sembla que el professorat considera important la participació en aquestes qüestions.

	TOTAL
El professorat ha de centrar-se en la seva activitat docent. Les decisions de centre les han de prendre els responsables corresponents	2,2
El professorat només ha de participar en determinats moments, la presa de decisions és, principalment, responsabilitat de l'equip directiu	24,6
Un alt nivell de participació del professorat és fonamental per al bon funcionament del centre	72,9

Taula 19. Posició del professorat pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre en %

La percepció del professorat sobre la seva pròpia intervenció en la presa de decisions del centre matisa l'opinió a què ens acabem de referir, i en la pràctica reflecteix una participació més moderada. Tot i que una fracció prou important de professorat (30,8%) diu que participa de manera habitual en la presa de decisions del centre, més de la meitat (51,7%) diu que ho fa solament de manera ocasional, i encara cal tenir en compte un percentatge més reduït (14,9%) que confirmen que mai no intervenen en aquests processos.

	TOTAL
Mai	14,9
Ocasionalment	51,7
Habitualment	30,8

Taula 20. Participació del professorat en la presa de decisions del centre en %

El patró que descrivim pel que fa a la posició teòrica del professorat davant les diferents formes d'obertura i participació en la seva activitat professional presenta poques modificacions en la comparació entre les diferents etapes, tot i que continua sent a l'educació primària on la inclinació a la participació sembla més gran: el 81,4% del professorat considera fonamental per al bon funcionament del centre aquesta possibilitat de participació, i solament un 1% es desentén totalment d'aquesta responsabilitat.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
El professorat ha de centrar-se en la seva activitat docent. Les decisions de centre les han de prendre els responsables corresponents	2,2	1,0	3,0	2,8	2,9
El professorat només ha de participar en determinats moments. La presa de decisions és, principalment, responsabilitat de l'equip directiu	24,6	17,3	29,0	26,6	34,3
Un alt nivell de participació del professorat és fonamental per al bon funcionament del centre	72,9	81,4	67,6	70,5	62,2

Taula 21. Posició del professorat de les diferents etapes pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre en %

Aquesta diferència entre etapes també es reflecteix a la pràctica en el fet que els índexs de participació més elevats es troben de nou a l'educació primària: un 41,3% del professorat d'aquesta etapa diu que participa habitualment en aquests processos, i solament un 9,7% diu que no hi intervé mai, la qual cosa es diferencia significativament de la resta d'etapes, ja que és en els cicles formatius on trobem un nivell de participació menor, en aquest cas.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Mai	14,9	9,7	19,3	14,8	21,5
Ocasionalment	51,7	46,8	53,6	54,6	57,6
Habitualment	30,8	41,3	23,3	28,5	19,8

Taula 22. Participació del professorat de les diferents etapes pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre en %

En aquest últim aspecte, és a dir en la participació en la presa de decisions, la comparació entre centres públics i privats en primer terme serveix per constatar la mateixa predisposició del professorat, però també ens permet distingir diferències

significatives en aquesta posició. És en els centres públics on es manifesta amb més força la vinculació del professorat a aquests processos de presa de decisions: el 80,5% del professorat d'aquests centres manifesta una tendència més alta cap a aquestes formes de participació. En canvi, en els centres privats aquest punt de vista, tot i ser encara important, es redueix sensiblement (61,3%), la qual cosa fa pensar que les condicions que estableix la titularitat podrien incidir en el grau d'implicació del professorat en el funcionament general del centre.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
El professorat ha de centrar-se en la seva activitat docent. Les decisions de centre les han de prendre els responsables corresponents	2,2	1,8	2,9
El professorat només ha de participar en determinats moments. La presa de decisions és, principalment, responsabilitat de l'equip directiu	24,6	17,5	35,4
Un alt nivell de participació del professorat és fonamental per al bon funcionament del centre	72,9	80,5	61,3

Taula 23. Posició del professorat pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre: distribució segons la titularitat dels centres en %

La diferència a què al·ludim per efecte de la titularitat també es reflecteix en la pràctica: la participació més elevada també es detecta en els centres públics, en què un 85,9% del professorat diu que participa habitualment (36,6%) o ocasionalment (49,3%) en aquestes decisions.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Mai	14,9	11,6	19,9
Ocasionalment	51,7	49,3	55,4
Habitualment	30,8	36,6	22,1

Taula 24. Participació del professorat en la presa de decisions del centre: distribució segons la titularitat dels centres en %

D'altra banda, en aquesta qüestió, l'escola de l'àmbit rural, d'acord amb la tendència que hem anat apuntant anteriorment, sembla que es torna a diferenciar de la resta amb índexs de participació significativament més alts que els centres d'altres emplaçaments: el 42,1% de professors i professores d'aquests centres diuen que intervenen habitualment en la presa de decisions, i solament un 9,9% diuen que no ho fan mai.

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
Mai	14,9	16,7	14,5	11,5	9,9
Ocasionalment	51,7	50,9	53,2	57,6	45,9
Habitualment	30,8	29,2	32,4	28,7	42,1

Taula 25. Participació del professorat en la presa de decisions del centre: distribució segons l'emplaçament dels centres en %

Possiblement, les dimensions reduïdes d'aquests centres afavoreixen i poden explicar aquest nivell més alt de participació. També ho explica, probablement, el fet que la majoria dels centres d'aquest àmbit siguin de primària, etapa en la qual el professorat sembla tenir més tendència a la participació.

	TOTAL	CENTRE PETIT	CENTRE MITJÀ	CENTRE GRAN
Tancada	23,2	13,1	22,8	29,6
Obertura intermèdia	52,3	45,5	52,6	55,6
Oberta	24,5	41,4	24,6	14,8

Taula 26. Obertura de l'activitat professional segons la grandària del centre en %

En darrer lloc cal dir que, més enllà de les condicions que estableixen les diferents etapes o la titularitat dels centres, possiblement la predisposició a l'obertura de l'activitat docent i la inclinació a la participació es podrien correspondre amb alguns aspectes de l'estil de docència propi de cada professor. En aquest sentit semblaria, per exemple, que el professorat amb un estil docent més centrat en l'estudiant, amb més capacitat d'adaptació a les peculiaritats de cada alumne, també és el que, en la pràctica, mostraria més disposició a incorporar la participació d'altres persones i institucions de fora del centre en l'acció docent.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Tancada	23,2	32,5	20,8	16,3
Obertura intermèdia	52,3	51,5	55,9	45,5
Oberta	24,5	15,9	23,2	38,2

Taula 27. Estil docent i obertura de la docència a persones i institucions de fora del centre en %

Variacions semblants es poden observar en la relació entre l'estil docent i les oportunitats de participació dels pares i mares o de col·laboració en experiències educatives conjuntes. Això faria pensar en la possibilitat que les formes de docència més flexibles i personalitzades, les que donen més protagonisme a l'alumne, siguin, al mateix temps, les més obertes i propenses a la participació. En tot cas, la caracterització de la docència és la qüestió que ens ocuparà en el següent apartat amb el propòsit de veure la incidència que pot tenir en la incorporació d'Internet a les aules.

6.2.2. Caracterització de l'activitat docent a l'aula

L'anàlisi que estem portant a terme sobre la introducció d'Internet en els centres educatius pretén incorporar, en la mesura del possible, la singularitat del procés pedagògic en què aquesta incursió es porta a terme. Entenem que l'efecte que pugui tenir la xarxa en aquest àmbit educatiu en gran mesura dependrà de la dinàmica general de funcionament dels centres mateixos, tal com dèiem abans, però també, i de manera més concreta per a la qüestió que ara ens interessa, dependrà de la naturalesa del procés d'ensenyament i aprenentatge en què Internet pot ser utilitzat. És per això que a continuació parlarem més de la pràctica docent que de la manera com s'hi insereix l'ús de la xarxa.

Hem volgut apropar-nos a la caracterització que fa el professorat de la seva pràctica docent per tal de descriure, encara que sigui de manera temptativa, alguns trets definitoris d'aquesta pràctica: el protagonisme que té l'alumnat en el seu procés educatiu, la capacitat d'adaptació a la diversitat, de personalització i captació del progrés individual, la importància atribuïda al treball compartit, el grau d'obertura a altres membres de la comunitat educativa o a la participació del mateix alumnat en la presa de

decisions. La comprensió de com es produeixen aquestes qüestions en els centres educatius ens hauria de facilitar la interpretació de l'ús i l'efecte que hi pot tenir la xarxa.

Així doncs, atenent a aquest conjunt de qüestions, cal fer notar en primer lloc l'apreciació que té el professorat de la seva pròpia pràctica i, en termes generals, sembla que l'estil de docència es decanta més cap a les fórmules més tradicionals de transmissió directa de coneixements que no pas cap als plantejaments que donen un paper més actiu i de més protagonisme a l'alumnat en l'elaboració del coneixement. Aquest plantejament dominant es reflecteix en diferents aspectes i es concreta de manera també diferent en cadascuna de les etapes.

En primer lloc, cal dir que quan comparem els professors i professores que s'atribueixen un *estil docent* més inclinat a promoure l'elaboració del coneixement per part dels estudiants amb aquells que se situen en les formes de transmissió directa sembla que són aquestes últimes les que encara tenen més presència a les aules: gairebé la meitat del professorat (47,5%) s'ubica en aquestes fórmules tradicionals i, a l'hora de caracteritzar la seva pràctica docent diu que amb freqüència (34%) o sempre (13,5%) intenta proporcionar directament el coneixement als seus alumnes. En canvi, el percentatge dels que diuen que sovint (21,4%) o fins i tot sempre (3,9%) intenten impulsar la participació activa de l'estudiant en l'elaboració del seu propi coneixement és clarament inferior (25,3%).

En la comparació entre etapes veurem novament algunes diferències de funcionament que en la major part dels casos es posen especialment de manifest entre l'educació primària i el batxillerat, la qual cosa permet posar l'èmfasi, tal com ho apuntàvem en l'anàlisi anterior de l'obertura de l'activitat professional, en formes de docència efectivament diferenciades entre aquestes etapes. En la caracterització de l'estil de docència que ara ens ocupa, els professors de primària que diuen que sovint (28,5%) o sempre (11,8%) intenten transmetre coneixements als alumnes de manera directa són significativament menys (40,3%) que els professors de batxillerat (55,2%) que adopten aquesta mateixa posició amb freqüència (39,6%) o sempre (15,6%). Aquesta diferència, lògicament, també es manté en el sentit contrari: els professors que es consideren més propensos a impulsar l'elaboració del coneixement són més (32%) en l'educació primària que en el batxillerat (19,7%).

	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Primària	24,6	37,9	48,0
ESO	32,2	32,6	26,5
Batxillerat	34,8	21,4	18,6
Cicles formatius	8,5	8,1	6,9

Taula 28. Caracterització de l'estil de docència per etapes en %

Quan fem atenció a les *formes de treball* a l'aula i a la mesura en què es potencia el treball en equip, podem veure que en poc més de la meitat dels casos (51,1%) els professors diuen que els seus alumnes normalment (33,1%) o sempre (18%) treballen individualment. En l'altra meitat hi hem de comptar els que combinen el treball individual amb el d'equip (27%) i els que normalment (17,7%) o sempre (3,3%) treballen en equip, que ocupen el percentatge més reduït (21%).

La comparació entre etapes repeteix les diferències que hem anat identificant fins ara entre educació primària i batxillerat. En aquesta última etapa, els que treballen amb els alumnes individualment sempre (26,8%) o normalment (32,3%) són més de la meitat del professorat (59,1%). A primària, aquest percentatge es redueix sensiblement (45,8%); en aquesta etapa, l'índex dels que sempre treballen individualment és significativament més baix (10,3%) que a les altres etapes. D'altra banda, en aquesta qüestió també sobresurten els cicles formatius, on trobem els percentatges més elevats de treball en equip.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sempre treball en equip	3,3	4,5	2,4	1,5	7,6
Normalment treball en equip	17,7	20,8	15,0	13,7	26,7
Combinació de treball en equip i individual	27,0	28,3	25,7	24,6	33,1
Normalment treball individual	33,1	35,5	34,9	32,3	17,4
Sempre treball individual	18,0	10,3	20,8	26,8	14,5

Taula 29. Formes de treball a l'aula, segons les etapes en %

Fent atenció a la *flexibilitat de la docència*, a la seva capacitat d'adaptació a ritmes i necessitats diferents, sembla que hi ha una distribució força equilibrada entre els que s'adscriuen a les formes més personalitzades (37,8%) i els que encara ho fan en les menys flexibles (34,7%).

L'equilibri d'aquesta distribució es trenca quan observem la diferència entre les dues etapes a què al·ludim repetidament. Al batxillerat gairebé la meitat del professorat (49,1%) s'identifica amb les formes de docència menys flexibles, és a dir, amb les que estableixen activitats i ritmes iguals per a tots els estudiants. A primària aquest plantejament s'inverteix: solament un 25,4% s'atribueixen aquest estil docent i, en canvi, són significativament més (47,3%) els que procuren organitzar la seva docència de manera flexible i personalitzada.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sempre organització de la docència flexible i personalitzada	10,1	13,8	9,7	6,2	7,6
Normalment organització de la docència flexible i organitzada	27,7	33,5	29,1	19,3	22,1
Ni docència flexible i organitzada ni activitats i ritmes iguals per a tothom	26,1	26,1	26,2	24	32
Normalment activitats i ritmes iguals per a tothom	24,3	19,2	24,8	31,1	23,8
Sempre activitats i ritmes iguals per a tothom	10,4	6,2	8,3	18	13,4

Taula 30. Flexibilitat de la docència, segons les etapes en %

El següent aspecte que hem volgut descriure en aquesta caracterització de la docència es refereix a la seva obertura a la participació de professionals externs i pares i mares. L'anàlisi d'aquesta qüestió ja ha estat tractada anteriorment des d'una perspectiva més general quan ens referíem a les possibilitats de participació en el centre. Ara, posant l'èmfasi en la seva incidència en l'estil docent mateix, se subratlla de nou allò que ja apuntàvem abans: una part molt important del professorat (78,6%) diu que mai (53,4%) o gairebé mai (25,2%) considera aquesta possibilitat de participació. La docència exclusiva del professor es converteix, d'aquesta manera, en el patró dominant.

Aquest plantejament, però, no es manté de la mateixa manera en totes les etapes, i torna a ser el professorat d'educació primària el que més se'n distancia. En aquesta etapa solament un 39,9% del professorat s'atribueix les posicions més reticents a la participació. Aquest percentatge en el batxillerat augmenta significativament (64,7%). No cal insistir, doncs, en la distinció d'una dinàmica de funcionament que es va fent cada vegada més evident.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sempre participació de pares i mares i altres professionals en les activitats docents	1,0	1,3	0,7	0,8	1,7
Normalment participació de pares i mares i altres professionals en les activitats docents	6,7	9,8	4,5	4,1	9,9
Ni participació de pares i mares ni altres professionals, ni docència exclusiva del professor	12,5	16,6	9,5	9,0	16,3
Normalment docència exclusiva del professor	25,2	31,5	21,0	19,9	29,7
Sempre docència exclusiva del professor	53,4	39,9	63,0	64,7	41,9

Taula 31. Participació en la docència, segons les etapes en %

D'altra banda sembla que la docència, tal com es planteja en la majoria d'etapes, en molts aspectes es troba més centrada en el professorat que no pas en el mateix estudiant. Això es torna a posar de manifest quan fem atenció a les possibilitats de què disposa l'alumnat a l'hora d'intervenir en les decisions que afecten el seu propi procés d'aprenentatge, que en la majoria dels casos (67,8%) es troben exclusivament (35,3%) o gairebé sempre (32,5%) en mans del professor o professora. En aquest aspecte, les diferències entre etapes són poc significatives, tot i que semblaria que l'augment d'autonomia dels estudiants en la secundària podria donar-los més protagonisme.

	TOTAL
Sempre pren les decisions el professorat	35,3
Normalment pren les decisions el professorat	32,5
Ni pren les decisions el professorat ni hi participa l'alumnat	16,9
Normalment participa l'alumnat en la presa de decisions	11,4
Sempre participa l'alumnat en la presa de decisions	2,5

Taula 32. Participació de l'alumnat en la presa de decisions sobre el seu procés d'aprenentatge en %

L'intent d'identificar alguns trets distintius de la pràctica docent en relació amb el paper atorgat a l'alumnat necessita no deixar de banda la manera com es planteja el procés d'avaluació i posar de manifest en quina mesura té en compte el procés personal de cada alumne. En aquest aspecte sembla que efectivament la major part del professorat (66%) diu que habitualment o sempre proposa processos d'avaluació continuada per seguir el progrés del seu alumnat.

El batxillerat i l'educació primària, tot i que mantenen aquest plantejament, es distingeixen de la resta d'etapes també en aquesta qüestió. Al batxillerat, els professors i professores que diuen que sempre avaluen de manera continuada són significativament menys (22%) que a primària (40,9%). En conseqüència, el percentatge dels que diuen que utilitzen l'avaluació com a instrument per copsar el rendiment final de l'alumnat també és significativament més elevat al batxillerat (28,2%) que a l'educació primària (9,1%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sempre s'avalua el resultat final del rendiment dels alumnes	6,0	4,5	4,6	9,8	6,4
Normalment s'avalua el resultat final del rendiment dels alumnes	10,1	4,6	9,5	18,4	11,6
Ni s'avalua el resultat final del rendiment dels alumnes ni s'avalua de manera continuada	16,8	12,9	18,4	18,6	22,7
Normalment s'avalua de manera continuada	34,4	36,2	36,0	30,0	33,7
Sempre s'avalua de manera continuada	31,6	40,9	30,0	22,0	25,0

Taula 33. Caracterització del procés d'avaluació, segons les etapes en %

Un darrer aspecte que també hem volgut tenir en compte en aquesta aproximació a la pràctica docent és el paper que hi té el material didàctic. Hem procurat identificar en quina mesura la docència es planteja a partir d'un únic material didàctic o de materials diversos, per les implicacions que això pot tenir en la dinàmica mateixa del procés d'ensenyament i aprenentatge. Davant d'aquesta qüestió, la majoria dels professors (63,2%) diuen que sempre (25,3%) o gairebé sempre (37,9%) utilitzen materials didàctics diversos, la qual cosa apuntaria a un procés docent no tan dependent d'un únic llibre de text i amb més capacitat d'afavorir l'ús de fonts d'informació diverses.

En aquest plantejament, però, també trobem algunes diferències significatives en els valors extrems entre les dues etapes a què ens hem anat referint repetidament, que confirmen el patró de funcionament que hem identificat. Així, a primària els que diuen que sempre utilitzen materials didàctics diversos arriben al 29,9%, però al batxillerat aquest percentatge es redueix significativament (20,6%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sempre ús de materials diversos	25,3	29,9	21,8	20,6	32,6
Normalment ús de materials diversos	37,9	38,6	37,4	36,0	41,9
Ni ús de materials diversos ni d'un únic material	17,8	16,7	18,3	20,5	12,2
Normalment ús d'un únic material	13,4	11,2	15,3	15,4	9,9
Sempre ús d'un únic material	4,7	2,7	5,9	6,8	2,9

Taula 34. Ús de materials didàctics per etapes en %

D'altra banda, en aquest cas, els cicles formatius també es distingeixen per un ús elevat de materials diversos. En aquesta etapa pràcticament tres quartes parts del professorat diu que normalment (41,9%) o sempre (32,6%) fa servir materials de tipus diferent. Possiblement els continguts propis d'aquests cicles propicien aquesta necessitat de diferents materials. En tot cas, aquest podria ser un indicador de la seva dinàmica de funcionament diferenciada.

Així doncs, tal com dèiem en començar aquest apartat, sembla que per a cadascuna de les qüestions que hem tractat en aquest intent de caracteritzar l'estil docent, s'observa un pes superior dels plantejaments més centrats en el professorat, i en aquest sentit més tradicionals, tot i que això no es pot mantenir de la mateixa manera per a les diferents etapes. En tot cas, la identificació d'alguns trets propis de la docència i de les diferències observades en cada etapa ens hauria de facilitar la interpretació de la manera com s'introdueix Internet a l'activitat docent.

6.3. Ús d'Internet

La nostra anàlisi té com a principal objecte l'ús d'Internet en els centres educatius i, per al cas que ara ens ocupa, la manera com és adoptada pel professorat en la seva pràctica docent. Amb aquesta pretensió procurarem aturar-nos a continuació en la distinció de la manera com la xarxa és utilitzada pels professors i professores en la seva activitat diària en el centre, tant quan són amb els alumnes com quan són fora de classe. També hem procurat veure la manera com Internet és utilitzada pel professorat quan no és al centre per tal de comprendre com l'incorpora a la seva vida quotidiana.

6.3.1. Ús d'Internet al centre

Ens referirem doncs, en primer lloc, a la mesura en què Internet és present en l'activitat professional del professorat, procurant destacar la intensitat i la finalitat amb què és utilitzada a l'aula i fora de l'aula, la valoració que se'n fa en el present i el paper que se li atorga per al futur en la pràctica docent.

6.3.1.1. Ús d'Internet fora de l'aula

En l'anàlisi de l'ús de la xarxa per part del professorat quan és al centre però no està treballant directament amb l'alumnat, solament el 17,8% reconeix que mai no ha utilitzat Internet. Es tracta, en aquest sentit, d'un percentatge prou baix que permetria subratllar un grau important d'aproximació del professorat a la xarxa. D'altra banda, més enllà d'aquest índex ens interessa destacar quins són els principals objectius que determinen l'aproximació quotidiana a Internet en l'activitat professional del professorat fora de l'aula.

Quan analitzem aquestes qüestions, el primer que es posa de manifest és que el professorat quan no és amb els seus estudiants recorre a la xarxa principalment per a la cerca d'informació, i ja en segon lloc per a l'obtenció de programari o per resoldre processos de gestió. Les possibilitats de comunicació i treball en xarxa que ofereix Internet aparentment són molt menys utilitzades i queden en tercer lloc.

Així doncs, la xarxa és utilitzada, d'entrada, per la seva potencialitat en la cerca d'informació que els professors i professores fan servir per a la preparació de les classes

(67,7%) o per mantenir-se al dia en el coneixement de les activitats professionals: conferències, convocatòries, etc. (50,1%).

En segon terme, tot i que en un percentatge més reduït (37,9%), alguns professors i professores diuen que quan són fora de l'aula també accedeixen a Internet per descarregar-se programes que els són útils per a la seva pràctica docent o bé per portar a terme processos de gestió acadèmicoadministrativa (28,5%).

	TOTAL
Per a la cerca d'informació, en la preparació de les meves classes	67,7
Per a estar al dia en les activitats professionals (conferències, convocatòries, etc.)	50,1
Per a l'obtenció de programes que utilitzo per a la meva activitat docent	37,9
Per a la gestió acadèmicoadministrativa	28,5
Per a comunicar-me amb professors d'altres centres	20,1
No utilitzo Internet	17,8
Per a comunicar-me amb altres professionals de fora del centre (EAP, Serveis Socials, etc.)	15,7
Per a crear i actualitzar els continguts de les meves assignatures a la web del centre	13,8
Per a comunicar-me amb l'equip de professors	10,8
Per a participar en fòrums de discussió professional, fora del centre	6,7
Per a comunicar-me amb els alumnes	6,6
Per a comunicar-me amb els pares i mares	1,8
Altres	16,8

Taula 35. Formes d'ús d'Internet fora de l'aula en %

La resta d'opcions, referides principalment a la comunicació, el treball en xarxa i el lliurament d'informació, tal com s'observa en la taula anterior, es distancien de les anteriors i se situen en un nivell d'ús clarament inferior.

Internet és utilitzat per comunicar-se amb professors i professores d'altres centres en un 20,1% dels casos. En la comparació entre etapes, aquesta opció és més utilitzada pel professorat d'educació primària (24,1%) i menys pel dels cicles formatius (13,4%). Així mateix, sembla que en els centres públics la comunicació amb professorat d'altres

centres a través d'Internet és significativament més freqüent (25,4%) que en els privats (21,1%).

Entre aquestes funcions d'ús més limitat (15,7%) també trobem la comunicació amb professionals de fora del centre (EAP, Serveis Socials, etc.). L'educació primària també supera significativament aquest valor (19,7%), però com en la resta d'etapes, el seu professorat fa ús d'aquesta possibilitat en poques ocasions.

En aquest mateix nivell, alguns professors i professores (13,8%) diuen que utilitzen la xarxa per crear i actualitzar els continguts de les seves assignatures en el web del centre, però aquesta possibilitat tampoc té una presència massa destacada en l'activitat que desenvolupa el professorat al centre quan no està amb els alumnes.

La resta d'opcions, també referides a la comunicació tant interna com externa, se situen en posicions encara més baixes pel que fa a la mesura en què són utilitzades: solament un 10,8% del professorat diu que quan és al centre utilitza Internet per comunicar-se amb la resta de companys i companyes que componen l'equip de professorat; encara són menys els que en fan ús per participar en fòrums de discussió professional fora del centre; molt pocs (6,6%) se serveixen de la xarxa per comunicar-se amb l'alumnat i, finalment, és pràcticament insignificant el nombre de professors (1,8%) que es comuniquen amb els pares i mares a través d'Internet.

En aquesta situació, hi ha molt poques diferències entre etapes, però en canvi, en la majoria de les opcions, hem pogut identificar diferències significatives segons el sexe. Gairebé en totes les funcions que acabem d'apuntar els professors diuen que en fan un ús significativament més elevat que les professores, la qual cosa situaria aquestes últimes en una posició aparentment menys propera a la xarxa.

Finalment, cal fer notar també que quan considerem l'emplaçament dels centres, els de l'àmbit rural destaquen en moltes d'aquestes opcions, però ho fan de manera significativa en les que faciliten la comunicació. En referim, per exemple, a l'ús que es fa de la xarxa en aquests centres per a la comunicació amb professorat d'altres centres (31,4%), per a la comunicació amb professionals externs (21,1%) o amb l'equip de professorat. Segurament la situació peculiar d'aquests centres, la seva forma

d'organització i les necessitats que se'n desprenen poden explicar aquest ús diferenciat de la xarxa.

6.3.1.2. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora de l'aula

Quan ens fixem en la manera com el professorat utilitza Internet quan és al centre però no està treballant directament amb els alumnes, novament es posen de manifest diferències que semblen vinculades a les característiques generals de l'activitat professional d'aquests professors i professores, i més en concret de la singularitat de l'acció docent.

En aquest sentit, si parem atenció a les finalitats per a les quals s'utilitza la xarxa, s'observa clarament com el professorat amb les formes d'activitat més obertes és també el que adquireix una presència significativament més elevada en l'ús de la major part de funcionalitats, i és també significativa la diferència en la utilització d'aquestes mateixes funcions per part dels professors i professores que s'atribueixen les formes d'acció més tancades. Tal com s'observa a la taula següent, la tendència únicament canvia quan fem atenció, precisament, als que no fan servir Internet fora de l'aula, la qual cosa permet posar més èmfasi en la relació que identifiquem.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Per a la cerca d'informació, en la preparació de les meves classes	67,7	60,8	68,4	72,6
Per a estar al dia en les activitats professionals (conferències, convocatòries, etc.)	50,1	38,8	50	60,8
Per a l'obtenció de programes que utilitzo per a la meua activitat docent	37,9	29,1	38,5	44,9
Per a la gestió academicoadministrativa	28,5	19,9	25,2	43,6
Per a comunicar-me amb professors d'altres centres	20,1	9	18,7	33,6
No utilitzo Internet	17,8	26,1	17,7	10,4
Per a comunicar-me amb altres professionals de fora del centre (EAP, Serveis Socials, etc.)	15,7	5,6	13,5	30
Per a crear i actualitzar els continguts de les meves assignatures al web del centre	13,8	9,2	14	17,7
Per a comunicar-me amb l'equip de professors i professores	10,8	8,2	9,6	15,8
Per a participar en fòrums de discussió professional, fora del centre	6,7	4,4	6,1	10,4
Per a comunicar-me amb l'alumnat	6,6	6,2	5,8	8,7
Per a comunicar-me amb els pares i mares	1,8	1	0,8	4,5
Altres	16,8	17,9	16,5	16,4

Taula 36. Obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora de l'aula en %

De fet, sembla que els professors i professores amb una activitat professional més oberta utilitzen Internet fora de l'aula precisament per a aspectes que els facilitarien aquesta obertura. En aquest sentit, tot i que les funcions d'informació i gestió són les més emprades per aquest professorat (85,8%), cal fer notar com també augmenta significativament el seu percentatge en les vinculades a la comunicació (56%). En aquestes últimes opcions, de la mateixa manera, baixa significativament el percentatge (22,3%) de professorat adscrit a les formes d'acció més tancades.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia
Informació i gestió	78,6	69,5	79,3
Comunicació	37	22,3	34,6
No l'utilitza	17,8	26,1	17,7
Altres	16,8	17,9	16,5

Taula 37. Obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora de l'aula en %

D'altra banda, quan considerem el conjunt de funcionalitats que pot utilitzar el professorat fora de l'aula i les posem en relació amb el seu estil docent, en general sembla que les formes docència més centrades en l'estudiant també comporten un ús significativament més elevat de la majoria d'aquestes possibilitats d'ús de la xarxa. Això es posa de manifest especialment en la comparació amb els estils de docència més tancats, que en aquesta mateixa anàlisi comporten en la majoria d'ocasions una disminució significativa en l'ús d'aquestes mateixes possibilitats.

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Per a la cerca d'informació, en la preparació de les meves classes	67,7	62	69,5	71
Per a estar al dia en les activitats professionals (conferències, convocatòries, etc.)	50,1	44,7	49,3	58,6
Per a l'obtenció de programes que utilitzo per a la meva activitat docent	37,9	32,2	38,1	44,5
Per a la gestió academicoadministrativa	28,5	25,4	28,5	32,4
Per a comunicar-me amb professors i professores d'altres centres	20,1	17,5	18,6	26,5
No utilitzo Internet	17,8	20,9	17	15,7
Per a comunicar-me amb altres professionals de fora del centre (EAP, Serveis Socials, etc.)	15,7	13,2	14,8	20,8
Per a crear i actualitzar els continguts de les meves assignatures al web del centre	13,8	14,2	12,7	15,5
Per a comunicar-me amb l'equip de professors i professores	10,8	10,4	10,4	12,2
Per a participar en fòrums de discussió professional, fora del centre	6,7	4,9	5,8	11
Per a comunicar-me amb l'alumnat	6,6	6,5	6	8
Per a comunicar-me amb els pares i mares	1,8	1,8	1,1	3,1
Altres	16,8	16,9	16,4	17,6

Taula 38. Estil docent i ús d'Internet fora de l'aula en %

6.3.1.3. Intensitat en l'ús docent d'Internet a l'etapa

Quan ja centrem l'atenció de manera general en l'ús docent d'Internet a l'etapa, es posa de manifest que una part important del professorat (69,2%) diu que no utilitza Internet a classe, tot i que entre aquests hi ha alguns que l'observen com a possibilitat de futur i s'hi refereixen com a projecte (13,2%). En la fracció restant, menys d'una quarta part (21%) afirmen que l'estan començant a incorporar a les seves classes i són pocs (8,6%) els que diuen que el fan servir de manera habitual. L'índex dels que consideren que en fan un ús intensiu és pràcticament nul. Aquesta percepció del professorat sobre la seva pràctica ens permet considerar que la situació d'incorporació de la xarxa als centres educatius per a l'ús docent probablement encara es troba en una fase inicial i temptativa.

En aquest procés d'incorporació d'Internet a les aules sembla que els professors porten un lleuger avantatge a les professores. Gairebé tres quartes parts d'aquestes, un 73,8%, diuen que no utilitzen Internet en les seves classes. Aquest percentatge es redueix al 61,8% en el cas dels professors. Les diferències entre un i altre col·lectiu en relació amb els que ja utilitzen la xarxa són significatives.

	TOTAL	HOMES	DONES
No utilitzo Internet a la classe	56,0	50,5	59,4
De moment, encara és un projecte	13,2	11,3	14,4
L'estic començant a incorporar	21,0	25,2	18,4
L'utilitzo habitualment	8,6	11,8	6,6
En faig un ús intensiu	0,6	0,7	0,4

Taula 39. Diferències entre professors i professores en l'ús d'Internet a classe, a l'etapa seleccionada en %

D'altra banda, també és interessant fer notar com el professorat que a l'hora de caracteritzar la seva pràctica docent s'ha situat en les posicions més obertes, flexibles i personalitzades, sembla que també és el que està fent servir més la xarxa. Tot i que les diferències amb els professors i professores amb estils menys centrats en l'estudiant no són molt importants, en les posicions extremes poden arribar a ser significatives. Això permetria pensar en la possibilitat que Internet sigui utilitzat pels primers precisament com a mitjà per impulsar aquesta forma singular de portar a terme la docència.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
No l'utilitza	69,3	74,0	69,4	62,9
L'utilitza	30,2	25,2	30,3	36,3

Taula 40. Ús d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: diferències segons l'estil docent en %

En l'anàlisi d'aquesta qüestió per etapes, el plantejament general a què ens acabem de referir es manté amb poques diferències significatives, tot i que en els cicles formatius s'observa un nivell d'ús més important que en la resta d'etapes i que a l'educació primària l'ús d'Internet a les classes és més important que a la secundària, de manera que és al batxillerat on es detecten els índexs de connexió més baixos.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
No l'utilitza	69,3	66,8	71,9	74,3	54,7
L'utilitza	30,2	32,5	27,8	25,1	44,8

Taula 41. Ús d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: distribució per etapes en %

De la mateixa manera, es confirma la poca incidència de la titularitat dels centres en aquesta qüestió, tot i que sembla que en els centres públics l'ús d'Internet a les classes és lleugerament superior que en els privats:

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
No l'utilitza	69,3	66,5	73,5
L'utilitza	30,2	32,9	26,1

Taula 42. Ús d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: diferències segons la titularitat dels centres en %

L'emplaçament dels centres tampoc sembla un factor determinant de la intensitat d'ús a què ens estem referint. Cal dir, tot i això, que és en el cas de l'escola rural on es detecten nivells d'ús més elevats. Més d'una quarta part del professorat d'aquests centres diu que està començant a incorporar Internet a les seves classes. En aquest aspecte, la diferència amb els centres situats en altres ubicacions és significativa.

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
No l'utilitza	69,3	70,5	70,5	67,6	63,6
L'utilitza	30,2	28,8	29,5	32,2	35,5

Taula 43. Ús d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: diferències segons l'emplaçament dels centres en %

En la interpretació d'aquest baix nivell de connexió també ens interessa fer notar que els professors i professores que accedeixen a Internet amb el seu alumnat ho fan pràcticament sempre (90,2%) des de l'aula d'informàtica. Són pocs (8,7%) els que s'hi poden connectar des de l'aula ordinària i encara menys els que ho fan des de la biblioteca (4,6%) o des d'altres llocs (4,7%).

Aquesta situació es manté gairebé en totes les etapes. Únicament en els cicles formatius augmenta significativament el percentatge de professors i professores que diuen que es connecten a Internet des de l'aula ordinària (26%). Aquesta dada ajuda a comprendre com en molts casos, aquests cicles mostren una dinàmica diferent pel que fa a la seva relació amb la xarxa.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Des de l'aula d'informàtica	90,2	92,5	92,0	90,3	77,9
Des de l'aula classe	8,7	9,4	3,7	4,5	26,0
Des de la biblioteca	4,6	3,1	4,8	6,7	5,2
Altres	4,7	3,5	5,3	8,2	1,3

Taula 44. Lloc des d'on s'accedeix a Internet en l'activitat docent: diferències segons les etapes en %

L'emplaçament dels centres tampoc introdueix modificacions en aquesta apreciació general:

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
Des de l'aula d'informàtica	90,2	92,2	92,2	86,7	84,9
Des de l'aula classe	8,7	6,1	3,9	14,2	16,3
Des de la biblioteca	4,6	4,8	3,9	5,0	3,5
Altres	4,7	5,6	3,9	2,5	4,7

Taula 45. Lloc des d'on s'accedeix a Internet en l'activitat docent: diferències segons l'emplaçament dels centres en %

Únicament cal apuntar que els índexs més alts de connexió des de l'aula (16,3%) es troben en els centres de l'àmbit rural, cosa que contribueix una vegada més a destacar les peculiaritats de funcionament d'aquests centres, que en alguns casos es tradueixen en un ús singular de la xarxa.

6.3.1.4. Intensitat en l'ús d'Internet i les TIC amb el grup seleccionat

Amb un enfocament més concret, referit a la mesura en què Internet és utilitzat pels professors i professores en les seves classes amb el grup seleccionat, es posa de manifest de nou com la presència d'Internet a les aules com a instrument docent encara és molt limitada: gairebé tres quartes parts del professorat (71,2%) diu que mai no utilitza Internet en les seves classes amb el grup seleccionat (percentatge molt similar al del professorat que diu que no utilitza mai Internet en la resta d'aules del conjunt de l'etapa seleccionada: 69,2%), i un percentatge molt menor diu que de mitjana solament l'utilitza una hora al mes (10,8%). Des d'aquest punt de vista podríem dir que la xarxa ha arribat poc a les aules, tot i que un 12,3% diuen que hi accedeixen de dues a cinc hores al mes. Els que en fan un ús més intensiu i l'utilitzen de mitjana més de cinc hores al mes són molt pocs (3,2%).

Aquests índexs es mantenen sense excessives diferències entre la major part d'etapes, tot i que a secundària i sobretot al batxillerat sembla que la mitjana d'ús és més baixa que a primària. Cal fer notar, però, que els nivells més alts d'accés a la xarxa es troben als cicles formatius, en què un 23,8% del professorat diu que es connecta a Internet a les seves classes de dues a cinc hores, i un 8,7% més de cinc hores al mes. Això subratlla,

novament, una dinàmica de funcionament diferenciada en aquests cicles, probablement vinculada a la mateixa naturalesa dels processos de formació que s'hi ofereixen.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Cap hora	71,2	67,6	74,9	76,5	56,4
Una hora	10,8	11,6	9,1	11,8	10,5
De dues a cinc hores	12,3	14,0	11,4	7,1	23,8
Més de cinc hores	3,2	2,7	2,4	3,2	8,7

Taula 46. Mitjana mensual d'hores d'ús d'Internet a classe amb el grup seleccionat: distribució per etapes en %

La titularitat no sembla un factor excessivament determinant per a la intensitat d'ús. No es detecten diferències importants entre centres públics i privats, tot i que en els públics sembla que el nivell d'ús és més elevat, tal com s'observa a la taula següent.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Cap hora	71,2	68,1	75,9
Una hora	10,8	12,9	7,5
De dues a cinc hores	12,3	13,1	11,1
Més de cinc hores	3,2	3,2	3,2

Taula 47. Mitjana mensual d'hores d'ús d'Internet a classe amb el grup seleccionat: distribució segons la titularitat en %

Tanmateix, les diferències es mouen en una mitjana d'hores d'ús d'Internet a l'aula per a cadascun dels professors molt baixa (0,88 hores als centres públics i 0,71 hores als privats) que solament ens permet parlar d'una aproximació molt temptativa a la xarxa des de les aules.

L'anàlisi de l'ús d'ordinadors a les aules, més enllà de l'accés a Internet, reforça la situació que acabem de descriure. Tot i que en aquest cas la mitjana d'hores d'ús amb el grup seleccionat és més elevada (2,02 hores al mes) el nivell d'utilització d'aquestes eines continua essent molt restringit: un 60,1% diuen que mai no fan servir els ordinadors en les seves classes i un 14,2% diuen que els utilitzen de manera limitada (dues hores o menys al mes). Els que en farien un ús més freqüent són solament una dècima part

(10,3%) del conjunt (de cinc a deu hores mensuals, 6,5%; més de deu hores al mes, 3,8%).

La mitjana d'ús dels ordinadors en els cicles formatius (5,85 hores mensuals) es distingeix significativament de la resta en el fet que aquesta xifra es redueix sensiblement i arriba com a màxim a 2,09 hores al mes en el cas de l'educació primària. Amb tota probabilitat, tal com dèiem abans, els continguts dels cicles formatius finalment incideixen clarament en una utilització més gran d'aquesta tecnologia: un 28,5% del professorat d'aquests cicles diu que en fa ús a l'aula entre cinc i deu hores al mes (10,5%) i, en una proporció encara més elevada (18%), més de deu hores mensuals. La diferència amb la resta d'etapes és prou significativa.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Cap hora	60,1	50,7	67,8	69,4	44,8
Dues hores o menys	14,2	14,0	12,6	15,2	18,6
De dues a cinc hores	13,0	21,9	9,1	6,6	7,6
De cinc a deu hores	6,5	8,0	5,2	4,5	10,5
Més de deu hores	3,8	1,9	3,1	2,8	18,0

Taula 48. Mitjana mensual d'hores d'ús dels ordinadors a classe amb el grup seleccionat: distribució per etapes en %

En aquestes etapes restants s'observa un ús més elevat a l'educació primària (0,81 hores mensuals per professor o professora de mitjana) que a la secundària (0,68 hores mensuals per professor o professora de mitjana) en concordança amb les diferències que ja hem anat detectant entre aquestes etapes en altres qüestions. Estem parlant, però, en qualsevol dels casos de nivells d'ús baixos, i d'altra banda, de diferències entre aquestes etapes poc importants.

6.3.1.5. Formes d'ús d'Internet en la docència

Més enllà dels valors que hem detectat en relació amb la baixa intensitat en l'ús de la xarxa amb finalitats docents, aquest estudi també pretén posar de manifest quines són aquestes finalitats, és a dir, *per a quin tipus de qüestions i amb quins objectius fa ús d'Internet el professorat que diu que l'utilitza d'alguna manera a l'aula*. En una primera visió general d'aquesta qüestió es reflecteix el baix nivell d'utilització de la xarxa, a què ja ens hem referit, en una bona part de les seves funcionalitats. Únicament per al cas de la

cerca d'informació relacionada amb l'assignatura sembla que aquest nivell augmenta sensiblement. Ho veurem a continuació amb més detall.

Més de tres quartes parts del professorat (78,1%) diu que utilitza Internet força (45,8%) o fins i tot molt (32,3%) en la seva activitat docent per a la cerca d'informació relacionada amb l'assignatura. Tal com acabem d'apuntar, sembla que aquesta és l'opció predominant en el procés d'incorporació de la xarxa a la docència que estem estudiant. Els que diuen que utilitzen poc (19,6%) aquesta opció o gens (1,4%) ocupen una fracció reduïda (21%).

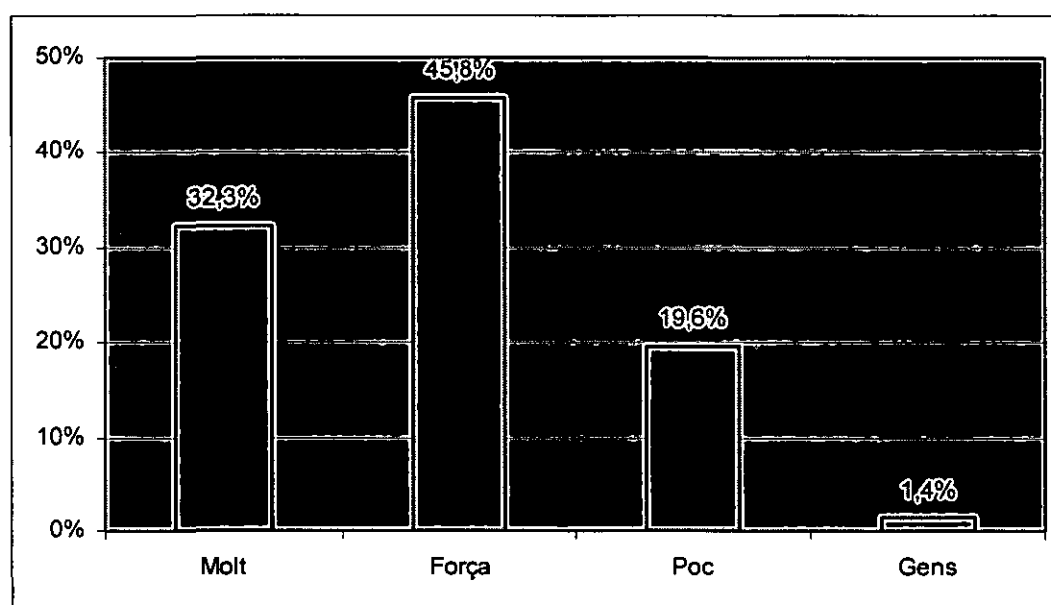

Figura 10. Ús d'Internet a l'aula per a la cerca d'informació

Segurament, com a derivació de la seva potencialitat en la cerca d'informació, Internet també és utilitzada pel professorat per a la creació de material didàctic propi. Més de la meitat del professorat (54,3%) diu que fa servir la xarxa amb aquesta finalitat força sovint (33,8%) i fins i tot amb molta freqüència (20,5%). A aquest percentatge encara hi podríem afegir una quarta part del professorat (24,3%) que diu que en fan ús alguna vegada però poc. Solament el 16,1% restant diu que mai no fa servir aquesta potencialitat de la xarxa. Així doncs, aquesta sembla la segona funcionalitat a què més recorre el professorat per a la seva activitat docent.

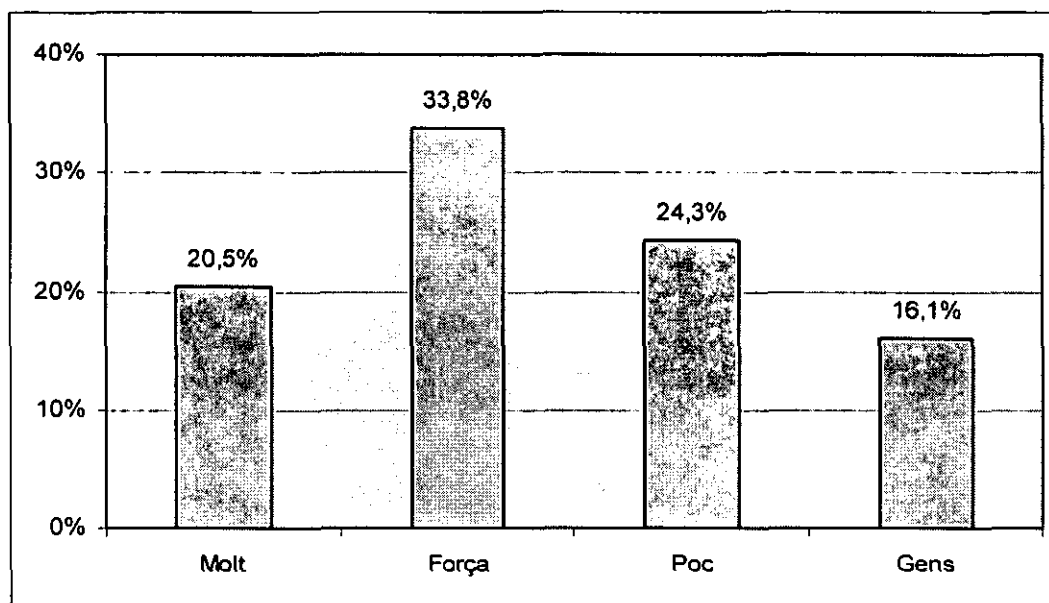

Figura 11. Ús d'Internet a l'aula per a la creació de material didàctic propi

En la comparació entre etapes, és en els cicles formatius on més es recorre a Internet per a la creació de material didàctic propi. Un 69,9% del professorat d'aquests cicles que diu que utilitza Internet a l'aula, també diu que accedeix molt (35,1%) o força (33,8%) a la xarxa amb aquesta intenció. El professorat d'ESO, en canvi, fa menys ús d'aquesta opció.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Molt	20,5	19,2	18,7	17,2	35,1
Força	33,8	31	30,5	44	33,8
Poc	24,3	28,2	24,6	23,1	13
Gens	16,1	17,6	18,2	11,9	13

Taula 49. Ús d'Internet en l'activitat docent per a la creació de material didàctic propi: diferències entre etapes en %

Internet també es pot fer servir com a mitjà per a l'atenció a la diversitat de l'alumnat. Per a aquesta finalitat sembla que es repartirien de manera força equilibrada els professors i professores que mai (24,7%) o poques vegades (31,2%) han fet ús de la xarxa amb aquest propòsit i els que es valen d'aquesta oportunitat força (29,6%) o molt (7,4%).

Tot i que aquest patró es manté per a totes les etapes, és en l'educació primària on es troben els percentatges d'ús més alts quan es tracta d'atendre la diversitat d'alumnes emprant la xarxa. En aquesta qüestió podem identificar les diferències més importants

amb el batxillerat, que és l'etapa on s'utilitza menys Internet per a aquests propòsits, possiblement en correspondència amb les diferències amb l'educació primària quant a l'estil de docència de què ja hem parlat anteriorment.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Molt	7,4	10,2	8	3	3,9
Força	29,6	36,5	27,3	22,4	24,7
Poc	31,2	34,9	29,4	30,6	24,7
Gens	24,7	14,9	25,1	35,1	37,7

Taula 50. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a l'atenció a la diversitat: diferències segons les etapes en %

L'ús de la xarxa com a mitjà d'atenció a la diversitat d'alumnes sembla que és més present en la pràctica dels professors que s'atribueixen un estil més personalitzat i flexible. Els nivells són baixos en qualsevol dels casos, però la tendència que apuntem es pot observar clarament, de manera que en els seus extrems es detecten diferències significatives:

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Molt	7,4	4,4	6,6	11,2
Força	29,6	20,3	30	37,1
Poc	31,2	32,3	32,5	28,1
Gens	24,7	34,8	23	18,5

Taula 51a. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a l'atenció a la diversitat: diferències segons l'estil docent en %

D'entre el professorat que fa servir Internet a l'aula, més d'una quarta part diu que en fa ús per al treball en equip entre l'alumnat de la classe. La majoria (60,4%), però, diu que, o bé no utilitza mai aquesta possibilitat (29,6%) o bé la utilitza poc (30,8%).

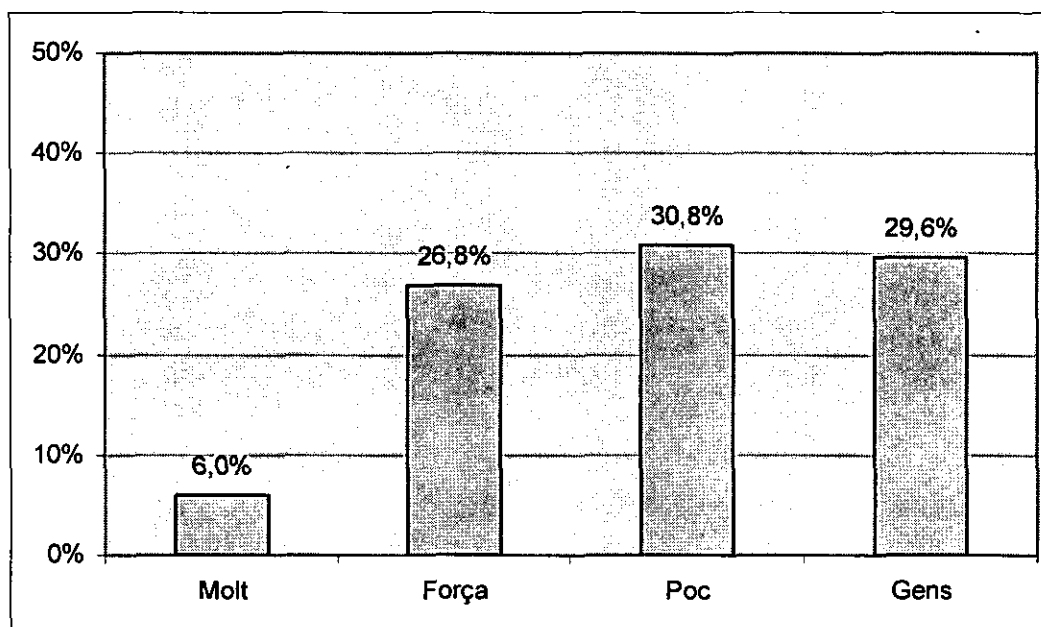

Figura 12. Ús d'Internet en l'activitat docent com a espai per al treball en equip entre alumnes del mateix grup classe

D'altra banda, Internet es fa servir encara menys per al treball entre alumnes de classes diferents. Entre els professors i professores que empren Internet a l'aula solament un 12,1% recorren a aquesta oportunitat amb certa freqüència. Tot i que una quarta part (24,2%) diuen que han fet ús d'aquesta opció alguna vegada, la meitat (53,1%) no ho han fet mai.

Tampoc en aquests casos podem identificar diferències importants entre etapes, tot i que, els percentatges més elevats de professors i professores que fan ús d'Internet per a l'activitat col·laborativa es poden trobar a l'educació primària.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Molt	2,1	2,4	1,6	1,5	3,9
Força	10	13,3	8	9,7	3,9
Poc	24,2	25,5	23	20,9	28,6
Gens	53,1	51,4	56,1	53,7	50,6

Taula 51b. Ús d'Internet en l'activitat docent per al treball en equip entre alumnes de classes diferents: diferències segons les etapes en %

La xarxa també pot proporcionar un mitjà per a la participació i la col·laboració dins del centre mateix i d'obertura exterior cap a la resta de la comunitat, però aquesta escletxa encara sembla poc oberta. Si considerem en primer lloc la col·laboració interna, un 41,8% del professorat que utilitza Internet a l'aula diu que mai no l'ha fet servir com a

mitjà per treballar en projectes interdisciplinaris, i un 25,9% diu que ha utilitzat poc aquesta possibilitat. Solament un 23,9% afirma que utilitza força (17,9%) o molt (6%) aquesta oportunitat per al treball entre disciplines diferents.

També en aquest cas sembla que es pot detectar un aprofitament superior d'aquestes possibilitats entre el professorat situat en les formes de docència més obertes i flexibles, les que mostren més propensió a adaptar-se a la diversitat de l'alumnat. La taula següent mostra aquesta tendència a un ús superior d'aquestes possibilitats de col·laboració interdisciplinària a través de la xarxa en la mesura que l'estil de docència se centra en l'estudiant. Les diferències més significatives s'observen principalment entre els que no utilitzen la xarxa per treballar en aquests projectes (50,6% els que es mostren menys centrats en l'estudiant i 30,3% els que s'hi mostren més) però també entre els que han portat a terme aquest tipus d'activitat a la xarxa amb més freqüència.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Molt	6	4,4	4,7	9,6
Força	17,9	13,3	18	21,9
Poc	25,9	20,3	25,2	32
Gens	41,8	50,6	43,8	30,3

Taula 51c. Ús d'Internet en l'activitat docent per treballar en projectes interdisciplinaris: diferències segons l'estil docent en %

La situació canvia molt poc quan ens referim a la col·laboració amb altres centres. Tres quartes parts del professorat (75,5%) diu que mai (48,4%) no ha utilitzat Internet per a aquest objectiu o bé que ho ha fet en poques ocasions (27,1%). Novament, repetint l'esquema de participació que es posa de manifest per a la majoria de funcions que estem analitzant, el marge que queda per als que participen força (2,1%) o molt (0,3%) en aquests projectes a través de la xarxa és molt restringit (2,4%).

Cal dir, d'altra banda, que en la comparació entre etapes sembla que és en l'educació primària on hi ha un nivell més alt de participació en aquestes formes de col·laboració.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Molt	3,4	3,9	1,1	6	2,6
Força	10,7	17,3	8	6	3,9
Poc	27,1	32,9	21,9	24,6	24,7
Gens	48,4	38,4	55,1	53,7	55,8

Taula 52. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències entre etapes en %

Quan es tracta d'emprar la xarxa no tant per a la cerca d'informació sinó per lliurar-la, el nivell d'ús baixa sensiblement: la meitat del professorat que utilitza Internet a l'aula (49,8%) diu que mai no fa ús del web del centre per oferir informació de l'assignatura, i un 23% diu que utilitza aquesta possibilitat poques vegades. Solament en un 17,8% dels casos diuen que aprofiten aquesta oportunitat amb força (13%) o molta (4,4%) freqüència.

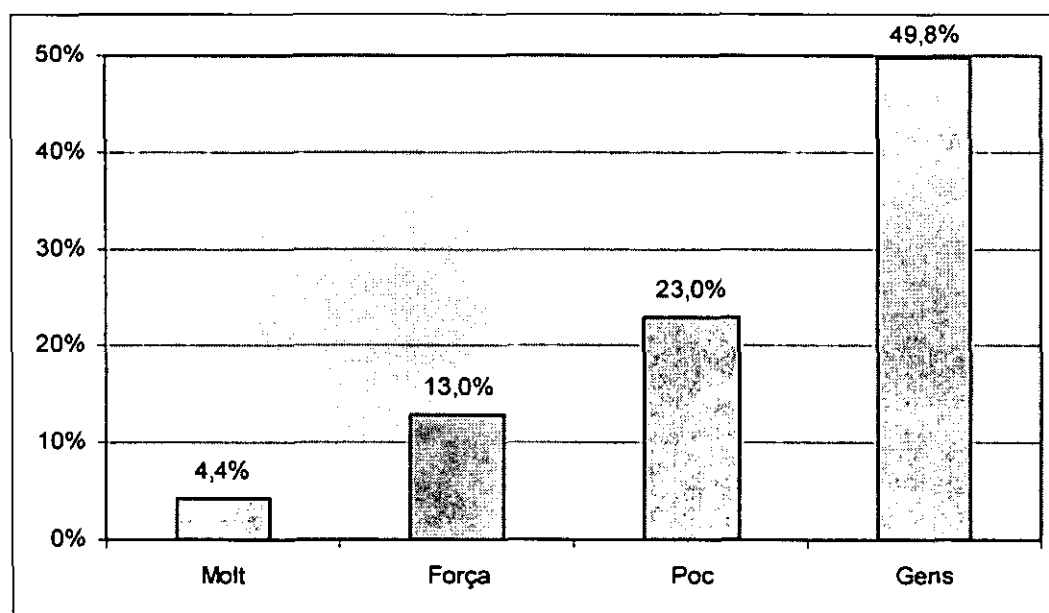

Figura 13. Ús del web de centre per oferir informació de l'assignatura

Si ens centrem en una altra funció, les possibilitats que pot oferir la xarxa per a la comunicació del professorat amb els alumnes i dels alumnes entre ells, no sembla que hagi estat incorporada de manera àmplia per a la docència. Gairebé tres quarts parts del professorat (73,7%) diu que utilitza poc (29,7%) o gens (44%) aquesta possibilitat, i en aquesta qüestió s'observen poques diferències entre etapes.

En tot cas, en aquesta forma d'ús d'Internet sembla que els professors i professores dels centres privats porten un cert avantatge als dels públics.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Molt	4	3	5,8
Força	12,9	9,8	18,8
Poc	29,7	29,5	30
Gens	44	46,3	39,5

Taula 53. Ús d'Internet en l'activitat docent per a la comunicació amb els alumnes i dels alumnes entre ells: comparació segons la titularitat dels centres en %

En darrer terme, Internet també obre possibilitats per a la participació dels pares i mares en els centres docents, però aquesta opció tampoc sembla que s'aprofiti en gaires ocasions. Gairebé tres quartes parts del professorat (73,8%) que utilitza Internet a l'aula diu que no l'ha fet servir mai per a aquest propòsit. Solament un 2,1% ha utilitzat Internet per a la participació dels pares i mares a les classes alguna vegada, però en poques ocasions. Així, l'índex dels que treballarien més habitualment amb aquest recurs és pràcticament inexistent (0,3%), la qual cosa es correspondria amb les limitacions que detectàvem pel que fa a la intervenció dels pares i mares en la caracterització de la pràctica docent.

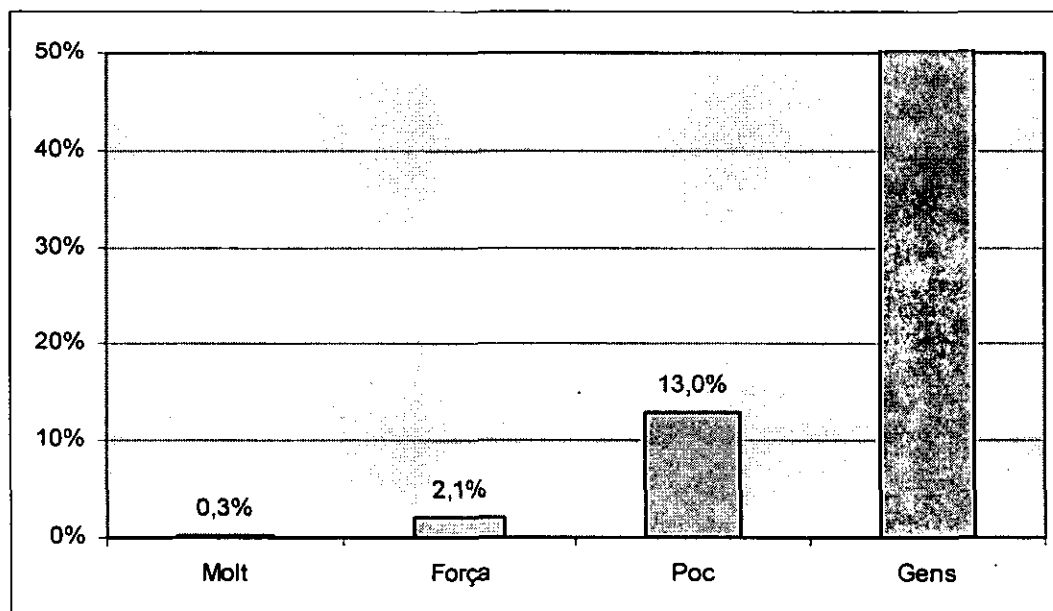

Figura 14. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a la participació dels pares i mares

En tot cas, les funcionalitats que permeten la comunicació i el treball en xarxa encara tenen poc pes específic en la pràctica docent. Internet és present en la docència,

principalment com a instrument per a la creació de material didàctic propi i la cerca d'informació. Però fins i tot aquest últim aspecte sembla que tot just s'està incorporant de manera temptativa i poc sistematitzada. Un exemple d'això és que la majoria de professors i professores (84,4%) diuen que no faciliten adreces d'Internet entre els materials que proporcionen als seus alumnes (28,8%), que no tenen sistematitzats aquests recursos, però que de tant en tant diuen als alumnes on poden trobar una determinada informació (44%) o que només donen aquestes adreces si els alumnes les demanen (11,6%).

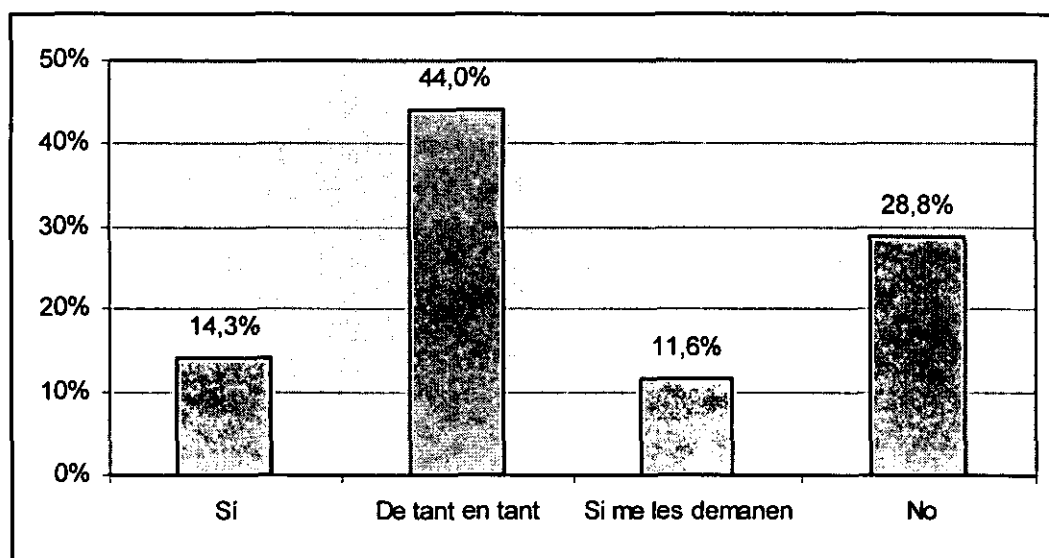

Figura 15. Inclusió de referències o adreces d'Internet entre els materials facilitats als alumnes

Cal fer notar que solament un 14,3% del professorat afirma que disposa de guies d'adreces segons els temes. Així doncs, els que sembla que han integrat de manera més consistent en la seva pràctica docent la potencialitat d'accés a la informació que ofereix Internet són pocs.

6.3.1.6. Estil docent, obertura de l'activitat professional i ús d'Internet a l'aula

En considerar l'efecte que pot tenir per a la incorporació de la xarxa als centres la manera com s'hi configura la mateixa pràctica pedagògica, hem fet atenció especial a alguns trets distintius d'aquestes formes d'acció que ens haurien d'ajudar a comprendre el lloc que actualment hi ocupa Internet: l'estil docent del professorat, la posició d'obertura en la seva activitat professional i la col·laboració d'aquests professionals.

En aquest sentit analitzarem a continuació com es configuren els centres atenent a aquests factors per veure de quina manera incideixen en l'ús que el professorat fa d'Internet.

En primer lloc, cal fer notar que la tipologia del centre té poca incidència en la manera com s'hi configura la pràctica docent. Ni la grandària dels centres ni la seva titularitat introdueixen grans diferències en aquest aspecte. Tot i això, per l'efecte que sembla que té en la incorporació de la xarxa, cal destacar que en els centres de l'àmbit rural s'aprecia un augment significatiu del professorat que se situa en les formes de docència que suposen un grau superior de personalització (14,3%).

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Centres públics de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona	34,2	35,4	33,4	34,3
Centres privats de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona	29,4	29,3	31,6	24,7
Centres públics de ciutats grans que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	3,8	5,3	2,9	3,9
Centres privats de ciutats grans que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	4,2	4,5	4,5	3,3
Centres públics de ciutats petites que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	11,4	14	9,6	12
Centres privats de ciutats petites que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	5,8	4,1	6,2	7,1
Centres públics de l'àmbit rural	11	7,3	11,8	14,3
Centres privats de l'àmbit rural	0,1	0	0,1	0,4

Taula 54. Tipus de centre i estil docent en %

Aquesta diferència en la pràctica docent troba la seva correspondència quan analitzem la capacitat d'obertura del professorat d'aquests centres: novament és en l'àmbit rural on sembla que els professors es trobarien més disposats a la col·laboració i la participació, tant dins del seu centre com amb l'exterior: el desplaçament del professorat cap a la posició de més obertura (17,2%) és significatiu. En contrast, sembla que la posició de més tancament la trobem en els centres privats de Barcelona i la seva àrea

metropolitana, en què augmenta significativament el percentatge de professors (36,3%) que s'atribueixen les pràctiques que suposen més aïllament de l'entorn; així mateix, disminueix també de manera significativa (19,4%) el percentatge dels que consideren més oberta a la participació la seva activitat quotidiana en el centre.

	Total	Tancada	Obertura Intermèdia	Oberta
Centres públics de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona	34,2	31,9	34,1	36,4
Centres privats de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona	29,4	36,3	31	19,4
Centres públics de ciutats grans que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	3,8	4	3,2	4,9
Centres privats de ciutats grans que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	4,2	2,8	5,1	3,6
Centres públics de ciutats petites que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	11,4	10,8	11,8	11,3
Centres privats de ciutats petites que no són Barcelona ni l'Àrea Metropolitana de Barcelona	5,8	5,2	5,7	6,8
Centres públics de l'àmbit rural	11	9	9,1	17,2
Centres privats de l'àmbit rural	0,1	0,2	0	0,4

Taula 55. Tipus de centre i obertura de l'activitat professional del professorat en %

És a primària, amb independència de la situació socioeconòmica dels alumnes, on els professors s'atribueixen les formes de docència més ajustades a les peculiaritats de cada estudiant. En canvi, al batxillerat aquesta tendència s'inverteix: el professorat d'aquesta etapa es concentra significativament (34,8%) en les formes de docència menys personalitzades.

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
PRIMÀRIA	36,3	24,6	37,9	48
ESO	31,1	32,2	32,6	26,5
BATXILLERAT	24,6	34,8	21,4	18,6
CICLES FORMATIUS	8	8,5	8,1	6,9

Taula 56. Estil docent segons l'etapa en %

Això mateix es posa de manifest quan analitzem l'obertura de l'activitat del professorat: els professors i professores de secundària en les diferents etapes se situen significativament més en les pràctiques menys obertes i en canvi a primària aquesta inclinació s'inverteix:

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
PRIMÀRIA	36,3	17,1	35,2	56,8
ESO	31,1	41,2	31,4	20,9
BATXILLERAT	24,6	30,7	25,7	16,6
CICLES FORMATIUS	8	11	7,7	5,7

Taula 57. Obertura de l'activitat del professorat segons l'etapa en %

Quant a la relació d'aquests factors amb l'objecte del nostre estudi, es posa de manifest que els professors i professores que s'atribueixen les formes d'activitat menys obertes també són els que fan un ús menor dels ordinadors a classe: el percentatge dels que no els utilitzen mai augmenta significativament (70,5%) per al cas del professorat que s'identifica amb les pràctiques més tancades i, així mateix, també baixa de manera significativa (47%) quan l'obertura en l'activitat professional és més gran. En sentit contrari, el nombre d'hores mensuals d'ús dels ordinadors augmenta quan el professorat situa la seva acció quotidiana en processos de més obertura:

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Cap hora	60,1	70,5	61,7	47
Dues hores o menys	14,2	9,2	15,2	17
De dues a cinc hores	13	9	11,7	19,6
De cinc a deu hores	6,5	4,8	6	9,1
Més de deu hores	3,8	4	3,6	4

Taula 58. Mitjana mensual d'hores d'ús dels ordinadors a classe i obertura de l'activitat del professorat en %

Quan ens centrem estrictament en l'ús d'Internet, la proclivitat a què al·ludim es confirma: entre els professors i professores que mai no utilitzen Internet a classe augmenta significativament el percentatge dels que consideren més tancada la seva activitat professional (80,5%) i, de la mateixa manera, disminueix el percentatge dels que s'atribueixen pràctiques més obertes. Aquest plantejament s'inverteix entre el professorat amb una activitat quotidiana més oberta, que augmenta significativament quan també ho fa el nombre d'hores d'ús de la xarxa a classe.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Cap hora	71,2	80,5	72,1	60,4
Una hora	10,8	5,6	11,1	14,9
De dues a cinc hores	12,3	8,2	11,5	17,9
Més de cinc hores	3,2	3,2	2,9	3,8

Taula 59. Mitjana mensual d'hores d'ús d'Internet a classe i obertura de l'activitat del professorat en %

En aquest mateix sentit, podem veure la relació entre les característiques de l'activitat del professorat i l'ús d'Internet en la utilització de portals educatius específics: també en aquest aspecte les pràctiques més obertes es tradueixen en un augment significatiu d'accés a aquests portals. En l'ús de l'Edu365.com això es posa clarament de manifest: entre els professors i professores que hi accedeixen sovint, augmenten significativament (15,5%) els que s'atribueixen les formes d'acció més obertes i, en canvi, disminueixen (5,6%) els que se situen en l'activitat que comporta menor predisposició a la participació o col·laboració, tant interna com externa. Això mateix es reproduïx, però en sentit contrari, quan ens referim als que no han accedit mai a aquest portal:

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Sí, sovint	10,4	5,6	10,3	15,5
Sí, alguna vegada	54,6	47,6	55,8	58,9
No, mai	34,5	46,2	33,4	25,7

Taula 60. Obertura de l'activitat del professorat i accés a Edu365.com en %

6.3.1.7. Ús de portals educatius específics

Finalment, completarem l'anàlisi de les formes d'ús d'Internet fent atenció a la presència d'alguns portals educatius que considerem especialment significatius: Edu365.com, el portal impulsat pel Departament d'Ensenyament a través de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC) i Educalia.org., fruit de la col·laboració de la iniciativa privada, la universitat i la Generalitat, amb la missió d'oferir continguts d'educació no formal a tota la comunitat educativa.

Pel que fa al primer, sembla que un percentatge prou important del professorat (65%) diu que ha utilitzat l'Edu365.com, però cal fer notar que d'aquesta fracció la major part (54,6%) diuen que només l'han utilitzat alguna vegada. Els que diuen que l'utilitzen sovint són menys (10,4%).

No hi ha gaires diferències entre etapes en aquests nivells d'ús, però sembla que és a l'educació primària on hi ha més persones usuàries i en els cicles formatius on n'hi ha menys:

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sí, sovint	10,4	12,6	9,7	9,6	6,4
Sí, alguna vegada	54,6	57,1	52,0	57,8	44,2
No, mai	34,5	29,7	37,9	32,5	49,4

Taula 61. Professorat usuari del portal Edu365.com: diferències segons l'etapa en %

Tampoc hi ha excessives diferències pel que fa a l'ús que fa el professorat d'aquests portals, però la tendència indica que l'Edu365.com compta amb més usuaris en els centres públics.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Si, sovint	10,4	11,4	9,0
Si, alguna vegada	54,6	56,8	51,4
No, mai	34,5	31,6	38,9

Taula 62. Professorat usuari del portal Edu365.com: diferències segons la titularitat en %

D'altra banda, sembla que aquest portal és utilitzat seguint el patró d'ús de la xarxa que hem anat descrivint anteriorment. D'entre el professorat que diu que fa ús de l'Edu365.com, la major part (82,7%) diu que l'utilitza per buscar informació i també hi ha un percentatge elevat de professors i professores que reconeixen que hi han accedit simplement per conèixer aquest espai (60,1%).

Una mica menys de la meitat (45%) del professorat diu que s'hi connecta per utilitzar alguns dels programes que s'hi ofereixen o per descarregar-se arxius o programes (30,2%).

En darrer terme i seguint l'esquema d'ús que hem identificat, trobem les opcions vinculades a la comunicació i al treball en xarxa: un 10,2% del professorat diu que hi entra per atendre consultes d'alumnes. La resta d'opcions ja són molt minoritàries: utilitzar el correu electrònic (7,7%), participar en debats (3,3%) i, finalment, col·laborar amb altres escoles (3%).

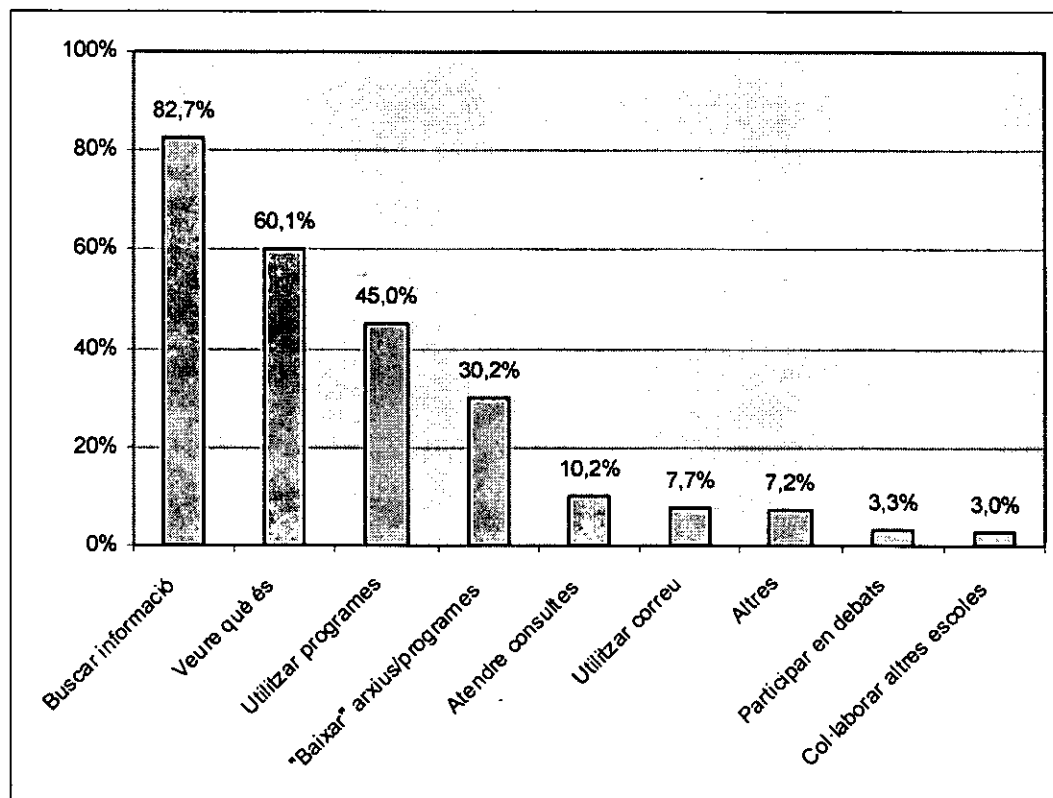

Figura 16. Formes d'ús de l'Edu365.com

La forma d'ús d'aquest portal, que reproduiria en certa manera l'ús general que el professorat fa de la xarxa amb finalitats educatives, no presenta excessives diferències quan fem atenció a les diferents etapes, ni tampoc per efecte de la titularitat dels centres.

En el cas d'Educalia.org el nombre d'usuaris és més baix. Més de la meitat del professorat (59,9%) admet no haver-s'hi connectat mai. De la resta, solament un 3,7% diu que s'hi connecta sovint. El 36% diu que solament s'hi ha connectat alguna vegada.

El major nombre d'usuaris d'aquest portal es troba a l'educació primària, en què més de la meitat del professorat (56,2%) diu que s'hi ha connectat alguna vegada.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sí, sovint	3,7	6,1	2,8	1,7	1,7
Sí, alguna vegada	36,0	50,1	30,8	25,9	23,3
No, mai	59,9	43,1	66,0	72,2	75,0

Taula 63. Professorat usuari del portal Educalia.org: diferències per etapes en %

D'altra banda, en aquest cas sembla que el major nombre de professorat usuari es troba en les escoles privades i no pas en les públiques, com passava amb el portal anterior.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Sí, sovint	3,7	2,8	5,0
Sí, alguna vegada	36,0	31,8	42,3
No, mai	59,9	65,1	52,0

Taula 64. Professorat usuari del portal Educalia.org: diferències segons la titularitat en %

L'anàlisi de les formes d'ús d'aquest portal repeteix de manera molt semblant l'ordre que apuntàvem per a l'Edu365.com, de manera que, novament, les opcions de cerca d'informació i l'accés per conèixer el web són les més utilitzades. Les possibilitats d'accés a programari i les que fan possible la comunicació o el treball en xarxa apareixen com a minoritàries.

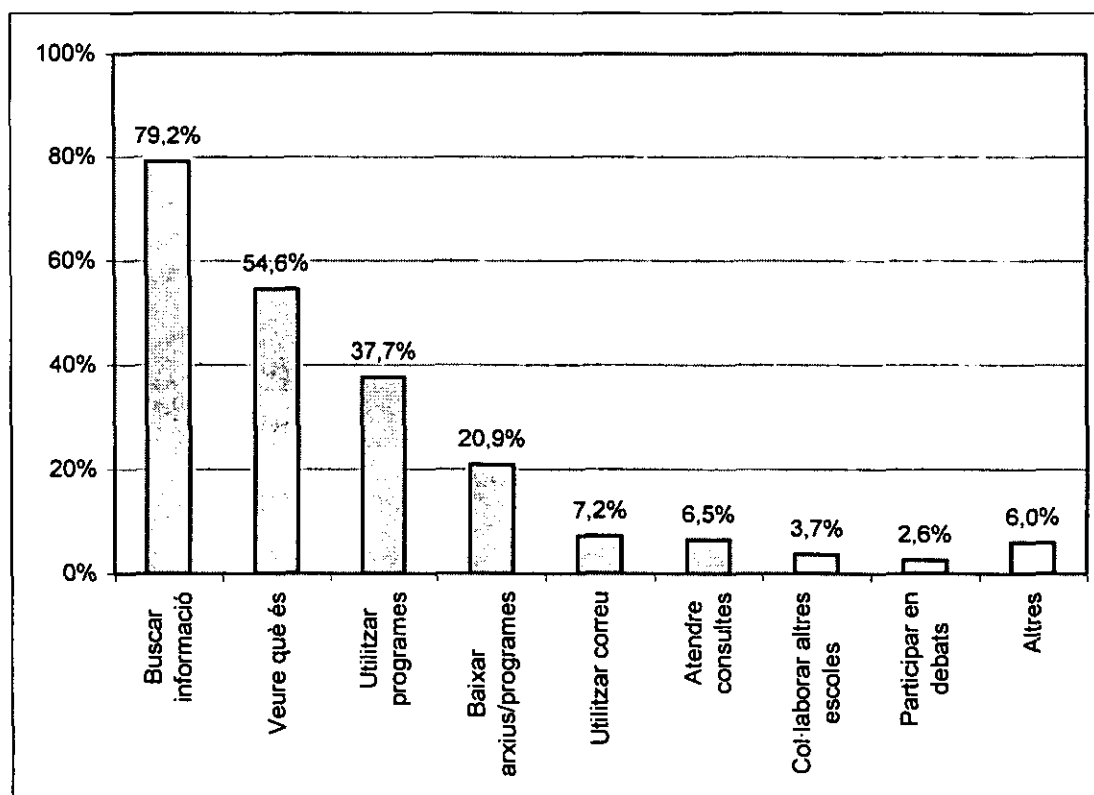

Figura 17. Formes d'ús d'Educalia.org

En aquest cas també hem de dir que les formes d'ús d'aquest portal no són diferents del patró general que sembla seguir el professorat en l'ús de la xarxa amb finalitats educatives.

6.3.1.8. Percepció sobre l'ús d'Internet a classe

A banda de posar de manifest la manera com Internet és utilitzat en la docència, també ens interessa conèixer la valoració que fa el professorat de la integració de la xarxa en l'activitat docent i la percepció de com ho estan fent la resta de professors i professores amb qui comparteix l'activitat quotidiana. Entenem que tot plegat ens pot ser útil per entendre com s'està assimilant l'ús de la xarxa en el present i quines són les perspectives de futur.

En aquest sentit cal dir que la posició del professorat davant la qüestió de l'ús d'Internet sembla que en bona part és expectativa. Més de la meitat dels professors i professores (58%) diuen que hi estan interessats, però tot i que hi ha molt pocs professors i professores (5%) que no creuen que els pugui ser d'utilitat per a la seva pràctica docent, encara n'hi ha força (23,9%) que no acaben de veure com vincular Internet a la seva activitat de classe. Així, els que ja tenen experiència en l'ús de la xarxa en les seves classes i a partir d'aquí en valoren la utilitat són encara una minoria (15,6%).

Entre aquests últims, és a dir entre els que valoren l'ús de la xarxa a partir de la pròpia experiència, destaca significativament el professorat dels cicles formatius. Més d'una quarta part dels professors i professores d'aquests cicles (26,2%) diuen que Internet ja els és de molta utilitat per a les seves classes. A continuació, és a l'educació primària on es detecta més interès i on la percepció d'utilitat és més elevada. En aquesta etapa els professors i professores que no creuen que Internet els pugui ser d'utilitat ocupen un percentatge significativament baix (3,2%). En el batxillerat, en canvi, tot i que es manté l'interès d'una bona part del professorat (52%), són significativament més que en la resta d'etapes (28,5%) els que diuen que no saben com fer ús d'Internet en la docència. En aquesta etapa, per comparació amb la resta, els que ja n'estan fent ús i en valoren la utilitat ocupen el percentatge més baix (12,6%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Molt útil	15,6	16,3	14,6	12,6	26,2
Hi estic interessat/da	52,6	55,2	51,6	52,0	47,1
No acabo de veure com vincular Internet a l'activitat de classe	23,9	21,9	23,5	28,5	19,8
No crec que pugui ser d'utilitat	5,0	3,2	6,8	5,6	4,7

Taula 65. Valoració de l'ús d'Internet en la pròpia pràctica docent, per etapes en %

S'obté més concreció d'aquesta percepció quan el professorat posa de manifest les seves intencions en relació amb el conjunt de funcionalitats d'Internet que exploràvem en l'apartat anterior. Fent atenció als propòsits dels professors i professores pel que fa a la incorporació a curt termini d'aquest conjunt de funcions, no sembla que la situació que hem descrit hagi de canviar de manera immediata. La qüestió és que entre les diferents potencialitats de la xarxa les que ja tenen més presència en l'activitat docent són també les escollides pel professorat quan ha d'indicar les funcions d'Internet que té la intenció d'augmentar o d'incorporar a la seva docència a curt termini.

Així, més de tres quartes parts del professorat (77,4%) diu que pretén augmentar l'ús de la xarxa per a la cerca d'informació relacionada amb l'assignatura, i també és important el nombre de professors i professores (67%) que diuen que a curt termini volen incrementar l'accés a Internet per a la creació de material didàctic propi. Els que tenen la intenció d'augmentar l'ús de la xarxa per oferir informació de l'assignatura a través del web del centre són menys (45,7%)

També és rellevant que més de la meitat del professorat (58%) diu que té la intenció d'aprofitar més la potencialitat que ofereix la xarxa com a mitjà per atendre la diversitat de l'alumnat, i en canvi són sensiblement inferiors els percentatges dels que a curt termini mostren predisposició a fer més ús de les funcions relacionades amb la comunicació amb l'alumnat (42,5%), el treball en equip entre estudiants de la mateixa classe (49,4%) o entre alumnat de classes diferents (47,3%).

Així mateix són menys els que mostren el propòsit d'utilitzar Internet aviat quan ens referim a les funcions que comporten obertura i més possibilitats de participació en

l'activitat docent. Ens referim a la intenció d'emprar la xarxa per treballar en projectes interdisciplinaris (49,6%), per col·laborar amb altres centres (46,6%). En darrer terme, també cal apuntar la poca disposició dels professors i professores a obrir la seva activitat docent a la participació dels pares i mares mitjançant la xarxa. Solament un 18,1% del professorat diu que té la intenció de fer-ne més ús amb aquesta finalitat.

En l'anàlisi entre etapes d'aquestes intencions de futur no s'observen diferències gaire importants, però sembla que és a l'educació primària on es fa més present el propòsit de fer servir més la xarxa a curt termini, la qual cosa segurament es correspondria amb la caracterització de l'activitat docent que hem fet anteriorment per a aquesta etapa, que ens permetia atribuir-li formes de docència més obertes, flexibles i centrades en l'alumnat. Ho podem veure, per exemple, en l'opinió expressada pel professorat en relació amb la intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres, però ens trobaríem en una situació semblant en l'anàlisi de la intencionalitat del professorat pel que fa a la incorporació de la resta de funcionalitats. En aquest cas, la diferència entre l'educació primària i el batxillerat és significativa:

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sí	46,6	53,6	44,3	42,4	36,0
No	35,6	29,2	37,1	41,3	41,9

Taula 66. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències entre etapes en %

Aquest mateix exemple també ens és útil per veure com es materialitza aquesta perspectiva de futur en els centres quan analitzem el seu emplaçament. Aquí tampoc s'observen grans diferències entre els centres, però sembla que en la majoria dels casos l'escola rural mostra més inclinació a incrementar l'ús d'Internet en el conjunt de funcionalitats a què ens hem referit.

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats grans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Ciutats petites, no Àrea Metropolitana de Barcelona	D'àmbit rural
Sí	46,6	42,8	49,1	51,5	58,3
No	35,6	37,7	38,7	33,5	24,8

Taula 67. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències segons l'emplaçament dels centres en %

En la qüestió de l'ús de la xarxa com a mitjà per incrementar la col·laboració amb altres centres, les diferències entre l'opinió expressada pel professorat dels centres de l'àmbit rural i la del professorat dels centres de Barcelona i la seva àrea metropolitana són significatives, però també ho són quan analitzem la posició del professorat davant altres funcions d'Internet.

D'altra banda, encara emprarem aquesta mateixa qüestió per exemplificar com l'estil docent del professorat també comporta diferències pel que fa a la intencionalitat a què ens estem referint. El professorat que s'atribueix més personalització, flexibilitat i obertura en la pràctica docent també és, en general, el més disposat a fer un ús més intensiu de la xarxa en la seva activitat docent quotidiana. Novament ho veurem, primerament, per a la qüestió de la col·laboració amb altres centres a través de la xarxa:

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Sí	46,6	39,7	46,6	55,3
No	35,6	39,2	35,1	32,2

Taula 68. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències segons l'estil docent en %

Però aquestes diferències es poden veure també en altres funcionalitats, com en la intenció d'utilitzar Internet per treballar en projectes interdisciplinaris:

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Si	49,6	41,1	50,4	58,6
No	33,5	38,9	32,1	29,6

Taula 69. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per treballar en projectes interdisciplinaris: diferències segons l'estil docent en %

Semblaria, doncs, que són precisament els professors i professores que s'atribueixen més capacitat d'adaptació a les peculiaritats de cada estudiant, més propensió a obrir la seva pràctica docent a la participació interna i externa, més tendència a promoure l'activitat col·laborativa i un estil docent més flexible els més ben disposats a incorporar Internet en la seva docència, precisament com a mitjà que els ha de permetre impulsar la seva particular concepció del procés pedagògic.

Finalment completarem aquest intent de mostrar la percepció del professorat sobre la incorporació d'Internet a la pràctica docent posant de manifest la manera com els mateixos professors i professores conceben la posició dels seus companys i companyes: l'apreciació de la major part del professorat (61,2%) és que la majoria dels companys i companyes estan començant a utilitzar la xarxa en la seva pràctica docent, i fins i tot entenen que per a molts aquesta és una prioritat (13,1%). La impressió que es manifesta, per tant, podríem dir que és d'interès en aquest procés. Gairebé ningú no considera que la resta de professorat no hi està interessat, tot i que gairebé una quarta part (21,9%) considera que en força casos (19,1%) aquesta no és considerada una prioritat o bé que els altres professors i professores no s'ho plantegen (2,8%).

Aquesta apreciació es manté entre les diferents etapes, tot i que les posicions menys favorables o més indiferents es detecten en el batxillerat. Les més propenses es troben en els cicles formatius i en l'educació primària.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Ho consideren una qüestió prioritària	13,1	11,1	14,6	11,6	20,9
L'estan començant a utilitzar	61,2	66,2	59,7	55,9	59,9
No ho consideren tema prioritari	19,1	15,8	20,7	23,6	14,5
No s'ho plantegen	2,8	3,1	1,5	4,3	2,3
No hi estan interessats/des	0,9	0,9	1,0	0,8	0,6

Taula 70. Percepció del professorat sobre l'interès dels seus companys i companyes en la incorporació d'Internet en la pràctica docent: diferències segons les etapes en %

D'aquesta manera, la percepció del professorat mateix reforçaria les diferències en la dinàmica de funcionament d'algunes etapes a què ens hem anat referint de manera repetida i la relació d'aquesta dinàmica amb el procés d'incorporació de la xarxa a la pràctica pedagògica.

6.3.2. Ús d'Internet fora del centre

Precisament, en l'intent de comprendre de quina manera es produeix l'aproximació del professorat a la xarxa en el seu treball en el centre, es fa necessari vincular aquest procés a la presència d'Internet en la vida quotidiana del professorat quan és fora del centre. Es tracta d'intentar proporcionar, en la mesura del possible, un marc per a la interpretació que permeti comprendre de manera contextualitzada l'actuació del professorat davant la incursió d'Internet en la seva pràctica professional. Amb aquest propòsit incidirem principalment en el nivell i les finalitats d'ús de la xarxa per part del professorat quan no és al centre.

Cal fer notar en primer lloc que els professors i professores que diuen que fan servir Internet quan són fora del centre són una gran majoria (81%). També es pot apreciar que aquest ús és més elevat en el cas dels homes. Solament un 13,5% dels professors reconeixen que quan són fora del centre no utilitzen Internet. Aquest percentatge per al cas de les professores és significativament més elevat (21,9%), la qual cosa, novament, sembla que les situa a més distància de la xarxa.

La freqüència de connexió del professorat quan és fora del centre podríem dir que en general és força elevada. En més de la meitat dels casos (69,8%) és força alta: un 37,3% d'aquests professors diuen que es connecten a la xarxa dos o tres dies a la setmana, i un percentatge similar (32,5%) diuen que hi accedeixen pràcticament cada dia. Els que hi accedeixen de manera més esporàdica ocupen una franja força limitada (14,8%) i són pràcticament anecdòtics els casos que admeten que no s'hi connecten mai (0,5%).

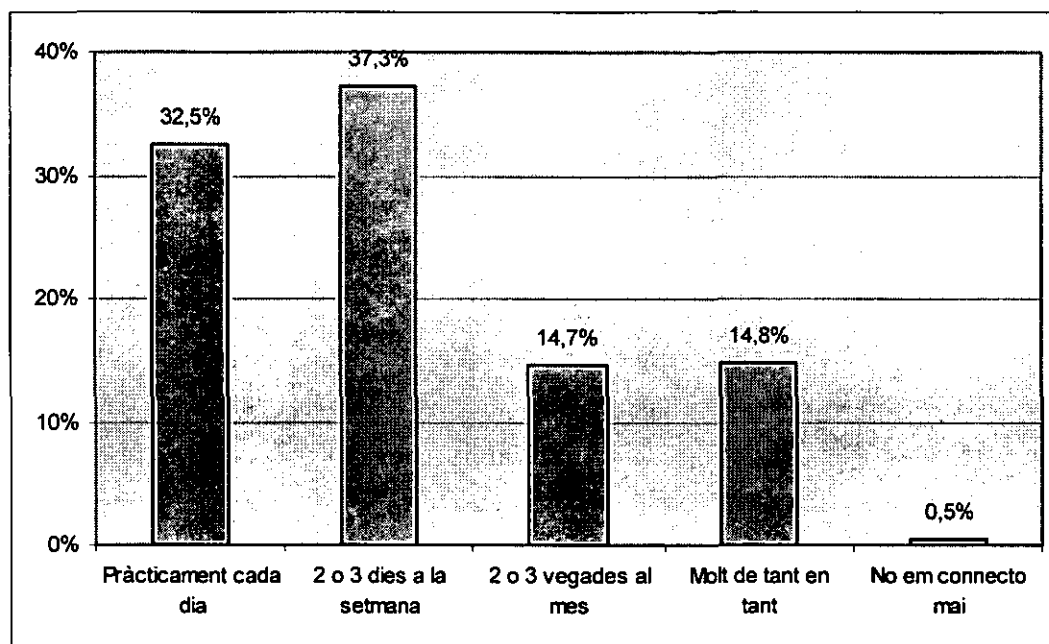

Figura 18. Freqüència de connexió del professorat a Internet, fora del centre

De fet, aquesta percepció sobre la freqüència de connexió també es completa amb el fet que una gran majoria del professorat (90,6%) disposa de connexió a casa seva i és precisament des de la pròpia llar des d'on es connecta habitualment a la xarxa.

A banda de la freqüència, també ens interessa posar de manifest les finalitats per a les quals és utilitzada la xarxa pels professors que diuen que s'hi connecten quan no són al centre. En aquest sentit, el primer que cal destacar és que l'ús del correu electrònic apareix com l'opció més utilitzada (85%), la qual cosa situa aquesta possibilitat de comunicació en una posició ben diferent de com la trobàvem en el marc del centre, quan Internet es fa servir en l'activitat docent. Altres opcions referides precisament a la comunicació se situen entre les menys freqüents: solament el 8,7% del professorat diu que accedeix a la xarxa per participar en llistes de discussió o fòrums, i els que diuen que intervenen en xats també es mantenen en aquesta proporció (8,5%).

Cal dir, però, que les funcionalitats que se situen a continuació es corresponen amb les funcions a què atribuïem més pes en l'ús d'Internet en els centres: la cerca d'informació en general (81,9%) i de manera específica per a la preparació de les classes (66,1%) també es troben entre les opcions més utilitzades per una fracció majoritària del professorat.

	TOTAL
Utilitzar el correu electrònic	85,0
Informació en general	81,9
Informació per a la classe	66,1
Activitats d'oci	39,8
Pròpia formació	38,6
Actualització professional	35,0
Contractar serveis (viatges, compres, etc.)	28,8
Obtenció de programari	23,6
Participar en llistes discussió, etc.	8,7
Participar en xats	8,5
Altres	11,2

Taula 71. Motius pels quals el professorat es connecta a Internet, fora del centre en %

Les altres possibilitats ja se situen en un nivell d'ús força inferior i es refereixen en primer lloc a funcionalitats relacionades amb la pròpia formació (38,6%) o actualització professional (35%). Des d'aquest punt de vista, el nombre de professors i professores que recorren a la xarxa per a la seva formació és prou rellevant, però encara no és majoritari.

En aquest mateix nivell, el professorat diu que també utilitza Internet per a activitats d'oci i aficions (39,8%) i en darrer terme, però encara en un nivell superior a algunes de les opcions de comunicació que apuntàvem abans, trobem opcions relacionades amb la contractació de serveis (28,8%) o l'obtenció de programari (23,6%).

6.4. Expertesa i formació del professorat en Internet

Més enllà de l'ús, aquest estudi pretén posar de manifest el nivell d'expertesa que podem atribuir al professorat, les característiques de la formació de què disposen en l'ús de les TIC i d'Internet en general, i de manera específica la formació rebuda en l'ús de la xarxa amb finalitats educatives.

6.4.1. Domini d'Internet

Amb aquest objectiu hem procurat posar de manifest la percepció que ofereix el professorat de la seva pròpia capacitat en l'ús de la xarxa. En aquest sentit, el primer que es posa de manifest és que una gran majoria del professorat (94,5%) afirma que sap utilitzar Internet. En aquesta percepció general hi ha poques diferències entre etapes i tampoc és massa diferent l'apreciació dels professors i de les professores, tot i que en el cas d'aquestes últimes la percepció de domini és lleugerament més baixa.

Per matisar aquesta perspectiva general cal dir que entre aquests professors que diuen que saben utilitzar Internet, és a dir gairebé la totalitat del professorat, una fracció força important (43%) es considera amb un nivell de domini alt (32%) o, fins i tot, molt alt (10,9%). Els que se situen en les posicions més baixes són molts menys i superen de poc la quarta part dels professors i professores (27,8%).

En aquesta apreciació de més detall també podem observar com els professors se situen en els llocs de més domini, amb diferències significatives en relació amb les professores.

	TOTAL	HOMES	DONES
Molt alt	10,9	18,2	6,3
Alt	32,1	40,6	26,6
Ni alt ni baix	27,9	24,2	30,3
Baix	17,8	11,1	22,1
Molt baix	10,0	5,5	12,9

Taula 72. Valoració del propi domini d'Internet, segons el sexe en %

Un altre indicador que ens ha de permetre comprendre l'expertesa del professorat en aquest terreny és el nombre d'anys que fa que naveguen per Internet. En aquest sentit, cal fer notar que el 46% del professorat diu que fa més de 3 anys que utilitza la xarxa. (4 anys: 29,2%, o bé entre 3 i 4 anys: 16,8%). Encara són majoria, però, els que han començat a accedir-hi recentment, és a dir fa 3 anys o menys, i un 10,7% fa menys d'un any que utilitza la xarxa.

D'altra banda, també en anys d'experiència en l'ús d'Internet, els professors porten avantatge a les professores. En el cas d'aquestes últimes, les que fa 2 anys o menys que l'utilitzen arriben al 40,5%. En canvi, el percentatge de professors que es troben en aquesta situació és pràcticament de la meitat (20,7%).

	TOTAL	HOMES	DONES
No he navegat mai per Internet	0,8	0,4	1,0
Menys d'un any	10,7	7,3	12,9
Entre 1 i 2 anys	21,3	13,0	26,6
Entre 2 i 3 anys	20,3	17,0	22,4
Entre 3 i 4 anys	16,8	18,4	15,8
Més de 4 anys	29,2	43,8	19,9

Taula 73. Nombre d'anys d'experiència en l'ús d'Internet, segons el sexe en %

En darrer terme, per les habilitats específiques que els professors i professores s'atribueixen en l'ús de la xarxa podem obtenir informació sobre l'expertesa a què ens estem referint. En aquest sentit, cal dir que una gran majoria del professorat diu que domina dues de les habilitats bàsiques en l'ús d'Internet, enviar un missatge de correu electrònic (94,2%) i utilitzar un cercador (92,7%). Altres destreses fonamentals per a l'usuari com l'adjunció de fitxers als missatges se situen a un nivell una mica inferior (71,3%), tot i que encara és majoritari.

Les altres habilitats ja es redueixen sensiblement. Algunes com la capacitat de baixar-se un programa (53%) o participar en un xat (51,7%) superen de poc la meitat del conjunt del professorat. D'altres que exigeixen un nivell de formació addicional se situen en quotes molt més baixes: un 35% del professorat diu que sabria incloure un enllaç (*link*) en un missatge de correu electrònic, i són minoria els que afirmen que saben dissenyar o modificar pàgines web. En tot cas, però, segons la seva percepció, podríem dir que la

major part del professorat disposa d'un domini alt o mitjà de les principals habilitats d'ús d'Internet.

En el domini de les dues primeres habilitats bàsiques a què ens hem referit no hi ha diferències gaire importants entre professors i professores, tot i que els nivells són més alts en la percepció de domini dels primers. En la resta les diferències entre sexes són significatives, de manera que en les destreses que probablement requeririen un nivell més alt de formació el grau de domini que s'atribueixen els professors duplica i fins i tot triplica el que s'atribueixen les professores. Així, per exemple, un 51,7% dels professors diuen que saben incloure un enllaç en un missatge de correu electrònic, i en canvi les dones que diuen que sabrien portar a terme aquest procediment són menys de la meitat (24,4%). En el cas del disseny i la modificació de pàgines web, la diferència fins i tot es triplica: solament un 9,7% de les professores se senten capacitades per portar a terme aquest tipus d'operacions, i en canvi més d'una quarta part dels professors (29,8%) s'hi veuen capaços.

	TOTAL	HOMES	DOÑES
Enviar un missatge de correu electrònic	94,2	95,6	93,3
Utilitzar un cercador	92,7	96,0	90,6
Adjuntar un fitxer	71,3	83,5	63,5
Baixar un programari	53,0	72,7	40,4
Participar en un xat	51,7	59,7	46,6
Incloure un enllaç (<i>link</i>)	35,0	51,7	24,4
Dissenyar / modificar pàgines web	17,5	29,8	9,7

Taula 74. Domini d'habilitats específiques en l'ús d'Internet, segons el sexe en %

6.4.2. Característiques de la formació en Internet

Més enllà del grau d'expertesa dels docents en Internet, aquest estudi també posa l'atenció en la manera com han adquirit aquest domini, i al mateix temps en el paper que Internet ha tingut i té encara en les seves necessitats de formació.

La majoria de docents atribueixen el seu domini d'Internet a activitats informals i autònomes (70,3%), és a dir, que es realitzen de manera autodidacta (54,9%) o bé a la

pròpia llar amb l'ajuda de familiars (15,4%). Els cursos de formació del professorat han estat la manera d'aprendre del 22%, i els que han recorregut a acadèmies d'informàtica constitueixen solament un 1%.

Les diferències observades entre el professorat quant a l'origen de la seva formació en Internet es relacionen novament amb el fet de ser home o dona, l'etapa educativa en què treballen i l'ubicació del centre. En aquest sentit, sembla que la formació individual i autodidacta és més freqüent en els homes (69,6%) que en les dones (45,6%), mentre que aquells atribueixen amb menys freqüència el seu domini d'Internet als cursos de professorat (només el 18,0% de professors davant del 24,5% de professores) i també menys a l'ajuda de familiars (6,4% de professors enfront del 21,1% de professores).

	TOTAL	HOMES	DONES
De manera autodidacta	54,9	69,6	45,6
En cursos de formació del professorat	22,0	18,0	24,5
En una acadèmia d'informàtica	1,0	0,6	1,2
A casa, amb ajuda de familiars	15,4	6,4	21,2
Altres	5,7	5,2	6,1

Taula 75. Origen de la formació en Internet del professorat en funció del sexe en %

En parar atenció a les diferències segons l'etapa educativa es constata més incidència de l'aprenentatge autodidacta a la secundària postobligatòria (62,4% a batxillerat i 69,5% a cicles formatius) que a primària, que constituïria la font de formació d'un nombre significativament menor de docents (44,4%) a favor dels cursos de formació de professorat, on també destaquen de manera significativa els professors de primària.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
De manera autodidacta	54,9	44,4	57,9	62,4	66,5
En cursos de formació del professorat	22,0	29,5	18,4	17,2	17,4
En una acadèmia d'informàtica	1,0	0,8	1,4	0,6	1,2
A casa, amb ajuda de familiars	15,4	16,3	17,0	14,1	9,6
Altres	5,7	8,0	4,4	4,5	4,8

Taula 76. Origen de la formació sobre Internet del professorat en funció de l'etapa educativa en %

Els professors de centres ubicats a zones rurals recorren amb més freqüència (29,7%) que la mitjana als cursos de formació del professorat com a via d'aprenentatge d'Internet, mentre que en aquest grup baixa el percentatge dels que diuen haver adquirit el seu domini a través d'activitats autodidactes o amb familiars.

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Urbans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Semiurbans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Àmbit rural
De manera autodidacta	54,9	56,2	54,6	54,2	49,1
En cursos de formació del professorat	22,0	20,6	20,9	22,3	29,7
En una acadèmia d'informàtica	1,0	0,9	0	1,7	1,3
A casa, amb ajuda de familiars	15,4	16,1	14,7	16,1	11,2
Altres	5,7	4,9	9,8	5,4	8,2

Taula 77a. Origen de la formació del professorat en Internet en funció de la ubicació del centre en %

6.4.2.1. Formació recent

Si parem atenció als cursos que el professorat manifesta que ha realitzat en els darrers dos anys constatem que els tres continguts que amb més freqüència han estat objecte de la formació són les didàctiques específiques, amb un 35,1% de persones formades, els programes d'informàtica bàsica (processador de text, full de càlcul, presentacions, etc.), amb un 33,0%, i la navegació i cerca d'informació per Internet, amb el 23,5% de professors i professores formats. Entre els continguts explicats pel professorat segueixen l'atenció a la diversitat i les necessitats educatives especials (18,3% de mencions), el disseny de pàgines web (16,7%), els cursos sobre organització i gestió de centres (12,7%) i l'aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars (10,6%). La dinàmica de grups, la interculturalitat en educació, els problemes de disciplina, els projectes educatius en xarxa, l'avaluació, els llenguatges de programació i el treball cooperatiu han estat altres continguts en els quals s'ha format el professorat, però ja amb una freqüència menor. Un 12,6% diu no haver realitzat cap curs durant els darrers dos anys.

Si agrupem els percentatges de les respostes del professorat comprovem que el 38,9% ha realitzat cursos sobre Internet i el 36,4% n'ha realitzat sobre informàtica amb continguts diferents d'Internet. Això fa un 75,3% de mencions referides a cursos sobre TIC. La resta de continguts formatius, a banda de les TIC, han tingut un 64,9% de seguiment entre el professorat.

	TOTAL	HOMES	DONES
En altres temes	64,9	61,5	66,9
En Internet	38,9	42,5	36,7
En informàtica, diferent d'Internet	36,4	38,1	35,4
Cap	12,6	13,6	12,0

Taula 77b. Cursos de formació sobre Internet, informàtica i altres temes, en funció del sexe en %

Pel que fa a la formació realitzada darrerament, les diferències en funció del sexe no són excessivament importants, però també per a aquesta qüestió, en general, els professors encara porten a terme més sovint cursos sobre Internet i les TIC que les professores, que centren els seus esforços de formació en altres temes. Amb una major concreció, podem distingir diferències significatives en continguts que suposen un cert

aprofundiment en l'ús de les TIC com són l'edició de pàgines web (23,4% els professors i 12,6% les professores) o la programació (10,1% els professors i 3,3% les professores).

	TOTAL	HOMES	DONES
Didàctiques específiques	35,1	31,9	37,0
Organització i gestió de centres	12,7	15,0	11,2
Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials	18,3	16,7	19,2
Interculturalitat i educació	8,7	8,0	9,1
Navegació i cerca d'informació per Internet	23,5	20,3	25,5
Disseny i desenvolupament de pàgines web	16,7	23,4	12,6
Llenguatges de programació	5,9	10,1	3,3
Programes d'informàtica: processador de text, full de càlcul, Power point, etc.	33,0	31,7	33,8
Problemes de disciplina a l'aula	8,5	7,0	9,4
Models i instruments d'avaluació	7,7	7,2	8,0
Dinàmica de grups	9,8	7,5	11,3
Projectes educatius a la xarxa	8,1	8,4	7,9
Aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques	10,6	11,9	9,9
Treball cooperatiu	4,9	4,9	5,0
Altres	20,5	17,8	22,2

Taula 78. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys, en funció del sexe en %

No s'aprecien diferències massa importants entre etapes educatives en aquest aspecte. Tot i això, sembla que el professorat de primària i batxillerat ha rebut més formació en Internet que el de la resta d'etapes. D'altra banda, sembla que el de primària ha estat format en un percentatge significativament més alt (38%) en l'ús de programari bàsic. Els docents de batxillerat, en canvi, destaquen per haver rebut més formació que els seus companys en la creació i desenvolupament de pàgines web (20,5%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Didàctiques específiques	35,1	37,8	33,6	33,8	32,6
Organització i gestió de centres	12,7	15,5	9,5	13,9	8,1
Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials	18,3	20,9	18,7	16,9	8,7
Interculturalitat i educació	8,7	10,7	7,3	8,6	5,2
Navegació i cerca d'informació per Internet	23,5	26,1	22,6	21,6	21,5
Disseny i desenvolupament de pàgines web	16,7	14,8	16,8	20,5	14,0
Llenguatges de programació	5,9	4,7	5,5	7,5	7,6
Programes d'informàtica: processador de text, full de càlcul, Power point, etc.	33,0	38,0	29,9	31,3	27,9
Problemes de disciplina a l'aula	8,5	7,9	9,1	9,2	7,0
Models i instruments d'avaluació	7,7	7,8	8,6	7,1	5,2
Dinàmica de grups	9,8	10,6	9,2	8,6	12,8
Projectes educatius a la xarxa	8,1	9,6	6,8	7,7	7,6
Aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques	10,6	11,1	10,0	11,3	9,3
Treball cooperatiu	4,9	6,2	5,1	3,2	4,1
Altres	20,5	22,2	20,4	16,9	25,0

Taula 79. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys, en funció de l'etapa en %

En aquest últim aspecte, també cal fer notar que la titularitat dels centres planteja una diferència significativa pel que fa a la formació en informàtica diferent d'Internet (40,2% en els centres públics i 30,6% en els privats). Sembla que els professors i professores dels centres públics han realitzat cursos sobre ús de programari bàsic (37,3%) amb més freqüència que els dels centres privats (26,5%).

En darrer terme, també cal fer notar que els professors i professores amb un estil docent més personalitzat i obert a la participació també són els que segueixen més cursos de formació, però les diferències significatives encara s'observen sobretot en la formació en temes diferents de l'ús de les TIC i Internet. Així, aquest professorat que s'atribueix les formes de docència més centrades en els estudiants també destaca significativament en la formació en didàctiques específiques, en atenció a la diversitat i necessitats educatives especials, en l'ús de models i instruments d'avaluació, en dinàmica de grups i en treball cooperatiu. En canvi, els percentatges sobre cursos seguits sobre l'ús de les TIC i Internet per aquests professors i professores, tot i que també són superiors, encara no mostren diferències significatives en relació amb la resta.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Didàctiques específiques	35,1	31,3	34,9	40,4
Organització i gestió de centres	12,7	10,5	12,8	15,1
Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials	18,3	12,9	19,1	23,3
Interculturalitat i educació	8,7	6,5	9,3	10,2
Navegació i cerca d'informació per Internet	23,5	20,6	25,0	24,3
Disseny i desenvolupament de pàgines web	16,7	16,3	16,3	18,4
Llenguatges de programació	5,9	6,1	5,4	6,7
Programes d'informàtica: processador de text, full de càlcul, Power point, etc.	33,0	33,2	32,8	33,3
Problemes de disciplina a l'aula	8,5	7,0	8,3	10,8
Models i instruments d'avaluació	7,7	6,1	7,5	10,2
Dinàmica de grups	9,8	6,2	10,0	14,1
Projectes educatius a la xarxa	8,1	8,1	7,3	9,8
Aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques	10,6	10,4	9,8	12,7
Treball cooperatiu	4,9	3,7	4,6	7,3
Altres	20,5	17,4	21,7	22,0

Taula 80. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys, en funció de l'estil docent en %

6.4.2.2. Prioritats de formació

Si analitzem les necessitats de formació que s'atribueix el mateix professorat, es posa de manifest la tendència a donar prioritat als continguts vinculats a les TIC, sobretot els relacionats amb Internet.

Les tres primeres necessitats de formació de futur del professorat són les didàctiques específiques (28,8%), l'aplicació de recursos telemàtics a les àrees curriculars específiques (27,8%) i la navegació i cerca per Internet (26,6%). Segueixen en interès els cursos sobre atenció a la diversitat (25,4%), projectes educatius en xarxa (22,6%), disseny de pàgines web (21,8%) i, ara ja en setè lloc, els cursos sobre programari no vinculat a Internet (18,8%). La interculturalitat en educació, la disciplina, la dinàmica de grups, el treball cooperatiu, els llenguatges de programació i, en darrer lloc, l'organització i gestió de centres són, en ordre decreixent, els continguts a què es dona menys prioritat.

En comparar la formació feta en els darrers dos anys i les prioritats formatives constatem que creixen en expectativa tots aquells continguts vinculats a Internet, especialment els referits a la seva aplicació a les àrees curriculars específiques (del 10,6% al 27,8%), i els projectes educatius en xarxa (del 8,1% al 22,6%). Es manté amb un lleuger increment l'interès per la navegació i cerca a Internet (del 23,5% al 26,2%) i el disseny de pàgines web (del 16,7% al 21,8%). La tendència inversa s'observa en relació amb la necessitat de formació en programari no relacionat amb Internet, atès que es passa del 33,0% que n'han realitzat en els darrers dos anys al 18,8% amb intenció de fer-ne properament.

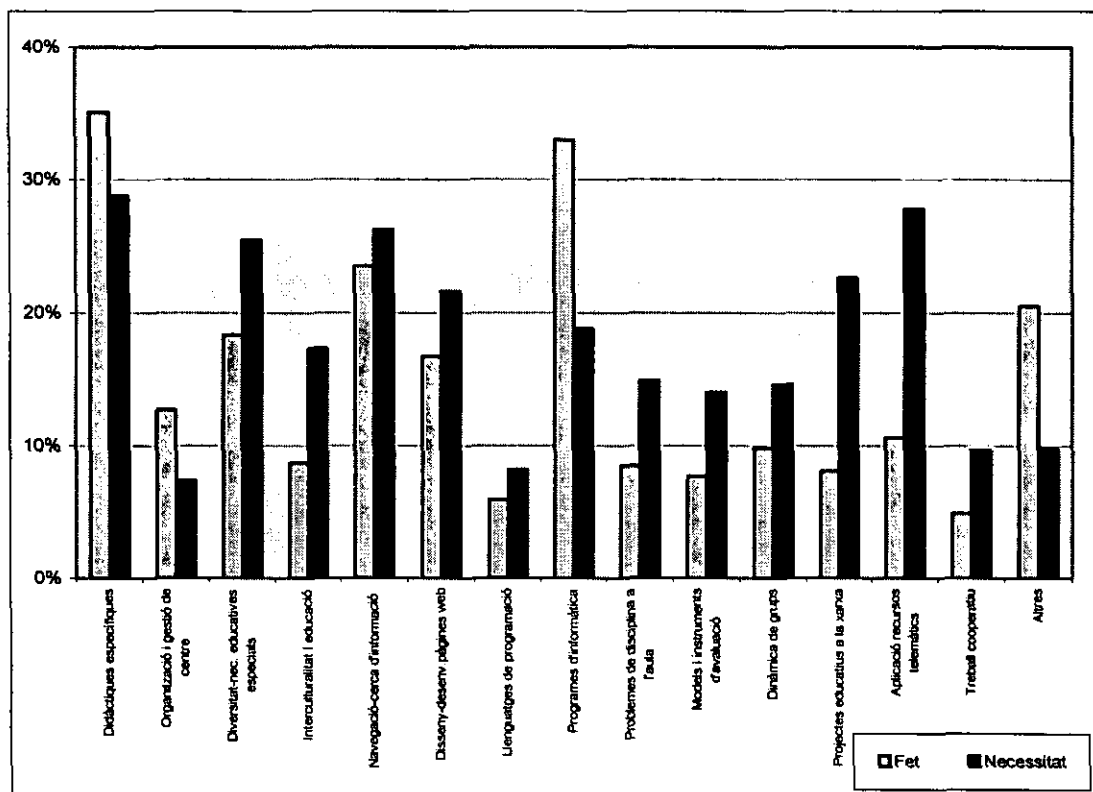

Figura 19. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys i prioritats/necessitats de formació del professorat

Si s'agrupen els diferents continguts de formació en funció de la seva relació amb les TIC i Internet constatem que els continguts vinculats a Internet creixen en prioritat del 38,9% de cursos ja fets al 56,7% en les previsions de formació, mentre que els continguts relacionats amb les TIC, però no amb Internet, decreixen del 36,4% de cursos realitzats al 23,9% en la intencionalitat. La resta de temes d'interès es mantenen en un percentatge (66%) similar.

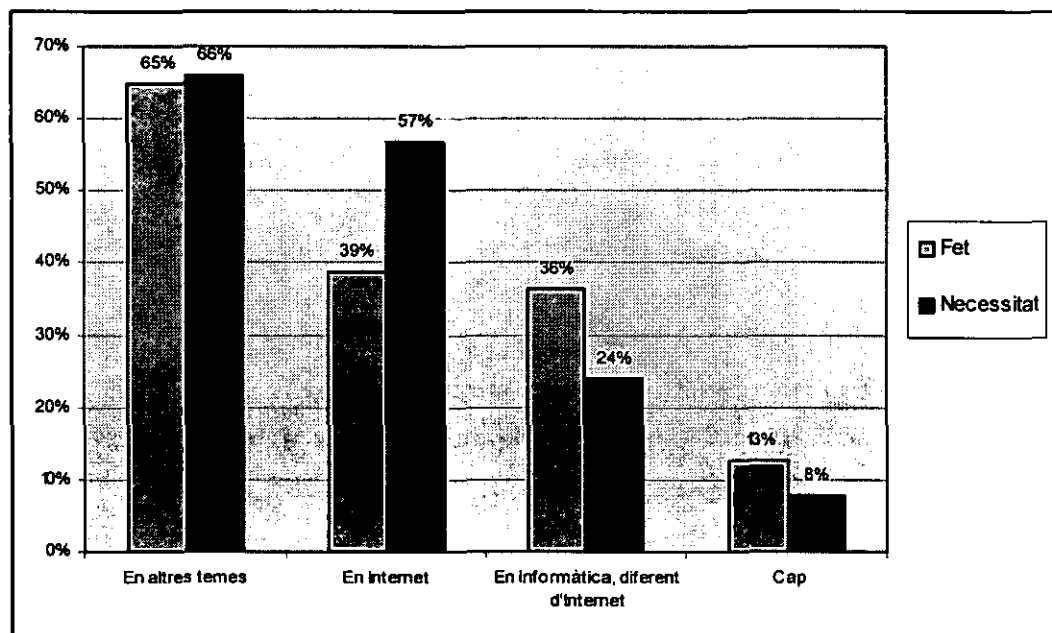

Figura 20a. Prioritats i necessitats de formació

Novament, quan comparem les necessitats manifestades pels professors respecte a les de les professores s'observen algunes diferències. Els primers, en els continguts relacionats amb Internet i les TIC, donen prioritat amb més freqüència que les professores a continguts referits a qüestions d'aprofundiment tècnic: disseny i desenvolupament de pàgines web (25,4% d'homes davant del 19,3% de dones) i llenguatges de programació (11,9% enfront del 6,0%, respectivament). En canvi, la navegació i cerca per Internet sembla que ja no és tan prioritària per als professors (20,6%) com per a les professores (28,3%). Per tant, segons aquesta percepció, les professores donarien menys prioritat al domini de la complexitat tecnològica en què se sustenta la xarxa que al seu ús, i en canvi s'interessen més que els professors en temes convencionals de formació no vinculats directament a aspectes tecnològics amb diferències, en alguns casos significatives, com en el tema de l'atenció a la diversitat i les necessitats educatives especials (28,3% de dones davant del 20,6% d'homes).

6.4.3. Formació en l'ús d'Internet amb finalitats educatives

Més enllà de l'expertesa del professorat en el vessant més específicament tecnològic i d'ús de la xarxa, també ens interessa posar de manifest en quina mesura aquesta formació s'adreça també a les aplicacions educatives d'Internet. En aquest sentit, el primer que es posa de manifest és que la majoria de professors i professores (71,2%) no ha realitzat cap tipus de formació sobre l'ús educatiu d'Internet. Tan sols el 28% dels docents ha dut a terme alguna activitat formativa sobre aquest focus temàtic.

Sembla que aquest aspecte de la formació també arriba més als professors (31,9%) que a les professores (25,5%). Aquesta diferència significativa apunta novament la tendència a més aproximació dels homes a les qüestions que planteja la introducció de la xarxa en els centres educatius i no solament en l'aspecte tecnològic.

	TOTAL	HOMES	DONES
Sí	28,0	31,9	25,5
No	71,2	67,6	73,5

Taula 81. Formació en l'ús d'Internet amb finalitats educatives en funció del sexe en %

Quan fem atenció a les etapes, l'educació primària destaca significativament amb un 32,4% de professorat format en aquest àmbit, seguida de l'ESO, el batxillerat i els cicles formatius, on menys de la quarta part de professorat (21,5%) diu que ha rebut algun tipus de formació en aquests temes. D'aquesta manera, sembla que la primària se significa, una vegada més, com a etapa sensible al desafiament que suposa la incorporació d'Internet en els centres.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sí	28,0	32,4	27,0	24,8	21,5
No	71,2	67,1	71,6	74,7	77,9

Taula 82. Professorat amb formació en l'ús educatiu d'Internet segons les diferents etapes en %

Una altra qüestió és la incidència que pugui haver tingut aquest tipus de formació en la mateixa docència. En aquest sentit, la majoria del professorat que ha realitzat formació específica en l'ús d'Internet amb finalitats educatives considera que li ha estat útil per a la

seva pràctica docent. El 79,3% pensa que ha estat de molta o força utilitat pràctica, mentre que solament el 18% pensa que ha resultat poc o gens útil.

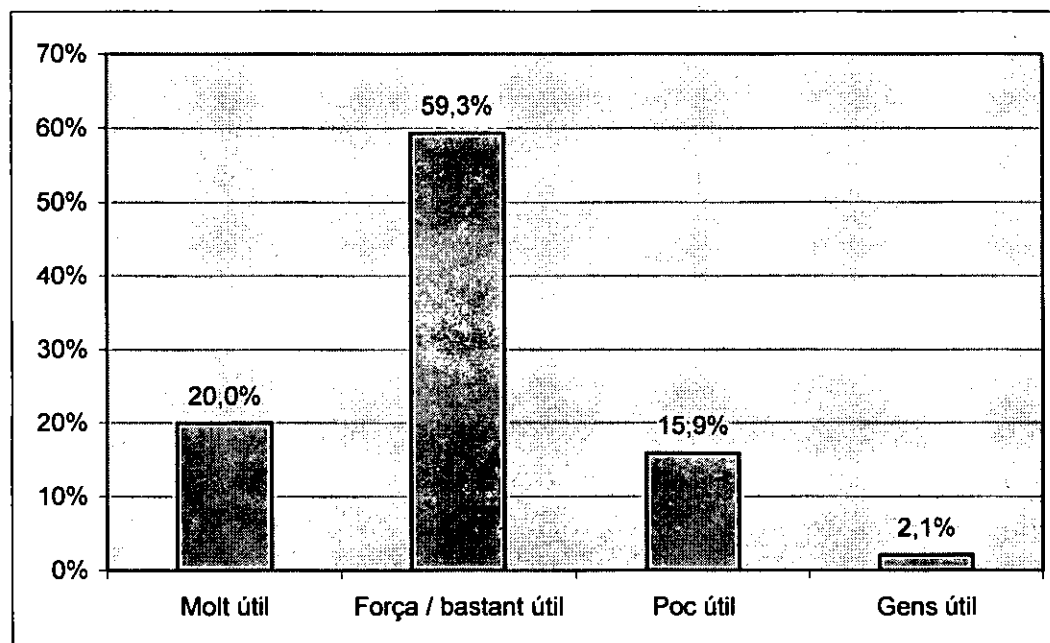

Figura 20b. Utilitat de la formació del professorat en l'ús d'Internet

La formació en l'ús educatiu d'Internet realitzada pels professors s'ha portat a terme en bona part (57,9%) a través dels plans de formació impulsats pel Departament d'Ensenyament. La segona via sembla que és l'activitat autodidacta (38,8%) seguida de les accions impulsades pel mateix centre educatiu (26,1%), que ja superen de poc la quarta part del professorat. La resta de possibilitats són opcions a què s'han acollit un nombre minoritari de professors i professores: accions formatives impulsades per altres administracions, accions vinculades a la formació inicial de la llicenciatura o diplomatura, la formació universitària de postgrau i els centres de formació de caràcter privat.

La titularitat del centre marca diferències respecte a les vies formatives en l'ús educatiu d'Internet del professorat. Els centres públics s'acullen especialment (74,2%) als plans de formació impulsats pel Departament d'Ensenyament amb una significativa menor freqüència (20,1%) de les iniciatives del centre. Aquesta distribució es produeix de manera contrària entre el professorat de centres privats, tal com mostra la taula següent. Aquesta variació sembla lògica atesa la menor vinculació dels centres privats amb l'Administració educativa.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
En plans de formació impulsats pel Departament d'Ensenyament	57,9	74,2	33,2
De manera autodidacta	38,8	36,0	43,2
En activitats de formació impulsades pel mateix centre	26,1	20,1	35,3
En plans de formació impulsats per altres administracions	8,4	7,7	9,5
En la formació inicial de la llicenciatura/diplomatura	7,8	6,6	9,5
Altres	7,6	6,3	9,5
En la formació de postgrau a la universitat	7,3	5,2	10,4
En centres privats de formació	6,1	2,2	12,0

Taula 83. Vies de formació del professorat en l'ús d'Internet en funció de la titularitat del centre en %

6.4.4. Formació a través d'Internet

Atenent al focus d'atenció del nostre estudi, ens interessa conèixer en quina mesura el professorat està integrant Internet com a mitjà per a la pròpia formació. En aquest sentit podríem considerar que la formació a través de la xarxa probablement encara constitueix una opció en creixement: el percentatge de professors que diuen haver seguit cursos en aquesta modalitat no arriba a una quarta part (20,3%). En tot cas, per comparació amb la població general de Catalunya, on només el 6,1%⁴⁰ ha seguit algun curs via Internet, aquest percentatge és prou important, i ens indica una tendència superior del professorat a incorporar-se a la xarxa per a la pròpia formació.

També en aquest cas i en el mateix sentit és significativa la diferència entre els docents per raó de sexe a l'hora de decidir-se a realitzar cursos de formació via Internet. El 26,2% dels professors diuen que han fet algun curs a través de la xarxa, mentre que només el 16,7% de les professores afirmen haver-ne seguit algun.

Avançant en la idea de posar de manifest el grau d'aproximació del professorat a la xarxa i la confiança que hi diposita com a mitjà per a la formació, hem fet atenció també a la valoració que fa el professorat de l'experiència de formar-se a través d'Internet, tot

40 OURSI. Observatori de la Societat de la Informació (2003). Enquesta a les llars sobre equipament i ús de les tecnologies de la informació i la comunicació a Catalunya, 2002. <http://dursi.gencat.net/pdf/si/observatori/informe_ic_llars_i_individus_des_2002.pdf>

comparant la seva efectivitat amb la de la formació presencial. Pràcticament tres quartes parts dels que han seguit cursos a través d'Internet, concretament el 74,1%, creu que o bé són tan efectius com els realitzats presencialment (49,3%) o bé ho són més (24,8%). Així doncs, podríem dir que el grau de reconeixement que el professorat fa d'aquest mitjà com a espai adequat per a la pròpia formació sembla força elevat.

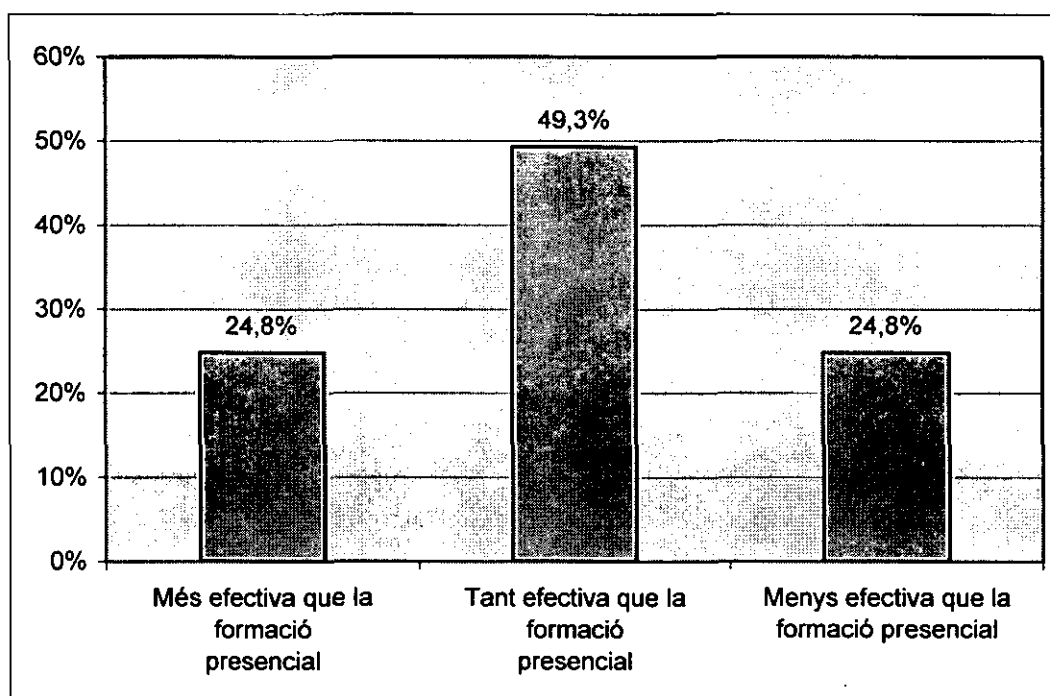

Figura 21. Valoració de la formació a través d'Internet

Fent extensiva aquesta qüestió a la totalitat del professorat, hem procurat posar de manifest la importància que atribueixen a Internet com a mitjà per a la seva formació professional. En l'anàlisi d'aquesta qüestió es confirma el nivell de confiança a què ens referíem abans: el 63,9% del professorat el considera un mitjà bastant o molt important. Solament el 10,1% el valora com a poc o gens important per a la seva formació.

Cal matisar que aquest nivell de confiança és més elevat en el cas dels professors, que en aquest sentit concedeixen la màxima importància a Internet com a mitjà de formació amb una freqüència significativament més elevada (21,7%) que les professores (15,4%).

	TOTAL	HOMES	DONES
Molt important	17,8	21,7	15,4
Bastant important	46,0	46,0	46,0
Ni molt ni poc	25,2	23,3	26,4
Poc important	7,9	6,3	8,9
Gens important	2,2	2,4	2,1

Taula 84. Importància que el professorat atribueix a Internet com a mitjà per a la seva formació en funció del sexe en %

En darrer terme, per concloure aquesta apreciació sobre la formació del professorat en Internet, cal fer notar la mesura en què els centres disposen de procediments més o menys formals que facilitin l'oportunitat de compartir el coneixement adquirit en les activitats de formació amb la resta del professorat. En aquest sentit, la majoria de professors i professores (82,2%) diuen que el seu centre no disposa de cap sistema que faciliti aquest procés (32,8%), o bé que es produeix de manera informal (49,4). Són una minoria (14,1%) els que asseguren que l'activitat del seu centre preveu de manera ja establerta un procediment específic en què aquest coneixement es pot compartir.

Cal dir que aquesta situació es posa més en evidència en el batxillerat, on arriba al 40% el professorat que diu que en el seu centre aquest procediment no es preveu. D'altra banda, d'acord amb les diferències que hem anat subratllant en altres aspectes, a l'educació primària, tot i que es manté aquesta circumstància, l'índex dels que asseguren que el seu centre disposa d'un sistema establert per poder compartir aquest coneixement amb la resta del professorat augmenta significativament per comparació amb la resta d'etapes (19,7%).

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
No n'hi ha cap	32,8	23,8	37,3	40,0	33,7
No està formalitzat	49,4	53,1	47,5	45,6	51,7
Sí, hi ha un procediment establert	14,1	19,7	9,7	12,0	11,6

Taula 85. Existència a les diferents etapes d'un sistema per compartir el coneixement adquirit a les activitats de formació en %

Les diferències en aquesta qüestió per efecte de la titularitat dels centres són mínimes, però sembla que als centres privats s'hi podria identificar més disposició a afavorir aquest tipus d'espais: el professorat dels centres privats que diuen que en el seu centre no compten amb aquesta possibilitat són significativament menys (28,9%) que els dels centres públics (35,3%).

	TOTAL	GENTRES PÚBLICS	GENTRES PRIVATS
No n'hi ha cap	32,8	35,3	28,9
No està formalitzat	49,4	47,2	52,8
Sí, hi ha un procediment establert	14,1	13,1	15,5

Taula 86. Existència d'un sistema per compartir el coneixement adquirit a les activitats de formació segons la titularitat dels centres en %

Aquesta situació, que en tot cas es podria considerar deficitària pel que fa a la capacitat de gestió del coneixement dels centres, plantejaria limitacions per a la integració de la formació en la seva dinàmica general de funcionament, i de manera més específica, per a la incorporació del coneixement adquirit en la pràctica docent.

6.4.5. Expertesa i formació del professorat en Internet segons l'estil docent i l'obertura de l'activitat professional

Entre el professorat no hi ha diferències importants d'expertesa en l'ús de la xarxa quan fem atenció a les formes de docència. Tot i això, els que diuen que no saben utilitzar Internet se situen significativament més (7,8%) entre els que s'adscriuen a les pràctiques que suposen menor obertura professional:

		Tancada	Obertura intermèdia
Sí	94,5	92,2	94,6
No	5,5	7,8	5,2

Taula 87. Capacitat d'utilitzar Internet i obertura de l'activitat del professorat en %

Aquesta mateixa tendència s'observa quan ens fixem amb més detall en el nivell del professorat pel que fa al domini d'Internet. En aquest cas els que es troben en el nivell més baix també són els que s'atribueixen les formes de pràctica més tancades.

		Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Molt alt	10,9	9,1	11,1	12,2
Alt	32,1	30,5	32,4	32,7
Ni alt ni baix	27,9	28,7	26,4	30,2
Baix	17,8	15,8	19,4	16,3
Molt baix	10	13,6	9,5	7,8
Ns/Nc	1,3	2,4	1	0,8
Mitjana	5,81	5,58	5,82	6

Taula 88. Domini d'Internet i obertura de l'activitat del professorat en %

Quan fem atenció a la manera com els professors i professores han après a utilitzar Internet es pot apreciar com els que mostren menys inclinació a l'obertura i la participació en la seva activitat quotidiana en el centre se situen significativament més (63,1%) entre els que n'han après de manera autodidacta. Aquesta és, en tot cas, l'opció majoritària, i els que s'identifiquen amb les pràctiques més obertes recorren significativament més que la resta (27,3%) als cursos de formació per al professorat.

		Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
De manera autodidacta	54,9	63,1	53,1	51,4
En cursos de formació del professorat	22	12,5	23,6	27,3
En una acadèmia d'informàtica	1	0,9	1,1	0,8
A casa, amb l'ajuda de familiars	15,4	16	16	13,7
Altres	5,7	5,8	5,4	6,3

Taula 89. Origen de la formació en Internet i obertura de l'activitat del professorat en %

D'altra banda, quan baixem al detall de la formació feta pel professorat en els darrers dos anys, en primer terme es posa de manifest que en molts casos els professors i professores amb estils de docència més personalitzats són també els que tenen més presència en els diferents àmbits de formació, i és significativa la diferència, en molts casos, en comparació al percentatge dels professors amb estils més magistrocèntrics adscrits a qualsevol d'aquests processos de formació:

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Didàctiques específiques	35,1	31,3	34,9	40,4
Organització i gestió de centres	12,7	10,5	12,8	15,1
Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials	18,3	12,9	19,1	23,3
Interculturalitat i educació	8,7	6,5	9,3	10,2
Navegació i cerca d'informació per Internet	23,5	20,6	25	24,3
Disseny i desenvolupament de pàgines web	16,7	16,3	16,3	18,4
Llenguatges de programació	5,9	6,1	5,4	6,7
Programes d'informàtica: processador de text, full de càlcul, Power point, etc.	33	33,2	32,8	33,3
Problemes de disciplina a l'aula	8,5	7	8,3	10,8
Models i instruments d'avaluació	7,7	6,1	7,5	10,2
Dinàmica de grups	9,8	6,2	10	14,1
Projectes educatius a la xarxa	8,1	8,1	7,3	9,8
Aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques	10,6	10,4	9,8	12,7
Treball cooperatiu	4,9	3,7	4,6	7,3
Altres	20,5	17,4	21,7	22
Cap	12,6	15	12,2	10,4

Taula 90. Tipus de formació realitzada en els dos últims anys i estil docent del professorat en %

Això mateix s'observa quan ens fixem en l'obertura de l'activitat professional: els professors i professores amb formes de pràctica més tancades segueixen cursos de formació en un percentatge en molt casos significativament més baix que els que s'identifiquen amb l'acció més oberta a la participació:

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Didàctiques específiques	35,1	31,1	35,9	37,2
Organització i gestió de centres	12,7	4,4	9,4	27,5
Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials	18,3	13,1	19	21,5
Interculturalitat i educació	8,7	6	9,3	10
Navegació i cerca d'informació per Internet	23,5	17,9	24,8	26
Disseny i desenvolupament de pàgines web	16,7	12,2	17,6	19,2
Llenguatges de programació	5,9	6,2	5,5	6,4
Programes d'informàtica: processador de text, full de càlcul, Power point, etc.	33	27,7	34,3	35,3
Problemes de disciplina a l'aula	8,5	6,6	9,1	9,1
Models i instruments d'avaluació	7,7	5,6	6,7	11,7
Dinàmica de grups	9,8	8,2	9,8	11,5
Projectes educatius a la xarxa	8,1	3,4	8,3	12,1
Aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques	10,6	7	11,2	12,8
Treball cooperatiu	4,9	3	4,4	7,9
Altres	20,5	17,3	22,3	19,8
Cap	12,6	17,1	11,9	9,8

Taula 91. Tipus de formació realitzada en els dos últims anys i obertura de l'activitat del professorat en %

Aquesta mateixa diferència que es manté per a les diferents temàtiques de formació també s'observa per al cas específic de la formació en Internet, seguida significativament menys pels professors amb pràctiques que comporten més tancament:

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
En altres temes	64,9	55,6	65,6	72,1
En Internet	38,9	29,9	41,1	42,8
En informàtica, diferent d'Internet	36,4	32,5	37,2	38,5
Cap	12,6	17,1	11,9	9,8

Taula 92. Tipus de formació realitzada en els dos últims anys i obertura de l'activitat del professorat en %

D'altra banda, sobre la mateixa base de l'obertura de l'activitat professional també s'observen diferències pel que fa a la formació específica en l'ús d'Internet per a finalitats educatives. Tot i que són majoria els que no han seguit cursos de formació amb aquesta temàtica, cal fer notar que entre els que disposen d'aquest tipus de formació són significativament més els professors que s'atribueixen les formes d'acció més obertes.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Obertura
Si	28	18,1	28,9	35,3
No	71,2	80,5	70,5	64,2

Taula 93. Formació específica en l'ús d'Internet amb finalitats educatives i obertura de l'activitat del professorat en %

6.5. Percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en l'educació

Una altra qüestió que hem considerat fonamental en la representació de la manera com Internet s'està integrant en els centres es refereix a la percepció que tenen els professors i professores sobre la capacitat d'Internet de modificar la dinàmica de funcionament i organització de la docència a l'etapa. Es tracta de posar de manifest les modificacions presents que els professors i professores ja atribueixen a Internet, i d'altra banda les creences del professorat en relació amb la capacitat que pot tenir la xarxa com a mitjà per a l'optimització dels processos d'ensenyament i aprenentatge en el futur.

6.5.1. Percepció de la incidència d'Internet en la dinàmica de funcionament de l'etapa

En aquest sentit, poc més de la meitat dels professors i professores, concretament el 55,6%, manifesten que Internet efectivament ja ha produït canvis en la manera de treballar a l'etapa seleccionada. Aquesta dada no deixa de sorprendre si tenim en compte la intensitat d'ús d'Internet que s'està fent actualment. En aquest sentit, la impressió és que s'expressa més una intuïció de canvi en un futur proper que no pas una percepció de la realitat.

Cal fer notar, així mateix, que sembla que aquest nivell de conscienciació es posa especialment de manifest per al cas dels professors que s'han atribuït formes de docència més personalitzades i flexibles. En aquest sentit, sembla que els professors amb un estil docent més centrat en l'estudiant també són els que reconeixen aquests canvis en més mesura (64,5%). La diferència amb la resta de professorat és significativa.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Si	55,6	50,7	54,4	64,5
No	43,1	47,7	44,4	34,7

Taula 94. Percepció de la incidència d'Internet en la dinàmica de funcionament de l'etapa seleccionada: distribució segons l'estil docent en %

Quan procurem concretar quins són els canvis percebuts pels docents en la manera de treballar a l'etapa educativa, immediatament es posa de manifest com les

transformacions que més es reconeixen són precisament les que es relacionen amb les funcionalitats d'Internet més utilitzades pel professorat. Així, en primer lloc se subratlla que Internet ha millorat l'accés a la informació (88,2%) dels professors i professores, i en segon lloc que ha facilitat la preparació de les classes (53,7%). En un altre ordre de qüestions i en menor mesura també se subratlla la capacitat de la xarxa com a mitjà per promoure l'elaboració del coneixement per part dels alumnes (49,6%) i per millorar la seva participació activa (48,1%). Les possibilitats relacionades amb la comunicació i el treball en xarxa, també d'acord amb les funcionalitats més utilitzades pel professorat a l'etapa, es detecten menys: un 34,4% diuen que Internet ha permès millorar i facilitar per contacte amb altres centres la comunicació amb altres professors (29,8%) i el treball en equip (29,7%).

En darrer terme, ja són poc més d'una quarta part (25,7%) els professors i professores que perceben canvis en les possibilitats de flexibilitzar i personalitzar la docència, i encara és més limitat el percentatge dels que creuen que Internet ha permès millorar la participació dels pares i mares: només un 8,5% de professors i professores detecten canvis en aquest aspecte.

Aquesta distribució en la freqüència dels tipus de canvis percebuts als processos docents presenten poques diferències en analitzar les variables que caracteritzen el professorat o els centres on treballen. Ara bé, hi ha algunes diferències que convé destacar.

En general sembla que els professors perceben més els canvis a què ens estem referint que les professores. Aquesta diferència és estadísticament significativa en relació amb la millora de la comunicació amb la resta de companys, cosa que destaquen el 35,2% de professors i només el 26,1% de professores. Els canvis destacats amb menor diferència entre ambdós sexes són els que fan referència directa a l'activitat dels alumnes: la millora en l'elaboració dels seus coneixements i la participació activa.

	TOTAL	HOMES	DONES
Sí	55,6	58,3	54,0
No	43,1	40,9	44,5

Taula 95. Percepció del professorat sobre canvis produïts per Internet a l'etapa en funció del sexe en %

En aquesta percepció de canvis no hi ha pràcticament diferències significatives entre etapes, tot i que es podrien identificar algunes semblances entre els docents de l'educació primària i els de cicles formatius, d'una banda, i els d'ESO i batxillerat, de l'altra.

A part de la potencialitat per a l'accés a la informació, que es destaca en totes les etapes com a canvi principal, als cicles formatius es fa notar amb més freqüència la incidència que ha tingut Internet en la preparació de les classes i en els aspectes relacionats amb l'elaboració del coneixement per part dels alumnes i la seva participació activa en el procés d'aprenentatge. En aquest mateix sentit, també es posa més l'èmfasi en la capacitat que pot tenir la xarxa a l'hora de potenciar el treball en equip i, de manera significativa, a l'hora de flexibilitzar i personalitzar la docència. La percepció dels professionals d'educació primària segueix una pauta semblant, tot i que en aquest cas sembla que es posa més èmfasi en el contacte amb altres centres i no tant en la preparació de les classes per part del professor.

A l'educació secundària obligatòria, en canvi, sembla que el professorat no percep en la mateixa mesura la incidència d'Internet en aspectes com la preparació de la docència, però tampoc en la participació activa dels alumnes en el seu procés d'aprenentatge, ni en conseqüència en el seu procés d'elaboració del coneixement. Tampoc en aquest cas es posa el mateix èmfasi en les noves possibilitats de contacte amb altres centres a través de la xarxa. Al batxillerat s'observa un plantejament semblant.

En tot cas, en el conjunt de les etapes es manté el plantejament general que ja hem descrit.

	TOTAL	PRIMÀRIA	ESO	BATXILLERAT	CICLES FORMATIUS
Sí	55,6	50,6	59,7	57,6	56,4
No	43,1	47,3	39,1	42,2	43,0

Taula 96. Percepció del professorat de les diferents etapes sobre canvis produïts per Internet en %

Cal fer notar, també, que els docents dels centres públics petits, centres que són majoria a l'àmbit rural, mostren una tendència més marcada que la resta a destacar la millora en la facilitat de contacte amb altres centres. D'altra banda, els centres privats, els més

grans i els de Barcelona i l'àrea metropolitana són els que menys destaquen aquest avantatge a partir de la incorporació d'Internet.

	TOTAL	CENTRES PÚBLICS	CENTRES PRIVATS
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	34,4	38,8	28,5

	TOTAL	CENTRES PETITS	CENTRES MITJANS	CENTRES GRANS
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	34,4	47,5	32,7	30,5

	TOTAL	Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona	Urbans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Semiurbans, no Àrea Metropolitana de Barcelona	Àmbit rural
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	34,4	30,1	39	39,1	48,4

Taules 97. Percepció de la millora en el contacte amb altres centres en funció de la titularitat, la grandària del centre i el seu emplaçament en %

D'altra banda s'observen algunes diferències en la percepció de millores en funció de l'estil docent en què se situa el professorat, en el sentit que aquells que s'atribueixen estils més centrats en l'estudiant sempre aprecien més canvis positius, sobretot els més vinculats a l'activitat de l'alumnat. El gràfic següent mostra aquestes diferències d'apreciació sustentades probablement en una percepció singular de la pròpia pràctica docent.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Millorant / facilitant l'accés a la informació	88,2	84,6	87,7	92,7
Millorant / facilitant la preparació de les classes	53,7	47,5	54,1	59,2
Promovent l'elaboració de coneixements per part de l'alumnat	49,6	46,2	49,6	53,2
Millorant / facilitant la participació activa de l'alumnat	48,1	46,2	46,4	53,2
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	34,4	30,5	32,5	41,8
Millorant / facilitant la comunicació amb la resta de professorat	29,8	27,4	27,9	35,4
Millorant / facilitant el treball en equip	29,7	23	29,3	37
Possibilitant la flexibilització i personalització de la docència	25,7	18,6	26	32,3
Millorant / facilitant la participació dels pares i mares	8,5	6,3	8,1	11,4
Altres	6,9	6,9	6,3	7,9

Taula 98. Percepció del professorat sobre els canvis produïts per Internet a l'etapa en funció de l'estil docent en %

6.5.2. Percepció de futur sobre la incidència d'Internet en els processos d'ensenyament i aprenentatge de l'etapa seleccionada

En darrer terme i amb un sentit més ampli, una bona part del professorat (69,2%) creu que en el futur Internet tindrà una incidència important (47,8%), o fins i tot molt important (21,4%) en l'educació en general. Els que no li confien aquest protagonisme futur en l'àmbit educatiu són minoria (10,5%).

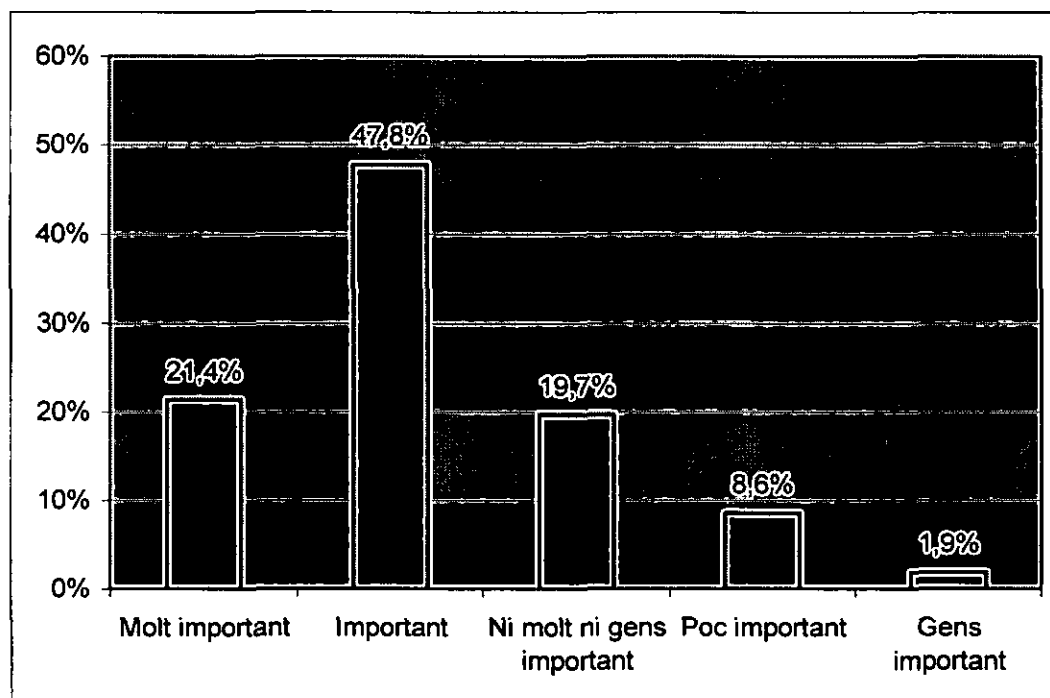

Figura 22. Importància que el professorat concedeix a Internet per a l'educació en general

Quan fem atenció a la manera com es manté aquest nivell de confiança en les diferents etapes, immediatament es posa de manifest que és a primària on el percentatge dels que atribueixen més incidència a Internet en l'educació és significativament més elevat (24,7%), tot i això el plantejament general es manté.

Aquesta valoració difereix poc quan comparem l'opinió dels professors amb la de les professores, i tampoc trobem grans contrastos entre tipologies de centre. Únicament la distinció entre formes de docència permet observar algunes diferències en la valoració de la importància d'Internet. Són aquells que se situen en un estil docent més obert i amb més capacitat d'adaptació a les necessitats de cada alumne els que es mostren més convençuts d'aquesta influència.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Molt important	21,4	17,2	20,1	29,4
Important	47,8	47,5	47,9	47,8
Ni molt ni gens important	19,7	21,2	22	12,9
Poc important	8,6	10,2	8,1	7,8
Gens important	1,9	2,7	1,4	2

Taula 99. Importància que el professorat concedeix a Internet per a l'educació en general: diferències en funció de l'estil docent en %

A partir d'aquesta percepció general i amb un nivell més alt de concreció, una gran majoria del professorat (91%) creu que la incorporació d'Internet originarà millores en els processos d'ensenyament i aprenentatge a l'etapa educativa en què intervenen.

Aquesta creença es manté de manera força semblant entre els professors i les professores dels diferents tipus de centre i les diverses etapes educatives. Solament quan fem atenció a l'estil docent podem trobar diferències significatives en aquesta percepció: els professors que s'atribueixen formes de docència més participatives, flexibles i centrades en l'alumnat també són els que concedeixen més capacitat d'incidència d'Internet en els processos d'ensenyament i aprenentatge.

	TOTAL	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Sí	91,0	87,1	92,4	93,1
No	7,7	10,7	6,8	5,9

Taula 100. Percepció de futur del professorat sobre la incidència d'Internet en els processos d'ensenyament i aprenentatge: diferències en funció de l'estil docent en %

Si anem més enllà en l'intent de concreció dels canvis previstos per la incorporació d'Internet observem certes diferències respecte dels que es detecten en el present.

La millora en l'accés a la informació continua essent la que s'intueix per al futur amb més freqüència (85,1%). Tanmateix, alguns aspectes que en la percepció del present queden en segon terme se subratllen amb més força com a objecte de transformació per la

incidència d'Internet: un 67,9% del professorat considera que l'accés a la xarxa facilitarà la participació activa de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge i, així mateix, introduirà canvis a l'hora de promoure que els estudiants elaborin el coneixement (63,5%).

En aquest mateix nivell (63,4%) se subratlla la importància que es preveu que Internet continuarà tenint en la preparació de les classes i en la millora de la capacitat de contactes amb altres centres, que continua present (61,3%) en les expectatives del professorat.

La resta de possibilitats, vinculades a la flexibilització i personalització de la docència (49,8%), a les oportunitats de millora del treball en equip (46,7%) i a l'augment d'oportunitats de comunicació amb la resta del professorat (46%) també es destaquen, però en un nivell inferior. En darrer terme (29,1%), on menys es preveu la incidència d'Internet és en l'augment de la participació dels pares i mares.

	TOTAL
Millorant / facilitant l'accés a la informació	85,1
Millorant / facilitant la participació activa de l'alumnat	67,9
Promovent l'elaboració de coneixements per part de l'alumnat	63,5
Millorant / facilitant la preparació de les classes	63,4
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	61,3
Possibilitant la flexibilització i personalització de la docència	49,8
Millorant / facilitant el treball en equip	46,7
Millorant / facilitant la comunicació amb la resta de professorat	46,0
Millorant / facilitant la participació dels pares i mares	29,1
Altres	12,0

Taula 101. Percepció dels canvis que pot comportar l'ús d'Internet en l'activitat docent en %

Les diverses variables que caracteritzen els docents i els centres on treballen no comporten diferències significatives respecte a aquesta percepció. Tot i això, sembla que els professors i professores de primària disposen més confiança en aquests canvis en la major part dels processos.

6.6. Percepció del professorat quant a obstacles i motivacions per a la incorporació d'Internet

Finalment aquest estudi també pretén posar de manifest la percepció del professorat sobre els aspectes que poden impulsar o dificultar la incorporació d'Internet a les pràctiques educatives del centre, per tal d'entendre com s'està produint aquest procés, quins són els principals frens i quin els elements facilitadors.

6.6.1. Percepció d'obstacles per a la incorporació d'Internet al centre educatiu

Aparentment, la dificultat més important que el professorat percep a l'hora d'incorporar Internet als centres és la poca disponibilitat de temps: gairebé tres quartes parts dels professors i professores (71,3%) consideren que aquest és el principal obstacle que cal salvar, entenent probablement que l'accés a la xarxa amb finalitats educatives comporta la necessitat d'un temps addicional per preparar i adaptar la pràctica docent.

Altres necessitats ja són destacades per un percentatge sensiblement inferior: gairebé la meitat del professorat (46%) considera la manca de recursos tecnològics disponibles en el centre i l'insuficient nivell de formació del professorat en TIC (45,7%) com a dificultats fonamentals per a la integració d'Internet a la seva etapa. Aquest darrer aspecte és destacat de manera significativa (50,8%) pel professorat d'educació primària, que d'aquesta manera palesa un nivell de formació més baix dels professors i professores d'aquesta etapa en l'ús de les TIC.

En tercer lloc també es considera una dificultat la dispersió de la informació a la xarxa (36%) o la manca de formació en l'ús d'Internet en la pròpia àrea curricular (35,9%).

Altres dificultats ja són destacades per poc més d'una quarta part del professorat: la motivació del professorat en algunes ocasions (28,5%) també es considera un obstacle. Cal fer notar que els professors subratllen significativament més (34,1%) que les professores (25%) aquest obstacle, la qual cosa potser es podria explicar per les diferències en l'aproximació a Internet, en funció del gènere, que hem identificat repetidament en l'estudi.

Poc menys d'una quarta part del professorat considera que les prioritats del projecte curricular i la fiabilitat de la connexió a Internet (24,3%) també suposen una dificultat a l'hora d'incorporar Internet al centre amb finalitats educatives. En el cas de la connexió, podria ser que l'opinió del professorat ja hagi canviat a hores d'ara, amb la generalització de la banda ampla (ADSL) a tots els centres públics al final del curs 2002-03, tenint en compte que les dificultats de connexió s'han destacat més pel professorat dels centres públics (28,3%) que pel dels privats (18,2%).

Altres qüestions també s'han identificat com a obstacles, però ja de manera minoritària: el perfil de l'alumnat (16,2%) en alguns casos també es considera una dificultat, principalment en els centres públics, en què aquesta qüestió se subratlla significativament més (20%) que en el cas dels centres privats (10,3%). Això, probablement, es pot relacionar amb la situació socioeconòmica dels centres: els que se situen en una situació socioeconòmica baixa subratllen significativament més (20,7%) els problemes de perfil dels alumnes com a obstacle que aquells en què aquesta situació és alta (10,7%).

En aquesta mateixa posició, ja minoritària, també s'apunta com a obstacle la manca de pautes específiques per part de les administracions per a l'ús educatiu d'Internet i de recursos educatius disponibles a Internet (15,8%). En aquesta darrera apreciació s'observen diferències significatives entre etapes, essent en els cicles formatius (23,8%) i a l'ESO (20,1%) on aquest problema es fa més palès, i en l'educació primària (10,3%) on sembla que és menor.

	TOTAL
La disponibilitat de temps del professorat	71,3
Els recursos tecnològics disponibles al centre	46,0
El nivell de formació del professorat en TIC	45,7
La dispersió de la informació a Internet	36,0
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular pròpia	35,9
La motivació del professorat	28,5
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre	25,8
La fiabilitat de la connexió a Internet	24,3
Les prioritats del projecte curricular	24,0
El perfil de l'alumnat	16,2
Els recursos educatius disponibles a Internet	15,8
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet que donen les administracions	15,0
Les demandes de pares i mares	5,1
Altres	4,0
L'adaptació a les necessitats actuals	3,2
Cap	1,2

Taula 102. Principals dificultats per a la incorporació d'Internet als centres en %

6.6.2. Percepció de motivacions i incentius per a la incorporació d'Internet al centre educatiu

Tot i que en algunes etapes es pot veure com una dificultat, en general la possibilitat d'accedir a recursos educatius és considerada en més mesura (50,8%) com un incentiu per a la incorporació d'Internet als centres. En aquest sentit se subratlla una vegada més la potencialitat d'accés a la informació com el millor atractiu per a l'accés del professorat a la xarxa.

En segon lloc, la necessitat d'adaptació a les necessitats actuals és una de les motivacions més importants que expliquen la necessitat d'aproximació dels centres a la xarxa. Es podria entendre, en aquest sentit, que una part important del professorat (45,4%) veu la necessitat que els centres siguin capaços de donar resposta a les noves demandes que planteja la societat de la informació.

La motivació del professorat, que tal com dèiem abans es pot veure com una dificultat per a aquest procés (28,5%), es considera en més mesura (36,2%) un aspecte que facilita la incorporació d'Internet als centres. Aquesta motivació, d'altra banda, sembla que es percep significativament més a l'educació primària (42,2%), i en segon lloc als cicles formatius (42,4%) que no pas al batxillerat (30,4%) o a l'ESO (32,1%). D'altra banda, fent atenció a l'emplaçament dels centres, cal subratllar que és en els de l'àmbit rural on un percentatge significativament més elevat (47,1%) considera que la motivació del professorat constitueix un aspecte facilitador de la incorporació d'Internet, la qual cosa subratlla una vegada més la singularitat d'aquests centres pel que fa al seu acostament a la xarxa.

El recursos tecnològics que hem considerat com a segona dificultat identificada pel professorat (46%) en alguns casos, tot i que en menor mesura (30,1%), també es considera un aspecte facilitador, significativament més en el cas dels professors (34%) que no pas en el de les professores (27,6%).

El perfil de l'alumnat, especialment en determinat tipus de centres, ja hem vist que es considera (16,2%) un obstacle per a la introducció d'Internet, però en un nombre més alt de casos (29%) es considera que fa més fàcil aquest procés. Aquest avantatge, però, es percep significativament menys en els centres amb una situació socioeconòmica baixa (24,2%). D'altra banda, els professors que s'atribueixen les formes de docència menys centrades en l'estudiant consideren en menor mesura el perfil de l'alumnat com a incentiu per a la introducció d'Internet.

En darrer terme, les demandes dels pares i mares en alguns casos (11,9%) també es consideren un incentiu per a la introducció d'Internet. En aquesta apreciació, però, hi ha diferències significatives segons les etapes, de manera que són els professors i professores d'educació primària els que hi posen més èmfasi (15,9%) i els dels cicles formatius (5,2%) i batxillerat (7,3%) els que perceben menys aquesta motivació. Així mateix, els professors dels centres privats també constaten significativament més (14,5%) que els dels públics (10,3%) aquesta influència dels pares i mares, la qual cosa, probablement, es pot vincular amb el fet que sigui en els centres amb una situació socioeconòmica més baixa on el professorat detecta menys (8,9%) aquestes demandes dels pares i mares i, per tant, on menys es consideren com un factor d'incentivació per a la incorporació d'Internet en el centre.

	TOTAL
Els recursos educatius disponibles a Internet	50,8
L'adaptació a les necessitats actuals	45,4
La motivació del professorat	36,2
Els recursos tecnològics disponibles al centre	30,1
El perfil de l'alumnat	29,0
La fiabilitat de la connexió a Internet	17,9
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular pròpia	17,5
El nivell de formació del professorat en TIC	16,4
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre	13,3
Les prioritats del projecte curricular	13,2
Les demandes dels pares i mares	11,9
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet que donen les administracions	9,4
La disponibilitat de temps del professorat	9,0
La dispersió de la informació a Internet	5,3
Altres	5,2
Cap	2,2

Taula 103. Motivacions i incentius per a la incorporació d'Internet als centres amb finalitats educatives en %

6.6.3. Percepció del professorat sobre Internet segons l'estil docent i l'obertura de l'activitat professional

La percepció del professorat sobre la incorporació d'Internet a la seva etapa es veu majoritàriament de manera positiva per la millora que suposarà en els processos d'ensenyament i aprenentatge. En aquesta apreciació, però, sembla que els professors i professores amb estils de docència menys ajustats a les peculiaritats de l'estudiant són significativament menys optimistes:

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Sí	91	87,1	92,4	93,1
No	7,7	10,7	6,8	5,9

Taula 104. Estil docent i percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en la millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge de l'etapa en %

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Sí	91	88,2	91,3	92,8
No	7,7	10,4	7,4	5,8

Taula 105. Obertura de l'activitat del professorat i percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en la millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge de l'etapa en %

En el mateix sentit, sembla que el professorat amb estil docent més centrat en l'estudiant, el que s'atribueix una pràctica professional més oberta, també és el que percep de manera més significativa els canvis que ha introduït Internet en la manera de treballar de la seva etapa.

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Sí	55,6	50,7	54,4	64,5
No	43,1	47,7	44,4	34,7

Taula 106. Estil docent i percepció del professorat sobre canvis introduïts per Internet en la manera de treballar a l'etapa en %

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Sí	55,6	50	54	64,3
No	43,1	48,4	44,7	34,9

Taula 107. Obertura de l'activitat del professorat i percepció del professorat sobre canvis introduïts per Internet en la manera de treballar a l'etapa en %

Si bé les diferències amb la resta del professorat en molts casos no són significatives, els professors i professores a què ens acabem de referir subratllen amb més èmfasi que la resta els canvis que perceben en molts aspectes de la dinàmica de treball actual i futura de l'etapa. Aquest convenciment s'expressa de manera significativa quan es refereixen a aspectes prou reveladors del canvi: la millora del contacte amb altres centres, el treball en equip, les possibilitats de flexibilització i personalització de la docència o de millora de la participació dels pares i mares.

	Total	Poc centrat en l'estudiant	Centrat en l'estudiant en un nivell mitjà	Més centrat en l'estudiant
Millorant / facilitant l'accés a la informació	88,2	84,6	87,7	92,7
Millorant / facilitant la preparació de les classes	53,7	47,5	54,1	59,2
Promovent l'elaboració de coneixements per part de l'alumnat	49,6	46,2	49,6	53,2
Millorant / facilitant la participació activa de l'alumnat	48,1	46,2	46,4	53,2
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	34,4	30,5	32,5	41,8
Millorant / facilitant la comunicació amb la resta del professorat	29,8	27,4	27,9	35,4
Millorant / facilitant el treball en equip	29,7	23	29,3	37
Possibilitant la flexibilització i personalització de la docència	25,7	18,6	26	32,3
Millorant / facilitant la participació dels pares i mares	8,5	6,3	8,1	11,4
Altres	6,9	6,9	6,3	7,9

Taula 108. Estil docent i percepció del professorat sobre els canvis introduïts per Internet en aspectes específics de la dinàmica de treball de l'etapa en %

	Total	Més centrada en l'estudiant	Tancada	Obertura intermèdia
Millorant / facilitant l'accés a la informació	85,1	82,5	85,3	85,1
Millorant / facilitant la participació activa de l'alumnat	67,9	69,3	60,3	68,2
Promovent l'elaboració de coneixements per part de l'alumnat	63,5	62,9	60	64,4
Millorant / facilitant la preparació de les classes	63,4	62,1	62,5	63
Millorant / facilitant el contacte amb altres centres	61,3	68,2	51	62,1
Possibilitant la flexibilització i personalització de la docència	49,8	55,9	44,7	50
Millorant / facilitant el treball en equip	46,7	51,1	41,1	44,3
Millorant / facilitant la comunicació amb la resta del professorat	46	50,9	41,1	45,4
Millorant / facilitant la participació dels pares i mares	29,1	38,2	20,3	26,7
Altres	12	16,7	10,2	11,5

Taula 109. Obertura de l'activitat del professorat i percepció dels canvis que, en el futur, pot introduir Internet en aspectes específics de la dinàmica de treball de l'etapa en %

En aquest mateix sentit, quan hem fet atenció a les motivacions que troba el professorat per a la incorporació d'Internet al centre, els que adopten posicions de més flexibilitat i obertura en la seva activitat professional també són els que tenen un pes més significatiu a l'hora d'identificar aspectes que des del seu punt de vista constitueixen una motivació per a la introducció d'Internet al centre. El percentatge de professorat que s'atribueix les formes d'acció més tancades baixa significativament a l'hora d'identificar aquestes motivacions.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Els recursos educatius disponibles a Internet	50,8	43,2	52,3	54,7
L'adaptació a les necessitats actuals	45,4	43,2	46,7	44,9
La motivació del professorat	36,2	28,1	36,3	43,4
Els recursos tecnològics disponibles al centre	30,1	25,7	30,1	34,2
El perfil de l'alumnat	29	25,7	28,2	33,8
La fiabilitat de la connexió a Internet	17,9	16,5	17	21,1
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular pròpia	17,5	17,1	17,2	18,5
El nivell de formació del professorat en TIC	16,4	11,8	15,5	22,6
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre	13,3	8,2	12,6	19,6
Les prioritats del projecte curricular	13,2	9,8	12,2	18,7
Les demandes dels pares i mares	11,9	7,8	11,1	17,5
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet que donen les administracions	9,4	9,8	8,6	10,9
La disponibilitat de temps del professorat	9	5,8	9,9	10,2
La dispersió de la informació a Internet	5,3	5	5,4	5,5
Altres	5,2	4,8	4,9	6,4
Cap	2,2	4	1,3	2,3

Taula 110. Obertura de l'activitat del professorat i percepció de motivacions per a la incorporació d'Internet al centre amb finalitats educatives en %

En darrer terme, són aquests mateixos professors i professores els que en una valoració general concedeixen més importància a Internet per la incidència que creuen que pot tenir en l'educació. Entre els professors i professores que en aquesta apreciació concedeixen a Internet la màxima importància destaquen significativament els que s'han atribuït les pràctiques que comporten un grau d'obertura més alt i, en contrast, entre els que consideren que aquesta incidència serà poc important és significativament més elevat el percentatge de professorat adscrit a les formés d'acció més tancades.

	Total	Tancada	Obertura intermèdia	Oberta
Molt important	21,4	14,9	21,6	27
Important	47,8	46,4	47,7	49,2
Ni molt ni gens important	19,7	23,1	19,8	16,2
Poc important	8,6	11,4	8,9	5,5
Gens important	1,9	2,8	1,7	1,7
Ns/Nc	0,6	1,4	0,4	0,4
Mitjana	7,1	6,72	7,11	7,43

Taula 111. Obertura de l'activitat del professorat i percepció sobre la importància d'Internet per a l'educació en general en %

Índex de taules

Taula 1. Distribució del professorat per sexe i etapa en %.....	203
Taula 2. Edat del professorat segons la titularitat dels centres en %.....	204
Taula 3. Edat del professorat per etapes en %.....	205
Taula 4. Anys d'experiència del professorat en les diferents etapes en %.....	206
Taula 5. Antiguitat del professorat segons l'emplaçament del centre en %.....	207
Taula 6. Anys d'experiència professional del professorat segons l'emplaçament dels centres en %.....	208
Taula 7. Edat del professorat segons l'emplaçament dels centres en %.....	208
Taula 8. Importància que el professorat dona al treball en equip en el conjunt de l'activitat del centre en %.....	209
Taula 9. Treball en equip del professorat en la pràctica en %.....	210
Taula 10. Importància que dona al treball en equip el professorat de les diferents etapes en %.....	210
Taula 11. Opinió del professorat sobre la col·laboració en projectes comuns amb altres centres en %.....	211
Taula 12. Predisposició del professorat de les diferents etapes a col·laborar en projectes comuns amb altres centres en %.....	211
Taula 13. Participació del professorat en projectes comuns amb altres centres en %....	212
Taula 14. Participació amb altres centres en experiències educatives conjuntes segons la titularitat dels centres en %.....	213
Taula 15. Opinió del professorat sobre la participació de professionals de fora del centre en l'activitat docent en %.....	214
Taula 16. Participació de professionals de fora del centre en l'activitat docent segons la titularitat del centre en %.....	214
Taula 17. Opinió del professorat sobre la participació dels pares i mares en el centre en %.....	214
Taula 18. Obertura de la pràctica docent a participació dels pares i mares segons les diferents etapes en %.....	215
Taula 19. Posició del professorat pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre en %.....	216
Taula 20. Participació del professorat en la presa de decisions del centre en %.....	216
Taula 21. Posició del professorat de les diferents etapes pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre en %.....	217
Taula 22. Participació del professorat de les diferents etapes pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre en %.....	217
Taula 23. Posició del professorat pel que fa a la seva participació en la presa de decisions del centre: distribució segons la titularitat dels centres en %.....	218
Taula 24. Participació del professorat en la presa de decisions del centre: distribució segons la titularitat dels centres en %.....	218
Taula 25. Participació del professorat en la presa de decisions del centre: distribució segons l'emplaçament dels centres en %.....	219
Taula 26. Obertura de l'activitat professional segons la grandària del centre en %.....	219
Taula 27. Estil docent i obertura de la docència a persones i institucions de fora del centre en %.....	220

Taula 28. Caracterització de l'estil de docència per etapes en %.....	222
Taula 29. Formes de treball a l'aula, segons les etapes en %.....	222
Taula 30. Flexibilitat de la docència, segons les etapes en %.....	223
Taula 31. Participació en la docència, segons les etapes en %.....	224
Taula 32. Participació de l'alumnat en la presa de decisions sobre el seu procés d'aprenentatge en %.....	225
Taula 33. Caracterització del procés d'avaluació, segons les etapes en %.....	226
Taula 34. Ús de materials didàctics per etapes en %.....	227
Taula 35. Formes d'ús d'Internet fora de l'aula en %.....	230
Taula 36. Obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora de l'aula en %.....	233
Taula 37. Obertura de l'activitat professional i ús d'Internet fora de l'aula en %.....	234
Taula 38. Estil docent i ús d'Internet fora de l'aula en %.....	235
Taula 39. Diferències entre professors i professores en l'ús d'Internet a classe, a l'etapa seleccionada en %.....	236
Taula 40. Ús d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: diferències segons l'estil docent en %.....	237
Taula 41. Us d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: distribució per etapes en %.....	237
Taula 42. Us d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: diferències segons la titularitat dels centres en %.....	237
Taula 43. Us d'Internet a classe a l'etapa seleccionada: diferències segons l'emplaçament dels centres en %.....	238
Taula 44. Lloc des d'on s'accedeix a Internet en l'activitat docent: diferències segons les etapes en %.....	238
Taula 45. Lloc des d'on s'accedeix a Internet en l'activitat docent: diferències segons l'emplaçament dels centres en %.....	239
Taula 46. Mitjana mensual d'hores d'ús d'Internet a classe amb el grup seleccionat: distribució per etapes en %.....	240
Taula 47. Mitjana mensual d'hores d'ús d'Internet a classe amb el grup seleccionat: distribució segons la titularitat en %.....	240
Taula 48. Mitjana mensual d'hores d'ús dels ordinadors a classe amb el grup seleccionat: distribució per etapes en %.....	241
Taula 49. Ús d'Internet en l'activitat docent per a la creació de material didàctic propi: diferències entre etapes en %.....	243
Taula 50. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a l'atenció a la diversitat: diferències segons les etapes en %.....	244
Taula 51a: Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a l'atenció a la diversitat: diferències segons l'estil docent en %.....	244
Taula 51b: Ús d'Internet en l'activitat docent per al treball en equip entre alumnes de classes diferents: diferències segons les etapes en %.....	245
Taula 51c: Ús d'Internet en l'activitat docent per treballar en projectes interdisciplinaris: diferències segons l'estil docent en %.....	246
Taula 52. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a la col·laboració amb d'altres centres: diferències entre etapes en %.....	247
Taula 53. Ús d'Internet en l'activitat docent per a la comunicació amb els alumnes i dels alumnes entre ells: comparació segons la titularitat dels centres en %.....	248
Taula 54. Tipus de centre i estil docent en %.....	250
Taula 55. Tipus de centre i obertura de l'activitat professional del professorat en %.....	251

Taula 56. Estil docent segons l'etapa en %.....	252
Taula 57. Obertura de l'activitat del professorat segons l'etapa en %.....	252
Taula 58. Mitjana mensual d'hores d'ús dels ordinadors a classe i obertura de l'activitat del professorat en %.....	253
Taula 59. Mitjana mensual d'hores d'ús d'Internet a classe i obertura de l'activitat del professorat en %.....	253
Taula 60. Obertura de l'activitat del professorat i accés a Edu365.com en %.....	254
Taula 61. Professorat usuari del portal Edu365.com: diferències segons l'etapa en %...	254
Taula 62. Professorat usuari del portal Edu365.com: diferències segons la titularitat en %.....	255
Taula 63. Professorat usuari del portal Educalia.org: diferències per etapes en %.....	256
Taula 64. Professorat usuari del portal Educalia.org: diferències segons la titularitat en %.....	257
Taula 65. Valoració de l'ús d'Internet en la pròpia pràctica docent, per etapes en %.....	259
Taula 66. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències entre etapes en %.....	260
Taula 67. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències segons l'emplaçament dels centres en %.....	261
Taula 68. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per a la col·laboració amb altres centres: diferències segons l'estil docent en %.....	262
Taula 69. Intenció d'augmentar l'ús d'Internet com a mitjà per treballar en projectes interdisciplinaris: diferències segons l'estil docent en %.....	262
Taula 70. Percepció del professorat sobre l'interès dels seus companys i companyes en la incorporació d'Internet en la pràctica docent: diferències segons les etapes en %.	263
Taula 71. Motius pels quals el professorat es connecta a Internet, fora del centre en %	265
Taula 72. Valoració del propi domini d'Internet, segons el sexe en %.....	267
Taula 73. Nombre d'anys d'experiència en l'ús d'Internet, segons el sexe en %.....	268
Taula 74. Domini d'habilitats específiques en l'ús d'Internet, segons el sexe en %.....	269
Taula 75. Origen de la formació en Internet del professorat en funció del sexe en %.....	270
Taula 76. Origen de la formació sobre Internet del professorat en funció de l'etapa educativa en %.....	271
Taula 77a: Origen de la formació del professorat en Internet en funció de la ubicació del centre en %.....	271
Taula 77b: Cursos de formació sobre Internet, informàtica i altres temes, en funció del sexe en %.....	272
Taula 78. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys, en funció del sexe en %.....	273
Taula 79. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys, en funció de l'etapa en %.....	274
Taula 80. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys, en funció de l'estil docent en %.....	276
Taula 81. Formació en l'ús d'Internet amb finalitats educatives en funció del sexe en %	279
Taula 82. Professorat amb formació en l'ús educatiu d'Internet segons les diferents etapes en %.....	279
Taula 83. Vies de formació del professorat en l'ús d'Internet en funció de la titularitat del centre en %.....	281

Taula 84. Importància que el professorat atribueix a Internet com a mitjà per a la seva formació en funció del sexe en %.....	283
Taula 85. Existència a les diferents etapes d'un sistema per compartir el coneixement adquirit a les activitats de formació en %.....	283
Taula 86. Existència d'un sistema per compartir el coneixement adquirit a les activitats de formació segons la titularitat dels centres en %.....	284
Taula 87. Capacitat d'utilitzar Internet i obertura de l'activitat del professorat en %.....	284
Taula 88. Domini d'Internet i obertura de l'activitat del professorat en %.....	285
Taula 89. Origen de la formació en Internet i obertura de l'activitat del professorat en %.....	285
Taula 90. Tipus de formació realitzada en els dos últims anys i estil docent del professorat en %.....	286
Taula 91. Tipus de formació realitzada en els dos últims anys i obertura de l'activitat del professorat en %.....	287
Taula 92. Tipus de formació realitzada en els dos últims anys i obertura de l'activitat del professorat en %.....	287
Taula 93. Formació específica en l'ús d'Internet amb finalitats educatives i obertura de l'activitat del professorat en %.....	288
Taula 94. Percepció de la incidència d'Internet en la dinàmica de funcionament de l'etapa seleccionada: distribució segons l'estil docent en %.....	289
Taula 95. Percepció del professorat sobre canvis produïts per Internet a l'etapa en funció del sexe en %.....	290
Taula 96. Percepció del professorat de les diferents etapes sobre canvis produïts per Internet en %.....	291
Taula 97. Percepció de la millora en el contacte amb altres centres en funció de la titularitat, la grandària del centre i el seu emplaçament en %.....	292
Taula 98. Percepció del professorat sobre els canvis produïts per Internet a l'etapa en funció de l'estil docent en %.....	293
Taula 99. Importància que el professorat concedeix a Internet per a l'educació en general: diferències en funció de l'estil docent en %.....	295
Taula 100. Percepció de futur del professorat sobre la incidència d'Internet en els processos d'ensenyament i aprenentatge: diferències en funció de l'estil docent en %..	295
Taula 101. Percepció dels canvis que pot comportar l'ús d'Internet en l'activitat docent en %.....	396
Taula 102. Principals dificultats per a la incorporació d'Internet als centres en %.....	299
Taula 103. Motivacions i incentius per a la incorporació d'Internet als centres amb finalitats educatives en %.....	301
Taula 104. Estil docent i percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en la millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge de l'etapa en %.....	301
Taula 105. Obertura de l'activitat del professorat i percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en la millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge de l'etapa en %.....	302
Taula 106. Estil docent i percepció del professorat sobre canvis introduïts per Internet en la manera de treballar a l'etapa en %.....	302
Taula 107. Obertura de l'activitat del professorat i percepció del professorat sobre canvis introduïts per Internet en la manera de treballar a l'etapa en %.....	302
Taula 108. Estil docent i percepció del professorat sobre els canvis introduïts per Internet en aspectes específics de la dinàmica de treball de l'etapa en %.....	303

Taula 109. Obertura de l'activitat del professorat i percepció dels canvis que, en el futur, pot introduir Internet en aspectes específics de la dinàmica de treball de l'etapa en %.....	304
Taula 110. Obertura de l'activitat del professorat i percepció de motivacions per a la incorporació d'Internet al centre amb finalitats educatives en %.....	305
Taula 111. Obertura de l'activitat del professorat i percepció sobre la importància d'Internet per a l'educació en general en %.....	306

Índex de figures

Figura 1. Formació acadèmica del professorat.....	198
Figura 2. Relació laboral del professorat amb el seu centre.....	198
Figura 3. Cursos en què desenvolupa la seva activitat docent el professorat.....	199
Figura 4. Matèries impartides pel professorat.....	200
Figura 5. Responsabilitats del professorat en el centre.....	201
Figura 6. Hores setmanals que el professorat dedica a la docència.....	202
Figura 7. Edat del professorat.....	203
Figura 8. Anys d'experiència docent del professorat.....	205
Figura 9. Antiguitat del professorat en el centre.....	206
Figura 10. Ús d'Internet a l'aula per a la cerca d'informació.....	242
Figura 11. Ús d'Internet a l'aula per a la creació de material didàctic propi.....	243
Figura 12. Ús d'Internet en l'activitat docent com a espai per al treball en equip entre alumnes del mateix grup classe.....	245
Figura 13. Ús del web de centre per oferir informació de l'assignatura.....	247
Figura 14. Ús d'Internet en l'activitat docent com a mitjà per a la participació dels pares i mares.....	248
Figura 15. Inclusió de referències o adreces d'Internet entre els materials facilitats als alumnes.....	249
Figura 16. Formes d'ús de l'Edu365.com.....	256
Figura 17. Formes d'ús d'Educàlia.org.....	257
Figura 18. Freqüència de connexió del professorat a Internet, fora del centre.....	264
Figura 19. Cursos de formació seguits pel professorat en els dos darrers anys i prioritats / necessitats de formació del professorat.....	277
Figura 20a: Prioritats i necessitats de formació.....	278
Figura 20b: Utilitat de la formació del professorat en l'ús d'Internet.....	280
Figura 21. Valoració de la formació a través d'Internet.....	282
Figura 22. Importància que el professorat concedeix a Internet per a l'educació en general.....	294

Capítol 7

Internet i acció directiva als centres docents

7.1. Caracterització dels directors i les directores de centre i de l'acció directiva.....	317
7.1.1. Directors o directores.....	317
7.1.2. Edat, experiència i estabilitat dels directors i les directores.....	318
7.1.3. Prioritats de l'acció directiva.....	321
7.1.4. Formes de participació en els centres educatius.....	328
7.2. Expertesa i formació en Internet dels directors i les directores dels centres.....	333
7.2.1. Internet entre les prioritats de formació.....	337
7.3. Ús d'Internet dels directors i les directores dels centres.....	337
7.3.1. Ús d'Internet en l'activitat professional.....	337
7.3.2. Internet en la comunicació amb la comunitat educativa.....	340
7.4. Obstacles, necessitats i suports per a la incorporació d'Internet als centres.....	345
7.4.1. Percepció d'obstacles per a la incorporació d'Internet als centres.....	345
7.4.2. Percepció de motivacions per a la incorporació d'Internet als centres.....	346
7.4.3. Percepció de l'actitud del professorat davant la innovació.....	348
7.4.4. Percepció del lloc d'Internet entre les demandes dels pares i mares.....	349
7.4.5. Suport per a la incorporació de les TIC i Internet als centres.....	351
Índex de taules.....	359
Índex de figures.....	361

7.1. Caracterització dels directors i les directores de centre i de l'acció directiva

L'intent de fer una anàlisi de la incorporació d'Internet als centres educatius exigeix, entre altres coses, una representació del punt de vista dels qui protagonitzen aquest procés. Per aquest motiu, aquest estudi també ha abordat els trets més rellevants dels màxims responsables dels centres educatius de la mostra per tal de comprendre les peculiaritats d'aquest col·lectiu i la manera com incideix en la incorporació d'Internet als centres educatius de Catalunya.

Així doncs, en primer terme, ens interessa posar de manifest algunes qüestions que poden ser rellevants per interpretar el procés que estem estudiant: l'edat dels directius, l'experiència professional, l'ús que fan d'Internet en l'activitat quotidiana al centre, les prioritats que impulsen en l'acció directiva i el lloc que hi ocupa Internet.

7.1.1. Directors o directores

En primer lloc, cal dir que el conjunt de directius a què ens estem referint es compona, de manera força equilibrada, de dones i homes, en concret d'un 51,7% de directores i un 48,3% de directors. Aquesta distribució pràcticament no experimenta alteracions en la comparació entre centres públics i privats. En canvi, sí que hi ha algunes diferències segons les etapes: la direcció dels centres d'educació primària es troba més sovint en mans de dones (60,8%) que en la resta d'etapes. A l'ESO, la distribució és més equilibrada, però ja amb una major presència d'homes (51,9%) que de dones (48,1%), al batxillerat la distància encara es fa més gran i augmenta el nombre de professors que s'ocupen d'aquesta responsabilitat (57,6%). En darrer terme, sembla que en els cicles formatius aquest equilibri es trenca definitivament: el nombre d'homes que ocupen la plaça de director arriba fins al 70,6%. Si és té en compte que als centres d'educació infantil i primària, durant el curs 2002-2003 el 85,3%⁴¹ del professorat eren dones i que als centres d'educació secundària (ESO, batxillerat i cicles formatius) ho eren el 54,3%, podem observar que aquesta majoria ajustada de directors és més significativa del que aparenta.

41 Font: Departament d'Ensenyament. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'Ensenyament. Curs 2002-2003.

	TOTAL	PRIM	ESO	BATX	CF
Home	48,3	39,4	51,2	57,6	70,6
Dona	51,7	60,6	48,8	42,4	29,4

Taula 1. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons el sexe i l'etapa en %

També cal assenyalar que, en els centres de dimensions més reduïdes,⁴² hi ha un major nombre de directores (65,5%) que en els més grans, en els quals aquest percentatge es redueix significativament fins al 31,8%.

	TOTAL	PETIT	MITJA	GRAN
Home	48,3	34,5	45,1	68,2
Dona	51,7	65,5	54,9	31,8

Taula 2. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons el sexe i la grandària del centre en %

Així doncs, sembla que, a banda de l'educació primària, hi ha un col·lectiu compost en major mesura per homes, principalment en els centres grans i en els cicles formatius.

7.1.2. Edat, experiència i estabilitat dels directors i les directores

Pel que fa a l'edat, la major part de directors i directores de centre (80%) es troben en la franja que va dels 40 als 60 anys (la mitjana es troba en 47,46 anys). Gairebé la meitat (46,9%) tenen entre 40 i 50 anys i un 33,1% de 50 a 60.

Aquesta apreciació sobre l'edat dels directors es pot matisar si s'analitza la titularitat dels centres: els directors són més joves en els centres públics que en els privats. En aquests últims, el nombre de directors que tenen entre 40 i 50 anys decreix significativament (33,6%) en favor dels de més de 60 anys, que augmenten també de manera significativa fins al 14,5%. En canvi, en els centres públics, pràcticament no hi ha directors d'aquesta edat (0,5%).

⁴² Els centres més petits acostumen a ser d'educació infantil i primària. Entre els més grans hi ha alguns centres privats i els centres de secundària que imparteixen cicles formatius.

	TOTAL	PRIM	ESO	BATX	CF
< 30 anys	0,3	0,6			
De 30 a 40 anys	14	13,1	13,4	11,9	23,5
De 40 a 50 anys	46,9	50,3	42,7	50,8	32,4
De 50 a 60 anys	33,1	30,9	34,1	33,9	41,2
> 60 anys	5,7	5,1	9,8	3,4	2,9
Mitjana d'edat	47,4	47,2	48,1	47,1	47,5

Taula 3. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons l'edat i la titularitat en %

El nombre d'anys que fa que el col·lectiu de directius es dedica a la docència també posa de manifest que aquesta responsabilitat es troba en mans de persones amb una llarga trajectòria: gairebé tres quarts parts dels directors (71,2%) manifesten que tenen una experiència docent de més de 20 anys. D'aquests, un 48,9% fa entre 20 i 30 anys que ocupa aquest càrrec i un 22,3% en fa més de 30.

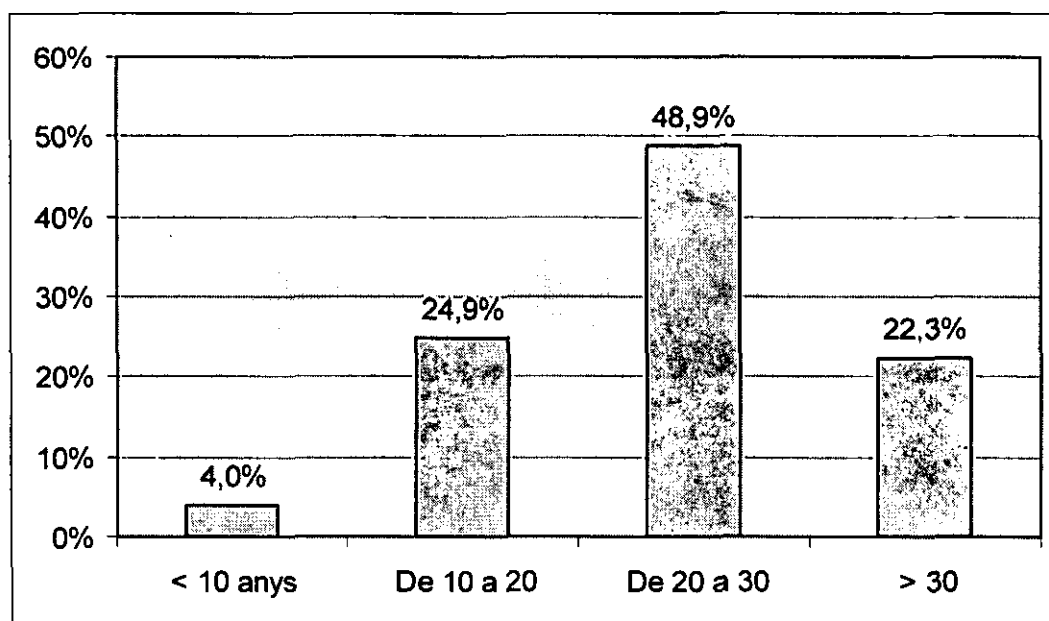

Figura 1. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons els anys d'experiència docent

La matisació que fèiem abans en relació amb la titularitat es pot repetir en aquest cas: tot i que les diferències no són excessives, els directors i directores dels centres privats tenen una trajectòria més prolongada que els dels públics. En aquests últims, més de la meitat (57,1%) tenen entre 20 i 30 anys d'experiència. En canvi, en els centres públics,

aquesta franja es redueix significativament (35,1%) en favor dels que disposen d'una trajectòria encara més àmplia (31,3%).

L'antiguitat també corrobora aquesta impressió. Una part important dels directors (68%) manifesta que fa més de 10 anys que treballa al centre actual. D'aquests, el 36% té una antiguitat d'entre 10 i 20 anys. La resta (32%) respon que en fa més de 20.

Els directors amb més de 20 anys d'antiguitat ocupen un percentatge significativament més elevat (43,5%) en els centres privats que en els públics (25,1%).

		Públic	Privat
< 5 anys	10,3	8,7	13
De 5 a 10 anys	21,7	26	14,5
De 10 a 20 anys	36	40,2	29
> 20 anys	32	25,1	43,5
Mitjana d'antiguitat	15,1	15,2	15,1

Taula 4. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons l'antiguitat al centre i la titularitat en %

D'altra banda, pel que fa als anys d'experiència en el seu càrrec actual, constatem que la major part dels directors i directores (66%) fa de 2 a 10 anys que ocupen aquest càrrec, i són la majoria (40,3%) els que es troben en el tram de 2 a 5 anys.

Aquesta situació, però, també canvia segons la titularitat dels centres. En els centres públics, els directors acumulen menys nombre d'anys al càrrec que en els privats. En els primers, la major part dels directors (48,9%) manifesten que fa entre 2 i 5 anys que tenen aquesta responsabilitat.

En canvi, en els centres privats, el percentatge dels que es troben en aquesta situació es redueix significativament (26%) a favor dels que acumulen més de 20 anys d'experiència en el càrrec (11,5%). Aquest percentatge és significativament més reduït en els centres públics (2,3%). De fet, la mitjana d'anys passa de 5,61 en els centres públics a 9,44 en els privats, de manera que la direcció dels centres privats és més estable que la dels públics. Aquestes diferències es poden explicar fonamentalment per la major mobilitat del professorat funcionari i pel sistema de provisió de directius en l'ensenyament públic.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
< 2 anys	13,1	11,9	15,3
De 2 a 5 anys	40,3	48,9	26
De 5 a 10 anys	25,7	25,1	26,7
De 10 a 20 anys	15,1	11,9	20,6
> 20 anys	5,7	2,3	11,5
Mitjana experiència càrrec	7	5,6	9,4

Taula 5. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons els anys d'experiència en el càrrec i la titularitat del centre en %

7.1.3. Prioritats de l'acció directiva

La caracterització dels directors i les directores amb el propòsit de facilitar la interpretació del procés d'incorporació d'Internet als centres es complementa amb l'intent d'analitzar les qüestions que es plantegen com a prioritats en l'acció directiva. Posar de manifest quines són aquestes qüestions i, principalment, en quina mesura han estat objecte del treball de l'equip directiu pot facilitar la comprensió d'alguns aspectes crítics per a la dinàmica de funcionament dels centres educatius i, en conseqüència, per a la incorporació de la xarxa a aquesta dinàmica.

En aquest sentit, hem demanat als directors quines són actualment les tres qüestions que consideren prioritàries per a la direcció del centre. La dispersió de les respostes respecte de les qüestions que més preocupen als directors és alta, de manera que resulta difícil identificar els temes crítics a partir de les seves apreciacions. Tot i això, es poden detectar alguns aspectes que, aparentment, es repeteixen amb més freqüència i que, per tant, se situen en el centre de l'atenció de la direcció.

Sembla que una d'aquestes qüestions es refereix al repte d'haver de respondre a l'atenció de les necessitats d'una gran diversitat d'alumnes. En l'ordenació de la primera prioritat dels directors, aquesta apareix en primer terme (9,4%) i també és citada amb certa freqüència com a segona (6,3%) i tercera (4,6%) qüestió on la direcció creu que cal centrar esforços.

En segon terme, un altre aspecte que apareix entre les inquietuds principals dels directors és el de l'educació en valors dels alumnes, que constitueix la segona qüestió més citada com a primera prioritat (6,6%) i, també en aquest cas, es repeteix com a segona (7,7%) i tercera (5,1%) qüestió que cal prioritzar.

Cal assenyalar, d'altra banda, que aquesta preocupació es posa més de manifest en els centres privats (12,2%) que no pas en els públics (3,2%).

Altres qüestions que apareixen en un primer ordre de prioritats (6,6%) estan relacionades amb aspectes d'organització i funcionament més que no pas amb l'acció educativa i són les que fan referència a la dinàmica de treball dels professionals del centre i, per tant, de l'equip de professors, del claustre i del mateix equip directiu. Aquestes qüestions també apareixen entre la segona (6,6%) i la tercera línia de prioritats (4%).

En certa manera, com a continuïtat d'aquestes preocupacions, també val la pena remarcar que, entre aquests focus d'atenció de la direcció, també hi apareixen les qüestions vinculades a la millora de la relacions amb la comunitat educativa, tant amb les associacions de mares i pares (AMPA), com amb el col·lectiu de professors i amb el d'alumnes. Aquest tipus de qüestions, tot i que no es troben entre les apuntades com a primera prioritat (5,1%), són les que més es destaquen en segon lloc (8%) i també com a tercer (10,9%) tema crític.

En aquest ordre de qüestions, també cal apuntar a les necessitats relacionades amb l'ampliació o la millora d'infraestructures. Aquesta qüestió s'apunta en quart lloc (5,4%) entre els temes que més preocupen i també entre les segones prioritats (6%) i les terceres (6%). Cal assenyalar, però, que l'optimització de les infraestructures sembla que és un aspecte més preocupant per als directors dels centres públics, que esmenten aquesta prioritat en un percentatge significativament més alt (8,7%) que els de les escoles privades, que situen aquest tema entre les primeres prioritats. Segons l'emplaçament dels centres, són els directors de les escoles rurals els que apunten a aquesta preocupació d'una manera més significativa (14,8%).

En darrer terme, sense intenció de repassar l'atomització de les qüestions apuntades, cal assenyalar que la incorporació d'Internet no apareix de manera explícita entre les principals preocupacions dels directius. Tanmateix, s'hi refereixen en un sentit més ampli

quan apunten a la necessitat de potenciar l'ús de les TIC. Aquesta qüestió, però, no es troba entre les més citades (3,4%) com a primera prioritats. Sí que apareix en una posició més destacada (7,7%) entre les segones qüestions que cal atendre, i és en l'educació primària on aquesta preocupació es formula amb una claredat més significativa (12%) i també apareix en el tercer ordre de prioritats (8,6%). En qualsevol cas, sembla que la preocupació per aquesta qüestió no ocupa un paper especialment rellevant entre la complexitat de temes que els directors i les directores identifiquen com a prioritaris.

	1a	2a	3a
Possibilitat d'aconseguir alumnes	3,7	1,1	0,3
Educació en valors	6,6	7,7	5,1
Relacions comunitat educativa	5,1	8	10,9
Atenció a la diversitat	9,4	6,3	4,6
Transmissió de coneixements	4	5,4	4,6
Difusió de les TIC	3,4	7,7	8,6
Avaluació del centre	1,1	2,6	1,4
Infraestructures	5,4	6	6
Gestió	2,9	2	1,4
Organització del centre	3,4	3,4	6
Disciplina	3,7	4	1,1
Recursos	4,9	4,6	5,1
Formació dels alumnes	4,3	1,4	0,9
Projecció exterior	1,4	2,6	1,7
Qualitat de l'ensenyament	5,1	4,6	2,9
Projectes escolars	3,1	2,6	3,4
Matèries específiques	1,7	1,1	2,6
Formació del professorat	2,9	2	4,3
Etales educatives	1,1	1,4	0,9
Treball dels professionals del centre	6,6	6,6	4
Tractament individualitzat	4,3	1,1	4
Plans estratègics	4,9	8	4,9
Adaptació al marc legal	1,7	0,9	0,6
Genèrics	3,1	0,9	2,9
Participació	1,1	2,9	3,1
Altres	4	3,4	4,6

Taula 6. Tres primeres prioritats per a la direcció del centre en %

D'altra banda, aquest ordre de prioritats també s'acaba de posar de manifest si examinem quins han estat, a la pràctica, els temes més tractats en el treball quotidià de l'equip directiu. Quan hem demanat als directors que apuntessin quins són els tres temes que han estat més tractats en les seves reunions, les qüestions vinculades a l'organització del centre han aparegut com a primera prioritat en cadascuna de les tres opcions (primera opció, 11,7%; segona opció, 12%; tercera opció, 9,1%).

La disciplina també sembla que ocupa sovint una part rellevant del treball de la direcció. De fet, ha estat la segona qüestió apuntada en primer terme entre els temes més tractats, no tant, però, en l'educació primària (4,6%) com en l'ESO (20,7%). En aquesta qüestió, hi ha diferències significatives entre les dues etapes.

La qüestió de l'atenció a la diversitat que abans apuntàvem com a primera prioritat, en la pràctica sembla que es troba per darrere de les qüestions d'organització i gestió, tot i que continua sent present entre els temes que els directors tracten en les reunions de treball, tal com es pot observar en la taula següent.

	1a	2a	3a
Possibilitat d'aconseguir alumnes	0,9	0,3	0,9
Educació en valors	3,7	3,7	1,4
Relacions comunitat educativa	1,7	3,4	7,4
Atenció a la diversitat	9,7	7,4	5,1
Transmissió de coneixements	5,7	3,7	4
Difusió de les TIC	2,6	2,9	4,9
Avaluació del centre	4,3	6	4,9
Infraestructures	4,9	2,9	3,4
Gestió	3,7	3,7	5,4
Organització del centre	11,7	12	9,1
Disciplina	11,1	7,1	4,9
Recursos	1,1	2,3	3,7
Formació dels alumnes	0,6	3,1	0,3
Projecció exterior	2,3	1,1	1,4
Qualitat de l'ensenyament	1,4	4,3	1,1
Projectes escolars	2,9	3,4	2,6
Matèries específiques	4	2,6	1,1
Formació del professorat	1,4	2	1,7
Etaques educatives	3,4	3,7	0,6
Treball dels professionals del centre	5,1	4	4,3
Tractament individualitzat	3,1	7,4	1,1
Plans estratègics	3,7	0,9	7,1
Adaptació al marc legal	1,1	1,1	0,9
Genèrics	1,4	2,9	3,1
Participació	1,7	3,4	3,4
Altres	3,1	4,6	5,1

Taula 7. Temes més tractats en les reunions de l'equip directiu en primer, segon o tercer lloc (en %)

D'altra banda, en relació amb l'objecte central d'aquest estudi, la potenciació de les TIC, que ja apareixia en segon terme entre les prioritats de la direcció, sembla que, en la pràctica, encara ocupa un paper menys preeminent en la dedicació dels directius. Ambdues tendències confirmen la poca rellevància que encara té la incorporació de les TIC i d'Internet en les agendes dels responsables dels centres.

L'anàlisi d'aquestes prioritats, però, també s'ha fet procurant centrar l'atenció dels directors en temes específics, a través de preguntes tancades, per concretar els tipus de prioritats en què es concentra l'activitat de l'equip directiu.

Seguint aquesta aproximació, observem que els temes tractats de forma habitual o freqüent en les reunions de l'equip directiu són, en ordre decreixent, l'establiment d'objectius per millorar el funcionament global del centre (el 90% dels directors el destaquen com a tema freqüent o habitual de treball), la promoció de l'avaluació de les activitats que es porten a terme al centre (84,3%), l'establiment de sistemes per millorar els resultats dels alumnes (82,5%), l'impuls d'innovació per atendre la diversitat (també amb el 82,5% de directors que l'esmenta com a objecte freqüent o habitual de reunió), l'increment de la participació del professorat en la presa de decisions del centre (72,6%), el foment o la facilitació de formació al professorat (69,7%), la millora de la comunicació amb la comunitat educativa (67,1%), la resolució de processos administratius o burocràtics (66%) i ja, en setena posició, amb un 65,2%, la incorporació de les TIC i Internet a les activitats d'ensenyament i aprenentatge. D'acord amb la idea que apuntàvem abans, tot i que aquesta qüestió és present entre les prioritats de la direcció dels centres, no es troba entre les primeres tasques a què dediquen el seu temps els directors i les directores. Les propostes per fer més atractiva la feina del professorat han estat objecte freqüent o habitual de reunió de l'equip directiu segons el 62,9% dels responsables, seguides pels problemes de disciplina (60%) i, ja a més distància, l'obtenció de recursos econòmics addicionals per al centre (40,5%) i, finalment, la resolució de conflictes entre professors (40,5%).

	MILLORAR FUNCIONA- MENT	OBTENIR RECURSOS ECONÒMICS ADDITIONALS	FORMACIÓ DEL PROFESSORAT	PROPOSTES DE CANVI	COMUNICA- CIÓ ENTRE PROFESSORS RATIU COMUNITAT EDUCATIVA	PARTICIPACIÓ DEL PROFESSORAT EN LA PRESA DE DECISIONS	INCORPORACIÓ D'INTERNET A L'ENSENYA- MENT I APRENENTATGE	PROCESSOS ADMINISTRATIU S O BUCROCRÀTICS	PROBLE- MES DE DISCIPLINA	CONFLIC- TES ENTRE PROFESSORS	AMPLIACIÓ DE LES ACTIVITATS	MILLORAR RESULTATS DELS ALUMNES	INNOVA- CIÓ PER ATENDRE LA DIVERSITAT
No tractat	0,3	22,9	2,6	6,9	6	5,7	6,9	8	9,4	40	1,7	0,9	3,7
Alguna vegada	7,1	32,9	24,9	27,1	24,3	19,1	24,9	23,1	27,7	41,7	11,7	13,7	11,1
De tant en tant	14,6	25,1	39,1	38,9	31,1	24,6	30,9	25,1	27,4	12,6	32,8	29,1	31,1
Habitualment	75,4	15,4	30,8	24	38	48	34,3	40,9	32,8	3,1	51,7	53,4	51,4

Taula 8. Freqüència amb què es tracten determinats temes en les reunions de l'equip directiu en %

La incorporació de les TIC a les activitats d'ensenyament i aprenentatge, a banda de l'educació primària (67,6%) a què ja ens hem referit abans, també ha estat objecte d'atenció en el batxillerat, on sembla que ha constituït una matèria habitual o freqüent de treball en el 76,2% dels casos.

La representació que hem obtingut de les prioritats de l'acció directiva i de les qüestions que han ocupat amb més freqüència el treball quotidià dels directors mostren, tal com ja hem apuntat, un grau de dispersió força important, que probablement trasllueix una certa indefinició en aquest àmbit. Aparentment, la línia de prioritats de la direcció dels centres educatius és desdibuixada i, en qualsevol cas, apunta cap a direccions molt diverses.

Aquesta sensació es confirma, en certa manera, quan a partir d'una proposta tancada de temes específics hem procurat acotar quins són els aspectes que es promouen des de la direcció dels centres per tal de poder analitzar, més endavant, l'actitud del professorat davant de cadascuna d'aquestes qüestions. En contrast amb l'anàlisi de les prioritats directives que sorgeix a partir de les respostes assenyalades a iniciativa dels directius, quan s'ha demanat quins temes s'havien tractat a partir d'una llista tancada, la major part dels temes apuntats han estat subratllats per una fracció important de directors com a aspectes que es promouen des de la direcció. La innovació tecnològica és l'aspecte que més es promou (89,7%), en un grau d'importància semblant a la innovació pedagògica (89,6%). Mes de tres quartes parts dels directors (77,7%) també manifesten que han impulsat tant la innovació en l'organització del centre com la formació en TIC per als professors. La introducció d'Internet en l'organització del centre (76,9%) i la utilització de les TIC per part dels alumnes (76,3%) es troben en una posició semblant a les qüestions anteriors.

L'ús d'Internet amb els alumnes en àrees de coneixement específic també s'assenyala com un tema impulsat per més de la meitat dels directors i directores (67,4%). Únicament l'ús de les TIC per a l'intercanvi educatiu entre centres i institucions (35,7%) sembla un tema més secundari.

La qüestió és que la concentració de l'acció directiva en un conjunt de temes tan diversos podria apuntar, paradoxalment, a la dispersió a què ens referíem abans, la qual, en aquest cas, es manifestaria en una baixa discriminació en l'ordre de prioritats. La contradicció que plantegen els aspectes que ara se subratllen repetidament, més que un reflex de la pràctica directiva quotidiana, podria ser l'expressió de la consciència dels directors respecte dels reptes a què s'enfronten les institucions educatives i, en el cas de les qüestions relacionades amb l'impuls de les TIC i Internet, de la necessitat d'adscriure's a la ideologia de modernitat que envolta aquestes tecnologies.

7.1.4. Formes de participació en els centres educatius

Una vegada més, d'acord amb la intenció de situar la interpretació del procés d'incorporació d'Internet als centres educatius en la complexitat del context en què es produeix, aquest estudi pretén posar de manifest la manera com es configura la participació dels diferents agents de la comunitat educativa en l'activitat dels centres, amb el supòsit que la integració d'Internet precisament pot estar al servei de la seva obertura a la participació.

Segons els directors, els alumnes participen sovint (68%) en les decisions relacionades amb el tipus d'activitats que porten a terme al centre i també (67,1%) en els processos vinculats a l'elaboració de normes de convivència i funcionament del centre. En canvi, sembla que la participació de l'alumnat és menor (46,3%) quan es tracta d'establir el seu procés d'avaluació o de definir el seu ritme d'aprenentatge (40,3%). En darrer terme, on sembla que es produeix una menor possibilitat d'intervenció dels alumnes és en els processos d'avaluació global de centre (38,3%).

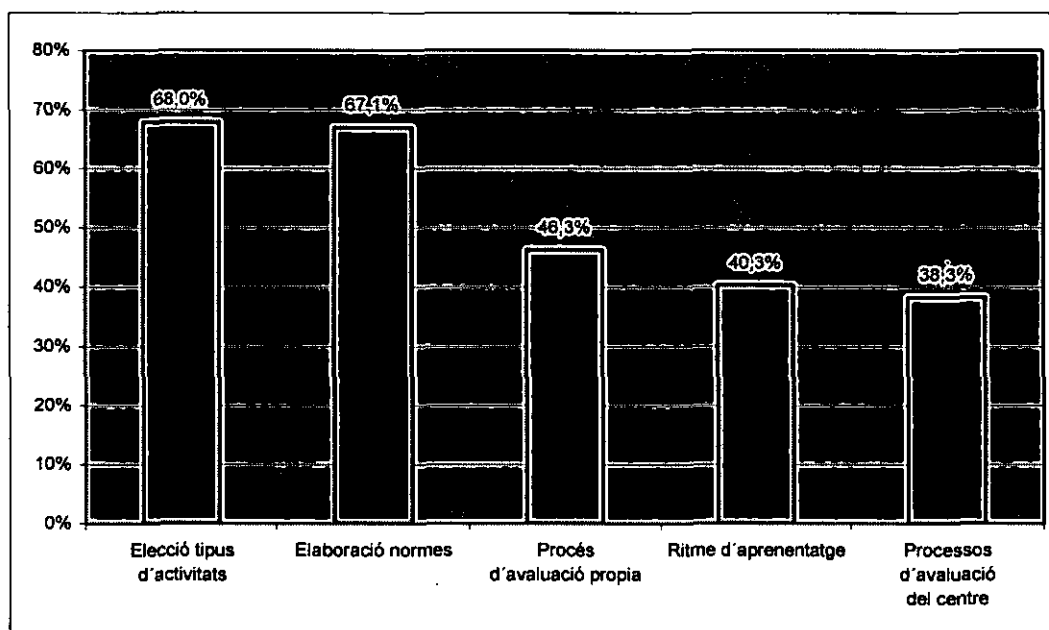

Figura 2. Processos en què participa l'alumnat segons els directors

Lògicament, el grau de participació dels alumnes pot variar segons l'etapa. Així, en l'avaluació del centre, hi ha diferències entre els cicles formatius (64,7%) i els centres

d'educació primària, en els quals, òbviament, la participació és menor (22,7%). El gràfic següent representa aquests percentatges en els quatre tipus de centres.

Quant a la participació del professorat, la majoria dels directors i les directores subratllen la seva intervenció en la presa de decisions de caràcter organitzatiu (96,3%) i també en les decisions que afecten el projecte educatiu del centre (95,4%). En tercer lloc, els directors també manifesten que el professorat docent participa sovint (81,7%) en les decisions vinculades al procés d'incorporació de les TIC i Internet al centre i, en darrer terme, encara són més de la meitat dels directors (50,9%) els que sostenen que el professorat també intervé en les decisions de caràcter econòmic i administratiu, tot i que en aquest darrer aspecte hi ha diferències significatives entre centres públics (70,8%) i privats (17,6%).

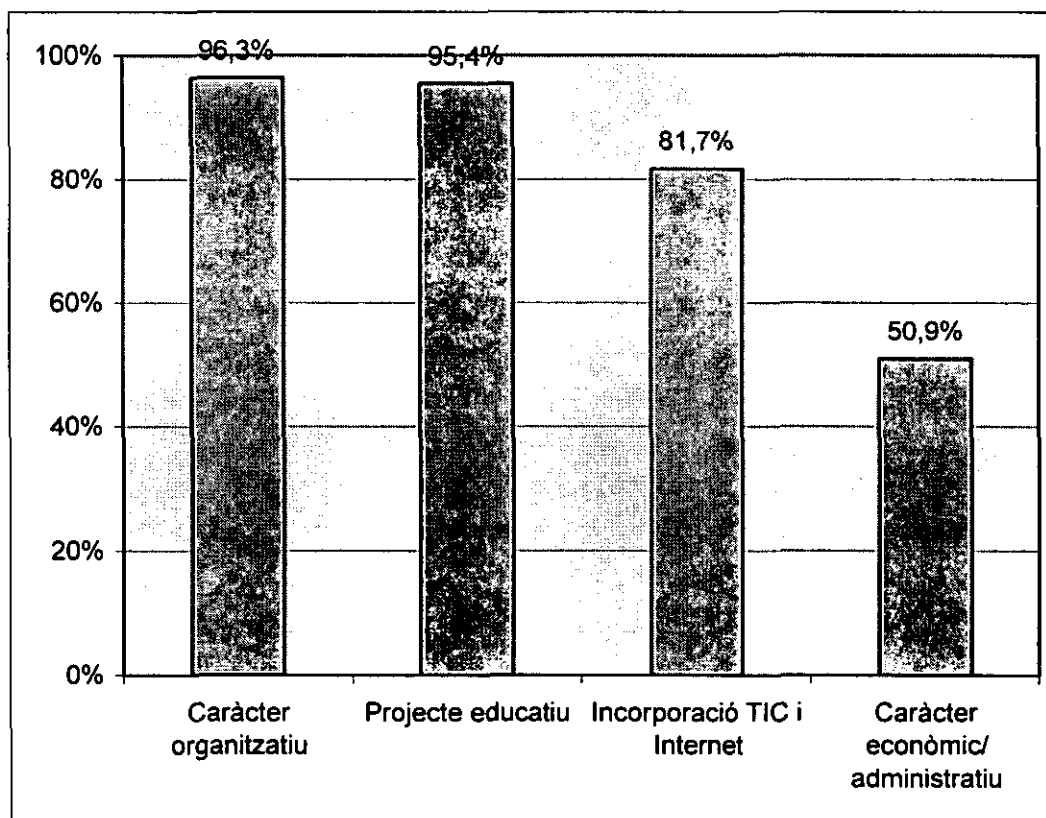

Figura 3. Processos en què participa el professorat segons els directors

Pel que fa a la participació dels pares i mares, la majoria de directors (94,3%) destaquen la seva implicació en temes relacionats amb el procés educatiu dels fills i també, tot i que en menor mesura (71,7%), en l'organització d'activitats extraescolars. Els deures dels fills a casa (64,9%) també sembla un aspecte de participació. En canvi, ja són menys de

la meitat (40,9%) els que manifesten que els pares i mares intervenen en els processos d'avaluació del centre o en algunes activitats educatives dins les aules (27,4%). Tampoc sembla que els pares i mares tinguin un paper massa important en la incorporació de les TIC i Internet al centre (26,3%) i, encara menys, en la presa de decisions curriculars (8,3%).

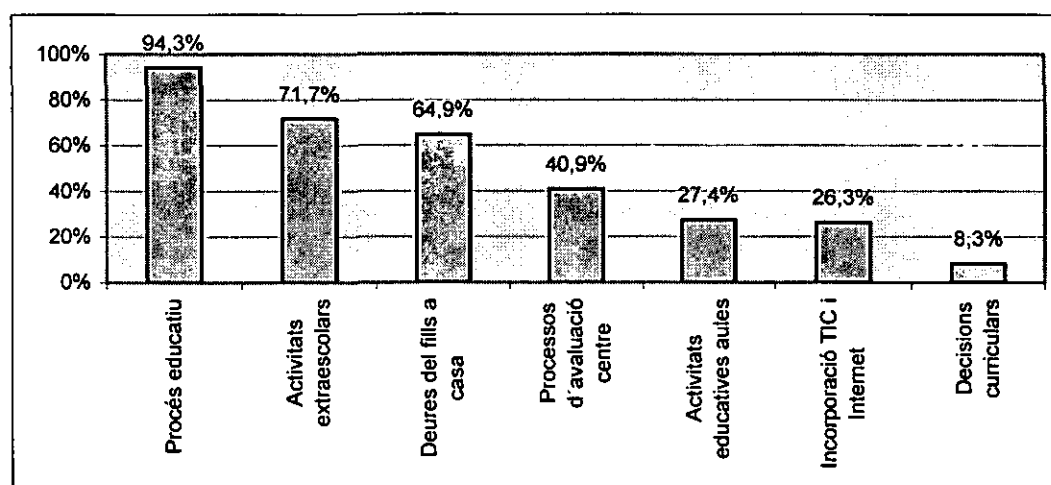

Figura 4. Processos en què participen els pares i mares segons els directors

Aquesta anàlisi de la participació es completa amb l'intent de posar de manifest l'obertura dels centres a la col·laboració amb organismes o institucions externes. En aquest sentit, des del punt de vista dels responsables de direcció, la majoria dels centres (94,6%) col·laboren o utilitzen serveis de suport educatiu com l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic, el Centre de Recursos Pedagògics, serveis socials i altres. Més de la meitat (57,1%) també mantenen col·laboració amb fundacions, associacions o ONG, tot i que en els centres de zones rurals sembla que aquesta col·laboració és significativament menor (29,6% per 57,1% de mitjana) i també ho és en el cas de l'acostament d'aquestes escoles a les empreses (22,2% davant del 43,7% de mitjana). D'altra banda, la col·laboració amb empreses sembla que augmenta amb l'etapa: és baixa en l'educació primària (29,5%) i arriba al punt més alt, per raons òbvies, en els cicles formatius (91,2%). En darrer terme, l'obertura sembla que és menor (34%) quan es tracta de desenvolupar projectes conjunts amb altres centres.

	TOTAL	PRIM	ESO	BATX	CF
Serveis de suport educatiu	94,6	97,7	96,3	88,1	85,3
Fundacions, associacions, altres ONG	57,1	50,9	63,4	61	67,6
Empreses	43,7	29,7	47,6	52,5	91,2
Centres educatius per al desenvolupament de projectes conjunts	34	36,6	28	37,3	29,4

Taula 9. Organismes o institucions externes amb què el centre col·labora segons els directors: distribució per etapes en %

En qualsevol cas, l'opinió dels directors reflecteix un grau força alt de participació dels diferents components de la comunitat educativa en la dinàmica dels centres i sembla que són majoria (82,3%) els que consideren que Internet pot ser una via per fomentar aquesta participació.

7.2. Expertesa i formació en Internet dels directors i les directores dels centres

Per a l'objecte del nostre estudi, més enllà de la caracterització dels responsables de direcció i de les peculiaritats de l'acció directiva, ens interessa posar de manifest la destresa en l'ús d'Internet que s'atribueixen els mateixos directius i, alhora, el lloc que ocupa Internet entre les prioritats de formació impulsades per l'equip directiu.

En aquest sentit, cal dir, primerament, que la major part dels directors i les directores (60%) manifesten que el seu domini d'Internet es troba en un nivell mitjà (36,6%), baix (17,7%) o molt baix (5,7%).

	TOTAL	HOME	DONA
Molt alt	5,7	5,9	5,5
Alt	33,4	39,6	27,6
Ni alt ni baix	36,6	34,3	38,7
Baix	17,7	15,4	19,9
Molt baix	5,7	3,6	7,7

Taula 10. Valoració del domini d'Internet dels directors i les directores: distribució per sexe en %

Així doncs, encara són minoria els que creuen que disposen d'un nivell alt de destresa en l'ús de la xarxa (33,4%) i són molt pocs els que es consideren experts (5,7%). En aquesta valoració hi ha poques diferències entre directors i directores. Tot i que els primers s'atribueixen un major coneixement i habilitat, les diferències no són significatives.

7.2.1. Internet entre les prioritats de formació

En analitzar el lloc que ocupa Internet entre els temes de formació impulsats pels equips directius en els dos darrers anys, es posa de manifest que hi ha altres qüestions prioritàries: en primer terme, sembla que les principals qüestions que els directors consideren que cal reforçar tenen a veure amb l'atenció a la diversitat i amb les necessitats educatives especials (78%) i, en un grau similar, amb les didàctiques específiques (74,3%).

L'ús de les TIC també és un aspecte que els directors han impulsat, però, en aquest cas es tracta de l'ús d'eines d'ofimàtica (processadors de text, fulls de càlcul, bases de dades...).

Una altra qüestió que ha rebut especial atenció es refereix a aspectes d'organització i gestió del centre (69,4%), i és després d'aquestes qüestions prioritàries que apareixen els temes vinculats a l'ús de la xarxa. En primer terme, sembla que s'ha promogut la formació sobre navegació i cerca d'informació (63,7%) i, en menor mesura, el disseny i el desenvolupament de pàgines web (50%), l'aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques (48%) i l'aprenentatge de llenguatges de programació (36,3%). La formació per a la participació en projectes educatius a la xarxa se situa en darrer lloc entre els temes de formació que s'impulsen (30,9%).

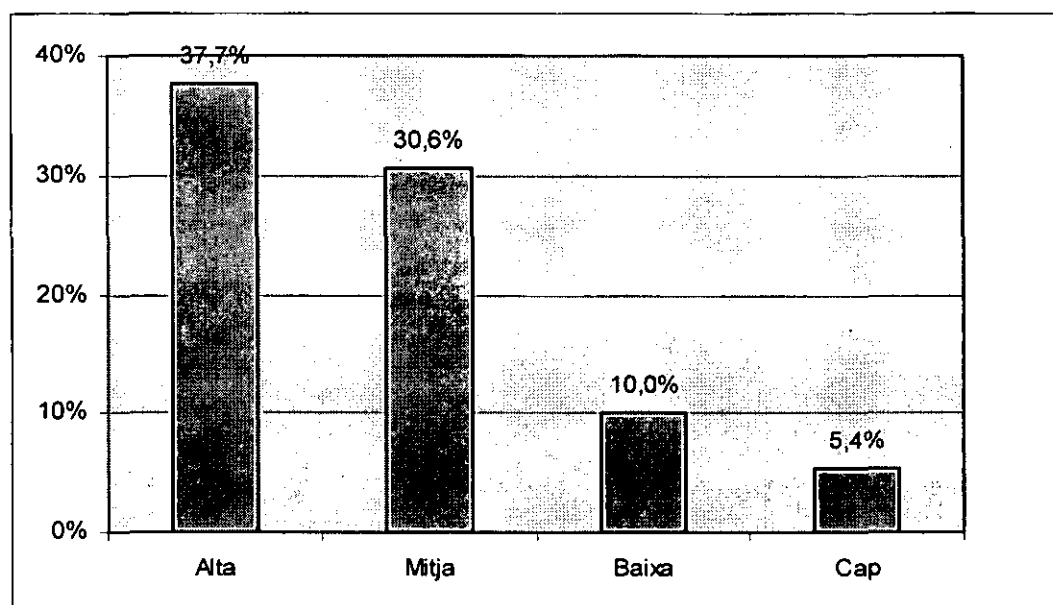

Figura 5. Cerca d'informació a Internet entre les prioritats de formació impulsades pels directors

En qualsevol cas, sembla que Internet, tot i que no es troba entre les qüestions preferents, ha tingut força presència en la formació que els equips directius han prioritzat als centres en els darrers anys. D'altra banda, pel que fa al futur immediat, no sembla que, en opinió dels directors i les directores, aquestes prioritats hagin de canviar substancialment: més de la meitat (56,3%) consideren prioritària la qüestió de l'atenció a la diversitat i les necessitats educatives especials en la formació immediata del professorat i, en segon terme, una fracció important (46,6%) també apunta a la formació en temes d'organització i gestió del centre.

En aquest mateix nivell, el àmbits de formació que caldria impulsar, des del punt de vista dels responsables de direcció, són els relacionats amb l'ús d'eines d'ofimàtica (45,7%) i les didàctiques específiques (43,4%).

La formació en Internet no sembla que hagi d'ascendir en l'ordre de prioritats dels directius. En qualsevol cas, en primer terme, se situa la navegació i la cerca d'informació per Internet, qüestions a les quals un 37,7% dels directors concedeix una prioritat alta, i pràcticament al mateix nivell, es troba l'aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques (34,3%).

El disseny de pàgines web ja es deixa en tercer terme. Solament un 25,7% dels directors creu que aquesta qüestió ha de tenir una prioritat alta en la formació immediata del professorat i són menys encara (19,1%) els que consideren que la capacitat de participació en projectes educatius a la xarxa s'ha de prioritzar entre les necessitats de formació.

	DIDACTIQUES ESPECÍFIQUES	ORGANITZACIÓ I GESTIÓ	DIVERSITAT I NECESSTATS EDUCATIVES ESPECIALS	MULTIPLICITAT D'ÀREES EDUCATIVES	NAVIGACIÓ I CERCA D'INFORMACIÓ	DISENY I DISENY D'INSTRUMENTS I PÀGINES WEB	INFORMÀTICA	OFIMÀTICA	DISCIPLINA A L'ÀULA	AVALIACIÓ	OMANCA DE GRUPO	PROJECTES EDUCATIU A LA XARXA	RECURSOS TELEMÀTICS A ÀREES CURRICULARS ESPECÍFIQUES	TRÈBALL COOPERATIU
Cap	7,1	8,6	6	9,4		6,6	16,6	6,9	15,4	12	16,4	16	9,1	15,7
Alta	43,4	46,6	58,3	30,6	37,7	25,7	16,3	45,7	26,3	27,4	17,4	19,1	34,3	19,7
Mitja	26	20,9	18,6	27,4	30,6	27,7	23,7	24,9	20	29,7	27,7	26	27,4	24,3
Baixa	5,1	7,4	6,3	12,9	10,0	16,3	18,6	6,3	14,3	10	15,4	18	12,9	16,9

Taula 11. Internet entre les prioritats de formació que els directors preveuen impulsar en el futur immediat en %

Així doncs, sembla, tal com esmentàvem abans, que la formació en Internet és present entre les prioritats de formació que els directius dels centres pensen impulsar en el futur immediat, però se situa en una segona fila i, en qualsevol cas, de manera immediata sembla que es pensa més en la capacitat de cerca d'informació a la xarxa que no pas en la potencialitat de participar en projectes telemàtics amb finalitats educatives, que queda com a opció de tercer ordre en la consideració dels directors i les directores dels centres.

7.3. Ús d'Internet dels directors i les directores dels centres

Aquest estudi pretén copsar la manera com Internet s'està incorporant als centres educatius i, en aquest cas, l'ús que en fan els directors, amb el supòsit que, probablement, l'aproximació d'aquest col·lectiu a la xarxa ens ajudi a comprendre les característiques de la incursió d'Internet als centres.

7.3.1. Ús d'Internet en l'activitat professional

En primer lloc, analitzarem, doncs, la mesura en què Internet és present en l'activitat professional dels directius dels centres i procurarem posar de manifest la freqüència amb què s'utilitza i les raons que mouen els directors a fer-ne ús.

En aquest sentit, cal dir que tres quartes parts dels directors (75,2%) manifesten que Internet és molt present en la seva activitat professional. D'aquests, un 62,3% manifesta que l'utilitza habitualment i un 12,9% que en fa un ús intensiu. Els que afirmen que tot just l'estan començant a incorporar són pocs (17,4%), però encara són menys els que no l'utilitzen gens (7,4%).

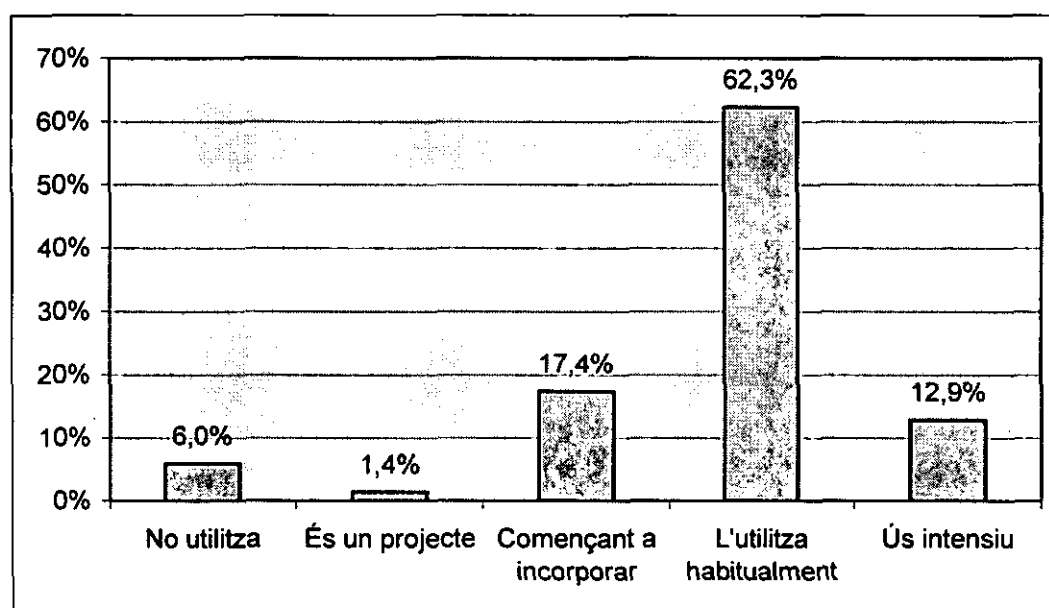

Figura 6. Ús d'Internet en l'activitat professional dels directors

Així doncs, podríem dir que l'ús d'Internet és força important en el col·lectiu de directors i directores, però a banda d'aquest nivell d'intensitat, ens interessa posar de manifest les finalitats que mouen aquests responsables dels centres a connectar-s'hi.

Pel que fa a aquesta qüestió, sembla que els directius que utilitzen Internet ho fan, en primer terme, per a tres funcions preponderants: l'accés a la informació, la resolució d'aspectes de gestió i la comunicació externa. Així, la majoria manifesten que accedeixen a la xarxa, principalment, per buscar informació relacionada amb l'activitat professional (92,6%), per comunicar-se amb serveis externs com l'EAP, serveis socials, el Departament d'Ensenyament (90,4%) o bé per dur a terme la gestió academicoadministrativa (84%).

El predomini de la cerca d'informació i la comunicació cap a l'exterior es posa de manifest pel fet que són funcions que també s'utilitzen per a altres qüestions. Aproximadament, tres quartes parts dels directors manifesten que també utilitzen la xarxa per buscar la informació que els cal per estar al dia de les activitats professionals com conferències, convocatòries, etc. (76,5%) o bé per comunicar-se amb professors o directors d'altres centres (74,7%).

Altres opcions ja són menys freqüents, però n'hi ha algunes, com l'obtenció de programari per a activitats professionals, que encara utilitzen més de la meitat (56,5%) d'aquests responsables.

La possibilitat de crear i actualitzar els continguts del web del centre i, per tant, l'opció de lliurar informació més que no pas d'obtenir-ne, és utilitzada per més d'una quarta part dels directors (31,5%), però en canvi són menys (23,1%) els que, a través de la xarxa, participen en fòrums de discussió professional fora del centre.

En darrer terme, cal dir que els directors no utilitzen gaire Internet per portar a terme accions de comunicació interna. Solament una quarta part dels directius (25%) assenyalen que en fan ús quan volen comunicar-se amb l'equip de professors, però són pocs els que l'utilitzen per comunicar-se amb els pares i mares (13,3%) i encara menys per comunicar-se amb els alumnes (8,3%).

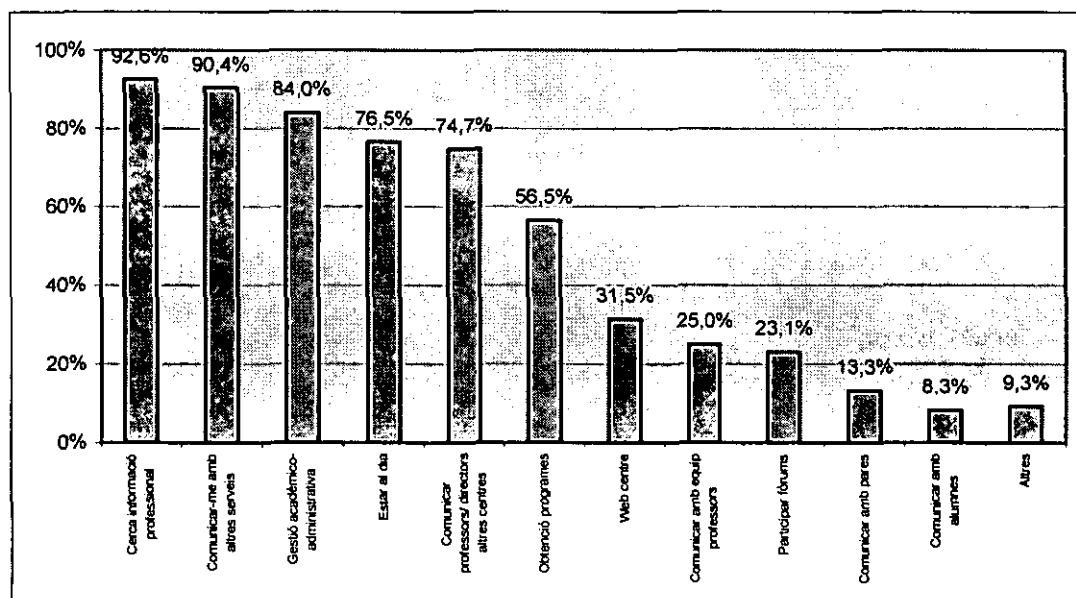

Figura 7. Finalitat de l'ús d'Internet dels directors dels centres

Cal matisar, però, que sembla que aquestes dues últimes possibilitats són significativament més utilitzades en els centres privats, en els de majors dimensions i també en els que compten amb alumnes amb una situació socioeconòmica alta.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT	PETIT	MITJÀ	GRAN	SSE MITJA	SSE BAIXA	SSE ALTA
Cerca d'informació professional	92,6	90,7	95,8	92,4	90,8	96,3	95,2	86,6	93,2
Comunicació amb altres serveis	90,4	88,7	93,3	89,9	90,8	90,2	88,1	91,5	94,6
Gestió acadèmicoadministrativa	84	82,8	85,8	91,1	81,6	81,7	85,7	85,4	78,4
Possibilitat d'estar al dia	76,5	78,9	72,5	74,7	75,5	80,5	79,8	74,4	71,6
Comunicació amb professors/ directors d'altres centres	74,7	80,4	65	75,9	74,8	73,2	70,8	82,9	74,3
Obtenció de programes	56,5	57,8	54,2	59,5	52,1	62,2	57,1	54,9	56,8
Web del centre	31,5	30,4	33,3	26,6	28,2	42,7	36,3	25,6	27
Comunicació amb l'equip de professors	25	23,5	27,5	30,4	17,8	34,1	23,8	22	31,1
Participació en fòrums	23,1	23	23,3	19	20,9	31,7	22	30,5	17,6
Comunicació amb els pares	13,3	8,3	21,7	8,9	11	22	11,3	6,1	25,7
Comunicació amb els alumnes	8,3	4,9	14,2	6,3	4,9	17,1	7,7	6,1	12,2
Altres	9,3	9,8	8,3	6,3	10,4	9,8	8,3	8,5	12,2

Taula 12. Finalitat de l'ús d'Internet per part dels directores segons la titularitat, la grandària i la situació socioeconòmica dels centres en %

7.3.2. Internet en la comunicació amb la comunitat educativa

En relació amb aquest darrer aspecte, és a dir, el paper que té Internet en la comunicació interna i externa, hem procurat posar de manifest el lloc que ocupa la xarxa entre els canals de comunicació.

En aquest sentit, començant per la comunicació de caràcter intern, podem reafirmar la idea que acabem d'apuntar: Internet és molt poc present com a mitjà de comunicació entre l'equip directiu i el professorat. Solament un 12,3% de directores manifesta que utilitza el correu electrònic per comunicar-se amb el professorat, però encara són menys (2,6%) els que fan ús de la web del centre per resoldre aspectes d'informació o comunicació amb el professorat. De fet, sembla que la comunicació oral continua sent el

sistema més emprat pels directors (85,1%) per a la comunicació interna. Sembla que les reunions continuen sent (71,4%) el medi habitual per a la difusió de la informació, a banda de la comunicació escrita (61,7%). Així doncs, aparentment, els canals més utilitzats són els tradicionals.

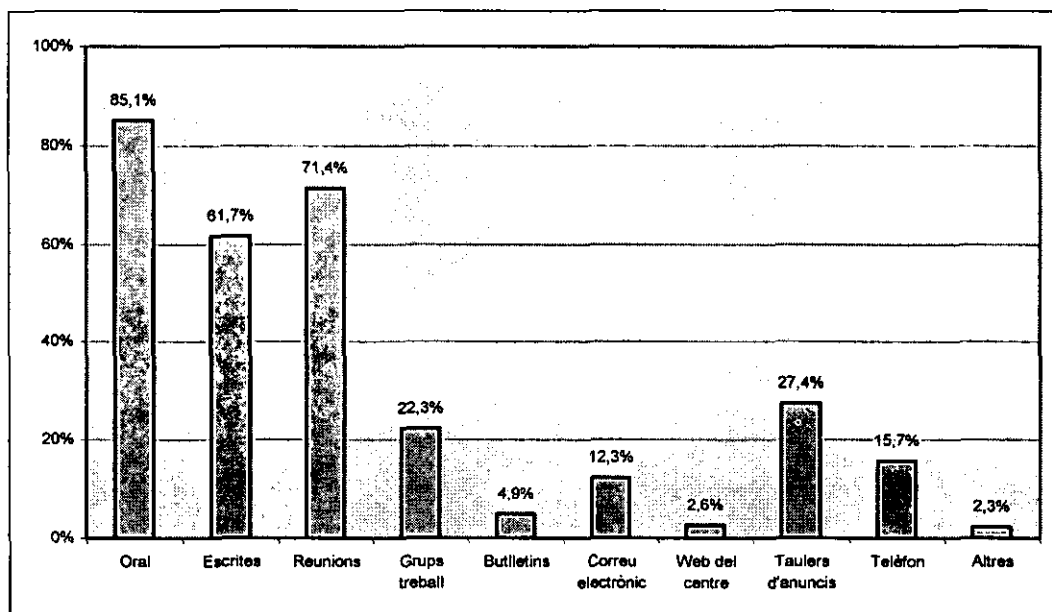

Figura 8. Canals que utilitza l'equip directiu per comunicar-se amb el professorat

Pel que fa a la comunicació externa, trobem un plantejament diferent segons si ens referim a la comunicació amb els pares i mares o bé amb els serveis educatius o altres institucions externes. En el primer cas, es continua fent servir el plantejament convencional, com en el cas de la comunicació interna. Els sistemes tradicionals de contacte amb els pares i mares són encara les comunicacions escrites (90,9%), les reunions (60%) i la comunicació oral (53,7%). El telèfon també és força utilitzat (40%), però els mitjans vinculats a Internet continuen tenint un paper pràcticament residual en aquesta interacció: només el 6,3% dels directors utilitza el web del centre per comunicar-se amb els pares i mares i el correu electrònic encara s'utilitza menys per a aquesta funció (3,1%).

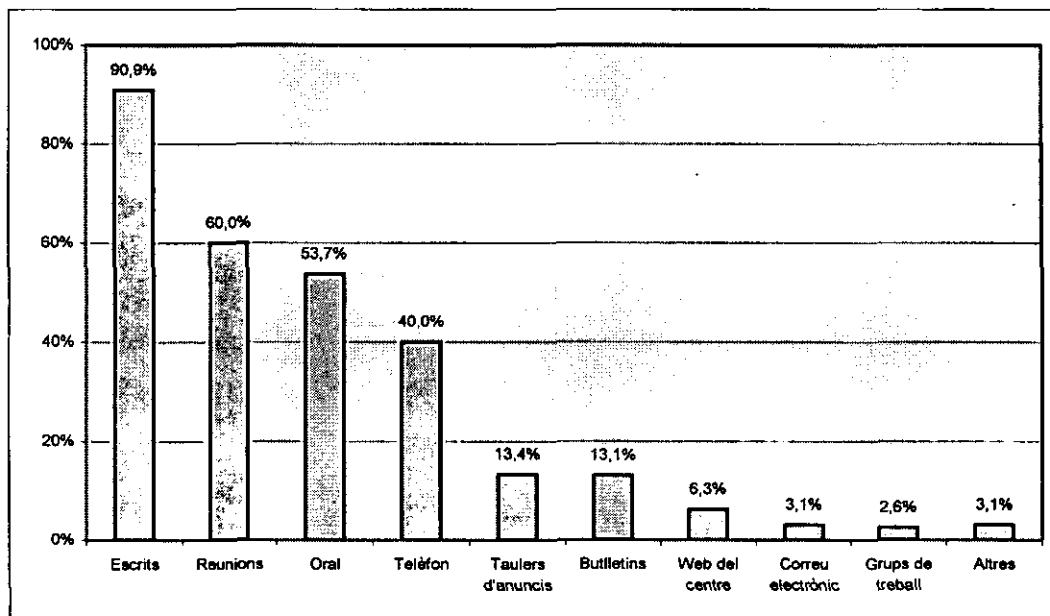

Figura 9. Canals que utilitza l'equip directiu per comunicar-se amb els pares i mares

Per a la comunicació amb serveis educatius i institucions externes al centre sembla que s'utilitza més la xarxa, tot i que també es mantenen altres mitjans tradicionals: els directors utilitzen sovint la comunicació per carta (73,1%) i també el telèfon (63,7%), però sembla que, per a aquests propòsits, s'ha incorporat de manera molt efectiva el correu electrònic que, per a la comunicació exterior, s'utilitza fins i tot amb més freqüència (84,6%) que els mitjans convencionals.

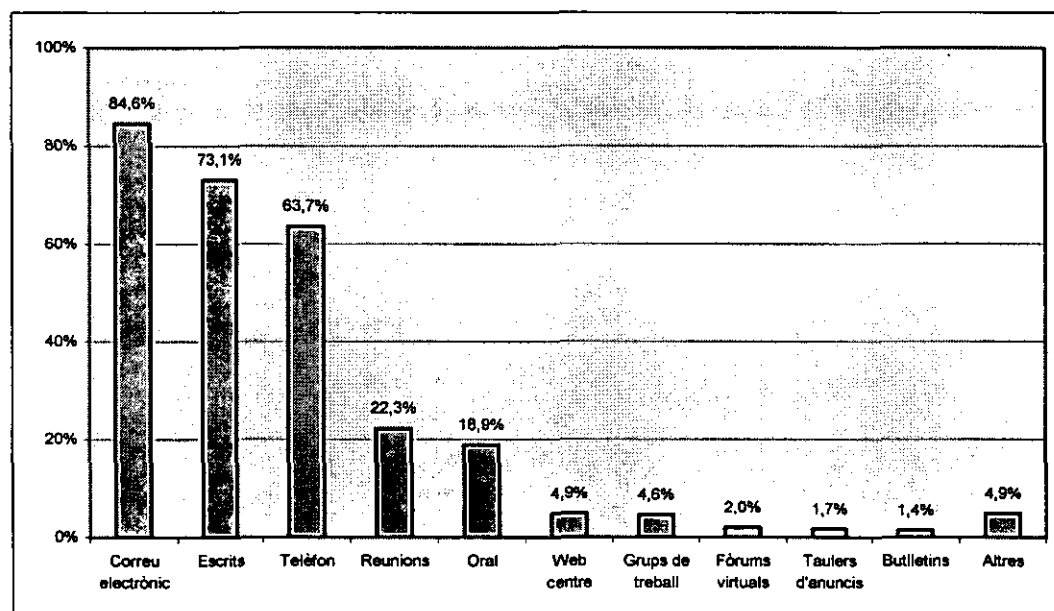

Figura 10. Canals que utilitza l'equip directiu per comunicar-se amb els serveis educatius i les institucions externes al centre

Així doncs, sembla que Internet només s'ha incorporat a aquest vessant de la comunicació dels directors i ho ha fet únicament a través de l'ús del correu electrònic. Altres possibilitats com el web del centre (4,9%) o els fòrums virtuals (2%) s'utilitzen en casos comptats.

Per altra banda, la majoria (74,8%) de directors consideren que la incidència futura d'Internet en l'educació en general serà força important (51,4%) i, fins i tot, molt important (23,4%). Són molt pocs els que en relativitzen la importància (18%), però encara són menys (6,9%) els que no creuen que Internet pugui tenir un paper rellevant en l'educació.

7.4. Obstacles, necessitats i suports per a la incorporació d'Internet als centres

En darrer terme, sembla especialment rellevant assenyalar quins són els obstacles i els incentius que detecten els directius en relació amb el procés d'incorporació d'Internet al centre, quin lloc creuen que té Internet entre les demandes dels pares i mares i quina actitud perceben per part del professorat respecte de les accions d'innovació impulsades per l'equip directiu. Finalment, en aquest mateix ordre de qüestions, també analitzarem el suport sol·licitat per la direcció a l'hora d'incorporar les TIC i Internet al centre amb finalitats educatives.

7.4.1. Percepció d'obstacles per a la incorporació d'Internet als centres

Pel que fa a les dificultats percebudes a l'hora d'incorporar Internet al centre, la més ressenyada pels directors és la disponibilitat de temps del professorat. Tres de cada quatre directors (75,4%) es refereix a aquesta qüestió. Altres obstacles, com la dispersió de la informació (54,9%), referida a les particularitats del medi, es destaquen per poc menys de la meitat dels directors que, amb un èmfasi similar, també consideren que el nivell de formació del professorat en TIC (54,6%) constitueix un entrebanc per a l'aproximació del professorat a la xarxa. De fet, en aquest darrer aspecte no hi ha unanimitat. Alguns directors, tot i que en menor proporció (32,6%), consideren que el nivell de formació de què disposen els professors en ús de les TIC constitueix un element que facilita la incorporació d'Internet al centre amb finalitats educatives. D'altra banda, les mancances de formació del professorat a què apunten els directors també es refereixen a un dèficit d'assessorament en l'ús d'Internet en àrees curriculars específiques (45,7%).

En aquest mateix nivell, s'assenyalen les mancances pel que fa a la disponibilitat de recursos tecnològics (45,4%) i de personal especialitzat en TIC (43,1%) al centre, tot i que aquest darrer aspecte se subratlla significativament menys en els centres privats (29,8%) i en els de majors dimensions (28,4%), on sembla que aquest problema és menor. En canvi, on es posa més de manifest és en els centres amb una situació socioeconòmica més baixa (57,8%), en els quals, probablement, la manca de recursos també incideix en la manca de personal especialitzat.

La fiabilitat de la connexió a Internet també s'apunta entre les dificultats i, tot i que en general es fa amb menor insistència (31,4%), en determinats casos, com en els centres de menors dimensions (44,8%) i, més en concret, en els d'àmbit rural (57,4%), les dificultats de connexió constitueixen un problema més palpable.

En darrer terme, poc més d'una quarta part dels directius (27,4%) també assenyalen les mancances en relació amb les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet, les quals reclamen a les administracions.

	TOTAL
La disponibilitat de temps del professorat	75,4
La dispersió de la informació a Internet	54,9
El nivell de formació del professorat en TIC	54,6
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular	45,7
Els recursos tecnològics disponibles al centre	45,4
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre	43,1
La fiabilitat de la connexió a Internet	31,4
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet	27,4
La motivació del professorat	26,3
Les prioritats del projecte curricular	23,4
Els recursos educatius disponibles a Internet	13,1
El perfil de l'alumnat	12,9
Les demandes dels pares i mares	8
L'adaptació a les necessitats actuals	3,1
Altres	2
Cap	0,6

Taula 13. Dificultats percebudes pels directors per a la incorporació d'Internet al centre en %

7.4.2. Percepció de motivacions per a la incorporació d'Internet als centres

La major part dels directors i les directores (69,1%) esgrimeixen com a principal motivació per a la incorporació d'Internet al centre la necessitat d'adaptar-se a les necessitats actuals i a les exigències del mercat laboral, la qual cosa potser respon a la sensació de modernitat que acompanya el fenomen d'Internet.

En una proporció relativament menor, un nombre considerable de directors (61,1%) considera que un dels incentius per a l'accés a la xarxa consisteix en els recursos educatius que posa a l'abast. La potencialitat d'accés a la informació és un altre dels principals atractius d'Internet per als responsables dels centres que, amb una intensitat semblant (60%), també aprecien la motivació del professorat com un factor que pot facilitar aquest procés.

El perfil de l'alumnat (56%) també és vist com un aspecte que promou l'aproximació dels centres a la xarxa. De fet, aquesta qüestió, en alguns casos, també es considera una dificultat, però només hi ha un 12,9% dels directors que considera que les peculiaritats dels estudiants constitueixen un obstacle per a la incorporació d'Internet. Tanmateix, cal assenyalar que en els centres amb una situació socioeconòmica baixa, aquesta problemàtica es fa més palesa (23,3%).

Alguns directors (35,4%) també destaquen les demandes que fan els pares i mares en relació amb la conveniència que els seus fills utilitzin Internet al centre amb finalitats educatives, però no sembla que aquesta pressió sigui massa gran, sobretot si tenim en compte que, per a alguns directors, tot i que pocs (8%), el tipus de demandes dels pares i mares constitueix més un impediment que no pas un avantatge en aquest procés. Això es posa especialment de manifest en el batxillerat, on el percentatge de directors que tenen aquesta percepció augmenta significativament (15,3%).

En darrer terme, les prioritats del projecte curricular tampoc semblen un impediment important per a la incorporació d'Internet al centre. Menys d'una quarta part dels directius (23,4%) i principalment els directors de batxillerat (30,5%) les consideren un obstacle, però són més (34,6%) els que les veuen com un incentiu per impulsar aquest procés. Aquesta percepció és sostinguda especialment pels directors dels cicles formatius (41,2%). Les prioritats que estableix el currículum d'alguns cicles en aquesta etapa sembla que afavoreixen l'ús de la xarxa.

	TOTAL
L'adaptació a les necessitats actuals	69,1
Els recursos educatius disponibles a Internet	61,1
La motivació del professorat	60
El perfil de l'alumnat	56
Els recursos tecnològics disponibles al centre	44
La fiabilitat de la connexió a Internet	35,4
Les demandes dels pares i mares	35,4
Les prioritats del projecte curricular	34,6
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre	34,3
El nivell de formació del professorat en TIC	32,6
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular	22,9
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet	19,1
La disponibilitat de temps del professorat	10,9
La dispersió de la informació a Internet	8,9
Altres	4,6
Cap	0,6

Taula 14. Motivacions percebudes pels directors per a la incorporació d'Internet al centre en %

7.4.3. Percepció de l'actitud del professorat davant la innovació

Una altra manera d'aproximar-se als obstacles i als elements que faciliten la incorporació d'Internet als centres és analitzar la reacció que els directors detecten en el professorat davant la innovació pedagògica, tecnològica i organitzativa, així com davant la formació i la utilització de les TIC i d'Internet quan aquests aspectes es promouen des de la direcció.

En aquest aspecte cal dir que els directors donen una imatge molt positiva de l'actitud del professorat davant de qualsevol d'aquestes propostes. En qualsevol dels casos, més de tres quartes parts dels directors manifesten que han trobat una actitud activa del professorat davant de qualsevol d'aquestes propostes d'innovació. De fet, és precisament en les qüestions relatives a la utilització de les TIC per part de l'alumnat (89,9%), a la formació en TIC dels professors (83,1%), a l'intercanvi amb altres centres per a temes educatius per mitjà de l'ús de TIC (82,4%) o a l'ús d'Internet per a

l'ensenyament en àrees de coneixement específiques (86,9%) on un major nombre de directors coincideixen en aquesta actitud activa del professorat.

En aquesta apreciació s'observen poques diferències entre les diferents etapes o tipus de centres. Únicament es podria assenyalar una actitud no tan activa del professorat davant la innovació pedagògica en els centres amb situació socioeconòmica baixa. En aquests casos, segons els directors, el percentatge de professors que se situen en una posició passiva o reticent, tot i ser igualment baixa, augmenta significativament (23,9%) per sobre de la mitjana (12,6%).

Segons les diferents etapes, l'actitud positiva davant la innovació tecnològica només es pot matisar en el cas de l'ESO en què el percentatge de directors que responen que el professorat té una actitud passiva o reticent, tot i ser poc elevat, també augmenta significativament (14,5%) per sobre de la mitjana (6,7%). Aquesta diferència també es pot observar pel que fa a l'actitud del professorat d'aquesta etapa davant la possibilitat d'ús de les TIC dels alumnes. En aquest cas, els directors d'ESO també són els que detecten un nombre significativament més elevat (20,3%) que la mitjana (8,6%) de professors que se situen en una posició poc activa i, fins i tot, contrària a aquest tipus d'innovació.

En qualsevol cas, però, les diferències que apuntem no fan canviar la percepció positiva dels directors en relació amb l'actitud del professorat davant la innovació i, de manera més específica, en relació amb la incorporació d'Internet al centre.

7.4.4. Percepció del lloc d'Internet entre les demandes dels pares i mares

En l'anàlisi dels aspectes que poden induir a la introducció d'Internet en els centres també és interessant constatar quines són les principals demandes que els pares i les mares formulen al centre i, especialment, quin lloc ocupa Internet en aquest rang de prioritats, segons la percepció dels directius.

Gairebé la meitat dels responsables (49,7%) considera que la transmissió de coneixements constitueix la principal demanda dels pares i les mares, tot i que aquest

percentatge baixa significativament en les escoles d'àmbit rural (29,6%) on sembla que les preocupacions són unes altres.

El segon aspecte en què més s'insisteix (38,6%) és el de l'educació en valors que, d'altra banda, troba una demanda significativament més elevada en els centres privats (51,9%) que en els públics (30,6%). En aquest mateix sentit, cal assenyalar també que en els centres amb una situació socioeconòmica més baixa, sembla que el percentatge de pares i mares preocupats per aquesta qüestió també es redueix significativament (23,3%).

Poc més d'una quarta part dels directors (26,3%) considera que la disciplina també és un dels requeriments principals dels pares i mares. Cal dir que aquesta demanda augmenta significativament a l'ESO (39,5%) i, en canvi, es redueix també de manera significativa a l'educació primària (14,8%), on sembla que aquesta preocupació és menys important. D'altra banda, l'interès dels pares i les mares en l'acció que poden desenvolupar els centres respecte de la disciplina també sobresurt en els centres amb una situació socioeconòmica baixa, tal com apunten novament un nombre significativament més alt de directors (37,8%).

Altres demandes, vinculades directament a les necessitats de les famílies, ja es poden considerar minoritàries: més oferta d'activitats extraescolars (12%) i major compatibilitat de l'horari escolar amb el laboral (8,9%). Cal assenyalar, però, que entre els aspectes que, segons la percepció dels directors, menys preocupen els pares i les mares n'hi ha alguns de vinculats de forma directa amb el nostre objecte d'estudi: només un 10,3% dels directors considera que la potenciació de la informàtica és un dels temes que més requereixen les famílies i també són pocs (8%) els que inclouen els idiomes entre aquesta llista d'interessos.

Entre les qüestions que concentren menys la demanda dels pares i les mares (2,9%) també hi trobem el requeriment de plans d'acollida per a nous alumnes, que únicament en els centres amb una situació socioeconòmica més baixa assoleix un grau de preocupació significativament més elevat (6,7%).

En darrer terme, cal subratllar especialment que és pràcticament residual (2,9%) el nombre de directors que identifiquen l'interès de les famílies per incorporar Internet als

centres amb finalitats educatives. Cal aclarir, així mateix, que l'emplaçament dels centres sembla que comporta diferències en aquesta qüestió: en els centres d'àmbit rural, tot i que la preocupació de les famílies tampoc sembla excessivament important, es reconeixen significativament més (9,3%) les demandes dels pares i mares en relació amb aquest tema. En canvi, en els centres de Barcelona i la seva àrea metropolitana són pràcticament inexistents els directors que consideren que Internet és un dels interessos principals de les famílies (0,5%).

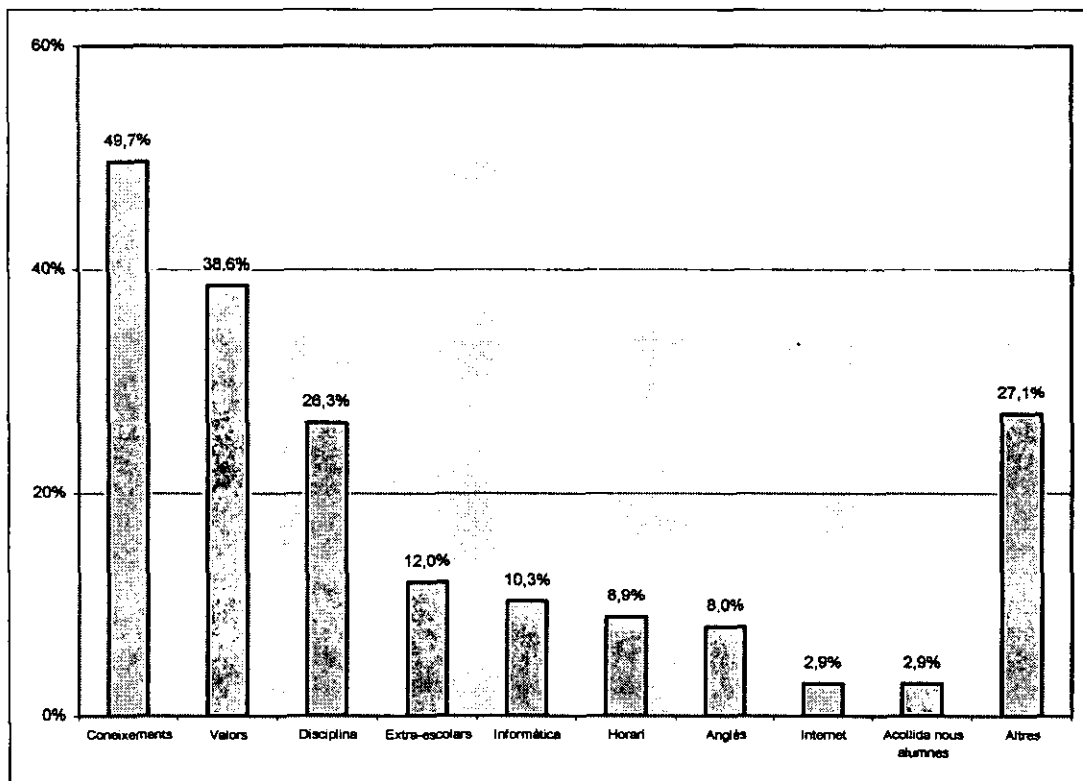

Figura 11. Percepció dels directors sobre el lloc que ocupa Internet entre les demandes dels pares i mares

7.4.5. Suport per a la incorporació de les TIC i Internet als centres

Finalment, també hem procurat que els directors posessin de manifest a quines institucions s'ha adreçat el centre per buscar suport a l'hora d'implementar i promoure l'ús de les TIC i d'Internet al centre amb finalitats educatives, quin tipus de suport s'ha sol·licitat i, en darrer terme, quina valoració poden fer del suport rebut.

El Departament d'Ensenyament és l'estament al qual els equips directius s'adrecen amb més freqüència (70,9%) per a aquestes qüestions. En un nivell ja molt inferior, també se sol·licita el suport a l'associació de mares i pares d'alumnes (47,1%) i al titular del centre

(39,7%). Menys d'una quarta part dels directors manifesten que han demanat algun tipus de suport a l'Administració local (23,4%), a empreses privades (21,7%) o a les universitats (10,3%). En darrer terme, és molt poc habitual que els centres demanin ajut a d'altres entitats que promouen projectes a través d'Internet (6,3%).

Cal matisar, però, que els centres privats, com és lògic, s'adrecen significativament menys (48,9%) al Departament d'Ensenyament que els públics (84%). La mateixa tendència s'observa respecte a l'AMPA i a l'Administració local. Vegem-ho gràficament.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT	PART BAIXA	PART MITJANA	PART ALTA
Departament d'Ensenyament	70,9	84	48,9	64,6	67	84,9
AMPA	47,1	56,6	31,3	30,5	48,9	59,3
Titular del centre	39,7	21,9	69,5	39	39,6	40,7
Administració local	23,4	31,1	10,7	12,2	24,7	31,4
Empreses privades	21,7	22,4	20,6	12,2	22,5	29,1
Empreses editorials	17,1	13,7	22,9	13,4	20,3	14
Universitats	10,3	8,7	13	8,5	9,9	12,8
Entitats que promouen projectes a través d'Internet	6,3	5	8,4	3,7	6	9,3

Taula 15. Estaments a què els centres han demanat suport per a la incorporació d'Internet i les TIC amb finalitats educatives, segons la titularitat i la participació de la comunitat educativa en %

D'altra banda, sembla que els centres més petits miren d'aconseguir més ajudes de l'Administració local (28,7%) que els grans (10,2%). En aquest sentit, també són els centres de zones rurals els que sol·liciten significativament més suport de l'AMPA (68,5%) i l'Administració local (42,6%) que la resta.

També és interessant observar que en els centres on sembla que la participació de la comunitat educativa és més baixa, també s'observa un grau menor d'iniciativa en la demanda de suport. En el cas de l'AMPA (30,5%) i els ajuntaments (12,2%) aquestes demandes són significativament inferiors, la qual cosa pot fer pensar en la incidència d'aquesta forma de participació en el procés d'integració d'Internet als centres.

D'altra banda, aquest estudi també ha procurat aprofundir en el tipus de suport sol·licitat als diferents estaments. En general, sembla que en primer terme s'ha sol·licitat maquinari i suport financer i, en segon terme, formació tecnològica i pedagògica.

Els directors s'adrecen al Departament d'Ensenyament, fonamentalment, per demanar maquinari, formació de caràcter tecnològic i pedagògic i programari educatiu.

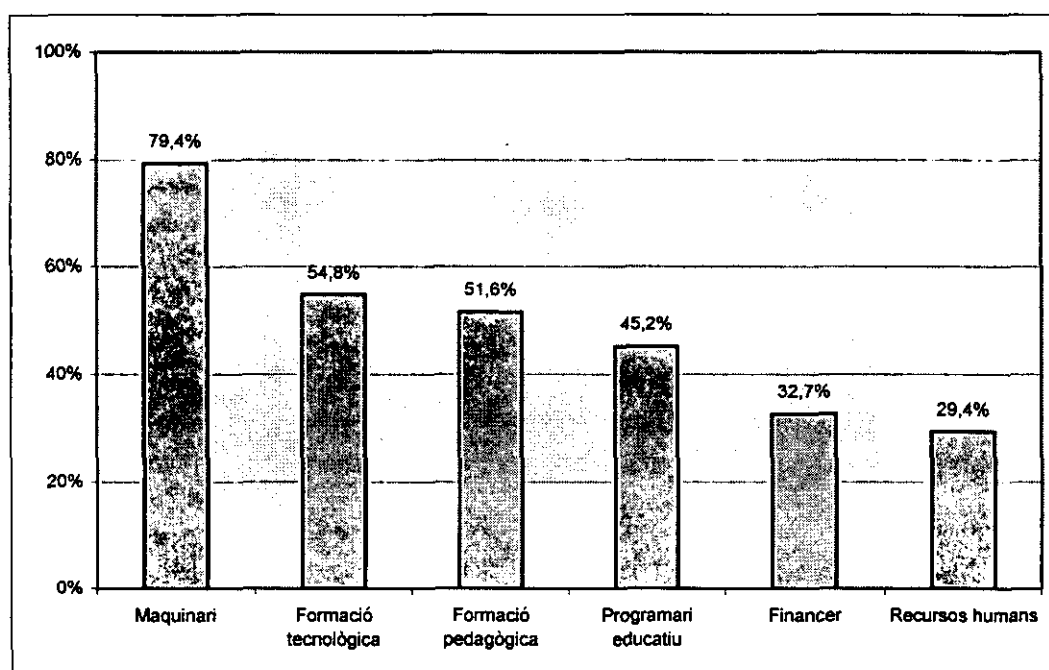

Figura 12. Demandes de suport al Departament d'Ensenyament per a la incorporació d'Internet i les TIC

Les AMPA també reben demandes de suport en forma de maquinari i de finançament. Amb menor freqüència han rebut sol·licituds de recursos humans, formació tecnològica i pedagògica i programari educatiu.

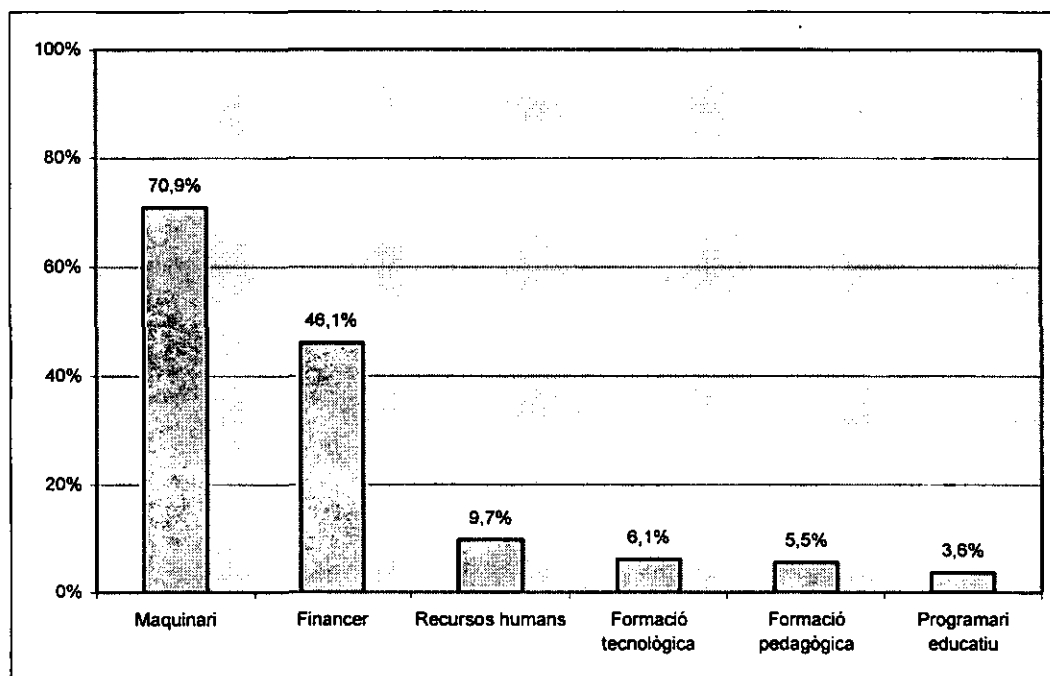

Figura 13. Demandes de suport a les AMPA per a la incorporació d'Internet i les TIC

En els pocs casos en què es demana suport a l'Administració local o a empreses privades, fonamentalment també se sol·licita maquinari i finançament.

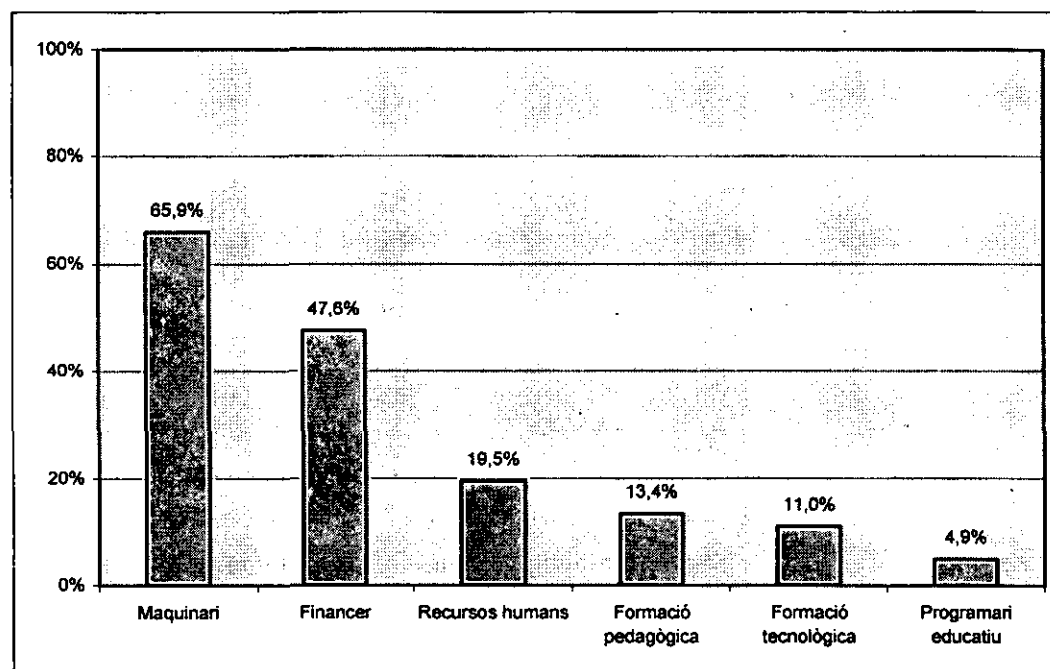

Figura 14. Demandes de suport a l'Administració local per a la incorporació d'Internet i les TIC

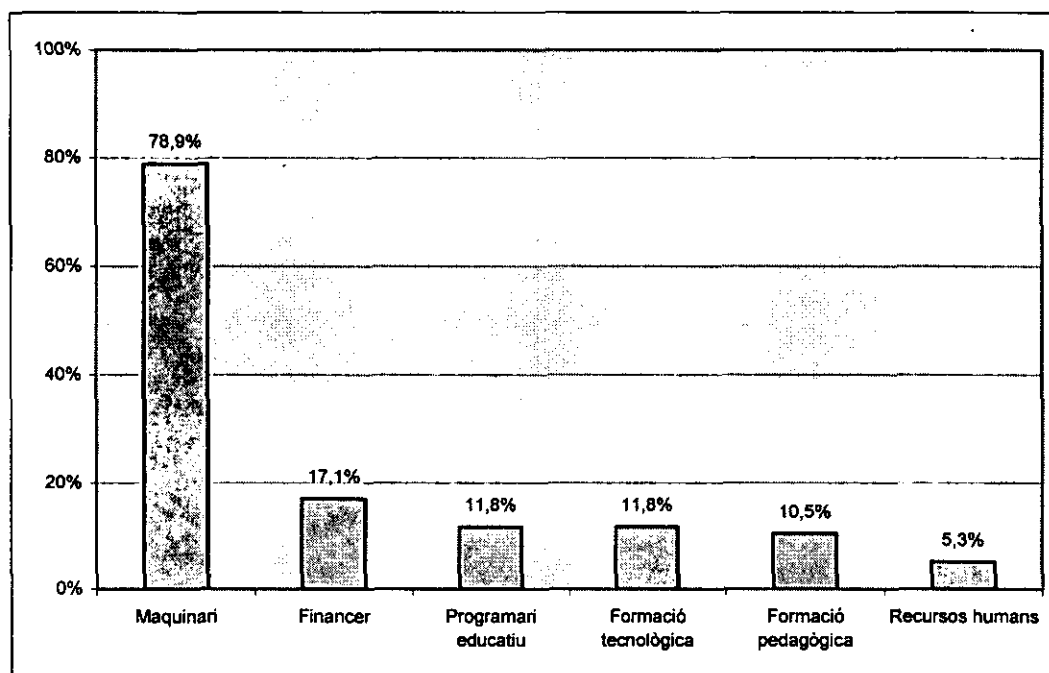

Figura 15. Demandes de suport a empreses privades per a la incorporació d'Internet i les TIC

El tipus de suport sol·licitat solament varia en el cas de les empreses editorials, les universitats i les entitats que promouen projectes a través d'Internet. En el primer cas, es demana programari educatiu i, en el segon, formació pedagògica, però ja hem vist abans que els centres es dirigeixen de manera molt minoritària a aquestes institucions.

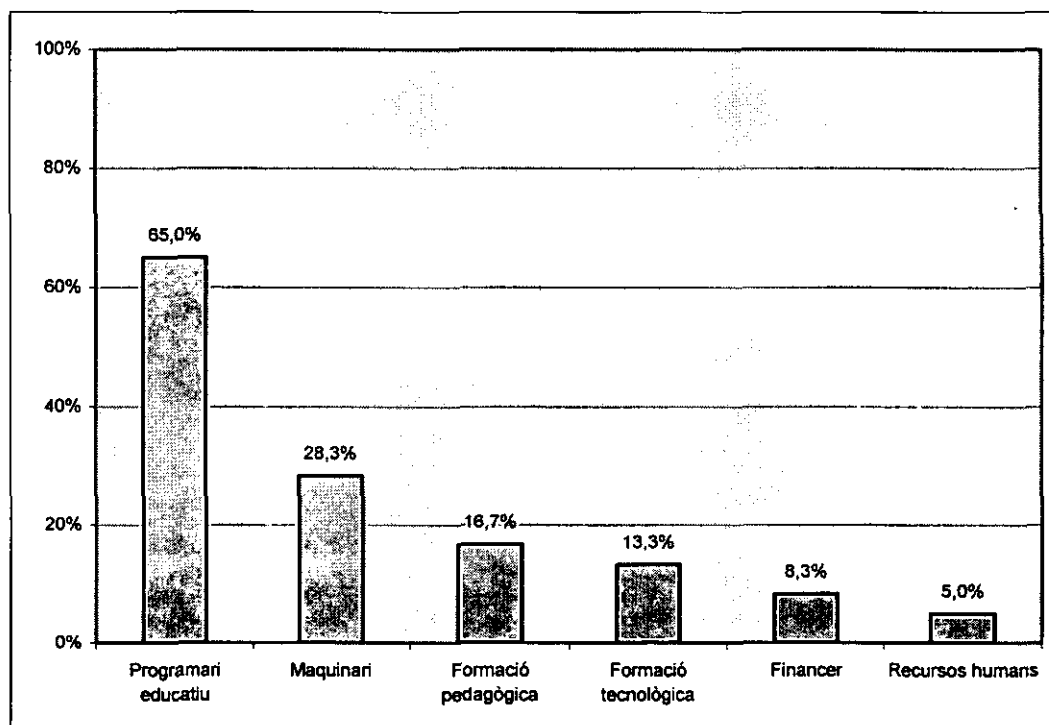

Figura 16. Demandes de suport a les editorials per a la incorporació d'Internet i les TIC

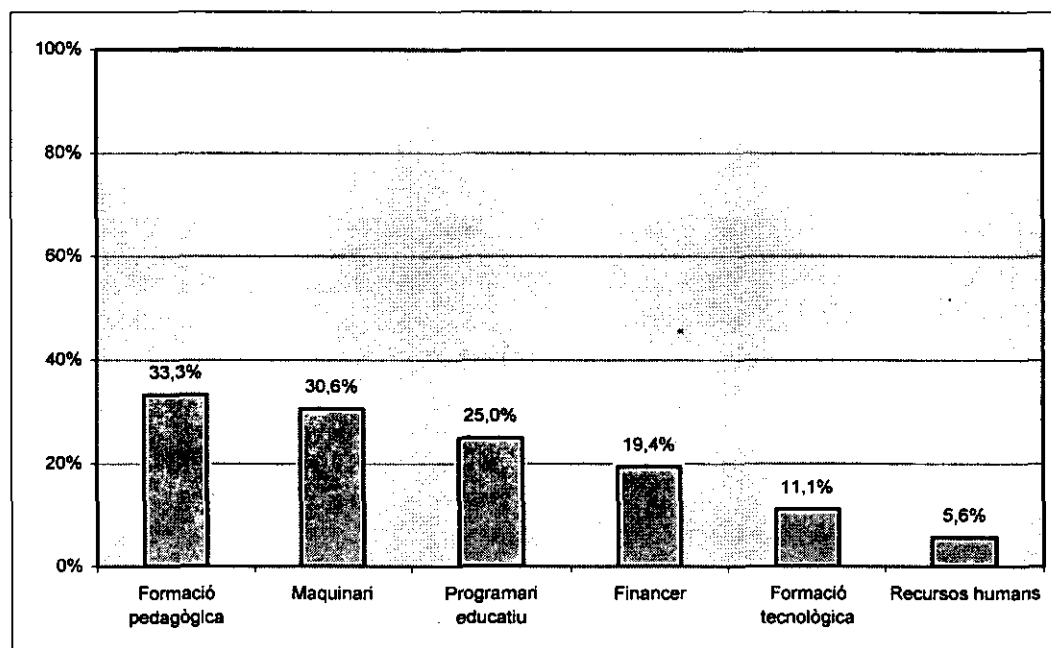

Figura 17. Demandes de suport a les universitats per a la incorporació d'Internet i les TIC

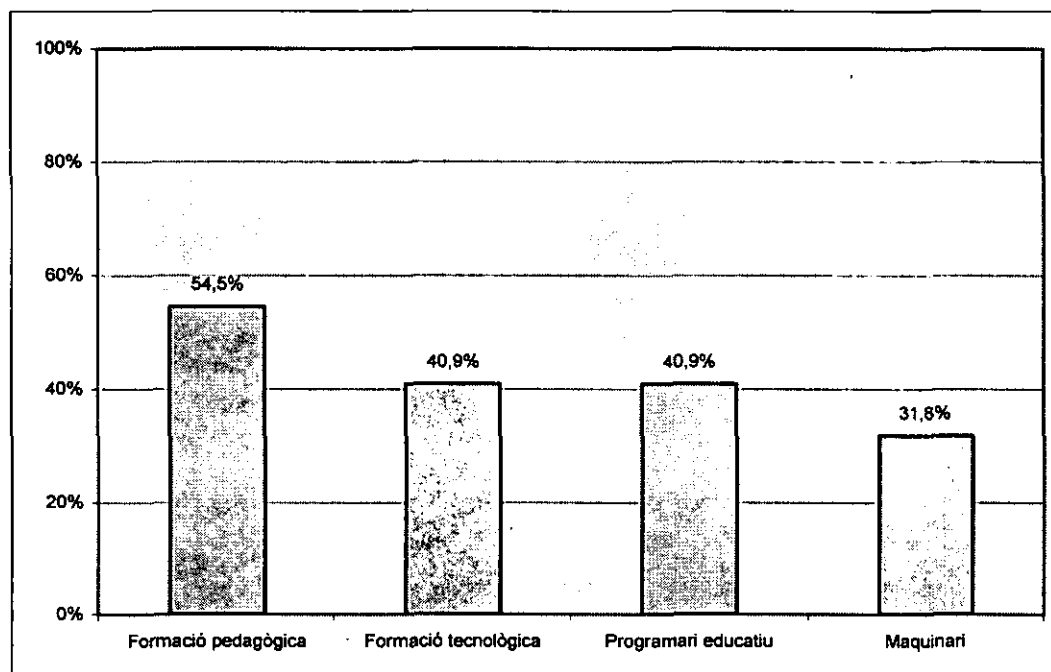

Figura 18. Demandes de suport a les entitats que promouen projectes a través d'Internet per a la incorporació d'Internet i les TIC

Una qüestió diferent és la valoració que fan els directors del suport rebut des dels diversos estaments. Pel que fa al suport del Departament d'Ensenyament, de les administracions locals i de les associacions de mares i pares (AMPA) hi ha diferències significatives segons la titularitat del centre. Una majoria ajustada dels directors de centres públics (51,1%) creu que l'ajut rebut pel Departament d'Ensenyament és suficient, un percentatge que només arriba al 15% en el cas dels centres privats. El 19% dels directors de centres públics, i només el 3,8% dels de centres privats, considera suficient el suport rebut de les administracions locals. En relació amb les AMPA el 52,1% dels directors dels centres públics considera que aporten una ajuda suficient, en comparació amb el 32,8% dels directors de centres privats. En canvi, els directors de les escoles privades consideren suficient, en un 76,3% dels casos, el suport rebut per part dels titulars dels seus centres.

	TOTAL	PÚBLIC	PRIVAT
Suficient	37,7	51,1	15,3
Insuficient	49,1	45,7	55
Nul	12,6	3,2	28,2

Taula 16. Valoració del suport rebut del Departament d'Ensenyament per a la incorporació d'Internet i les TIC segons la titularitat en %

	TOTAL	PUBLIC	PRIVAT
Suficient	44,9	52,1	32,8
Insuficient	14,3	13,2	16
Nul	36	31,5	43,5

Taula 17. Valoració del suport rebut de l'AMPA⁴³ per a la incorporació d'Internet i les TIC segons la titularitat en %

Encara que són minoria, alguns centres reben suport d'altres empreses o institucions: el 12,3% de l'empresa privada, el 9,1% de les editorials, el 6,3% de les universitats i el 5,1% d'altres entitats que promouen projectes a través d'Internet.

43 AMPA: Associació de Mares i Pares d'Alumnes.

Índex de taules

Taula 1. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons el sexe i l'etapa en %.....	318
Taula 2. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons el sexe i la grandària del centre en %.....	318
Taula 3. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons l'edat i la titularitat en %.....	319
Taula 4. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons l'antiguitat al centre i la titularitat en %.....	320
Taula 5. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons els anys d'experiència en el càrrec i la titularitat del centre en %.....	321
Taula 6. Tres primeres prioritats per a la direcció del centre en %.....	323
Taula 7. Temes més tractats en les reunions de l'equip directiu en primer, segon o tercer lloc (en %)......	325
Taula 8. Freqüència amb què es tracten determinats temes en les reunions de l'equip directiu en %.....	326
Taula 9. Organismes o institucions externes amb què el centre col·labora segons els directors: distribució per etapes en %.....	331
Taula 10. Valoració del domini d'Internet dels directors i les directores: distribució per sexe en %.....	333
Taula 11. Internet entre les prioritats de formació que els directors preveuen impulsar en el futur immediat en %.....	335
Taula 12. Finalitat de l'ús d'Internet per part dels directors segons la titularitat, la grandària i la situació socioeconòmica dels centres en %.....	340
Taula 13. Dificultats percebudes pels directors per a la incorporació d'Internet al centre en %.....	346
Taula 14. Motivacions percebudes pels directors per a la incorporació d'Internet al centre en %.....	348
Taula 15. Estaments a què els centres han demanat suport per a la incorporació d'Internet i les TIC amb finalitats educatives, segons la titularitat i la participació de la comunitat educativa en %.....	352
Taula 16. Valoració del suport rebut del Departament d'Ensenyament per a la incorporació d'Internet i les TIC segons la titularitat en %.....	357
Taula 17. Valoració del suport rebut de l'AMPA per a la incorporació d'Internet i les TIC segons la titularitat en %.....	358

Índex de figures

Figura 1. Composició del col·lectiu de directius dels centres segons els anys d'experiència docent.....	323
Figura 2. Processos en què participa l'alumnat segons els directors.....	328
Figura 3. Processos en què participa el professorat segons els directors.....	329
Figura 4. Processos en què participen els pares i les mares segons els directors.....	330
Figura 5. Cerca d'informació a Internet entre les prioritats de formació impulsades pels directors.....	334
Figura 6. Ús d'Internet en l'activitat professional dels directors.....	337
Figura 7. Finalitat de l'ús d'Internet dels directors dels centres.....	339
Figura 8. Canals que utilitza l'equip directiu per comunicar-se amb el professorat.....	341
Figura 9. Canals que utilitza l'equip directiu per comunicar-se amb els pares i mares....	342
Figura 10. Canals que utilitza l'equip directiu per comunicar-se amb els serveis educatius i les institucions externes al centre.....	342
Figura 11. Percepció dels directors sobre el lloc que ocupa Internet entre les demandes dels pares i mares.....	351
Figura 12. Demandes de suport al Departament d'Ensenyament per a la incorporació d'Internet i les TIC.....	353
Figura 13. Demandes de suport a les AMPA per a la incorporació d'Internet i les TIC...	354
Figura 14. Demandes de suport a l'Administració local per a la incorporació d'Internet i les TIC.....	354
Figura 15. Demandes de suport a empreses privades per a la incorporació d'Internet i les TIC.....	355
Figura 16. Demandes de suport a les editorials per a la incorporació d'Internet i les TIC.....	356
Figura 17. Demandes de suport a les universitats per a la incorporació d'Internet i les TIC.....	356
Figura 18. Demandes de suport a les entitats que promouen projectes a través d'Internet per a la incorporació d'Internet i les TIC.....	357

Capítol 8

Responsables d'etapa, Internet i política de centre en matèria educativa

8.1. Caracterització dels responsables d'etapa.....	365
8.1.1. Dispersió de prioritats en l'acció directiva.....	368
8.1.2. Prioritats en la proposta educativa de l'etapa.....	370
8.2. Expertesa i formació en Internet.....	373
8.3. Ús d'Internet a l'etapa.....	375
8.3.1. Ús d'Internet en l'activitat professional dels responsables d'etapa.....	375
8.3.2. Internet en la proposta educativa del centre.....	378
8.3.3. Ús d'Internet a l'etapa i a classe.....	384
8.4. Obstacles, necessitats i suport per a la incorporació d'Internet als centres.....	389
Índex de taules.....	393
Índex de figures.....	395

8.1. Caracterització dels responsables d'etapa

¿Quin ús fan d'Internet, per què, com i quan l'utilitzen els responsables d'etapa dels centres? ¿Quina percepció tenen de l'ús que es fa de la xarxa en la seva etapa? Intentarem donar resposta a aquestes qüestions partint d'una primera aproximació als trets característics d'aquest col·lectiu, la qual cosa ens ha de permetre comprendre les peculiaritats de l'ús d'Internet per part dels responsables d'etapa i, principalment, el seu punt de vista en relació amb la incorporació de la xarxa a la proposta educativa del centre.

Primerament, cal assenyalar que els responsables d'etapa són majoritàriament dones (67,3%), ja que només un 36% d'homes ocupa aquest lloc. Tanmateix, hi ha diferències entre etapes: a primària, hi ha un clar predomini de les mestres responsables d'etapa (77,1%) per sobre dels mestres (22,9%); a secundària el predomini de les dones es manté, tot i que la diferència es redueix; en canvi, al batxillerat i, sobretot, als cicles formatius la proporció s'inverteix sense arribar però al desequilibri que s'observa en l'educació primària. Aquestes dades s'expliquen en bona part per la proporció d'homes i dones que integren el col·lectiu docent a Catalunya: 85,3% de dones a primària i 54,3% en el conjunt de les etapes de secundària (ESO, batxillerat i cicles formatius), el curs 2002-2003.⁴⁴

	Total	PRIM	ESO	BATX	CF
Homes	36	22,9	42,7	52,5	58,8
Dones	63,7	77,1	56,1	47,5	41,2

Taula 1. Distribució dels responsables d'etapa segons el sexe i l'etapa en %

D'altra banda, la major part (78,8%) dels responsables d'etapa tenen entre 30 i 50 anys. I, entre aquests, els més nombrosos (47,4%) són els que es troben en la franja de 40-50 anys. Són pocs els responsables més joves de 30 anys (3,4%). En els centres amb una situació socioeconòmica alta, el percentatge de responsables menors de 30 anys creix significativament (7,7%). En qualsevol cas, la mitjana d'edat se situa en tots els casos al voltant dels 42 anys. Caldrà veure la incidència que pot tenir aquest factor en l'ús que fan d'Internet aquests responsables en la seva pràctica professional.

⁴⁴ Font: Servei d'Estadística i Documentació del Departament d'Ensenyament.

	Total	SSE baixa	SSE mitjana	SSE alta
Menys de 30 anys	3,4	1,1	2,7	7,7
De 30 a 40 anys	31,4	29,2	32,8	30,8
De 40 a 50 anys	47,4	51,7	48,6	39,7
De 50 a 60 anys	16,3	16,9	14,8	19,2
Més de 60 anys	1,4	1,1	1,1	2,6

Taula 2. Edat dels responsables d'etapa segons la situació socioeconòmica del centre en %

En general, els responsables d'etapa disposen d'una àmplia experiència docent: la majoria (88%) fa, com a mínim, 10 anys que es dediquen a la docència i, dins d'aquest percentatge, una bona part (34,3%) n'acumulen entre 20 i 30.

Sembla que és a primària on els responsables d'etapa tenen més anys d'experiència: el 42,9% dels responsables d'aquesta etapa tenen de 20 a 30 anys d'experiència en docència. Aquesta dada no es manté en les altres etapes del sistema educatiu. Com s'observa en la taula, a secundària, batxillerat i cicles formatius, al voltant de la meitat dels responsables se situen entre els 10 i 20 anys, mentre que a l'ESO el nivell d'experiència dels responsables és inferior.

	Total
Menys de 10 anys	10,9
De 10 a 20 anys	43,7
De 20 a 30 anys	34,3
Més de 30 anys	10,9

Taula 3. Anys d'experiència en docència dels responsables de cada etapa en %

Així mateix, els responsables d'etapa acostumen a ser persones que ja fa temps que treballen en el centre: un 55,2% acumula més de 10 anys i d'aquests un 20,9% hi són fa més de 20 anys.

	Total
Menys de 5 anys	15,4
De 5 a 10 anys	29,1
De 10 a 20 anys	34,3
Més de 20 anys	20,9

Taula 4. Anys que fa que els responsables d'etapa treballen al centre en %

La titularitat del centre comporta diferències en aquest aspecte: en els centres privats, hi ha un percentatge elevat (33,6%) de responsables d'etapa que fa més de 20 anys que treballen al centre. Aquesta dada és significativament inferior en els centres públics (13,2%) on la mitjana d'antiguitat és sensiblement menor, la qual cosa reflecteix la major mobilitat del professorat en els centres públics.

	Total	PRIM	ESO	BATX	CF
Menys de 5 anys	15,4	16,6	17,1	10,2	14,7
De 5 a 10 anys	29,1	24,6	39	35,6	17,6
De 10 a 20 anys	34,3	36	29,3	37,3	32,4
Més de 20 anys	20,9	22,9	13,4	16,9	35,3

Taula 5. Antiguitat en el centre dels responsable d'etapa segons la titularitat en %

La major part dels responsables d'etapa (59,1%) fa entre 2 i 5 anys que ocupen aquest càrrec i a aquest percentatge encara cal afegir-hi un 18,6% que fa menys de dos anys que treballa com a responsable d'etapa en el seu centre.

Crida l'atenció que en els centres amb una situació socioeconòmica més baixa és on aquesta mitjana de permanència en el càrrec és inferior. Els responsables que fa entre 5 i 10 anys que s'ocupen d'aquesta tasca es redueixen significativament (5,6%), la qual cosa, en aquestes circumstàncies, implica una major inestabilitat en l'exercici d'aquesta funció.

	Total	SSE baixa	SSE mitjana	SSE alta
Menys de 2 anys	18,6	21,3	18	16,7
De 2 a 5 anys	59,1	69,7	56,8	52,6
De 5 a 10 anys	14	5,6	15,3	20,5
De 10 a 20 anys	6,3	1,1	8,2	7,7
Més de 20 anys	1,7	1,1	1,6	2,6

Taula 6. Antiguitat en el càrrec de responsable d'etapa segons el nivell socioeconòmic del centre en %

8.1.1. Dispersió de prioritats en l'acció directiva

Si analitzem les qüestions que els responsables d'etapa consideren prioritàries, el primer que es posa de manifest és la dispersió dels focus d'atenció. No sembla que es comparteixi la preocupació per un conjunt delimitat de temes, més aviat es constata la dispersió de l'atenció en una varietat força gran de qüestions.

Tot i això, podríem dir que les prioritats fonamentals es refereixen, en primer terme, a qüestions de planificació estratègica: establiment de la línia d'escola, concreció del projecte curricular del centre i definició d'estratègies pedagògiques generals. Aquest tipus de tasques s'identifiquen com a primera prioritat (10%), però també s'apunten en segon (13,4%) i tercer (6,9%) terme.

També es posa de manifest (7,7%) l'interès dels responsables d'etapa per l'atenció a la diversitat i als alumnes amb necessitats educatives especials. Aquesta preocupació augmenta considerablement en els centres amb una situació socioeconòmica baixa (18%). La inquietud dels responsables d'etapa vers aquesta prioritat obté un percentatge també elevat en segon (9,4%) i tercer (5,4%) terme.

En segon lloc, enmig de la disgregació a què ens hem referit, sembla que les qüestions que afecten la dinàmica de treball de l'equip directiu i la coordinació dels professors també apareixen amb certa freqüència com a primera prioritat (7,1%). Aquest percentatge es manté en la segona (6,6%) i la tercera línia (6,6%) de prioritats.

En aquest segon ordre també hi podríem incloure els aspectes relacionats amb la incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació: un 6,3% dels responsables d'etapa situen aquesta qüestió com a primera prioritat, un 4% com a segona i un 8% com a tercera. Així doncs, sembla que l'interès per les TIC és present, però sense destacar entre les prioritats.

Enmig de la dispersió a què al·ludim podríem destacar alguns aspectes que els responsables d'etapa consideren menys prioritaris: la formació del professorat sembla una de les qüestions que concentra menor atenció (0,6%) com a primera prioritat i solament es contempla de nou com a tercera opció, però amb un percentatge poc important (4,6%), tot i que en aquesta posició es destaca significativament més en el cas dels centres privats (9,9%) que no pas en els públics (1,1%).

D'altra banda, entre els aspectes que reben poca atenció prioritària es pot destacar la projecció exterior del centre, que també apareix en darrer terme com a primera prioritat (0,6%) i dèbilment com a segona (2%) o tercera opció (3,1%). En un sentit semblant, la participació en projectes que impliquen intercanvi amb altres centres se situa entre les últimes qüestions: molt pocs responsables (0,9%) la identifiquen com a primera prioritat de l'etapa. Pocs responsables d'etapa (3,1%) s'hi refereixen en tercer terme, tot i que, destaquen significativament els dels centres rurals (7,4%) pel seu interès a participar en aquest tipus de processos.

Sense perdre de vista aquesta anàlisi de l'acció directiva, hem procurat que els responsables de centre posessin de manifest en quina mesura es promouen determinats aspectes, amb una atenció especial al lloc que concedeixen a la introducció i l'ús d'Internet. En aquest sentit, els responsables d'etapa manifesten que la innovació tecnològica (86,6%) constitueix una de les seves línies d'acció prioritària, al mateix nivell que la innovació pedagògica (84,3%). Així mateix, gairebé tres quartes parts d'aquests responsables (71,7%) també responen que des de la direcció del centre es promou tant la formació en TIC dels professors, com l'ús d'aquestes tecnologies per part dels alumnes, al mateix nivell (70,6%) que la innovació en aspectes d'organització del centre. Cal assenyalar, però, que l'ús d'Internet per a àrees de coneixement específiques apareix en les posicions menys destacades, tot i que encara són majoria (62,6%) els responsables que manifesten que també impulsen la introducció de la xarxa en aquestes àrees. En qualsevol cas l'intercanvi amb altres institucions per mitjà de les TIC s'apunta amb menys freqüència (31,7%) entre els temes que es promouen, la qual cosa posa de manifest novament, tal i com apuntàvem abans, que les possibilitats que ofereix la xarxa

perquè els centres s'obrin a la comunitat educativa sovint no es considera entre les primeres prioritats d'aquests responsables.

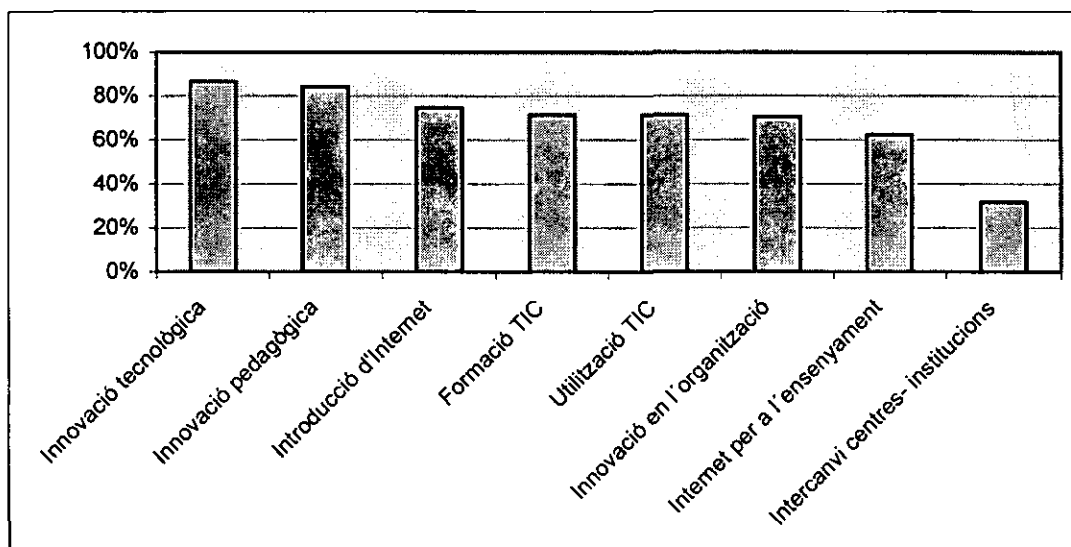

Figura 1. Aspectes que es promouen des de la direcció del centre segons els responsables d'etapa

8.1.2. Prioritats en la proposta educativa de l'etapa

En l'anàlisi de la perspectiva dels responsables sobre la proposta educativa de l'etapa, es constata, en primer terme, que el reforçament de l'aprenentatge de llengües estrangeres, especialment de l'anglès, és un dels aspectes que un major nombre de responsables (64,3%) considera en un estat d'implementació molt avançat (37,7%), i fins i tot assolit (26,6%), en la seva etapa.

En aquest mateix nivell, més de la meitat dels responsables afirmen que les qüestions que afecten la flexibilitat a l'hora d'agrupar els alumnes (55,1%), com també l'ús de l'espai i del temps, també disposen d'un grau d'aplicació ja força elevat.

En segon terme, tot just la meitat dels responsables consideren avançats en la seva etapa els processos d'atenció a la diversitat (49,5%) i és en els cicles formatius on destaca significativament el nombre de responsables (8,8%) que consideren que aquest aspecte no ha estat ni tan sols previst.

L'ESCOLA A LA SOCIETAT XARXA: INTERNET EN L'ÀMBIT EDUCATIU NO UNIVERSITARI

Informe de recerca (volum II)

Direcció de la recerca

Carles Sigalés, professor de la UOC i investigador de l'IN3
Dr. Josep M. Mominó, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Investigadors i coautors de l'informe de recerca

Dr. Josep M. Mominó, professor de la UOC i investigador de l'IN3
Carles Sigalés, professor de la UOC i investigador de l'IN3
Dr. Albert Fornieles, professor de la UAB i consultor de la UOC
Dra. Teresa Guasch, professora de la UOC
Anna Espasa, professora de la UOC

Amb el suport de:

Barcelona, març de 2004

Edició i producció:

Universitat Oberta de Catalunya
Av. del Tibidabo, 39-43
08035 Barcelona
iniciatives@uoc.edu
www.uoc.edu

Correcció: Transline Documentaciones

© FUOC, 2004
Barcelona, març de 2004

Es permet copiar i distribuir aquest informe sempre que sigui literalment, que se'n citi l'autoria (IN3-UOC), el suport de la Generalitat de Catalunya, i la procedència (<http://www.uoc.edu/in3/pic>), i sempre que no hi hagi implicacions comercials ni financeres de cap tipus. En cas de distribució, cal reproduir íntegrament aquesta nota.

Sumari

Volum I

Agraïments	5
Preliminar	7
1. Introducció	9
2. Metodologia.....	21
3. Altres estudis sobre Internet als centres docents.....	49
4. Els centres docents de Catalunya: característiques generals i infraestructura tecnològica.....	85
5. L'alumnat i els usos d'Internet a l'escola i a casa.....	117
6. El professorat: usos d'Internet i pràctiques docents.....	195
7. Internet i acció directiva als centres docents.....	315
8. Responsables d'etapa, Internet i política de centre en matèria educativa.....	363
9. Responsables de TIC i incorporació d'Internet als centres docents.....	397
10. Aspectes generals i diferencials de l'ús educatiu d'Internet als centres docents de Catalunya: primeres conclusions.....	415

Volum II

Annex 1: Qüestionaris.....	451
1.1. Dades del centre.....	453
1.2. Director del centre.....	457
1.3. Responsable d'etapa (coordinador pedagògic).....	463
1.4. Coordinador TIC.....	469
1.5. Professorat.....	479
1.6. Alumnat.....	489
Annex 2: Plans de tabulació.....	499
2.1. Dades del centre.....	501
2.2. Director del centre.....	513
2.3. Responsable d'etapa (coordinador pedagògic).....	525
2.4. Coordinador TIC.....	535
2.5. Professorat.....	553
2.6. Alumnat.....	571

Annex 3: Taules de resultats.....	583
3.1. Dades del centre.....	585
3.1.1. Taules de resultats en valors absoluts	
3.1.2. Taules de resultats en valors percentuals	
3.2. Director del centre.....	607
3.2.1. Taules de resultats en valors absoluts	
3.2.2. Taules de resultats en valors percentuals	
3.3. Responsable d'etapa (coordinador pedagògic).....	649
3.3.1. Taules de resultats en valors absoluts	
3.3.2. Taules de resultats en valors percentuals	
3.4. Coordinador TIC.....	679
3.4.1. Taules de resultats en valors absoluts	
3.4.2. Taules de resultats en valors percentuals	
3.4.3. Taules de ràtios	
3.4.3.1. Taules de ràtios dels centres en valors absoluts	
3.4.3.2. Taules de ràtios dels centres en valors percentuals	
3.4.3.3. Taules de ràtios per etapes en valors absoluts	
3.4.3.4. Taules de ràtios per etapes en valors percentuals	
3.5. Professorat.....	741
3.5.1. Taules de resultats en valors absoluts	
3.5.2. Taules de resultats en valors percentuals	
3.6. Alumnat.....	881
3.6.1. Taules de resultats en valors absoluts	
3.6.2. Taules de resultats en valors percentuals	
Bibliografia.....	935

Annex 1: Qüestionaris

1.1. Dades del centre

DADES DEL CENTRE

ID Centre (01) Nom Centre:
 Adreça:
 CP Municipi:
 Telèfons: / Fax:
 Web: E-mail:
 Etapa seleccionada 1: (156) Curs seleccionat 1: (157)
 Etapa seleccionada 2: (158) Curs seleccionat 2: (159)

QUOTES (comunes a tots els alumnes):

(160)	€/mes	Import per quota d'escolarització	€/any	(161)
(162)	€/mes	Import per l'AMPA	€/any	(163)
(164)	€/mes	Taxa biblioteca	€/any	(165)
(166)	€/mes	Altres despeses (voluntàries) comunes a tots els alumnes	€/any	(167)

	Encerclar etapes que s'imparteixen al centre (168)	Núm. Alumnes total	Núm. Alum. Origen extra- comunitari	Núm. Alum. n.e.e.	Núm Professors	Núm. aules/grup	Rendiment Acadèmic* %
Ed. Infantil	1	(169)	(170)	(171)	(172)	(173)	
Ed. Primària	2	(174)	(175)	(176)	(177)	(178)	(179)
ESO	3	(180)	(181)	(182)	(183)	(184)	(185)
Batxillerat	4	(186)	(187)	(188)	(189)	(190)	(191)
CFGM	5	(192)	(193)	(194)	(195)	(196)	(197)
CFGs	6	(198)	(199)	(200)	(201)	(202)	
TOTAL		(203)	(204)	(205)	(206)	(207)	

Rendiment Acadèmic:

Primària: Aquest darrer curs, quin percentatge d'alumnes de 6è de Primària van superar l'etapa sense cap àrea de coneixement pendent?

ESO: Aquest darrer curs, quin percentatge d'alumnes de 4rt d'ESO van obtenir el títol de Graduat en Educació Secundària?

Batxillerat: Aquest darrer curs, quin percentatge d'alumnes de 2n de Batxillerat van obtenir el títol?

CFGM: Aquest darrer curs, quin percentatge d'alumnes que van cursar els Cicles Formatius van obtenir el títol de Tècnic?

Número d'alumnes per curs de l'etapa seleccionada

Apuntar el número d'alumnes que hi ha per curs, només de l'etapa seleccionada. Una sola graella.

	1r	2n	3r	4rt	5è	6è
Ed. Primària	(208)	(209)	(210)	(211)	(212)	(213)
ESO	1r	2n	3r	4rt		
	(214)	(215)	(216)	(217)		
Batxillerat	1r	2n				
	(218)	(219)				
CFGM	1r	2n				
	(220)	(221)				

EQUIP DIRECTIU:

1. Quantes persones formen part de l'Equip Directiu?

(222)

2. I d'aquestes, quantes exerceixen com a professors?

(223)

3. Amb quina periodicitat es va reunir l'Equip Directiu, el curs passat?

4. I amb quina periodicitat ho va fer el Claustre?

5. I el Consell Escolar?

Setmanal

Mensual

Trimestral

Anual

P3.- Equip Directiu 1 2 3 4 (224)

P4.- Claustre 1 2 3 4 (225)

P5.- Consell Escolar 1 2 3 4 (226)

ESTRUCTURA ADMINISTRATIVA I DE SERVEIS:

6. Quantes persones formen part de l'estructura administrativa de l'escola?

(227)

7. I quantes formen part del personal de serveis?

(228)

1.2. Director del centre

PROJECTE INTERNET CATALUNYA

Codi Enq. (1) ⇒	
ID Centre (2) ⇒	
Etapa (3) ⇒	
TQ (4) ⇒	1
Núm.Q (5) ⇒	

⇒ Tota la informació aquí recollida és absolutament confidencial i anònima. Les respostes sempre seran tractades a nivell estadístic, mai a nivell personal.

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ!

DADES PERSONALS

1- Podria dir-me quin càrrec ocupa en aquest centre?

Càrrec:.....(6)

2- Sexe (7)

Home.....1 Dona.....2

3- Quina és la seva edat?

.....(8) Apuntar edat

5- Quants anys fa que es dedica a la docència?

.....(10) Apuntar número d'anys que es dedica a la docència

6- Quants anys fa que treballa en aquest centre?

.....(11) Apuntar número d'anys que treballa al centre

7- Quants anys fa que ocupa aquest càrrec en aquest centre?

.....(12) Apuntar número d'anys que ocupa el càrrec en aquest centre

8- Aquest curs, de quins cursos és professor?

NO LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries

(13)

Ed. Infantil

P3.....1
P4.....2
P5.....3

Ed. Primària

1r. Primària.....4
2n. Primària.....5
3r. Primària.....6
4r. Primària.....7
5è. Primària.....8
6è. Primària.....9

ESO

1r. ESO.....10
2n. ESO.....11
3er. ESO.....12
4rt. ESO.....13

Batxillerat

1r. Batxillerat.....14
2n. Batxillerat.....15

CFGM

1r. CF.....16
2n. CF.....17

Cap, no imparteixo classes

No imparteixo classes.....18

CFGS.....19

ÚS D'INTERNET

9- Utilitza Internet en la seva activitat professional?

LLEGIR. Encerclar una sola resposta

(14)

No utilitza Internet en la meua activitat professional.....1
De moment, encara és un projecte.....2
L'estic començant a incorporar.....3
L'utilitza habitualment.....4
En faig un ús intensiu.....5

10- I per a què utilitza Internet (en la seva activitat professional)?

MOSTRAR FITXA 1. Encerclar totes les respostes necessàries

(15)

Per comunicar-me amb l'equip de professors.....1
Per a la cerca d'informació relacionada amb la meua activitat professional.....2
Per comunicar-me amb professors o directors d'altres centres.....3
Per a la gestió acadèmic-administrativa.....4
Per comunicar-me amb els pares.....5
Per comunicar-me amb els alumnes.....6
Per comunicar-me amb altres serveis de fora del centre (EAP, Serveis socials, Dep.Ensenyament...),7
Per participar en fòrums de discussió professional, fora del centre.....8
Per crear i actualitzar els continguts en la web del centre.....9
Per estar al dia en les activitats professionals (conferències, convocatòries, ...).....10
Per a l'obtenció de programes que utilitza per a la meua activitat professional.....11
(NO LLEGIR) Altres.....12

11- Com valoraria el seu domini d'Internet?. Per això utilitzarem una escala 0-10, on 0 significa molt baix i 10 molt alt.

Encerclar un únic número

Molt baix 0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10 Molt alt (16)

DADES DEL CENTRE

12- Quants anys d'antiquitat té el centre?

.....(17) Apuntar anys del centre

13- De quin tipus de centre es tracta?

LLEGIR. Encerclar una única resposta per opció

Titularitat

(18)

Pública.....1
Privada-Concertada.....2
Privada.....3

Confessionalitat (19)

Religiosa.....4
Laica.....5

- 14-** Si hagués de descriure la situació socio-econòmica dels alumnes del seu centre, fent una aproximació, com els distribuïria percentualment en els següents estrats socials?

%	Classe alta	(20)
%	Classe mitja-alta	(21)
%	Classe mitja-mitja	(22)
%	Classe mitja-baixa	(23)
%	Classe baixa	(24)

ACCIÓ DIRECTIVA

- 15-** Quines són, actualment, les 3 qüestions prioritàries per a la Direcció del centre?

Apuntar respostes

(25)

- A) 1 2 3 4 5 6 7 8
- B) 9 10 11 12 13 14
- C) 15 16 17 18 19 20

- 16-** Quins van ser els 3 temes més tractats en les reunions de l'Equip Directiu durant el curs passat?

Apuntar respostes

(26)

- A) 1 2 3 4 5 6 7 8
- B) 9 10 11 12 13 14
- C) 15 16 17 18 19 20

- 17-** El curs passat, amb quina freqüència es van tractar els següents temes en les reunions de l'Equip Directiu?

Encerclar una única resposta per tema

MOSTRAR FITXA 2

	No tractat	Alguna vegada	De tant en tant	Habitualment	No sap	
q- Establir objectius per millorar el funcionament del centre.....	1	2	3	4	X	(27)
r- Obtenir recursos econòmics addicionals per al centre	1	2	3	4	X	(28)
s- Fomentar/facilitar la formació del professorat.....	1	2	3	4	X	(29)
t- Identificar propostes de canvi que facin més atractiva la feina del professorat.....	1	2	3	4	X	(30)
u- Millorar els sistemes de comunicació entre el professorat del centre i la comunitat educativa	1	2	3	4	X	(31)
v- Incrementar la participació del professorat en la presa de decisions del centre	1	2	3	4	X	(32)
w- Incorporar les TIC i Internet a les activitats d'ensenyament i aprenentatge.....	1	2	3	4	X	(33)
x- Resoldre processos administratius o burocràtics	1	2	3	4	X	(34)
y- Abordar problemes de disciplina dels alumnes	1	2	3	4	X	(35)
z- Abordar conflictes entre el professorat	1	2	3	4	X	(36)
aa- Promoure l'avaluació de les activitats que es duen a terme al centre.....	1	2	3	4	X	(37)
bb- Establir sistemes per millorar els resultats dels alumnes.....	1	2	3	4	X	(38)
cc- Impulsar innovacions que permetin atendre la diversitat.....	1	2	3	4	X	(39)

- 18-** Entre els següents aspectes, digui quins es promouen des de la Direcció del centre?

- 19-** I, en general, quina actitud troba per part del professorat del centre a l'hora de promoure...?

LLEGIR. Encerclar una única resposta per ítem i pregunta

	18- Promou	19- Actitud professorat				
	Sí (40)	Activa	Indiferent	Passiva-reticent	No sap	
dd- La innovació pedagògica.....	1	1	2	3	X	(41)
ee- La innovació tecnològica	2	1	2	3	X	(42)
ff- Innovació en l'organització del centre.....	3	1	2	3	X	(43)
gg- La introducció d'Internet en l'organització del centre	4	1	2	3	X	(44)
hh- La formació en TIC per a professors.....	5	1	2	3	X	(45)
ii- La utilització de les TIC per part dels alumnes.....	6	1	2	3	X	(46)
jj- L'intercanvi amb altres centres o institucions sobre temes educatius, utilitzant les TIC.....	7	1	2	3	X	(47)
kk- L'ús d'Internet per a l'ensenyament, en àrees de coneixement específiques.....	8	1	2	3	X	(48)

- 20-** Quins són els tres canals de comunicació que utilitza més habitualment l'Equip Directiu per comunicar-se amb el professorat?

- 21-** I per comunicar-se amb els pares i mares?

- 22-** I per comunicar-se amb els serveis educatius i institucions externes al centre?

NO LLEGIR. Encerclar màxim TRES respostes per pregunta

	20-Professorat (49)	21-Pares/mares (50)	22-Serveis educatius/Institucions (51)
Comunicació Oral.....	1	1	1
Carta, comunicacions escrites.....	2	2	2
Reunions	3	3	3
Grups de treball.....	4	4	4
Butlletins.....	5	5	5
Correu electrònic.....	6	6	6
Fòrums virtuals.....	7	7	7
Web del centre	8	8	8
Taulers d'anuncis	9	9	9
Telèfon	10	10	10
Altres	11	11	11

23- Habitualment, utilitzen algun sistema de gestió de la informació i del coneixent que es genera al centre que permeti la seva classificació, arxiu, actualització i consulta fàcil?

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (52)

- Sí, sempre.....1
 Sí, sovint.....2
 Poques vegades.....3
 No, mai.....4
 (NO LLEGIR) No sap.....X

24- I aquest sistema és en suport paper o en suport digital?

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (53)

- Paper.....1
 Digital.....2

25- Utilitzen Internet per aquest sistema de gestió de la informació?

LLEGIR. Encerclar una única resposta (54)

- Sí.....1
 No.....2

26- Creu que Internet pot ajudar a crear o millorar un sistema de gestió de la informació? Utilitzi una escala 0-10, on 0 vol dir gens i 10 vol dir molt.

Encerclar un únic número

Gens Molt No sap
 0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10 X (55)

27- Fins a quin punt, s'utilitza Internet per a realitzar les següents funcions administratives?

LLEGIR. Encerclar només una resposta per apartat

	No s'ha contemplat	És un projecte	S'està implementant	Molt avançat	Assolit	No sap	
a. Processos de matriculació.....	1	2	3	4	5	X	(56)
b. Gestió d'expedients acadèmics.....	1	2	3	4	5	X	(57)
c. Elaboració dels informes d'avaluació.....	1	2	3	4	5	X	(58)
d. Comunicació dels resultats d'avaluació a les famílies.....	1	2	3	4	5	X	(59)
e. Gestió econòmica i financera.....	1	2	3	4	5	X	(60)
f. Planificació agenda professorat (reunions, entrevistes, ...)	1	2	3	4	5	X	(61)
g. Comunicació amb les administracions educatives.....	1	2	3	4	5	X	(62)
h. Comunicació amb altres centres (en l'àmbit administratiu).....	1	2	3	4	5	X	(63)

PARTICIPACIÓ

LLEGIR: Parlem ara del **GRAU DE PARTICIPACIÓ** dels diferents membres de la comunitat educativa en la dinàmica del centre.

28- En quins dels següents processos participen ELS ALUMNES?

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (64)

- En el seu propi procés d'avaluació.....1
 En els processos d'avaluació del centre (com funciona el centre).....2
 En la definició del propi ritme d'aprenentatge.....3
 En decisions sobre el tipus d'activitats que es realitzen.....4
 En l'elaboració de normes de convivència i funcionament del centre.....5

29- En quins dels següents processos participen ELS PROFESSORS?

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (65)

- En les decisions de caràcter econòmic i administratiu.....1
 En les decisions de caràcter organitzatiu (normes de funcionament, organització de la docència ...).....2
 En les decisions que afecten el projecte educatiu del centre.....3
 En les decisions que afecten la incorporació de les TIC i Internet al centre.....4

30- Del següent llistat, digui'm, en quins processos participen ELS PARES I MARES?

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (66)

- En temes relacionats amb el procés educatiu dels seus fills (entrevistes individuals).....1
 En l'organització d'activitats extraescolars.....2
 En algunes activitats educatives dintre de les aules.....3
 En les decisions curriculars.....4
 En els deures dels fills a casa.....5
 En els processos d'avaluació del centre.....6
 En la incorporació de les TIC i Internet al centre.....7

31- Segons vostè, quines són les dues principals demandes dels pares al centre?

NO LLEGIR. Encerclar màxim DUES respostes (67)

Disciplina.....1	Informàtica.....6
Compatibilitat horari escolar/horari laboral.....2	Internet.....7
Més oferta d'activitats extra-escolars.....3	Educació en valors.....8
Transmissió de coneixements.....4	Plans d'acollida per a nous alumnes.....9
Idiomes (anglès).....5	Altres.....10
	No sap.....11

32- Digui si el seu centre col·labora o utilitza de manera habitual els serveis d'algun dels següents organismes o institucions?

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (68)

- Serveis de suport educatiu (EAP-Equip d'Atenció Primària, CRP- Centre de Recursos Pedagògics, serveis socials, etc.).....1
 Empreses.....2
 Centres educatius per al desenvolupament de projectes conjunts.....3
 Fundacions, associacions, altres Ongs.....4

33- Fins a quin punt creu que Internet pot ser una via per fomentar la participació entre els membres de la comunitat educativa?

LLEGIR. Encerclar una única resposta (69)

- Molt.....4
 Força/Bastant.....3
 Poc.....2
 Gens.....1
 (NO LLEGIR) No sap.....X

34- Assenyali quins dels següents temes de formació s'han impulsat des de l'Equip Directiu en els darrers 2 anys?

35- Digui si alguna vegada la formació en aquest tema, va ser a través d'Internet?

36- I quin graú de prioritat rebran, com a àmbit de formació, des de la direcció del centre en un futur immediat (màxim 2 anys)?

MOSTRAR FITXA 5

LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries

	34-Promogut per l'ED (70)	35- Per Internet (71)	36-Prioritats formatives (2 anys) Una sola resposta per ítem			
			Cap	Alta	Mitja	Baixa
a. Didàctiques específiques.....	1.....	1.....	1.....	2.....	3.....	4 (72)
b. Organització i gestió de centre.....	2.....	2.....	1.....	2.....	3.....	4 (73)
c. Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials (n.e.e.).....	3.....	3.....	1.....	2.....	3.....	4 (74)
d. Multiculturalisme i educació.....	4.....	4.....	1.....	2.....	3.....	4 (75)
e. Navegació i cerca d'informació per Internet.....	5.....	5.....	1.....	2.....	3.....	4 (76)
f. Disseny i desenvolupament de pàgines Web.....	6.....	6.....	1.....	2.....	3.....	4 (77)
g. Informàtica (llenguatges de programació).....	7.....	7.....	1.....	2.....	3.....	4 (78)
h. Ús d'eines d'Ofimàtica (processador de text, fulls de càlcul, power point.).....	8.....	8.....	1.....	2.....	3.....	4 (79)
i. Problemes de disciplina a l'aula.....	9.....	9.....	1.....	2.....	3.....	4 (80)
j. Models i instruments d'avaluació.....	10.....	10.....	1.....	2.....	3.....	4 (81)
k. Dinàmica de grups.....	11.....	11.....	1.....	2.....	3.....	4 (82)
l. Projectes educatius a la xarxa.....	12.....	12.....	1.....	2.....	3.....	4 (83)
m. Aplicació de recursos telemàtics a àrees curriculars específiques.....	13.....	13.....	1.....	2.....	3.....	4 (84)
n. Treball cooperatiu.....	14.....	14.....	1.....	2.....	3.....	4 (85)

SUPORT A LES TIC

37- A l'hora d'implementar les TIC i incrementar l'ús d'Internet amb finalitats educatives, quin és el suport que rep el seu centre des dels següents àmbits ...?

38- I, des del centre, s'ha promogut alguna iniciativa per aconseguir el suport d'aquests estaments? De quin tipus?

	37- Suport que rep (Encerclar una resposta per apartat)			38.- Suport sol·licitat (Encerclar totes les respostes necessàries)						
	Suficient	Insuficient	Nul	Iniciativa	Maquinari	Formació tecnològica	Formació pedagògica	Programari educatiu	Recursos Humans	Financer
LLEGIR				(86)						
a. Departament d'Ensenyament.....	1.....	2.....	3 (87)	1.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (88)
b. Administració Local.....	1.....	2.....	3 (89)	2.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (90)
c. Titular del centre.....	1.....	2.....	3 (91)	3.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (92)
d. Universitats.....	1.....	2.....	3 (93)	4.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (94)
e. Ass. de mares i pares (AMPA).....	1.....	2.....	3 (95)	5.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (96)
f. Empreses privades.....	1.....	2.....	3 (97)	6.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (98)
g. Empreses editorials.....	1.....	2.....	3 (99)	7.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (100)
h. Entitats que promouen projectes a través d'Internet.....	1.....	2.....	3 (101)	8.....	1.....	2.....	3.....	4.....	5.....	6 (102)

OBSTACLES, NECESSITATS I SUPORTS

39- Des del seu punt de vista, quines són les principals dificultats a l'hora d'incorporar Internet al centre amb finalitats educatives?

40- I quines són les principals motivacions/incentius per incorporar Internet al centre amb finalitats educatives?

MOSTRAR FITXA 6. Encerclar totes les respostes necessàries per a cada pregunta

	39-Dificultat (103)	40-Motivació (104)
Els recursos tecnològics disponibles al centre.....	1.....	1.....
El nivell de formació del professorat en TIC.....	2.....	2.....
La motivació del professorat.....	3.....	3.....
Els recursos educatius disponibles a Internet.....	4.....	4.....
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre.....	5.....	5.....
La disponibilitat de temps del professorat (dins l'horari escolar).....	6.....	6.....
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular pròpia.....	7.....	7.....
El perfil de l'alumnat.....	8.....	8.....
Les prioritats del projecte curricular.....	9.....	9.....
La fiabilitat de la connexió a Internet (ADSL, modem, ...).....	10.....	10.....
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet que donen les administracions.....	11.....	11.....
La dispersió de la informació a Internet.....	12.....	12.....
Les demandes dels pares.....	13.....	13.....
L'adaptació a les necessitats actuals (mercat laboral, ...).....	14.....	14.....
(NO LLEGIR) Altres.....	15.....	15.....
(NO LLEGIR) Cap.....	16.....	16.....

41- I ja per acabar, en una escala 0-10, on 0 significa cap i 10 molta, quina importància creu vostè que pot tenir Internet en l'educació en general (ensenyament)?

Encerclar un únic número

Gens important 0..... 1..... 2..... 3..... 4..... 5..... 6..... 7..... 8..... 9..... 10 Molt important (105)

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ!

1.3. Responsable d'etapa (coordinador pedagògic)

PROJECTE INTERNET CATALUNYA

Codi Enq. (1) ⇒	
ID Centre (2) ⇒	
Etapa (3) ⇒	
TQ (4) ⇒	2
Núm.Q (5) ⇒	

⇒ Tota la informació aquí recollida és absolutament confidencial i anònima. Les respostes sempre seran tractades a nivell estadístic, mai a nivell personal.

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ!

DADES PERSONALS

1- Podria dir-me quin càrrec ocupa en aquest centre?

Càrrec: (6)

2- Sexe

Home 1 Dona 2

3- Quina és la seva edat?

(8) Apuntar edat

5- Quants anys fa que es dedica a la docència?

(10) Apuntar número d'anys que es dedica a la docència

6- Quants anys fa que treballa en aquest centre?

(11) Apuntar número d'anys que treballa al centre

7- Quants anys fa que ocupa aquest càrrec en aquest centre?

(12) Apuntar número d'anys que ocupa el càrrec en aquest centre

8- Aquest curs, de quins cursos és professor?

NO LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries

(13)

Ed. Infantil

P3 1
P4 2
P5 3

Ed. Primària

1r. Primària 4
2n. Primària 5
3r. Primària 6
4r. Primària 7
5è. Primària 8
6è. Primària 9

ESO

1r. ESO 10
2n. ESO 11
3er. ESO 12
4rt. ESO 13

Batxillerat

1r. Batxillerat ... 14
2n. Batxillerat... 15

CFGM

1r. CF 16
2n. CF 17

Cap, no imparteixo classes

No imparteixo classes..... 18

CFGS 19

ÚS D'INTERNET

9- Utilitza Internet en la seva activitat professional?

LLEGIR. Encerclar una sola resposta

(14)

No utilitzo Internet en la meua activitat professional 1

De moment, encara és un projecte 2

L'estic començant a incorporar..... 3

L'utilitzo habitualment 4

En faig un ús intensiu 5

10-1 per a què utilitza Internet (en la seva activitat professional)?

MOSTRAR FITXA1. Encerclar totes les respostes necessàries

(15)

Per comunicar-me amb l'equip de professors..... 1
Per a la cerca d'informació relacionada amb la meua activitat professional..... 2
Per comunicar-me amb professors o directors d'altres centres..... 3
Per a la gestió acadèmic-administrativa 4
Per comunicar-me amb els pares 5
Per comunicar-me amb els alumnes..... 6
Per comunicar-me amb altres serveis de fora del centre (EAP, Serveis socials, Dep.Ensenyament,...) .. 7
Per participar en fòrums de discussió professional, fora del centre 8
Per crear i actualitzar els continguts en la web del centre..... 9
Per estar al dia en les activitats professionals (conferències, convocatòries, ...) 10
Per a l'obtenció de programes que utilitzo per a la meua activitat professional 11
(NO LLEGIR) Altres 12

11- Com valoraria el seu domini d'Internet?. Per això utilitzarem una escala 0-10, on 0 significa molt baix i 10 molt alt.

Encerclar un únic número

Molt baix

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Molt alt

(16)

DINÀMICA DEL CENTRE

12- Quines són, actualment, les 3 qüestions prioritàries per a la direcció del centre?

Apuntar respostes

(17)

- A) _____ 1 2 3 4 5 6 7 8
 B) _____ 9 10 11 12 13 14
 C) _____ 15 16 17 18 19 20

13- Del següent llistat (mostra fitxa), triï els 3 aspectes prioritàris per a la Direcció del centre, segons ordre d'importància: en primer, segon i tercer lloc

MOSTRAR FITXA 7

	1r. Lloc (18)	2n. Lloc (19)	3r. Lloc (20)
a. Establir objectius per millorar funcionament centre.....	1	1	1
b. Prioritzar la planificació d'objectius compartits que permetin el treball conjunt del professorat.....	2	2	2
c. Establir sistemes per millorar l'aprofitament del temps del professorat.....	3	3	3
d. Obtenir recursos econòmics addicionals pel centre.....	4	4	4
e. Fomentar/facilitar la formació del professorat.....	5	5	5
f. Propostes de canvi que facin més atractiva la feina del professorat.....	6	6	6
g. Millorar els sistemes de comunicació entre el professorat i el centre amb la comunitat educativa.....	7	7	7
h. Incrementar la participació del professorat en la presa de decisions del centre.....	8	8	8
i. Establir sistemes innovadors per atendre la diversitat.....	9	9	9
j. Promoure processos d'avaluació del centre.....	10	10	10
k. (NO LLEGIR) No sap.....	11	11	11

14- Entre els següents aspectes, digui quins es promouen des de la Direcció del centre?

15- I, en general, quina actitud troba per part del professorat del centre a l'hora de promoure...?

	14- Promou	15- Actitud professorat			
	Sí (21)	Activa	Indife- rent	Passiva -reticent	No sap
<u>LLEGIR.</u> Encerclar una única resposta per ítem i pregunta					
i- La innovació pedagògica.....	1	1.....	2.....	3.....	X (22)
j- La innovació tecnològica.....	2	1.....	2.....	3.....	X (23)
k- La innovació en l'organització del centre.....	3	1.....	2.....	3.....	X (24)
l- La introducció d'Internet en l'organització del centre.....	4	1.....	2.....	3.....	X (25)
m- La formació en TIC per a professors.....	5	1.....	2.....	3.....	X (26)
n- La utilització de les TIC per part dels alumnes.....	6	1.....	2.....	3.....	X (27)
o- L'intercanvi amb altres centres o institucions sobre temes educatius, utilitzant les TIC.....	7	1.....	2.....	3.....	X (28)
p- L'ús d'Internet per a l'ensenyament, en àrees de coneixement específiques.....	8	1.....	2.....	3.....	X (29)

16- Creu que Internet pot ser una via per fomentar la participació entre els membres de la comunitat educativa ?

LLEGIR. Marcar una única resposta (30)

- Molt.....4
 Força/Bastant.....3
 Poc.....2
 Gens.....1
 (NO LLEGIR) No sap.....X

POLÍTICA DE CENTRE EN MATÈRIA EDUCATIVA

17- En una escala 0-10, valori fins a quin punt els següents aspectes es potencien dins de la proposta educativa del centre?

18- Fins a quin punt s'estan portant a terme?

	17- Prioritat en la proposta educativa (Encerclar una resposta per pregunta)	18- Implementació (Encerclar una resposta per pregunta)
	No present Màxima prioritat No sap	No s'ha con- templat És un projec- te S'està imple- mentant Molt avan- çat Asso- -lit No sap
a. Promoure l'autonomia de l'estudiant en el procés d'aprenentatge.....	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (31)	1.....2.....3.....4.....5.....X (32)
b. Flexibilitzar l'ús de l'espai (instal·lacions, aules, ...) i del temps.....	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (33)	1.....2.....3.....4.....5.....X (34)
c. Flexibilitzar els criteris d'agrupament dels alumnes.....	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (35)	1.....2.....3.....4.....5.....X (36)

d. Impulsar el treball en equip i cooperatiu com a dinàmica habitual.....0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (37)	1.....2.....3.....4.....5.....X (38)
e. Fomentar l'aprenentatge de llengües estrangeres, sobretot l'anglès.....0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (39)	1.....2.....3.....4.....5.....X (40)
f. Fomentar l'aprenentatge de procediments de cerca d'informació i d'ús d'instruments per al seu tractament (organització, categorització, discriminació, combinació...).....0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (41)	1.....2.....3.....4.....5.....X (42)
g. Potenciar formes de docència més centrades a guiar l'aprenentatge de l'alumne que en la transmissió de coneixements...0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (43)	1.....2.....3.....4.....5.....X (44)
h. Potenciar la capacitat d'utilitzar materials didàctics diversos i fonts d'informació variades.....0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (45)	1.....2.....3.....4.....5.....X (46)
i. Facilitar processos d'ensenyament capaços d'adaptar-se a la diversitat.....0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (47)	1.....2.....3.....4.....5.....X (48)

19- Ara, faci el mateix, però només referint-nos a aspectes concrets en què intervé l'ús d'Internet. Digui, en l'escala 0-10, fins a quin punt estan presents en la proposta educativa del centre?

20- Fins a quin punt s'estan portant a terme?

19- Internet en la proposta educativa (Encerclar una resposta per pregunta)				20- Implementació (Encerclar una resposta per pregunta)					
Mostrar Fitxa 4				No s'ha con- templat	És un projec- te	S'està imple- mentant	Molt avan- cat	Asso- lit	No sap
a. Com a objecte d'aprenentatge	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (49)	No present	Màxima prioritat	No sap	1.....2.....3.....4.....5.....X (50)				
b. Per a la comunicació entre professors	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (51)				1.....2.....3.....4.....5.....X (52)				
c. Per al treball en equip entre el professorat	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (53)				1.....2.....3.....4.....5.....X (54)				
d. Per a la comunicació entre professors i alumnes	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (55)				1.....2.....3.....4.....5.....X (56)				
e. Per a la comunicació entre alumnes	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (57)				1.....2.....3.....4.....5.....X (58)				
f. Per al treball en equip entre els alumnes, en el procés d'aprenentatge	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (59)				1.....2.....3.....4.....5.....X (60)				
g. Com a font de recursos didàctics	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (61)				1.....2.....3.....4.....5.....X (62)				
h. Com a medi de col·laboració amb altres escoles	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (63)				1.....2.....3.....4.....5.....X (64)				
i. Per a potenciar el treball autònom dels alumnes	0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10..X (65)				1.....2.....3.....4.....5.....X (66)				

INTERNET A L'ETAPA SELECCIONADA

Ara, parlarem de com i fins a quin punt Internet repercuteix en el funcionament diari de l'etapa seleccionada.

21- Quin és, segons vostè, l'ús que es fa d'Internet a l'etapa seleccionada?

LLEGIR. Marcar una única resposta (67)	
No s'utilitza internet	1
De moment encara és un projecte	2
S'està començant a incorporar	3
S'utilitza habitualment	4
Se'n fa un ús intensiu	5
(NO LLEGIR) No sap	X

22- Com valora el ritme d'introducció d'Internet a l'etapa seleccionada?

LLEGIR. Marcar una única resposta (68)	
Molt ràpid	5
Ràpid	4
(NO LLEGIR) Ni ràpid ni lent	3
Lent	2
Molt lent	1
(NO LLEGIR) No sap	X

24- I quines creu que es podran realitzar en un futur (màx.2 anys)?

24- Futur Proper

	#5-Professors	#4-Alumnes
	(69)	(70)
Cerca d'informació.....	1	1
Comunicació entre professors (e-mail, xats, fòrums, ...)	2	2
Comunicació entre alumnes.....	3	3
Utilització de material multimedia a les classes (CD-Roms).....	4	4
Presentació electrònica dels materials de les assignatures.....	5	5
Activitats docents a distància.....	6	6
Exercicis i simulacions.....	7	7
Treball amb d'altres aules o centres.....	8	8
Projectes interculturals.....	9	9
Atenció a la diversitat.....	10	10
Atenció a les necessitats educatives especials (discapacitats).....	11	11
Altres.....	12	12
Cap.....	13	13
No sap.....	X	X

25- Des del seu punt de vista, quines són les principals dificultats a l'hora d'incorporar Internet al centre amb finalitats educatives?

26- I quines són les principals motivacions/incentius per incorporar Internet al centre amb finalitats educatives?

26-Motivació

	(71)	(72)
Els recursos tecnològics disponibles al centre	1.	1
El nivell de formació del professorat en TIC	2.	2
La motivació del professorat.....	3.	3
Els recursos educatius disponibles a Internet	4.	4
El personal especialitzat en TIC de què disposa el centre	5.	5
La disponibilitat de temps del professorat (dins l'horari escolar).....	6.	6
L'assessorament per a l'ús d'Internet en l'àrea curricular pròpia	7.	7
El perfil de l'alumnat	8.	8
Les prioritats del projecte curricular.....	9.	9
La fiabilitat de la connexió a Internet (ADSL, modem, ...)	10.	10
Les pautes específiques per a l'ús educatiu d'Internet que donen les administracions	11.	11
La dispersió de la informació a Internet.....	12.	12
Les demandes dels pares	13.	13
L'adaptació a les necessitats actuals (mercat laboral, ...)	14.	14
(NO LLEGIR) Altres	15.	15
(NO LLEGIR) Cap	16.	16

27- I ja per acabar, en una escala 0-10, on 0 significa cap i 10 molta, quina importància creu vostè que pot tenir Internet en l'educació en general (ensenyament)?

Encerclar un únic número

Gens important

Molt important

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 (73)

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ!

1.4. Coordinador TIC

PROJECTE INTERNET CATALUNYA

Només enquestador

Codi Enq. (1) ⇒

ID Centre (2) ⇒

Etapla (3) ⇒

TQ (4) ⇒ 3

Núm.Q (5) ⇒

⇒ Tota la informació aquí recollida és absolutament confidencial i anònima. Les respostes sempre seran tractades a nivell estadístic, mai a nivell personal.

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ!

DADES PERSONALS

1- Podria dir-me quin càrrec ocupa en aquest centre?

Càrrec: (6)

2- Sexe (7)

Home 1 Dona 2

3- Quina és la seva edat?

..... (8) Apuntar edat

4- Quin és el seu nivell màxim d'estudis acabats (formació acadèmica)?

NO LLEGIR. Encerclar una sola resposta (9)

- Batxiller 1
Tècnic (FP I – CFGM) 2
Tècnic Superior (FP II – CFGS) 3
Diplomat 4
Licenciat (arquitecte o enginyer) 5
Màsters i altres postgraus 6
Doctor 7
Altres 8

5- Disposa d'algun tipus de formació específica en TIC?

Encerclar una sola resposta (10)

Sí 1
No 2

6- On va obtenir aquesta formació?

NO LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (11)

- En la formació inicial de la llicenciatura/diplomatura 1
En formació de postgrau a la universitat 2
En activitats de formació impulsades pel propi centre 3
En plans de formació impulsats pel Dep. Ensenyament (PIE, ICE, ...) 4
En plans de formació impulsats per altres administracions 5
En centres privats de formació (acadèmies, empreses, ...) 6
De manera autodidacta 7
Altres 8

7- Quants anys fa que es dedica a la docència?

..... (12) Apuntar número d'anys que es dedica a la docència

8- Quants anys fa que treballa en aquest centre?

..... (13) Apuntar número d'anys que treballa al centre

9- Quants anys fa que ocupa aquest càrrec en aquest centre?

..... (14) Apuntar número d'anys que ocupa el càrrec en aquest centre

10- Aquest curs, de quins cursos és professor?

NO LLEGIR. Encerclar totes les respostes necessàries (15)

Ed. Infantil

- P3 1
P4 2
P5 3

Ed. Primària

- 1r. Primària 4
2n. Primària 5
3r. Primària 6
4r. Primària 7
5è. Primària 8
6è. Primària 9

ESO

- 1r. ESO 10
2n. ESO 11
3er. ESO 12
4rt. ESO 13

Batxillerat

- 1r. Batxillerat 14
2n. Batxillerat 15

CFGM

- 1r. CF 16
2n. CF 17

Cap, no imparteixo classes

No imparteixo classes. 18

CFGS 19

ÚS D'INTERNET

11- Utilitza Internet en la seva activitat professional?

LLEGIR. Encerclar una sola resposta (16)

- No utilitzo Internet en la meua activitat professional 1
De moment, encara és un projecte 2
L'estic començant a incorporar 3
L'utilitzo habitualment 4
En faig un ús intensiu 5

12- I per a què utilitza Internet (en la seva activitat professional)?

MOSTRAR FITXA 1. Encerclar totes les respostes necessàries (17)

- Per comunicar-me amb l'equip de professors 1
Per a la cerca d'informació relacionada amb la meua activitat professional 2
Per comunicar-me amb professors o directors d'altres centres 3
Per a la gestió acadèmic-administrativa 4
Per comunicar-me amb els pares 5
Per comunicar-me amb els alumnes 6
Per comunicar-me amb altres serveis de fora del centre (EAP, Serveis socials, Dep. Ensenyament, ...) .. 7
Per participar en fòrums de discussió professional, fora del centre 8
Per crear i actualitzar els continguts en la web del centre 9
Per estar al dia en les activitats professionals (conferències, convocatòries, ...) 10
Per a l'obtenció de programes que utilitzo per a la meua activitat professional 11
(NO LLEGIR) Altres 12

13- Com valoraria el seu domini d'Internet?. Per això utilitzarem una escala 0-10, on 0 significa molt baix i 10 molt alt.

Encerclar un únic número

- Molt baix Molt alt
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 (18)

INFRAESTRUCTURA TECNOLÒGICA AL CENTRE

14- Quants ordinadors, en total, hi ha al centre?

(19) Apuntar el número TOTAL d'ordinadors que hi ha al centre (inclosos els d'administració)

15- Quants estan dedicats exclusivament a l'administració del centre?

(20) Apuntar el número d'ordinadors destinats únicament a administració

16- Quants ordinadors es destinen a finalitats educatives al centre?

(Distingir entre els d'ús exclusiu del PROFESSORAT i els d'ús dels ALUMNES)

A) (21) Apuntar el número d'ordinadors d'ús exclusiu del PROFESSORAT

B) (22) Apuntar el número d'ordinadors d'ús exclusiu del l'ALUMNAT

17- Quants ordinadors del centre tenen accés a Internet?

(23) Apuntar el número TOTAL d'ordinadors amb connexió a INTERNET

Filtre: tenen com a mínim un ordinador amb accés a Internet

18- El centre disposa de pàgina web pròpia?

Marcar una sola resposta (24)

- Sí 1 No 2

19- El centre disposa d'un sistema establert per a l'actualització de la seva pàgina web?

Marcar una sola resposta (25)

- Sí 1 No 2

20- Quin tipus de servidor d'Internet utilitzen?

LLEGIR. Marcar una sola resposta (26)

- Propi 1
Contractat a un empresa 2
Cedit per l'Administració 3
(NO LLEGIR) Altres 4
(NO LLEGIR) No sap X

21- De quin tipus de connexió disposes?*LLEGIR. Marcar una sola resposta per a cada variable*

A) TIPUS (27)	B) FREQUÈNCIA (28)
XTB (telèfon)..... 1	Temporal/intermitent..... 1
ADSL..... 2	Permanent (sempre estan connectats) 2
XDSL..... 3	(NO LLEGIR) No sap..... X
Cable/Fibra òptica..... 4	
Satèl·lit..... 5	
(NO LLEGIR) Altres..... 6	
(NO LLEGIR) No sap..... X	

22- Disposes de xarxa interna o intranet al centre?*Marcar una sola resposta (29)*

Si..... 1 →

No..... 2

*Filtre: Només en el cas que el centre tingui xarxa interna***23- Poden accedir a la xarxa del centre des de casa?***Marcar una sola resposta (30)*

Si..... 1

No..... 2

(NO LLEGIR) No sap... X

24- Qui té accés remot a la xarxa del centre?*LLEGIR. Marcar totes les respostes necessàries (31)*

Equip Directiu..... 1

Personal de manteniment de les TIC..... 2

Professors..... 3

Estudiants d'Ed. Infantil..... 4

Estudiants d'Ed. Primària..... 5

Estudiants d'ESO..... 6

Estudiants de Batxillerat..... 7

Estudiants de CF..... 8

(NO LLEGIR) Altres..... 9

(NO LLEGIR) No sap..... X

25- El centre ha elaborat algun PLA ESTRATÈGIC per planificar la incorporació de les TIC amb finalitats educatives?**26- I quin any es va elaborar?***Marcar una sola resposta (32)*

No..... 1

Estem elaborant el primer..... 2 → Apuntar any elaboració PRIMER:..... (33)

Sí, estem implementant el primer..... 3 → Apuntar any elaboració SEGON:..... (34)

Sí, estem implementant el segon..... 4

27- I aquest Pla/Plans, quins aspectes contempla?*NO LLEGIR. Marcar totes les respostes necessàries (35)*

Adquisició d'ordinadors (Maquinari)..... 1

Incorporació dels ordinadors amb finalitats educatives..... 2

Incorporació d'Internet amb finalitats educatives..... 3

Formació del professorat en ofimàtica (Word, Power Point...)..... 4

Formació del professorat en Internet..... 5

Formació en l'aplicació d'Internet amb finalitats educatives..... 6

Altres (Apuntar:..... 7 8 9 10 11

INFRAESTRUCTURA TECNOLÒGICA A L'ETAPA SELECCIONADA**Parlem ara dels ordinadors destinats únicament a finalitats educatives (no administració) a l'etapa seleccionada:****28- Quants ordinadors es destinen a finalitats educatives a l'etapa seleccionada?***(Distingir entre els d'ús exclusiu del professorat i els d'ús dels alumnes)*

A)..... (36) Apuntar el número d'ordinadors d'ús exclusiu del PROFESSORAT DE L'ETAPA

B)..... (37) Apuntar el número d'ordinadors d'ús exclusiu per als ALUMNES DE L'ETAPA

29- Quin percentatge d'ordinadors tenen ...? (només els destinats a l'etapa seleccionada)*Apuntar el % d'ordinadors de cada tipus.*

Menys de 2 anys: % (38)

Entre 2 i 3 anys: % (39)

Entre 3 i 5 anys: % (40)

Més de 5 anys: % (41)